

દોહરા.

કુંદળો કુખ ભંજનો, ગુણ નિધિ ગુણ ગંભીર;
ઈશ્વરથી ઉત્પન્ન હવો, ધર્મ પુરંધર ધીર. ૧૧

સિંદૂર અંગે શોભિતું, ગોદક અમૃત અહાર;
ગજ વદનો ગરવો ધણી, દેવ વડો દાનાર ૧૨

છપો.

સિદ્ધિ બુદ્ધિઠે નારય, લક્ષ લાભ બે પુત્ર;
શિવ સરખો શિર તાત, ચિંતામણિનાં ધરસુત;
આદ્ય શક્તિ બિભાષિ, મહા માયાએ માંડી;
સેમ કલ્યાણ જામાત્ર, અણ રત્નોની આડી;
અક્ષા વિશ્વં રતી રૂદ્રથી, પ્રથમ પુત્ર ગણપતિ તણી;
શામળ કહે શેવો સહુ, સૂખ સાગર સીમા ધણી. ૧૩

કૃષ્ણની પ્રારથના.

દોહરા.

કૃષ્ણ કૃપા કરૂણા નિધી, દેવકિ નંદન દેવ;
વિશ્વપતી વસુદેવ સુત, સુર સનકાદિક સેવ. ૧૪

છપો.

ગીરધર ગોકુળ અંદ, મધુસૂત્ર પતિ ગોઠમ મહિમા;
પાંડવના પ્રતિપાળ, સૂખ સાગરની સીમા;
ચંપાળીને ચીર, પુરમાં નવસે નવાણું;
નરસિંહાને હાર, દીધો ગાતામાં ગાણું;
એ નંદ જસોદા નંદને, રમંતો ચોક સહુનો સમયો;
કવિ શામળ સમરૂ કૃષ્ણને, ભરવાડા ભેજો રમ્યો. ૧૫

જસદાનનનું જોર, દર્પ હરધો દેખંતી;

શિશુપાળનું છેલ્લું શિશુ, પુરખાધે પેખંતા;
ભરવાડનું ખાધું ભાત, ભત કે ભાત ન ભેઈ;
રમિયો વ્રજમાં રસ, ખાડું માખણ ત્યાંહાં રાઈ;
કંસ હંસ હેતે હણ્યો, પુતનાને પ્રાણે કરિ;
સેવે સામળ શ્રીકૃષ્ણને, સોળ સહસ્ર ભેતે વરી. ૧૬

‘ રામચંદ્રજીની પ્રાર્થના.

કોહુરા.

રાજિવલોચન રામજી, મુકતી દાતા મૂળ;
કોટિ કોટિ પાતક મટે, ટાળે સંકટે થળ; ૧૭
રામ રટે રસના વડે, વળી ને વારંમવાર;
એધાં અન્ય મિલે નહી, મુક્તિ તણી દાતાર; ૧૮
તારણ તરણ ત્રિલોકમાં, તારક મેત્ર કહેવાય;
જમને શિર પગ દ્યને, જરૂર વેકુંક જાય. ૧૯

છપા.

સીતાપત્ની શ્રીરામ, નૃપ દસરથનો નંદન;
ભકતવત્સજ તે જૂપ, વિશ્વ સૌનો એ વંદન;
કૌશળી કુલદીપ, સદ્માણ લઘુબંધવ લાયક;
‘ વરણવે ઊચરે વેદ, નિગમ અગમનો નાયક;
એક જૂણી માચી તાડિકા, રાવાણ રણમાં રાજિયો;
અતણિ જળ ઇંદ્રજીત ને, આંચણ વત નેણિ ચોજિયો. ૨૦
કોટિ ષષ્ઠાંડનો નાથ, સત તણી એ સત્ત્વ;
સત કોટિ રામાયણ, તેમાં અક્ષર એ તત્ત્વ;
કોટિ જન્મનાં પાપ, જેત અક્ષરથી બળકે;
લખચોરાગ્રી ખાણ, જનમ મરણ દુષ્પ ટળશે;

રામનામ વિના મુકતી નહી, વેદ પુરાણા વાંચજો;
સુખસાગર શામળ ભણે, સત્ત્વ ગણીને સાંચજો. ૨૧

દોહરો.

જપતપ સેધ્યા ધર્મનિગ, પદ્યતી પૂજા કોક;
તત્ત્વ રામ ત્રીલોકમાં, કહે કવો કરજોડ. ૨૨

અનપુરણાની પ્રારથના.

દોહરો.

આદ્ય શક્તિ અન પુરાણા, જગત તણી આધાર;
અષ્ટસિદ્ધિ તવનિધિ રિધિ, દેરી તુ દાતાર. ૨૩

છપા.

અન જગત આધાર, અન દેવત એ મોહું;
અનવણ ન રહે જીવ, અનપુણ સરવે જોહું;
દેવ દાનવ રંકશપ, જીવે સૌ અનને જોર;
અનવણ જીપાસન, સર્વ અંધારું ધોર;
પાલણ પોષણ પૃથ્વી વિષે, કર્તાનામ કૃતકૂરણા;
શામળ કહે સેવો સહુ, આલસકની અન પુરાણા. ૨૪
સિતા રામ તે એહ, એ શ્રી રાધા કૃષ્ણ;
એ જીમપાન ઇરા, પંડિતે ક્રાધું પ્રમ;
એ શહિદી એ ચંદ્ર, એહ જ્વલા સાવિત્રી;
મંત્ર જ્ઞાન એ તંત્ર, એ ગુણનિધિ ગાયત્રી
અન પુરાણા સઉની ઇષ્ટછે, બુધિવૃત્તાનન જૂજશે;
શામળ કહે અન આંધારંથી, સર્વ વિદ્યા સૂજશે. ૨૫
અનપુરાણા વડિ માત, જગત જીવાડન જાણી;
અનવિના સૌ સુન્ધ પ્રથમ જીવે નહા પ્રાણી;

અનવિના સુખ અલ્પ, અનવજ મરણ ન આલે;
ભાવે નહી મન ભક્તી, અનવાજ મોજ શિ માલે;
અનવનો ઈશ્વર વાસો નહીં, માન તોન ગુણ નવ મમે;
શામળ શેવો અનપુરણા, સકળ કુઃખ એધા શમે. ૨૧

ઝી વારતા રમવાનું કારણ.

દોહરા.

ઠવિ કહે કહું શુકપહોતરી, આણી મત આહવાદ;
પરાક્રમ પુરૂષ પ્રકૃતિતણાં, શિવ ભિમપા સંવાદ. ૨૭
માતુર નર મહો રેશમાં, મતુર શિરોમણિ આલ;
સ્ત્રીમરિત્ર ચોભા ઘણી, ખરી વાતનો ખ્યાલ. ૨૮
શામળ કહે સંસ્થેપમાં, ઠવિતો કેરાં કામ;
જનિય લક્ષણ સુમયો, હુંશીને મન હામ. ૨૯
એમાં અર્થજે અવનવા, ગરૂવો છે એ અંધ;
નિમજનતો નિંદા કરે, પૂર્ણ પરાક્રમ ધંધ. ૩૦
ગુણવંત કુધ ગવરી તણાં, તત્ત્વજ્ઞ આપે તર્ક;
કો કુવ દહીં કો તકલે, કો માખણ કો ધૂત. ૩૧
મૂર્ખ મૂઠ મમતા કરે, ગુણ હિણાતો ગર્ક;
પંડિત જનને પ્રીયછે, નિંદક જનને નર્ક. ૩૨
ગુજરદેશ ગૂરૂવો ઘણી, અમદાવાદ અનૂપ;
સાભર તરે શિરોમણિ, અલ્પજિવ જ્યાં જુપ. ૩૩
પુકળ પોતાં પરગણાં અધિક એકધી એક;
વરણ અઢાર વાસો વસે, વારૂ વિપ્ર વિવેક. ૩૪
માતર પ્રજાભાં મૂળી, શુંજ શિરોણિ જામ;
વિશ્વનાથ વીરેશ્વરે, નવે ખંડમાં નામ. ૩૫

મ્રમટ નેહનાં પારખાં, મહા મોટમ પદ મેર;
 ચોખાના લાડુ ચરે, સેવાએમણને ચોર, ૩૬
 વાંઝ બંધાવે પારણાં, અદ સિધ્ધ આપણહાર;
 ભરદાતા વિરેશ્વરે, નોધારાં આધાર. ૩૭

છપો.

વિરેશ્વર મહાદેવ, પવિત્ર જન પુરણ પરખા;
 ભક્તિ મુક્તિ દાતાર, શુદ્ધ ચિંતામણી સરખા;
 અષ્ટાસિધ્ધિ નવનીધ્ધ, એક પળમાં એ આપે;
 કેલાંશ વાસે કીરતરે, તેહ ધોરધાવર ધાપે;
 જંગલ મટે જન્મ મરણની, લખચોરાથી ફેરા દળે;
 શામળ કેહે શિવ પૂજતાં, સુખસાગર મહિમા મળે. ૩૮

દોહરાડ

કુળશુદ્ધે કણખી વસે, કાઉણ કુળ શુભ કામ;
 વાસણ વસે અંશપતિ નરપતિ નેવાં નામ. ૩૯
 માનણ સુત, મોટમપુદે, રખીદાસ રિધ રૂપ;
 નવાણ કાપાં નિર્મળાં, ભાલ સમોવડ જૂપ. ૪૦
 પાળ્યાં લાડ પ્રજાતણાં, પ્રભ ઉપર ખડુ પ્રીત;
 સદા પ્રતો શોભાવિયાં, રામ રાજની ચીત. ૪૧

રખિપલ જ્યાં રક્ષા કરે, કુનિયામાં નહી ફૂંખ;
 પ્રથી કરી પસાયતે, ભિક્ષુક ભાગી બેખ. ૪૨
 પુન્યવંત પરિવાર સદ્ગુણ ભડભાવિક ભનીલ;
 સુખસાગર શોભિત સદા, ખંડુ પુન્યના ખીલ. ૪૩
 પંડીતજનનો પારખ, કવિયાં પુરણ કોડ;
 મંગલ માંભ દયેણાં, હાકી જીતે હીડ. ૪૪

- પાંચે પુત્ર પરાક્રમી, એક એકથી એક;
 ભવિત સૌ જૂપતીસમા, ન્યાવટ શાવટ નેક. ૪૫
- શ્યામજી વીર સલસલો, ધણી બુધિ ધર સૂત;
 વડકથ વેણીસારજો, પાટવી રખિયલ પૂત. ૪૬
- રખિયલ કેરા રોનવી, પાંચ પુત્ર પરતાપ;
 નશવંત ઝવેરન ભાણવો, અધિક પરાક્રમી આપ. ૪૭
- સદાવ્રતની સાખ ધેર, અનના દાન અપામ;
 સભા મળે પંડિતની, કૃષ્ણ કૃષ્ણ કહેવાય. ૪૮
- હરીભક્ત હરીજન સહુ, ગુણનિર્ધિ સુભગંગેવ;
 લક્ષ્મી વર પૂતે લખું, તરતિય સહુની ટેવ. ૪૯
- ગુણજન આવે ગામનો, શાસ્ત્ર વાત સુભાણ;
 આશિષ દેતે અતિ ધણી, કહે કુશળ કલ્યાણ. ૫૦
- રખિયલ સુત રાજધરી, ચિવ પૂતે સોન સવેર;
 એક સમે સભા ભરી, ખેડે નશવંત ઝવેર. ૫૧
- સાખી સંમરપા સોરકા, કહે વખાણી પાત;
 ભાટ આરણ બાદણ સર્જુ, પુન્યકાળ પરભાત. ૫૨
- કર્તી તેણે સાંભળી, શામળભટ કવિસંભ;
 શીંગોડ માળવી વિપ્ર સુભ, લક્ષ કોટિધા લાભ. ૫૩
- કવિ તેણે કોડ કરી, સાંભળજે સુભ જાત;
 વાણી વેગનપુર તુણે, ગુણ જાણે ગુજરાત. ૫૪
- શામળ આવ્યો સુજામાં, સહુ શાસ્ત્રમાં સૂત;
 ચોભિત સાધ સલસલો, પારસોત્તમ લેઈ પૂત. ૫૫
- માન દિધાં મનસાધુધે, અતિ આણી આહવાદ;
 સભા મધ્ય શામળભટે, દીધો આશિરવાદ. ૫૬

છપો.

તમ ઘેર ત્રીજો વાર, પ્રથમ વાર, નિત્ય પૂજો;
 ચતુર જ્યમ ચોથો વાર, સત્ય વાતે સુખ સુઓ;
 પ્રસન્ન પાંચમો વાર, વિમળ જશ વિદ્યા વાધો;
 છઠા વારની છત્ત, સોભા શત્રુની સાધો;
 સાતમો વાર મંકટ હરો, અધિપતિ હોવા અંશને;
 આશીર્વાદ કવી કહો, મનજી વાસાજીના વંશને ૫૭

દેહરૂ.

ઉઠ્યાં શહુ આદર કેરી, સકળ સભા સમેત;
 મદક્ષણ દેઈ પાગે નમ્યા, હૈડે આણી હેત. ૫૮
 ભલે પધાર્યા ભ્રમજી, ભયપણ કેરા જીવ;
 બપોસ વસીય સુકદેવજી, રિદ્ધિવંતાછો રૂપ. ૫૯
 પુરુષોત્તમ પુત્ર પરીત્ર નર, નિરમળ રૂડુ નામ;
 પૂરણ પુન્નગ્રગટ હવુ, ગુણવંત પયું નિલ ગામ ૬૦
 પાણ્ય જોડીને પુછિયે, કરિયે પિનતિ કેહેણ;
 નૌતમ અંધનિતિ કહો, વિવિધ વિલાસી વેણ. ૬૧
 અંધ કહ્યો રખિલાસને, સી હાસન ખત્રીય;
 નવે અંડ નામે લલો, પ્રસન્નછે ઉમિયા ઇરા. ૬૨
 રામ ચરીત્ર રૂદે ધર્યા, વર્ણુઓ રેવા અંડ;
 ગંગા કેરા ગુણ મજા, ટાળાછે જમ, દંડ. ૬૩
 નૌતમ અંધ નવો કહો, ચતુરાઈ તણા ઉપદેશ;
 મુંચ પ્રમાણ પંડીત કરે, હારદયા હમેરા. ૬૪
 મંદકૃતપી પ્રાકૃત કહો, ખટરસ ભાણ ખ્યાલ;
 અઠાડ પુરાણથી અધિપતિ, મહિપતિ જોનાં માલ ૬૫

સ્લોક હોય સંસ્કૃતમાં, કરે તેહ કવીત;
 ગુર્જર ભાષા ગુણે ઘણી, આતુર રીઝે મીત. ૬૬
 સાખાશ મપુત સુવચણા, સાખાશ સહોદર સાથ;
 સાખાશ પિતૃ પરીયા પિતર, સાખાચી જમણે હાથ, ૬૭
 પુરસોતમ ત્યાં પ્રીતથી દોષો આશીરવાદ;
 અથ કૈયાં શામળભટે, આણીને આહવાદ. ૬૮

છપો.

હંસે વાહન હીતકાર, મયુરજલ્હાની મહિમા;
 કુરંકુટ વહની કલ્પાણ, મેઠક વાહન સુખ સીમા;
 મંમ વાહન રે માન, ક્રીર વાહન કરચ કામો;
 શાર્દૂલ વાહનો નેહ, નેહ ઘણે શીર નામો;
 ઉદર અશ્વમે ઇભયે, ગરૂડ વ્રથભણે નેહને;
 કેલ્પાણ કોડ કૃપા કરે, શામળ કહે આશીય એહને. ૬૯

દોહરો.

શુક બાહોતેર શીરામણી, મતુરાની મીત આલ;
 મોટાં માણસ મહિપતિ, માને તેમાં માલ. ૭૦
 ઉત્તરનો પ્રતિ ઉત્તરે, જાર તણી વીળર;
 ગુણ અવગુણ આહક ઘણા, -ચંડિત કરે વિચાર. ૭૧
 ભાગાનું સાજું કરે, કલંક કરે અકલંક;
 કપારનું કંમન કરે, વાળે આડો અંક. ૭૨
 આહા નરને તરફરંકરે, તરફરંકરે કરે શાપ;
 જળને સ્થાન સ્થળ કરે, કરે રૂકને રાય. ૭૩
 આલસી નાંજી અસને, વાળી નાંજે વેર;
 એક વચને અમૃત કરે, બે હોય જનું ઝેર. ૭૪

ઐદ વિદ્યાથી ઐધણી, વિગર વાત વિવેક;

પંડિત જન એ પારજે, ન્યાવટ, શહાવટ નેક. ૭૫

ઓપાઈ.

પુવં દિશા પુરંદર ગામ, નૃપતિસિંહ રાજનું નામ;

રામ રાજ સરીખુ રાજ, અસંત અન્યા તનંથી તાજ. ૭૬

હરીચંદ્ર સેરજો હરીજન, કુડ કપટ નવં માને મંદ

પરણ અઢાર વસેછે વાસે, તેજ પુંજ પૂરણ પરકાશ. ૭૭

લક્ષ્મણિ લલો ત્યા વસે, ધર્મ મારગ ઉપર સહુ ધસે;

ક્ષીણી ત્રીમાળી વાંછિયો, જન ધર્મ જુગતે જાણિયો. ૭૮

શ્રીવંત આંહે તે શિરદાર, દિલ મોટે દાખ્યો દતાર;

જીવ દયા ઉપર ખહુ પ્રીત, ન્યાય શાસ્ત્રની રાચે રીત. ૭૯

મહિમા જોનો વાદ્યો ધણો, ન્યાપાર દેશ દેશવંર તણો;

પુન્યવંતો પુન્ય પવીવ, મહિષ સરિખા જોને મીવ. ૮૦

અલખત ધરમાં અપરંમપાર, દીપોશા દીઠો દતાર;

મહાલક્ષ્મિ દીઠો મજકરે, ન્યાપાર વહાણ વઢીનો કરે. ૮૧

સમરથ તેના ધરમા ધણી, ક્ષણ કરોડો કેરો ધંણી;

અપુત્રવંત અનર્ગળ ધન્ય, જશવંતો જાણીતો, જુન. ૮૨

પાસંક વર્ષ યયા ત્યા તર્ત, માન્યની તેની પામી મર્ત;

વૃદ્ધપણે ભાગ્યુ ધર સૂત્ર, પેટ નહી પોતાને પૂત. ૮૩

છપો.

પુત્ર વિના નહિ મોક્ષ, પુત્ર વણ જોહેણું મોટું;

પુત્ર વિના દે દોષ, પુત્ર વણ જીવિત જોટું;

પુત્ર વિના પરિવાર, વિશ્વ માહી જવં વાધે;

પુત્ર વિના સમાર, આર્ષ ગયા કુણ સાધે;

અરથ ગરથ કુણ લોગવે, ઘણું દ્રોમ પણ ગાંઠિયો;
બાળ અવતાર બાળકે વિના, વિશ્વ કહે સહુ પાંત્રિયો. ૮૪
દોહરો.

વિચાર કર્યો વેહેવારિયો, ધરણી પાખી ધરથુત;
વેસો વંશ વાઘે નહી, પ્રગટે કપાંથી પૂત. ૮૫

છપા.

નારથ વિનો નર રેંક, દાંમણા ઘસે રહે;
નારથ વિનો નર રેંક, મહરત અણુ છીણા ગેહે;
નારથ વિનો નર રેંક, ધન નવ ધીરે કાઈ;
નારથ વિનો નર રેંક, જગત જન નિદે જોઈ;
નારથ વિના નિર્જળપણું, લોગ કહો શા લોગવે;
અધુત અવગુણ ભાસે ભરપા, જોખમ ગ્રાણું જોગવે. ૮૬

નારથ તે નરનું અંગ, સુઝેથી ઈચ્છે શેવા;
પુ-પત્તાં યાપ વિભાગ, લાભ યશ રૂડા સેવા;
સ્થિતી રૂપ સંતાન, ધર્મ ખુશિ તે ધારે;
પ્રગટે પુત્ર સપુત્ર, કૂળ ઈકિતર તારે;
શુદ્ધ કૃપાની સામા મળે, સ્વામીને સુખ રે સેતી;
એમ વિચાર્યું ચેડીએ, મન મધ્યે ધારી મતી. ૮૭
પણુવા ઉપર પ્રીત, ધઈ તે નરને વૂરી;
કોને પુત્રી નવ અપ, સહુને રહે અધૂરી;
આશા નિર અધાતવ વિશ્વ તે મધ્યે ખુણ્યું;
શાહા રાખને રેંક, કચરપિ કાલિરને કુદૂ;
સૂરપુર પંડિત સંહી, ભણ્યા બણ્યા ભુજા ભમ્યા;
આશા રૂપિ અણુપનળે, શામળ કેહે તેમાં અમ્યા. ૮૮

ગળે અધીરું અંગ, ગળે નાચિકા ને ત્રેણ;
 ગળે મુક ને તુંક, વિપરીત ખાલાયે વેણ;
 અસ્થિત રૂધિર ને માંસ, સડી ન૦પ આવે અરણિ;
 ધાતુ સર્વનો ધ્વંસ, શુંલે નહી કુંઠીત કરણિ;
 ઈંદ્રી ખાધાં અડવડે, અહાર નિંદ્રા દૈવિટ ગર્ધ;
 શામળ કેહે તુ.ના તૃષા, તોય માયા છતિ નહી. ૬૬
 દોહરા.

શાહાપત પરપયો સુંદરી, જીવતી જોખન વેથ;
 પક્ષની સરખી પ્રેમણ, દાખી બાધે કેથ. ૬૭

સુધ્ધનિધાન વર્ષ ખારની, ખોટા કળા બહુ રૂપ;
 બહુ પરાક્રમ આતુરી, ભાખ્યનિ ભારે જૂપ. ૬૮

હામ કામ મૃગલોચના, સીંહ લંકા સૂળણ;
 ગતિમંદ કટિ કેસરી, સામુદ્રિક સે ધાણ. ૬૯

પંચ લઘુ પંચ દીર્ઘછે, પંચ સતકાં પૂર;
 પંચ ઊંજત પંચ પાતળાં, નાગીમાં બહુ દૂર. ૭૦

કેથ સવાગત કંદ્રપી, માંગ સમારણ મૂકમ;
 વદન પંકજ વરણાગીયૂ, ત્રિવેણીમાને તૂલ્ય. ૭૧

નખન અપળ મહા મીનવત, કરણ પર્વતે કેરણ;
 અમૃત રસી વત ઉચરે, વદને અમૃત વેણ. ૭૨

અપર પ્રવાળ ડાઙિમ દ્યન, મીચુક વારે એરેન;
 શુક મંચુવત શોભિતી, નાચા ઉજવળ એન. ૭૩

ગ્રીવા પોત કપોત વન, કેળ પત્ર વત મૃષ્ટ;
 ઉદર પોપણ પાનવત, શોભા વિખાણ સૂષ્ટ. ૭૪

ચપોપર પક્ષ આશરવત, અમૃત રૂળ રીધ રંગ;

કામખાણ કટારિયો, ચોખીત શામા સંગ. ૯૮

ગુરુપણ કટિ કેસરી, ઝંઘા યુગ્મ ચીધ રંભ;

કર કરિ મુંઠ સરીખડા, અનળામા ખહુ ઝંભ. ૯૯

પાવક વત પળ પાનિયો, રૂડી રાવી ઓળ;

સોળ કળા સંપૂર્ણ તે, તરણી રૂપ અતોત. ૧૦૦

જોખ કરે તે જરપતી, તે વેળા આવે તર્ત;

નિર્ધન નિર્માલ્ય ને વ્યાપડા, મનોરથ તેના મર્ત. ૧૦૧

જર વડે જીવતી જડી, છૂટું જોને જોર;

મરડો પછુ ગાઢે ગયું છે, કળાવંતે જ્યમ મોર. ૧૦૨

છપા.

જર ત્યાં જોખન રૂપ, જૂથ વશ જરને જોર;

જર ત્યાં સંગળો જોખ ટેક, તરતીખવત તોર.

જર તે જીમ અમીર, જર તે વિશ્વા ભલિયો;

જર તે રૂપ રૂપરૂપ, જર ગુણ સંગળા જલિયો;

જર ને સંગે યશ વસે, જર જોરથી દુઃખ જાયો;

શામળ કેહે જોર એ જરતાણું, જરથી કાલ સંગળા થયો. ૧૦૩

દમ્બુડા વિના દરીદ્ર, કુળવંત ક્રોધે કહેવાયો;

રિધ્ય વિના સહુ રંક, પ્રતિષ્ઠા દુઃખ પળાયો;

ડાહ્યા પછુ નિનય વિવેક, દામ પાખી સહુ દૂહ્યા;

પેદા ન કર્યું દ્રુપ, શાસ્ત્ર ભૂણીને જૂહ્યા;

સુર પૂરે ધ્રુવ ધીરધાર, વધુ વહુંગી વાંકડા;

શામળ કેહે સંસારમા, રિધ્ય વિના નર સંકડા. ૧૦૪

ઓપાડ.

ભાણવતો પરદેશો તે સતી, તેહેનું નામતો પ્રખ્યાતી;

નર નારીને નૌતમ નેહ, પ્રીતી નેમ ખપેયો મેહ. ૧૦૫
 નિર્મિ હર્ષ નરને નારી, વરસે અમૃત વારમવાર;
 અળખાં નવ રહે એક ઘડી, ખાંધી પ્રિત અંચોઅંન અડી. ૧૦૬
 કંથ કામ્યની કરે કલોલ, શુભ વર્ષ શામાને સોળ;
 એક દીવશ એક કૌતક હોય, તેને કબી સકે નહી કોય. ૧૦૭
 પાંચોશ પશ્ચિમનો પાસ, વિજયસિંહને વસતો વાસ;
 ગરખવંતો તે ગુણીપદ ધણો, આડતિયો દીપાશાતણો. ૧૦૮
 માણે બપોર અકલ મોટીયે, કાંઈક વાંધો પડ્યો કોઠીયે;
 વીમાં લુટાણો વાટધમાં, કઠાબખરના ઘાટમાં. ૧૦૯
 પાણીતેર લખ્યો એક લખ, એ વાતે કાંઈ નહિ મિનમેખ;
 કાંચું ને અન્ને આવળે, હાથ અક્ષર એના લાવળે. ૧૧૦
 પાચો ખાસે જુઠા ખાજ, ઉત્તરશે આપણું તોજ;
 એની પાસે લેણું ધણું, દશ લાખ રૂપેયા તણું. ૧૧૧
 ના આવળે, થાયે જખાન, મોટા જનમાં ઘટશે માન;
 સત્પ જવાખ એને દેઈશું, લેણું તે સધણું લેઈશું. ૧૧૨
 નહી આંચે અકારજ જશે, માયે કરજ સવાયું ધશે.
 જુઠું ખાલી મુકરી જપછે, લેણાનું દેણું પાપછે. ૧૧૩
 આવતા રખે લગાડો વાર, ઘટશે બપોપાટીમાં કાર;
 જુઠા આપણને કેહેછે લોક, કરવા ખોટો લેણું કોક. ૧૧૪
 એ કાગળ શેઠે વાંચિયો, સાચે દિલ પોતે સાંચિયો;
 જેયે નહીંતો થાયે જખાન, રાખાં ઘેરછે રાંધ્યું ધાન. ૧૧૫
 કાને સાંપી યેયે નીરશંક, કદાપિ કાંઈ મટે કલંક;
 નારીને સાંચે વણશે નારી, એવી શેઠે વાત વીચારી. ૧૧૬
 પર પુરુષનો મેળો કરે, પ્રત પાસે લે અગ્ની ધરે;

ઊંઘા નીંઘા ઢખાડે દામ, કરે એહ વિભિચારી કામ. ૧૧૫
 પુરષને સોંપ્યે પરાં પાપ, વણસે નારી આપો આપ;
 ગમે એવો મતવાદી હોય, કામ જીત ન દેડો કાપ. ૧૧૬
 અગિયથી ઊકળશે બ્રન, નરથી નારી વણશે તન;
 મરપવંની હોયે ગોરડી, કામતણી મુર્ખહીણ ગોરડી. ૧૧૭
 પાટે જતાં તેા મન થાપ, રૂંકે રાપ સહુ વીણી આપ;
 મોટાની કોણ બાતો કરે. મોટાનાં કોણ હારદ હરે. ૧૨૦
 મોટાની કોણ સોયે લાલ, મોટાને ઘેર મોટા કાલ;
 એમ વિચારી આપો આપ, રોડે માંડ્યો પર્થાતાપ. ૧૨૧

છપો.

સીતાં સરખી શુભ રૂંપ, રાવણ રણમાં રાખાંચો;
 ઇંદ્રજીત કુળકર્ણ, માંચણ વત તે ચોળાંચો;
 દૂપદી સરખી નારચ, સંની પાણ સર્વે થાપ્યું;
 અશરહીણી સેન, કૂળ કૌરવનું કાપ્યું;
 મહામાયા રૂપ એ માંચની, એકવીં મુકે અનરપ થયો;
 વિચાર કર્યો મન વાણિયો, વ્રજેપણે હાંથી હરો. ૧૨૨

દોહરો.

વાણીતરતો છે વડા, પેડીત પેઢી પરધાન;
 સાચવે સશળી વસ્તુને, જીવતી ધીરધાથી જ્યાન. ૧૨૩

છપો.

ઇંદ્ર સરજા અધિજ્ય, ઘેર રાણી ઇંદ્રાણી;
 અહલપલ સાયે સંગ, કરતાં જાંતી નખ આણી;
 ચાતુર નર ને ઇંદ્ર રામા ઘેર રાહણ સરખી;
 તેણે તારો એકવાર, મેહ કરીને નાખી;

પાપ પુન્ય પ્રીછ્યો નહીં, ગુરૂ પત્ની પોતા તણી;
 ક્ષીણ દેહ શાપે થયો, નક્ષત્ર મંડળમાં ને મંદ્રી ૧૨૪
 એનાથી લઈ કોડ, ધોર અંધારે ગળિયા;
 કેપાદ્યેયક શત શ્વાત, એક ચિતામાં બળિયા;
 શ્રીકૃષ્ણ સરિખા દેવ; કુડી કુબળને સેવી;
 માન્યની રૂપ મોહાનળ, નગતમાં જાણે એરી;
 ભામ્યનીએ સહુ ભોળબા, દેવ ગંધર્વ ને દાનવી;
 શામળ કહે જીત્યા જીવતીયે, કુણ માત્રજે માનવી. ૧૨૫
 આપ ઈ.

વૃણજ સૌંધો વાણિતર હાથ, શામલ રૂડા લીધા સાથ;
 એડી દેડી વારૂ વાસિયો, સેરા કાલ શુભી વાસિયો ૧૨૬
 જીવતિને કહે જાણ્યુ અમો, આપ તમારૂં રાજા તમા,
 દિલમાં ડાહ્યાપણ દાખજો, પરિમાનું પાણી રાખજો. ૧૨૭
 લાખીશી વૃધારો લાજ, કરજો આપણાં કુળના કાજ,
 આઠ માસે અમો આવશ્યુ, લાખિણી વસ્તુ લાવશ્યુ. ૧૨૮
 તે સરવે તમારે કાજ, સમા વું ભોગવતે રાજ,

દોહરા.

પવિત્ર પક્ષી જે ખારણે, ખાઈયાં ખુર્ચ નિધાન,
 અત્રીય લક્ષણ આગળાં, ભારે રાજે ભના. ૧૨૯
 કળા ખુજે તે જાતરી, ચોરાચી આરાન ચેત,
 રાગ વર્ણન ને રાગશી, હરીકથાપૂરે હેત ૧૩૦
 જનાવર ડાળ્યાં જાણિયાં, વૈશિકે કર્યો વિચાર;
 એથી અનરથ થાયે નહીં, નિચે સોપાનારથ. ૧૩૧
 સાંભળ એના માન્યનિ, ડાહ્યાપણ તારૂં દાખ,

- પરદેશ તજ આવું અમો, રામાની સિયર રાખ્ય. ૧૩૨
- નીસરવા ના લો નાશને, મંદિર મુકી પર મહેલ;
- ચોડામાં કુર્બુખું ધણું, સંસેય ત્રીતપિ મેહેલ. ૧૩૩
- મમલરી રોડે સારિકા, છાનિ મુલ્લે મુલ્લ;
- પસકમ ભેજ તાહરું, રામા તાહારી મુજ. ૧૩૪
- મેનાં કહે રાખુ માન્યનિ, નીસરવા નહિ દર્જ;
- મત્પ વચન રોડે કલાં, સીર ચઢાવી લેઠ. ૧૩૫
- સાખાશ કહિને ચોઢજ, પ્રીત્યે પોપટ પામ;
- આવીને ઉભા રથા, વડે વાળા વીનાસ. ૧૩૬
- પોપટ પાસે આપિયો, નારી કેરા નાપ;
- પરીવૃઢો પછી તમો, હેતે દેરખો હાપ ૧૩૭
- સાભળ્ય શુકે સોહામણી, મોપુહું એક કામ;
- અમો ભગી પરદેશમાં, સામવળે આ કામ. ૧૩૮
- રોહાણિ ધેર એકલાં, શું કહું વારમવાર;
- નીસરવા દેસી નહીં, પર મુકીને ખાહાર. ૧૩૯
- પરણીએ મહે પ્રેમણ, જુવતિ ભોખાળે વેણ;
- તરણી તારે આણરે, પરકું હું પરદેશ. ૧૪૦
- સામ કામ ભેદ કરી, વનિતા રાખલે વાસ;
- કલંક ન વાધે કુળમાં, તો તુલને સાખાશ. ૧૪૧
- શુક કહે શુદ્ધ રોઢજ, વૃષ્ઠ તમારે વાન;
- શાસ્ત્ર મથેથી સાંભળી, તે કતૂ ધરને કાન. ૧૪૨
- રામાને રાખી સકે, ભયી ભૂંડ્યો કામાપ;
- સુતો મુઠે આમીને, જુવતિ ભરી ભપ. ૧૪૩
- મર્ખ ભતિ હોપ માન્યનિ, પરડે અવળી પેર;

- જીવંતો ગુણિયલ તણ, જાપ ગુણિયલને ધેર. ૧૪૪
- પેડિત જનને પરહરે, મુખ સંગાથે મેળ;
- ખરાખ કરે ખરિ વાતને, જાટો ધારે એલ. ૧૪૫
- ઠાકર સાટે ઠગ વરે, આકરથ્થ ચિત આલ;
- નિર્મળ જળ નારી તણ, નર્ક કુંડમાં નીચ. ૧૪૬
- શુક કહે શુદ્ધ ચોરીયા, માન્યનિ મુકે મેહેલ;
- ચોંતા ન કરે ચિતમાં, મદ વિદ્યાથી મેહેલ. ૧૪૭
- લક્ષ્મીવર લક્ષ્મી રાખશે, કે રાખે તારું લુથ;
- રહેશે પુન્ય પ્રતાપથી, હું કીંકર તે કુલ. ૧૪૮
- જ્યાં સુધી મુજ પ્રાણછે, ગુણ તાહરા ગાળી;
- જાપા નહી રોગ નારખને, લુણ હરામ ન પાળી. ૧૪૯
- સાર કહિ તે ચોંછ, ગયો પેઢને પરદેશ;
- મંદિરમાં રહી માન્યનિ, વનિતા જ્યોત્સન વેશ. ૧૫૦
- આપ પિયે ખૂબી કરે, પ્રીતિ આવે પાન;
- દાસ દાસી દિલ રિઝવે, મન ગમતા દેખાન. ૧૫૧
- એમ કરતાં દિન પહી ગયા, વસંત આઠવો વેદ;
- કામતુર ખહુ કામ્યની, વીત ન રાખિ લે. ૧૫૨
- અહાર ખમણિ ખેરા વિશે, લાજ ચોપણી આલ;
- કામા આઠ ધણો વસે, કાં રંક કાં રાપ. ૧૫૩
- વીસ ધણો વસંતમાં, નારીને નરશું નેહ;
- ભાગ તમ ભાસે નહી, દિલ નવ કીઝે રેહ. ૧૫૪
- રાજા છે રતુ તણો, વસંત કામ કહેવાપ;
- અતુર અંચળ ચિતની, વનિતા વિરુવળ પાપ. ૧૫૫
- વીસ ધણો વસંતમાં, ગરીબ રંકને ધેર;

- યત ધણી શ્રીવંત ધેર, પ્રીતિ પંડિત ધેર. ૧૫૧
 ખાન ખાન ખૂબી કરે, હોયે પેહેરે હાર;
 કામાતુ રતે કામ્યનિ, સતે સોળ શણગાર. ૧૫૭
 કંદર્પ સર્પ અંગે ડસે, કેહે દાસીને દુઃખ;
 સ્વામી આહારેજ સાભરે, ભેટે ભાગે ભુખ. ૧૫૮
 વાપદો તેતો વહિ બધો, સ્વામી નાખ્યા શા માટય;
 કાઈકે સોકટ આકરે, કે કાઈ વસમી વાટય ૧૫૯
 હાપ ભેડી હથી પડી, યુખ ખોલી સાહેલ;
 મેઠાણીજ સાબળી ખરી વાતનો એમ. ૧૬૦
 બુવતિ ભોખન વેસમાં, ભરી ન કરી ભૂખ;
 વાટયે બીડી તે વેચને, તન અટવાણું તેણ. ૧૬૧
 પર પુરૂષ શું પ્રીતડી, કમ વાસના કાઈ;
 અપરમપેર સુખ સાગરે, લાડો લાગેલો લીધ ૧૬૨
 માળાકાર વધૂ મળિ, સોપાવાને લાલ;
 નારીને ભરી થીખવે, કરવા કુકૂડાલ, ૧૬૩
 ધણી પકારે પ્રીતની, કરિ કામાતુર કામ્ય;
 મન ટળાવ્યું માન્યનિ, સેતે નતો સ્વામ. ૧૬૪
 હાપ ભેડી હથી પડિ, કયમ કરીયે એ કામ;
 ચીત જણાય ભે રાવળે, રહે વટ ભયે લમ. ૧૬૫

છપો.

- નારી તે નીચ સ્વભાવ, ન રહે પોતાના ધરમે;
 નારી તે નીચ સ્વભાવ, કંઈકે કાહાવે કુળ કરમે;
 નારી તે નીચ સ્વભાવ, લાલ મર્યાદ ન પ્રીતે;
 નારી તે નીચ સ્વભાવ, અંધ નર અંધર છૂટે;

નીમમાં નીચ તે નાચીયો, પરચુ ભેડ પ્રીતડી;
શામળ, કહે સ્ત્રિયો સમસ્તને, રૂડિ નહીં એ ચીતડી. ૧૧૬

ઓપાર્ષ.

સામ દામ ને ભેદે ભરી, કામ્પનિને કામાતુર કરી;
અતિ મનમાં આણી ઉઘાડ, એકવાર જુઓ તે સ્વાદ. ૧૧૭
લક્ષ વસા તજીને લાલ, ફોડ વસા કરે એ કાલ;
શેઠ મંદિર આવે આહરે, તજાને તે લક્ષણ તાહરે. ૧૧૮
દોહરા.

કારીજાએ આહારો કંપનો, લોકમાં ભયે લાલ;
પાણી ભય પરિયા તણું, કપમ કરિયે એ કાલ. ૧૧૯
દાસી કહે દેવી સુણી, દેવત આરં દાખ્ય;
ભણપ પડે એહ વાતની, તો, ત્રી યુગની સાખ્ય. ૧૨૦
વનિજાએ ક્રીષ્ણ વાપરો, વેદ ન ચુકૂ વાત;
તરણી આણું તુલ કને, રૂડી ચીતે રાત. ૧૨૧
ખાલ પડે તે નારિયો, અંગે વાધ્યુ તૂર;
ઉલટમાંલ ઉદે પચો, સોભાવંતો સુ. ૧૨૨
સોળ સળ્યા તે શુંદરી, નારય વાધરયું નીર;
આજુવાજ અંગે આપિનાં, મારણા રોળી ચીર. ૧૨૩
કાળજી કુમ કુમ જ્યાં ઘટે, રોધામાં સિંદુર;
બરાસ દસંતુરી અંગળ, ભોગ સકળ ભરપૂર. ૧૨૪
પુષ્પ હાર કંઠે પથારી, દરણામાં જોયો દહ;
અંતરમાં ઉઘાટ રહે, પરચું ભને નહ. ૧૨૫
ખણી કણી તે નીચરી, ઉલટ વાધ્યો અંગ;
કામાતુર તે કામ્પનો, પચેધી પડવો પતંગ. ૧૨૬

- શ્યામિને કેહે સારીકા, અંગ સંજ્યા સણગાર;
 કાલજને કુમ કુમ કર્યા, ભુવન નથી ભરપાર ૧૭૭
 સમજ તાહરું શાણપણ; કોણ પ્રરૂપ શું પ્રીત;
 એ તુલને ઘટતું નથી; રૂડી નહિ એ રીત. ૧૭૮
 એનાં હરે શુભ માન્યનિ, વિષગીત એતો વાત;
 જાઓ કોણ કામે કાન્યનિ, જાશે રમવા રાત. ૧૭૯
 પૈ નથી તુલ ધરપણી, શાણગાર સંજ્યાહે સોજ;
 અધર્મ કરહે અતિ ધણો; મુખ ભરિયાં તંબાળ. ૧૮૦
 સમગ્રી તાહારી સુઝને, જાશે કામે જાપ;
 શેઠ મુને સોપી ગયે, એ અંધા કપમ થાય. ૧૮૧
 બાળ્યે સંજ્યા બાળિકા, બાળ્ય તાહરું કામ;
 બાળી હણીને નીસર્યા, કોણ ધણીને ધામ. ૧૮૨
 બાળ્ય મેતુરાં તુલ મેતુરી, શેઠે નહિ શાણગાર;
 કાંઈક સજ્જન રાખ્યરે, ભુવન નથી ભરપાર. ૧૮૩
 સાચુ માન્યરે માન્યનિ સુર્ય સાખ્યથિ સામ;
 નાક હેઠાવું તાહરું, પૂણ અંગુલ પામ. ૧૮૪
 પદાવું કાનને ચોટમો, જુલે જ્યમ બાધુ મામ;
 સમજાવું જો શેઠને, તો એનાં માહારું નામ. ૧૮૫
 રૂઠા કુળમાં બીપનિ, રૂઠા ધરની નારપ;
 ગણિકાના જે ગુણ એહો, નહિ તોહારો વેહેપાર ૧૮૬
 પાટલ ઘેડી તુલ રોષમાં, ભડપ, પડ્યો અવતાર;
 કંપ વિન્ય ચેર કામ્યની, શેઠે શા શાણગાર. ૧૮૭
 કલિલ વચન કાને શુભિ, નિધી ધણિને દોટ્ય.
 માન્યનિયે એનાં હણિ, મરડી નાંખી કોટ્ય. ૧૮૮

- પાંખા ઝાલી પ્રીતે કરી, ચીસી નાંખી આંખ; .
 અરોડિ નાંખી ખાળમાં, અધિક પમાડી આંખ. ૧૮૯
- શામા ચે તે શોકમાં, પુરાણ દુઃખની પેર; .
 તે દિવસે તો ગઈ નહીં પરમંદિર, પરધેર. ૧૯૦
- ખીતે દિવસે તત્પર થઈ, સંખ્યા સંપુરણ સોજ; .
 કરતુરિ કેસર અર્જન, મુખ ભરિયાં તંજાળ. ૧૯૧
- જીવતિ પોતે જોખમાં, જાડી રમવા જાય; .
 અંગ રાગ અતિ આપિતા, અળ તે રંગ્યા પાપ. ૧૯૨
- પોપટ પોતે પ્રીછિયો, મેચ ખાલીતી બાલ; .
 શોકાણીનું સતિપણું, તરણીના કીધો તોલ. ૧૯૩
- જાન ઉતારે તો મરે, માત માથે શીદ લેજી; .
 સામ દામ ભેદે કરી, જાવાતો નહીં દેજી. ૧૯૪
- કરી પરીક્ષા પોપટે, મન સમજ્યા મહેશણ; .
 આમ દેખાડું એહને, તોતો પરકું પ્રાણ. ૧૯૫
- જેહ ગતી જિનાં તણી, તેહ ગતી મુજ થાય; .
 વળતુ કાણ વાલી મોકે જોખ કરતી જાય. ૧૯૬
- જીવાય કરે એક અકલથી, ગમતિ કહુ કાઈ જોખ; .
 રૂદ્ધ રામાનું રીઝવું, અતુરાઈ તણી ને આટવું. ૧૯૭
- જાય તેતો જીગતુ નહિ, વીણામાં ઉડે વેક; .
 કાલમ કપડો દે મુજને, શાણા સમજી ચેક. ૧૯૮
- ચુક કહે ચુરંપ સુદરી, વાર કહૂ એક વાત; .
 કેહેલીતો ધટતિ નથી, તુંતો માહુરી માત. ૧૯૯
- જોખપણું તે જોખને, તરણિ તાહારે તોર; .
 સકળ ગુણ સતલણી, જોખાળન કેરું જોર. ૨૦૦

- શામા તુ સમજે નહી; ભર વીણના જોખ;
 સજ અવસર છે આ ઘડિ, શું જશી રહે રાખ. ૨૦૧
 આત કાલ્ય તો આવશે; શીવત આપણી શોક;
 અવસર શાને ચુકિયે, નિધે કહું ને. ૨૦૨,

૦ છંદો.

- વાણ રૂઢ પડે મેહ, તેથીતો ધાન્ય ન પાકે;
 પરાક્રમ ન મળે પૂર, શત્રુ કોણે શોણ પાકે;
 ચહેલી વિધી વિદ્યાય, ભાવ આણિ નબ લલિયો;
 વૃદ્ધપણિ વિવેક, શાસ્ત્રને જાપ ન શણિયો;
 શયો અવસર આને નહિ, નર નાશીને તે નડે;
 પ્રયત્ન જુઓ પ્રીછા વિના, વળતા હાથ ધસવા પડે. ૨૦૩

દોહરો.

- એમ અનેકં આનિ ધણાં, કલાં શમ્યનિને ઠેણ;
 રહે રામાનું રીઝવું, વીનપનાં જાણી વેણ. ૨૦૪

છંદો.

- વિનય ધડી વીવેક, સજન સધળાંમાં શોભે;
 વિનય ધડી વિદ્યાય, સ્થીર ધાવર તે ધોભે;
 વિનય તણે વશ સોક, જસે આપે જન આશ્રો;
 વિનય તણે વિખવાદ, કરે નહી રૂંક કે રાજ;
 વિનય જાણે છે વિશ્વમાં, વિનય ધર્મ મારગ ધસે;
 શામળ કહે વીણાજીકીરામ, વિનયમાંહ આવી ધસે. ૨૦૫

દોહરો.

- શોડા જાને વશ કરી, વિનય ધડી વીવેક;
 પ્રભાવની પાજે નથી, સાચું જાની છે. ૨૦૬

- તાજિ રહ હેતે હથી, કાંઈ ન રાખી જાત; .
- સાચુ કહુંકું શુક તને, આપણું હું એકાંત. ૨૦૭
- સાંભળ શુક સોહામણા, ખાતે તારા સમ ખાઉં;
- જીવની સાચે જોખમાં, જીવી કામે જાઉં. ૨૦૮
- પોપટ કહે સુખ્યે પવરેકં રૂદા સાચે રીત;
- જીવી પીજીવી વિના, ન મળે સુખનું ખીલ. ૨૦૯
- એવા કામ તો તે કરે, ન જાણે વિભરી વેદ;
- વિભર વિના વિષ ઉપજે, ખરે પ્રગટે મન એદ. ૨૧૦
- આજ્ઞાન કહું તે ઉપરે, કશું વિભરી કામ;
- સુરસિંહરાયની સુંદરી, નંદા જોનું નામ. ૨૧૧
- આજ્ઞાનીતિ રાખની, વળી વધારણું વેદ;
- વિભર ચીવાયે વાળિયું, જોકે હજા હજા જોર. ૨૧૨
- નંદાયે વિદ્યા કરી, વિભર વખાણી વેદ.
- તેહ તુને કું શીખવું, જાતી રાણું જોદ. ૨૧૩
- કર જોડી કહે કામની, સાંભળ્યું શુક મુજ ધીર;
- સાગી પેરયે શિખયો, ધારણ રાખુ ધીર. ૨૧૪
- શાણગાર તજીને સુંદરી, બિના પેહેરા વચ્ચ;
- હો ઉપર આસન કરે, શીખો કાપણ રચ. ૨૧૫
- પોપટ જો જો કહું, શુભ ભુલિ સાક્ષાત;
- વિસ્તાર વડયે નંદા તણી, કેહેવા માંડી જાત. ૨૧૬
- ચોપાઈ. ૨

- પુરવપંથ તણે વાણીયે, ક્રીડાપુર નગરી કાણીયે;
- વર્ણ અઢાર વસેછે લોક, સ્વપ્નામાં નવ ઉપજે શોક. ૨૧૭
- સુરસિંહરાય કરેછે રાજ, અશ્વત્થ આંખા તનથી તાલ;

મહા સુખનો મહીમા આણિયો, તે રાજને એ રાણિયો. ૨૧૮
 એક માનીતિ મોટમ મલી, તે સાધુ શશિમણિ સંતી;
 ધણી લક્ષ્મી ગણા ધર સુત્ર, પ્રતાપવંત તેનેતો પુત્ર. ૨૧૯
 કનકાવનિ રાણીનું નામ, વશ વરતેછે બાધુ ગામ;
 તે માન્યનિધી મહિપત મોક્ષ, નંદા સારું તે નવ જીવ ૨૨૦
 નવિ મેહેન ન પુછે વાત, મનેહ કરે નહી નારી સાધ;
 તે નંદાતો દીશે બળે, કારણ દુઃખ તેહેનું કોણ કળે. ૨૨૧
 સુખ ન ભાગવે એકે ધડી, દુઃખ સમૂદના દ્રોમા પડી;
 શોકધનું દુઃખ દાવાનળ દેહ, અગ્નિના શીર વરસે મેહ. ૨૨૨
 કોંક વાર હું કહિયે કથી, શોકધ સમાન દુઃખ ખીજું નથી;
 કાણુ કાણુ પામે જિંદગા, લક્ષ પાછી કેરી વેદના. ૨૨૩
 લક્ષ કોટિયા ઝાઝા ઝેર, શોકધ સમાન્ય ખીજુ નહિ વેર.

છપા.

રાજને એક સાલ, ગામ ફટેયો ફૂટે;
 પ્રાણને પ્રોહૂ સાલ, વણ વાકે રોળ લૂટે;
 બાપારી શિર એક સાલ, વચ્ચ વટંતર નાએ;
 ભરતાર શીર એક સાલ, ભાખની જો જુંકુ ભાએ;
 મુરખને સાલ વિદ્વાતાણું, દુઃખ બકાશી શોકધનું;
 શામળ કરે શાણા માનજો, સિને સાલ એક શોકધનું. ૨૨૪
 સ્ત્રી કહે બલી અનાથ, તેથીતો માત ભણે;
 બલી હી જાને હાંમે, એથી નહિ દુઃખ અનર;
 બલી વિધવા કે વંત્ર, બલી ગુણુકા કે મેહેલી;
 બલી દરિદ્ર કે દરખ, બલી સોહાગણ સેહેલી;
 મહા દાવાનળ દુઃખથી, સંચળ ચીત પણ એકધનું;

શામળ કહે શાણા માનજો, સાલસામાને સોકપનું. ૨૨૫

દરીદ્રને ઝોટું દુખ, મનનું માન્યુ નબ ધાયે;

કાશદને એક દુખ, નિત્ય વીરેએ જાયે;

કુનિયાને એક દુખ, વરસાદ આરે નબ વરસે;

વંત્રાને એક દુખ, તનને કાળ્યે તંલસે;

કુંવારાને દુખ સ્ત્રી તણું, સર્વને દુખ જુખનું;

શામળ કહે પાર પ્રીધુ નહી, સ્ત્રિને સોધયના દુખનું. ૨૨૬

અંધાને દુખ આખ્ય, સાડ ઝોટું નબ રેખે;

બેરાએ દુખ કાન, રાગ પૂરણ નબ રેખે;

રાગીને દુખ રાગ, ભાગ એક નબ ભાવે;

ભિક્ષુકને એ દુખ, નામ ભીખારી કહાવે;

એવા દુખ અનેકછે, પંગાને તો પગ તણું;

શામળ કહે સ્ત્રિ સરવને, સોકપ દાવાનળ દુખ ધણું. ૨૨૭

ચોપાઈ.

તે શામાને સોકપનું સાલ, વનિતા ઉપર ન ધરે વહાલ;

તેહનું બાહ્ય કાને નબ ગમે, રાંધ્યું રાજાજી ના જમે. ૨૨૮

એ શુ હેત ન આણે કોપ, તે સાંચુ દ્રષ્ટે નહી જોય;

મહીપતનું જ્યાં ન મળે માન, સ્ત્રિ હજી રી ગ્રમ પી જ્યાં પાન. ૨૨૯

ધણા ઉપાય કામ્યનિયે ક્રાંધ, માન કોણે તેને નબ દીધ;

એક દીવસ તેતો નારિયે, જોયું બચીને બારિયે. ૨૩૦

મહા દુખણી યેને તેરવે, અરૂપરૂએ જીવતી જીવે;

દુઃખ ડુંગર માયે લેઈને, બહી કપાળે દર દઈને. ૨૩૧

તંજે બેઠોતો પુરો પુજા, તેને મન છે અધિકી સુખ;

નારી નીસાસા નાખતી, અરેઅરે મુખથી ભાખતી. ૨૩૨

વર્તિકે હાથુ નિર્જિયું, પુરણ કુખ તેનું ષર્જિયું;
 મુખ સાગરછે તેનું નામ, રહેતો પોસાળખને કામ. - ૨૩૩
 કામજ દુખજ મોટા મર્મ, વચીકરણ વિદ્યાના ધર્મ;
 મોહન જિઆટણના મેળ, ખરા હુંનરના ભણિ બેલ. ૨૩૪
 ભગત મોહ પમાણું નેલ, રામા રેલી દીડી વેલ;
 કૌતિક ભેણ હિતો રહ્યો, ધર્મલાભ કામ્યનિને કલ્યો. ૨૩૫
 શું કાણુ તુલનેછે કુખ, હંધર તારી ભાગે લુખ;
 ખરા વર્તિકે ખાંત્યે ઝડિયો, તર્ત તેને મેડે વેડિયો. ૨૩૬
 મહા મનોહર મોટમ મતી, નસવંતો ભંજીતો ગવી;
 માન્યનિયે દાષા બહુ માન, હાલર કીધાં કાકુળપાન. ૨૩૭
 શામલિ રાતાતાં તમે, એહ કુખતો ભણ્યું અમે;
 તારે સાચુ, બાધી સંતી, સાંભળ્યરે નસવંન ભતી. ૨૩૮
 તમને કુખ કહે શું યામ, કેહેતાં કુખ ભણિ ભે રાપ;
 શીશ અળગુ કરે માહર, કાનનાક છેલે તાહર. ૨૩૯

હોહરાં.

વર્તિક વળતો બાલિયા, સાંભળ્ય વનિતા વાણ;
 સંત્ય ન કહે મુલ આમળે, તો હંધરમી આણ. ૨૪૦
 કાઈ વાત ભણિ નહીં, કો એતે નહીં લોક;
 તેહ વાત કોને કહું, સુકિન મહાર કોક. ૨૪૧
 પોસા કર્યા મેં પાંચ સત, અઝમ કર્યા શત આઠ;
 એકાશનતો એક સત, ભકુતીમરના પાઠ. ૨૪૨
 વીશ અહાર એવી કર્યાં, એવીશ અહાર સંચાર;
 અગાસન અગીઆરસે, બીનાં વ્રત અપાર. ૨૪૩
 ઉપવાસ કર્યા અઠાસની, ભણેલું કર્યાં શત સાત;

- તરકારી તનથી તજી, રહેંદ્રજી નહી વાત. ૨૪૪
- ભગા ક્રીધી જગનાથની, ચેત્રંભની ચાણ; ૨૪૫
- આઠ વાર આજુ ગયો, વસાઈ ગયો વરવાણ. ૨૪૫
- સમેદિયાર મેં ચેવીયા, પુજ્યા પારસનાથ; ૨૪૬
- મહાવીરસ્વામી માણીયા, ટાડો ક્રીષ્ણહાય. ૨૪૬
- એ સર્વે નિષ્કળ થજ્યો, કહે કહી તારી વાત; ૨૪૭
- મારણ મોહન વચિકરણ, મંગળે હું વિખ્યાત. ૨૪૭
- રાણી તે રીંગી રૂદે, મેલ્યો મનના મોડ; ૨૪૮
- અપહંતી માડી કહી, કરગરતાં કર્ણેડ. ૨૪૮
- જળને સ્થાનકે સ્થળ કરે, પત્રીત્ર પાત્ર એ પુજ્ય; ૨૪૯
- અગમ નીગમ લક્ષણ લહે, શત જનમની સુખ. ૨૪૯
- અધિપતિનું અપમાનછે, શોકમ તાણુંછે સાલ; ૨૫૦
- કાઠ્ય ભાવટ તું ભવતણી, જો હોયે કાંઈ માલ. ૨૫૦
- પુજ્ય કહે શુભ પ્રેમદા, નીર્મળ તારું નામ; ૨૫૧
- મન માને કયમ તાહરું, કયમ થાયે તારું કામ. ૨૫૧
- રાણી કહે રૂપી શુભા, જો મરે રાણીને રાપ; ૨૫૨
- સંપુત મરે જો સાકયનો, તો ભવની ભાવટ ભપ. ૨૫૨
- ચાચો વીર રાણી તણા, જો પુરનો પરધાન; ૨૫૩
- વસે આરે વૈકુંઠમાં, તો દીધું જીવત દાન. ૨૫૩
- એક જીવે ચારમાં, ત્યાં સુધી રહે, કુઃખ; ૨૫૪
- મરે તો તો મીતા ટજે, ભાગે ગ્રાસી જખ. ૨૫૪
- કોલ દીધાડે કોટિધા, સૌએક આધા સમ; ૨૫૫
- જીવરની આસા કડી, કામ કરે નહીં કયમ. ૨૫૫
- જોબી વીરછે માહરો, તેનો ધાપ અધિકાર;

સુખ સાગર હું ભોજવું, તો હું હૈપાના હાર. ૨૫૬

તમે કહે તે સાંભળું, કહે તે કરીયે કામ;

તાહારી દાસી 'યે રહું, વેચાઉ તારે નામ. ૨૫૭

વર્તિક તે વીરમય ધર્યા, કપમ ધાચે પ્રોહું પાપ;

વચન જાતે, વસુધા જાશે, એ પણ અન્ધા આપ. ૨૫૮

‘પાપને તો પરમે કરે, પ્રા કરી વિવેક.

વચન લોપ ધયા તણી, ઊપાય જડ નહીં એક. ૨૫૯

નીરાશ જો નારી ધરે, દો'તો અનર્થ પાપ;

ધિઆસંધાત જન જ કરે, તે નર નરકે જાય. ૨૬૦

ચોપાઈ.

વીઆર કરી બાહ્યો વર્તિયો, નારી નિય જુજિ નર્તિયો;

અધિક અધમ એ અન્ધા આપ, પ્રોહું કરવું પડશે પાપ. ૨૬૧

પાટ ધાઓ તો દેવો પડે, સ્ત્રી હુત્પા પણ માચે મટે;

ખાળ હુત્પા જોએ આદીય, ચોપી પ્રધાન તણા આશીય. ૨૬૨

એવડું શું આપોછ તમે, એ પાતક શીર લીલ અમે;

રાહી કહે વચન તુલ જાણું, વળતું તે દેવત શું રહું. ૨૬૩

શુંભ, વાણી બાહ્યો ચેવડો, કરજોડી ચેને જવડો;

સાંભાળ્ય વનિતા વાર વાત, કાલે થઈ પ્રત્યક્ષની શત્પ. ૨૬૪

કાળીને દર આવળો, ચંચકાર પૂજા લાવળો;

ખાન પાન ભોજન ભરપૂર, લેજો ચોસક અહાર હજૂર. ૨૬૫

જોડણ પાન ચાપિશું અમે, મહાપૂજા આરંભો તમે;

મહાવનમાં જ્યાં રહે હોમ, હેર ત્યાં કરે નહીં કોય રંદ. ૨૬૬

એક એક પ્રહરે પૂજન ધરે, કુખ તારું મહુ દેવત જાણે;

ચંચકારની પદ્ધત ધણી, જાણે બ્રહ્મદાનો ધણી. ૨૬૭

કે જાણે શીરામણિ સીધ, જો પાત્રે હોયે નવનીધ;
 બ્રહ્મદયાના ભારે ભેદ, વણેન કરી શકે નહીં વેદ. ૨૬૮
 જાણે સંકર કે વેળ્યાસ, કે જાણે એક કાળીદાસ;
 માયા મદિરા મચ્છને માંસ, પાત્ર ગ્રહ મુકતા ફળ કાંસ. ૨૬૯
 આર પ્રહરની પુળ આર, વનિતા શું કહૂ વારમવાર;
 અડસઠ તિથિ ચોરાણી જ્યોત, બ્રહ્મદયામાં સંધળા ભોગ. ૨૭૦
 વનિતા જાલ તાહરા મન વચા, સાંભળ્ય દેખાડું બ્રહ્મદયા;
 બ્રહ્મદયા જાણે નહીં નેહ, અન્ય કદાપિ કરશે તેહ. ૨૭૧
 રોરવે નરકે તે નર જશે, કોટિ જન્મ તે અંધો હશે. •
 માત્રે કોઈ ન કરસો પાપ, શામળ કહે કહુ આપો આપ.
 બ્રહ્મદયા દેખાડું અમો, થોતા જન સાંભળજો નમો; •

છપા.

તુલ્ય કંચન કવિર, સુખ કુખ સાંચું ને જુલું;
 રાધ રંક પ્રેમ, એક, એક તુલ્યું કે રંકયું;
 યત્ર મિત્ર સમાન, સમાન દેખાં કે દાસી;
 સમાન અમૃતને વીષ, સમાન કુચિત કે કાશી;
 સમાન પાપણ ને રત્ન પણ, સમાન વસુધા વૈકુંઠ પરા;
 શામળ કહે જન્મે નહીં, જો નર જાણે બ્રહ્મદયા. ૨૭૩
 સમાન અગ્ની ને નીર, સમાન વાહાલો ને વેરી;
 સમાન કુંવર ને ક્રોધ, સમાન મરદ ને મૈત્રેયી;
 સમાન તડકો ને ટહુકો, સમાન જરવેન ને જોગી;
 સમાન પાપ ને પુન્ય, સમાન બિલ્લક ને ભોગી;
 જમવીલા ભારે ધણી, કોડવાર શું કહુ કથી;
 શામળ કહે સંસારમાં, બ્રહ્મ જાણે તે નર નથી. ૨૭૪

સાંભળ્યા કાને સૂર, રૂરુસામ રૂરુધર;
 દીઠા કૈકે દાતાર, કાણુ સરખા કણ્ણા કરક
 વીણા વેદ સણ્ણાર, જણા સરખા જુહુ ભાળ્યા;
 પાલિમક બાસ પચીક, પ્રજા ભણ ભપ ઠાળ્યા;
 નધી દીઠા નધી સાંભળ્યા, ભાગવી નેણે બ્રહ્મદયા;
 ભામળ કહે રવગં સુધી ગતી, વિરલા કો વૈકુંઠ વણા. ૨૭૫
 ચોથાઈ.

અપારે તારા શનૂ મરે, શૂમા સેકટ તારા હરે;
 ભરે ભરે કાલે આવળે, કહિ વસ્તુ સર્વે લાવળે. ૨૭૬
 અરધી દોષ મનમાં નબ મણિ, વૈચીતો હંધતાને હણિ;
 છયો.

અધિ કામી અંધ, અંધ લાલચને લોભી;
 અંધ સ્વાધી સર્વે, અંધ ખેલો મન મોભી;
 અંધ અજો આપ, અંધ ઝોશીને માડી;
 અંધ અતી અહંકાર, કરે વાતો ને આડી;
 અનેક એવાંછે આંધળાં, કા નર ને કા નારિયો;
 શામળ કહે અંતર અંધ એ, ને લગ ઈછે ભરિયો. ૨૭૭
 દોહરો.

વાપરા કહી વર્તિક વણે, કાલે આવળે રાત્મ;
 તેતો સોઢ્યની દાધીયે, વાટયે સાંભળી વાત. ૨૭૮
 પોતાની રાણીજીને, કજા કરજોડી કેહેણ;
 ભણકારે મેં ભાળીયો, વાટયે ભતો વેણ. ૨૭૯
 એક વનિતાને ભરિયો, કરતાં કાંપક વાત;
 મેતો એટલું સાંભળ્યું, દેર આવળે રાત. ૨૮૦

- રાત્રે ગભ આવીયો, શામા કેરી ચોખ્ય; .
- ભાત્ય ભાત્યની ભાગછે, હૈડા સાચે હેજ. ૨૮૧
- રાણી કહે રાજ સુણા, અનુર વાત કહું ચોક્ય;
- કાળીને દેર નયો, ચેવડો ખીજી સોક્ય. ૨૮૨
- માનસો નહોં મારૂં કહું, જુવો તેહનીઆજ;
- દેરી દેર શું નિપતે, આવતી રાત્રે કાજ. ૨૮૩
- મહિપતિ કહે માનું નહોં, વનિતા કેરી વાત;
- એ રાણી નખ નિસરે, રાણીમાં પડતી રાત્ય. ૨૮૪
- રાજા કહે અમે જોઈશું, ચેરઆ એની આજ;
- જુઠાને દંડ દઈશું, કન જોઈને કાલ. ૨૮૫
- વેગે દામ તે વહી ગયો, પડી રાત્ય ધનધોર; .
- તે વેળા જાડી નિમરે, કે આકર કે ચોર. ૨૮૬
- આકુ એકુ કર ધરી, સુર પૂર પ્રક ધીર;
- દેરી દેર ગયો, વીર તણા ન વીર. ૨૮૭
- પ્રતિમા પાછળ જઈ રહ્યો, સુખટ શિરોમણિ મૂંઝ;
- પાંગણુનશા પડદા ધણા, ધણું ડેઠાણું શુઝ. ૨૮૮
- પડદા ને વણિ પરતમા, દીવા પાછળ દાખ્ય;
- પોતાની દ્રષ્ટે પડે, ભરી સાંભળે ભાખ્ય. ૨૮૯
- રાજા દેખે સર્વને, તેને નખ દેખે ડોખ;
- જુવો મતી ઈશ્વર તણા, તે કામે શું હોય. ૨૯૦
- નિશા ધટ્ટીકા બે ધઈ રાણી જો રણ માલ;
- કટાર ધર્યો એક કર વિચે, તોલ ધણે તાંલ. ૨૯૧
- એટલે ત્યા વર્તિક આવિયો, સપુટ ક્રીધાં ખાર;
- એક જોત દશે દશાં, એક નરને એક નાર્ય. ૨૯૨

- નારી નિર્મિ નરપતિ, મારે નહીં હવડાં આભ; .
 આભ્યાં તે ક્યાં ભવછે, ભેગિ કરે શું કામ. ૨૯૩ .
- પ્રથમ ભયે માર્ગન કર્યું, નાહ્યાં નીર્મળ નોર;
 વળતા તે સર્વે સભ્યા, ચરણા ચોળી ચીર. ૨૯૪
- વામ માર્ગે ને વેદમા, યીજ સેવેછે શક્ય;
 તે એણે આરંભીયું, ધરો ભવાની ભકત. ૨૯૫
- કમળીનુતો અપરછે, સાચાનેતો સીધ;
 રાજાને તો ધમ્મછે, ક્ષમા તે વેળાં ક્રાધ. ૨૯૬
- આનવાન આખાં ધણાં, ક્રાશે ભાગ ભરપૂર;
 એક પ્રહર એમ આચાર્યું, નાનીનું ભેયું તૂર. ૨૯૭
- પુણ્ય કહે શુભ્ય પ્રેમદા, ધરો પુરો એક યામ;
 પ્રથમતો તારા કંપનું, કર્યું કાળિયે કામ. ૨૯૮
- બંધણું તેથી બીજવરાં, પૂંભ પદ્મવ પાઠ;
 સંભાગ કરણ શુભ રીતથી, કમ બીવાના કાઠ. ૨૯૯
- અરચા જુવેછે અનુર નર, ભેગિ વાહાણે શું ધાય;
 પ્રાજે કરે એક પક્ષકર્મા, નીચીને ક્યાં ભંપ. ૩૦૦
- વર્તિક કહે વનીતા થણા, મહા રાત ભ પોહોર;
 કર્યું ક્ષુભ શુભ કાળિયા, રાણીનું આગર. ૩૦૧.
- ત્રીજ પ્રહરે તણ ધણું, હાવભાવ કટોક;
 આશિંધન મર્દની અતી, ભાત્ય ભાત્યની ભાખ્યા. ૩૦૨
- નરપતિ નરવે નારદને, વર્ષિક કરે વર્ત;
 એક પડીમા બેપને, જાયે આખું મર્ત. ૩૦૩
- કેવડા કહે શુભ્ય સુદરી, પ્રહર ધવારે તણું;
 કામે યશું ભ કુંવરનું, કથન સાંભળો. કહું. ૩૦૪

- તાહારો ઓરમાઈ ઇકરો, લક્ષવાસાએ લેખ;
કામ કર્યું એ કાળિકા, તેહેમાં નહીં મિનમેખ. ૩૦૫
- ઓયે પ્રહરે ઓધણું, રંગ ભાગુને રાગ;
હાસ હેત વીનોદ્યો, લે લાખીજો લાગ. ૩૦૬
- ગુરુ કહે શુભ ગોરડી, પ્રોદો ધરો પ્રભાત;
પ્રધાનની પુરણ કરી, વેદ વિધાતા વાત. ૩૦૭
- જે ઉલટી ગંગા વહે, રવિનો સ્થીર રહે રથ;
વચન અમારે નહિ ફરે, શુભ વાતે સમર્થ. ૩૦૮
- હેતુજન તાહારાં સ્વાર એ, સંત્ય પ્રકારે સૂખ;
કામ કર્યું તુજ કાળિકા, ભાગી તાહારી જૂખ. ૩૦૯
- હોય મનમાં કાંઈ ઓરતો, પ્રીતે પાચે લાગ્ય;
આયે તુજને કાળિકા, મન ગમેતે માગ્ય. ૩૧૦
- રાણી બાદ્યાં રીઝમાં, નીમંજ તારૂ નામ;
અર્થ હતો મુજ નેટલો, તેહ કરાવ્યું કામ. ૩૧૧
- રાજા રાણી પ્રધાત પૂત, ગયો ચારનો રાગ;
ભાવટ ભાગી ભવતણિ, શુભ મળિયો સંભેગ. ૩૧૨
- સંધ્યા અણ સેવાર અધ, કરી સુખસાગર વ્રથ;
તેહ ચરીત્ર નર નારયનાં, રાજાએ જોયાં દ્રથ. ૩૧૩
- અધીપ ધરો અતિ આકળો, સંભાળ્યાં આયુધ અસ્ત;
પડા માલીયા હાલિયાં, પ્રતિમાં સહિતે વસ્ત. ૩૧૪
- પોપટ કહે પરભાવતી, ચેકાણી સૂજીલ;
જારી રમતાં જ્યાન છે, વીજની કરતાં વાંધ. ૩૧૫
- રાજા કપમ મુકે જીવતી, કપમ માને એની વાત;
ધરો શત એ ચેવડો, રાણી ભોંગવી રાત્ય. ૩૧૬

ચોકાણી કહે શુક શુભો, ભણાયા જુઠા ભેદ;

નિચે ખારે નારચને, વળિ વર્તિકને વેદ.

૩૧૭.

એમાં વીળતી શી કરે, શતપા સમ ને આપ;

માર પોહાર દ્રષ્ટે પચું, તે કપમ ભુલે રામ.

૩૧૮

પોપટ કહે પરભાવલી, કહૂ વીળતી વાત;

આળ ખંપાળ એતો કરે, દ્રષ્ટે દીઠું સાક્ષાત.

૩૧૯

આઠ વિદ્યા આસઠ કળા, ભારતના ને ભેદ;

શું કરે બિચારા આપડા, વીળતી આગળ વેદ.

૩૨૦

પ્રાણી ભરે પૂરાણ સહુ, બંત્રીમે લક્ષણ રહે ખાહારપ;

વિગર વિદ્યા સહુથી વડી, અરિમ કરે ને નારપ.

૩૨૧

ચોકાણી કહે સાત દિન, રમવા નહિ ભળી રાત્પ;

શત પ્રકારે શીખવો, વિગર તણી એ વાત.

૩૨૨

આપાર્થ.

શુક કહે શાભળ્યું સુંદરી, માહારિ વાત ને મનમાં ધરી;

અધિપતિએ દીગે ઉતપાત, પ્રોઠો તેહ સમે પરભાત.

૩૨૩

નિકળું ખાહારપ જિગમતે દિશ, હેડુ એ ચામતું શીશ;

અર્ધ ઘટ્ટીને હેતજ હરે, પ્રભાત્ય પેમ ઇટાળી કરે.

૩૨૪

વર્તિકને કરશું અપમાન, હેડુ નાક બે કામુ કાન;

એનાં માત પીનાને જાત, માર સર્વેને હું ખ્યાત.

૩૨૫

ખરે સહુને દેખાડું જલ, પીણાવું ધાણી કાણડું તેલ;

હવડાં ને હુંકારે કરે, એન માર કે હું મરે.

૩૨૬

એ બે જાણને હુંહું એક, વિષગી પાશે જાત વિવેક;

ભેળ વહાણે એ કળા ભવછે, કેમ લખ્યું તે થાપછે.

૩૨૭

એમ કહિ મુકરો નિશાસિ, પ્રતિમાં પાછળ પડા પાસ;

કૃત્ત્વ રાણી કેરાં ખુશીયો, થર થર થર રાજા ખુશીયો. ૩૨૮
 તે રાણીતો ચેતી મંન, જરૂર કોઈ જીવેલે જનન;
 સ્ત્રિમરીય રમાડું આપ, નહિતર મળિયાં પુરાણ પાપ. ૩૨૯
 સોચે વર્ષ પુરાં થયાં, ઈજત આજરૂં લક્ષ્મી ગયાં;
 અખંડ દેશમાં લજ્જા લેશે, પિયર કુટુંબતો દેવદ થશે. ૩૩૦
 વર્તિકને ચેતાવી દીધ, માયે ભાર પોતાને લીધ;
 પાછાં સંપુટ કીધાં ખાર, નીર્મય થઈ રહી તે નાસ્થ. ૩૩૧
 કરી સ્નાન સમયે શ્રીનાથ, કાળી આગળ જોડ્યા હાથ;
 માહારી પૂજા માનો માતા રંગભાગ રમ્યાં તે રાત. ૩૩૨
 તમે કહ્યું તેમ મેં કર્યું તેણે મારૂં કારણ સંપૂર્ણ;
 જીવ્યો માહારે કો કીલો કંઈ, જીવી સો કપ્પ પુન્યવંતિ પંચા. ૩૩૩
 જીવ્યો મારે પ્રતાપિક પૂજા, નહિ થકી શોભે ધરસૂત્ર;
 જીવ્યો માહારે પુરપરધાન, નહિ થકી હું પાંચું માન. ૩૩૪
 મારે જીવ્યાં કારણ થયું, સતી પહોંતો માહારૂં ગયું;
 કુળમાં કલંક ખેડું એ કર્મ, ઘોષું મેં હાથેથી ધર્મ. ૩૩૫
 ન કરે ભાખ્યનિ ભેડી ભાંડ, ન કરે ઘેરેલી ગણાકા રાંડ;
 ધણીક પાપે ચેહૂં ગઈ, નિલે પડવું પડશે નર્ક. ૩૩૬
 સોયુ શીય આશીર્વાદ યાગી, વિમાન બચી વૈકુંઠ જંગલ.
 નથી કોઈ અહિયાંહું આપ, તમથી છાનું રહે કષ્ટ પાપ. ૩૩૭
 મારે જીવાડણી કારણે, આવીછું તાહારે ખારણે;
 હું મારૂં પ્રકાસુ પાપ, અંખા સમજો આપો આપ. ૩૩૮

દોહરા.

• આશિન સુદી અષ્ટમી, હું પોલીલી રાત્ય;
 તે વેળા તમે કહ્યું, પ્રત્યક્ષ માહારી માત.
 ૩૩૯

રાણી રામ ને દીકરો, ચોથો રાણીનો બાત;
પ્રાણ તલશે તે પુનમે, અધીક થશે ઉતપાત. ૩૪૦

ભાસ્તુ ખુને જાગતાં, નથિ સ્વપ્નું નીરપાર;
નરેર કહ્યું જીવે નહીં, કાલુ 'ન લાગે વાર. ૩૪૧

લક્ષ કોડ વીસે વસા, વેદ કહ્યું વર્ત;
આર પ્રહરમાં આર જાણ, નિશ્ચે પામે મર્ત. ૩૪૨

તાહારે મેં તુલને કહ્યું, નિશ્ચે આ રી નેહ;
એ આરે કપમ ઉગરે, પડે કપમ આહારે દેહ. ૩૪૩

નવરાત્રીનાં નવ દીસ, કરવાં વર્ષ મેં સાત;
જીગરે એ પુનપી, મોડાટી કાળી માત. ૩૪૪

ચોપાઈ.

એણું કહીને જોડ્યા હાથ, સ્તુતિ કરી તમારી સાથ;
રાજા કામ મરે મુજ તોત, પુત્ર સાટે મરે મુજ બાત. ૩૪૫

પ્રધાન સાટે મુજ નાહાનો વીર, રાણી સાટે મુજ રારીર;
એ જીવે ને મરિયે અત્રા, તાહારે ના કાંધી ત્યાં તમો. ૩૪૬

તમ આગળ મેં કર્યો વિચાર, તુજે 'નોપરાં આધાર;
કપમ જીવે રાણીને રામ, તેરેનો કાંઈ કહો જીપાપ; ૩૪૭

તાહારે તમો કહ્યું ત્યાં કથી, ખીજે ઉપાય જીવ્યાનો નધી;
આરે જાણ જીવ્યાનો કામ, હું જો કહું તે કરપ એક કામ. ૩૪૮

દોહરો.

જગદંબ તેહ સંમય કહ્યું, સોચોછે એ સીધ

વર્તિક વડોછે વિધેમાં, એ પાસે નવનીક. ૩૪૯

એણે વર્ત પાણી કર્યાં, જોન થમની જાત;

અપવાસ કર્યાં જાડ માસના, પાંચા પ્રાણી માત. ૩૫૦

- એ વચે ઈશ્વર વીચે, અંતર નથી લગાર;
હોય આરે જીવાડવાં, તો કર્ય એશું વેહેવાર. ૩૫૧
- એકવરા એક જીવરો, ખીજો ખીજી વાર.
વાર વિગ્ન વળી જશે, ચાર પોહોરમાં ચાર; ૩૫૨
- રાજતો મારે રાજની, હેતે ગ્રાહ્યો હુપ;
એ મરતાં તો હું મરૂં, સતી થાજી તે સાપ. ૫૫૩
- એનો તે મુદારો દીકરો, ઝોરમઈ પણ એ ધુત;
રાજ્ય રૂડે ભાગવે, ધણું શોભે ધરસૂત. ૩૫૪
- રાણીનો ભાઈ તે મુજ તણી, પુરનો ને પરધાન;
એથી શોભે મહિષતિ, મામે સગળે માન. ૩૫૫
- એમ વિચારી શેવડો, તેડ્યો એ એકાંત;
વચને તેને ખાધીચો, ભાગી મનની વાત. ૩૫૬
- સુર્ય ચંદ્ર સાખી કર્યા, વચમાં આણ્યા ઈશ;
એ ચારને કારણે, જાણે મુક્યું થીશ. ૩૫૭
- તમો કહ્યું તુ કાનિકા, તે મેહે કીધું તર્ક;
ચારેનુ તમ પ્રતાંપથી, મોડી નાખ્યું મર્ક. ૩૫૮
- આખ્યાં દેરે તાહરે, ભાગવ્યો કરી ભરતાર;
જીનમ કાઈ રાખી નથી, પ્રહર નીચાના ચાર. ૩૫૯
- સીધતણી સિધે ગઈ, વાર ગયો વિવેક;
પાછો દુરિને તપ કરે, નીર્મળ થાવા નેક. ૩૬૦
- વર્તે સગળાં વેહેતા જમા, થયું માહરે કાલ;
પણ એક સતિપણું ગંજૂ, ગાઈ લાંબેણી લાલ. ૩૬૧
- સતિ નહિં હું સંજ્ઞણી, માનવ ન જીવે મૂખ;
આર જીવ્યાં તે સુખ થયું, પણ આં દારણ કુખ. ૩૬૨

અધર્મ કર્યો અન્યા કર્યો, કાળા વટનાવી કામ;
 ધીકાર હંમે જીવ્યા વિશે, રામ રામ શ્રી રામ. ૩૬૩
 માનજ્યો પુલ્લ માહરી, તું ધર્મ પુરધર ધીર;
 પાપ સરવે પરસે કરો, સમર્પુ તુલને શીશ. ૩૬૪
 રાપ પ્રધાન અધ્યાયણ રહ્યો, સોભાગ્ય વધો એ સોકપ;
 કુંવર રહો કુશળ રહ્યો, મોતી પુરો ચોકપ. ૩૬૫
 કહી ખડગ કોઢવે વહે, અંબા આગળ આપ;
 સંત રાખજો સતી તણું, પ્રજા કરો સંહુ પાપ. ૩૬૬
 રાજા મનમાં શીઝીયો, ધર્મકું કુશળ સેમ;
 સાખાશ સાખાસરે સુંદરી, હૈકુ ટાકુ હેમ. ૩૬૭
 હાંહાંહાં કહી હેતયા, રાજાએ ગાલ્યો હાપ;
 તન ને મન જ સોપિયું, સ્મૃતિ કાંધી તે સાપ. ૩૬૮
 અજાણ પાઈ અમરજ અડ્યું, અહીં ક્યાંથી મરાજ;
 હુતો આવીતો ભરીયો, કરવા કુંકું કાજ. ૩૬૯
 રાજા અધીકું શીઝીયો, કનકે તોણુ કાજ;
 તેહ પ્રેમ પરતાપથી, નારી નીમળ થાય. ૩૭૦
 નારી કહેરે નાપજી, મારો મુજને આ કામ;
 અંશા મેં અધિકા કર્યો, નીચું કાપું કામ. ૩૭૧
 મહીય કહે માનું નહી, રણમાં આવી તું રાત્ન;
 અમ મારે ને કારણે તને શીદ તારી ભત. ૩૭૨
 દોલ મૃદંગ વર્જાવતે, વેર્યા તુલ્ય ચોપાસ;
 પ્રેમ દાન કાંઈ ઘેણાં, જનિવાં આણી વાસ. ૩૭૩
 કુમ કુમ પગલાં પાડિયાં, મોતી પુરયા ચોક;
 કિંમત એનું સોભાળી, સામી આવી સોકય. ૩૭૪

પ્રધાન સહીત પાગ્ધે નમ્યા, વળી વડો ને પૂજ;
 સર્વ વૃત્તાત માંડી કહ્યા, સામાના ને મુજ ૧૭૫
 આવરદા જાણ્ય મારનો, આવી રહ્યોતો આજ;
 તે જીવાર્થા જીવતિયે, કીધુ પરમારથ કાજ. ૨૭૬
 ભઠ્ઠા અવતાર તે આપણા, કરિયે એનું અપમાન;
 ધન્ય અવતાર એ નારયનો, કીધુ જીવતદન ૩૭૭
 અપ ઇતી માડી કહી, કથા સભળાવિ કહ્યું;
 રાજા શેવક થઈ રહ્યો, વેચાણ થયાં જાણ્ય જાણ્ય. ૩૭૮
 પોપટ કહે પરભાવની, મોંચો પાડ ભરપૂર;
 ગુણ વધા ધો ગામમા, નાચીનું વાદ્યું નૂર. ૩૭૯
 એમ અગ્રીજ જો આવડે, તો જાગીયે જાગ્યો;
 નહીં તર ધેરય ખેશી રહ્યો, ગુણ ગોવિંદના ગામ્યો. ૩૮૦
 છપો.

વડો વાંક સમૂદ્ર, ભામ્યનિને મસ્તક ભરીચા;
 એક વિભર વચન, આજપંપાળ તે કરીચા;
 પાવક પ્રનય પ્રેમક, ખળતોતો ને બાધો;
 એકલવિ નાખી આમ, દોરા એક ન દાધો;
 વિવેક રૂડી વિભરિયે, ત્રાહોપદ તારે તરે;
 આવડે તેતો ઊગરે, ના જાણિ નિશ્ચે મર. ૩૮૧
 દોહરા.

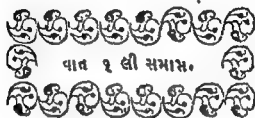
પ્રભાવતિ પ ગે નમી, પ્રીત્યે જોઈયાં પાદ્ય;
 રાત્રી વિદ્યા ધીખની, વેદચાસની વાદ્ય. ૩૮૨
 રખિપલના સુત રાજની, અવેર જસવંતે જાત;
 સામજભટ કરિયે કહી, વિસ્તારને વાન ૩૮૩

શ્રીગૌડ માળવિ વિપ્ર દુભ, વેગનપુરમાં વાસ;

ખીતા પુરપોષમ તણિ, કહે કવિ સામળદાસ. ૩૮૪

શ્વેતા વકતા સંમનતા, કહે કવિતા કર્ણોડ;

સામળભટ કહે જાણને, નય નય શ્રીરણ્ણોડ ૩૮૫

શુકલ યજુર્વેદ

વાત ૨ ૭૦

• • દોહરો •

શલ્યપતિને આશીર્વાદ, નીર્મળ ભણી નેહ;

ફાળો ફાળ અંજના, મોટા ડાહ્યો મેહ

સાચી દેવી કારદા, હંસવાહની હેન;

વેળાપુસ્તક પારિણી, તરણિ વધતું તેન.

ખાતે દિવસે ખણિહણિ, ચોક્કસ મોહન;

માલી મનુરા મનકલી, મન સાચે મોહન.

શુક્ર ભાવે ચુલ્લ ચુંદરી, જુવંતિ તમે ક્યાં ભણો;

સાચુ ખોલો સજલગી, મારા સમ ખાતે ખાઓ.	૪
પ્રભાવતિ કહે પોપટાં, શી મી નીલા વેદ;	.
તે કામે હું નીસરી ભાગ્યા મનના ભેદ	૫
બાટી ન રહિ બુદ્ધિમાં, નેક રહી નહીં નુનપ;	
વિજાર વિદ્યા શીખવી, પોપટ તારૂં પુન્ય	૬
શુક કહે શામ્ભ સુણો, કરો જરૂરી કામ;	
રાત રમિ ઘેર આવજો, દોડે રાખી હામ.	૭
સાભાળ શુક સોહામણા, ખાતે વૃજ સમ ખાણી;	
જીવતિ સાથે જોખમાં, જાતે રમવા જાણી	૮
પણિ કહે પ્રીધ્યા અમો, રૂદ્યા સાથે રીઝ,	
અનુગમિતમા એતજે, છે બુદ્ધિનું ખાજ.	૯
શામળિયા સોની તણી, પનિતાએ કીધું વર્ત;	
તેની વિદ્યા આવડે, તો તરૂણિ જાજો તર્વ	૧૦
શામ કુંવરી સોનારણિ, આર કર્યુ બરીજ;	
શુધ પ્રકારે શીખજો, વિદ્યા એક વીચિત્ર	૧૧
પગ ખેંચી રહિ પ્રેમદા, એતો વિપરિત વાત;	
સમજાવો શુક મુજને, ભાવ ધરીત બાત	૧૨
કોણે સોની કામજો, કોણ સોનારણ શામ;	૧૩
કોણ સાથે સોખત કરી, ચાં ચાં કીધા કામ.	૧૪
જાણુ છે જાતે કારણો આહુ આવે આંક;	
આવે નહીં પણ આપુરી, વિજાર, પીનશતો વાંક.	૧૫
શામા કહે મુજને શીખવે, તો ગુણ તારા ગાર્ગ;	
ભાવે એ વિદ્યા ભણ, જરૂર કાવે હું જાણી	૧૬
તપ્ય મોજે વુ સુંદરી, ટોડે નીરે ન આ;	

- ભીને વચ્ચે બામ્બનિ, ખાતેથી સમ ખાઓ. ૧૬
- આજ રાત અહીંમાં રહો, કામે જાઓ કાલ; ૧૭
- સારી વતો શીખવું, એક વચન તું આલ. ૧૮
- પોપો ને ને કહ્યું, તે તેમ કીધું કામ;
- શુક સંભળાવે વારતા, નાર ચરીત્રે નામ. ૧૯

ચોપાઈ.

- ચહાપુર ગામે સૌની સાર, અગ્રજાત તેને અપરમપાર;
- પમત ઉપર પુરી પ્રીત, એ સે મુરખ જિંધી રીત. ૧૯
- એક ધડિ સુની નબ પડે, કામ્યનિ કામ્યનિ કાંડે કહે; ૨૦
- ગુણવંતી ધણી ગોરડી, રાજે એકાંતે ઝોરડી ૨૦
- તાણુ દઈ રાજે ધરમાપ, પીરે નહિ કામ્યનિન કપાંપ;
- જમવા રમવા કે પીપર પેર, ધડિ, સુની નબ, મુકે પેર. ૨૧
- વેમાધી મંગાવે નીર, અધિકું આણે એક અધીર;
- કરવા નવ દે મૃગું વાત, એમ રહ્યા કરે દિન રાત. ૨૨
- માન્યનિ કહે સામળ્યરે મૂઠ, પાપિ મુરખ દીસે પ્રોઠ;
- બંધીખાને રાજે મુને, તેહ ઘટે નહી રવામિ તુને. ૨૩
- સાચી વાત તુલ આજળ કહું, તારી રાખી હું નહી રહું;
- રહું તે મારે આપે આપ, જાણું ને લાગે પાપ. ૨૪
- લાલે તાતને લાલે માત, લાલે મુમાળને લાલે, વ્રાત;
- લાલે કૂળને લાલે રૂપ, માટે આપ રાખુધુ ચુપ. ૨૫
- તારી રાખી હું નહિ રહું, તારા સમજે સોચુ કહું;
- ન કરું જાન પરમેશ્વર પ્રીત, ન કરું જાન તે રૂડિ રીત. ૨૬
- ન કરું જાન ને લાગે પાંપ, ન કરું જાન ને જાણે આપ;
- ન કરું જાન પરિયાં લાગતે, કહેનો કરું નેજાત વાળતે. ૨૭

તુલ પાસે તેડાવું કંપ, તુલ પાસે વળાવું પંપ;
 તુલ પાસે જમડાવું જર, તુલ પાસે ઉપડાવું ભાર. ૨૮
 તુલ પાસે જોડાવું હાથ, દેખે જ્યમ તારાં સંજ્ઞન માથ;
 નરનિ રાખિ નારી નવ રહે, કોકથાસમાં એવું કહે. ૨૯
 તારે સોની બાહો વાણ, સોળણ સામા મગરમુજાણ;
 તારે જોરે તો કરને તું, ધડી સુની નહિ મુકું કું. ૩૦
 ઘટમાં વાત એ રીતે ધડી, વળતી વાત વિસારે પડી;
 એમ કરતા દિન વીત્યા ઘણા, તોલ ન જાણ્યા તરણી તણા. ૩૧
 એક દિન કોઈ ડાથી આવીયા, ગરિયાણા વીસ રૂપ લાવિયા;
 ધરડી ડોશી થર થર ધૂનની, આંખે તે ચોકું સુલની. ૩૨
 ચોકું ઘાડું સાંભળે કણું, મંદમંદ મક્કારે મણું;
 સોની ઘેર આવીને રહે, કારણ તે પોતાનું કહે. ૩૩
 આવો મારી પુત્રીને પૂલ, ચોભાળું બાપુ ધાસુંત્ર;
 દેશાં કર કેશ કરી આપ, મારા માલ પરમાણે માપ. ૩૪
 નારી મેહેનત માગી સે, રૂડો ઘાટ ધડીને દે;
 તે રોયિ તે પાસે કરી, કરામત સોનીએ કરી. ૩૫
 બેઠી ડાથી જ્યાં ધરમાં નાર, ધડે ઘાટ બેઠો તે બાહાર;
 રૂપ નંવં ચોરાયું રેખ, બેઠી રોયી દાવે રેખ. ૩૬
 સોની કેશ એહ જનાવ, ચોરે નહિતો આવે તાવ;
 ચોરે નહિતો ધામ મિતભર્મ, એ સોનીના કુળનો ધર્મ; ૩૭
 તરકરે જાત સોનીની ઘણી, કોકિયથી એ જમણિ ભણી;
 સોની શા છે જનું નામ, કરે જાં તરકરનાં કામ. ૩૮
 ન ગણે બ્રહ્માજી ન ગણે ભાટ, ન જીવે માત ભગનીનો ખાટ;
 ન જોળજે અધર્મ રૂ ધર્મ, નહિં સોનીને નખણે ધર્મ. ૩૯

પ્રથમ તો સહુડાનું હરે, વળતો ખાધકે પૂ-પજ કરે;
એ સોનીના કુળનો ધર્મ, કરે અહરનિશ એવા કર્મ

૪૦

છયો.

મહિસ જાતનો ચોર, તે લે ખાતર પાડીને;

ચુગન એ પણ ચોર, લે કરી આડીને;

વણીત તે પણ ચોર, લે મરડી ડાડીને;

કપી જાત પણ ચોર, લે એવી માડીને,

કિસબ ચોર કહી કોટીધા, અપરમખા અપારહે,

એ દીવગે સહુદેખતા, પણ સાચો ચોર મોનારહે

૪૧

દોહડા.

જર્ગનનાપની અંગુળી, કાપી લીધી કાપ;

જગતિમાં એ જાણવો, તરુકર સહુનો રાય

૪૨

કોશીને કહે ડાહ્યો ધર્મ, સાબળો મારી માતં;

જસો ધરમાં ધરણી કને, કહે વીતગની વાત.

૪૩

હુંધ આવે તર્મને ધણી, વાસો ફટિ વર્ત;

ચોરડામાં નારી એકલિ, ત્યાં બસાચી તર્ત.

૪૪

ચીસ રૂપ ચોરધા તણ, મોકલી મંદીર માય;

વાતો કરના વનિતા ગર્જ, તરુણી બેઠી ત્યાંય

૪૫

અરસપરસ અગ્રિકી કરી, વીતગ કેરી વાત;

એક ઘડી ધીરે નહી, એતો મહા ઉતપાત.

૪૬

જન્મતણી જરાતણી, પ્રીછવી સગળિ નેર;

ખાવુ પીવુ જનવુ, પણ બંધન મય મેહેર.

૪૭

ડોળી કહે કુખ નવ ધરો, લાંબ તણો જસ લેણ,

બંધીખાને બાધીયાં, તે યુગલી રેણ.

૪૮

રાત પડી રૂપાતણી, કદાં કોડે કાપ.

માર ગદીપાણી યોગીને, ડોધી કરમાં દીધ.

૪૯

ડોધી કહે શુભ દીકરા, વાત કહૂં એક સાંમ;

સોનું મેં ધરમાં સાદીયું, ગદીપાણી લેં પ્રાપ.

૫૦

તેના ઘાટ ધડાવવા, આજુપણ રૂડા અંત;

ધીરતાં મન નાખી ચાલતું, તો કપમ રહે એ રૂમ.

૫૧

ધરમાં માલ ખીજે ધણી, ભત્રીયો પટારા પેર;

તે સુનો કપમ મુકાચે, માણસ નહોં મુલ મેર.

૫૨

સોની કહે માના શુભા, કું નહોં કબો કાઠ;

આજુપણ ઓપાવતાં, દીવસ ધરોળ આઠ.

૫૩

ત્યાં સુધી મુલ મેં રે, રમેા જમેા શુભ બાઓ;

ધરણી પડી આપીએ, જરૂર લેઈને ભાઓ.

૫૪

પટારે તારે ભેદો, તે-મુકો મુલ રીસ;

અંમેા નહોં ઉધાડીએ, તુલ મુલ વચે ઇધ.

૫૫

રામ કુકાઈ દસ વરાં, સૂઈ અંદની સાખ્ય;

પેટી નહોં ઉધાડીએ, કાળજકું સિપર સાખ્ય.

૫૬

તરણી કહે તું આવતો, પરમ દાડે પરભાત;

કે આંગળી રજ કરો, એ વીરતાગી વાત.

૫૭

ઓપાઈ.

રીએ ભક્ત દેખી ત્રી રામ, રોએ યોગી દેખી હામ;

રીએ નેસ્તી ગાકુવે, રોએ બીચ દેખી લાકુવે.

૫૮

રીએ પંડીત દેખી પઠ, રોએ કમ કંઈ દેખી કાઠ;

રીએ ગણિકા દેખી ગર્વ, રોએ જનો જવો અર્વ.

૫૯

રીએ કાષ્ટ દેખી સુતાઈ રોએ ગદીપણ લે જિતાર;

૬૦

- રીઝે ખાતર પાડી ચોર, કળા માંડતાં 'રીઝે' ચોર. ૧૦
- રીઝે કવિ ॥ કરતો કવી, રીઝે વાન શુશ્રુતાં સહુ નવી;
જીવતિ દેખી રીઝે ભર, સોનું દેખી રીઝે સોનાર. ૧૧
- દેઈ દલાસો ડોચી ગઈ, તે પોતાને કામે થઈ;
એક પડોચી પોતાતણી, લંડ હરામી ડાહ્યા ધણી. ૧૨
- તે સગાયેં મેલ્યો ઠાઠ, રહેજો પટારે દીન આઠ;
અવસાનું પીવસાનું ધણું, તોલ દેખાડું તરૂણિ તણું. ૧૩
- નહિ આવવા દેજો બિની આમ, સમ આપાયા માંયું સામ;
પ્રભાત સમે સોની બિઠિયો, નૈમ ગલ મદગળ છૂટિયો. ૧૪
- આંચો ખાઈતણિ ખારણિ, કુડે હેમ રોવા કારણિ;
મુકયો પાટ અગોચર કાર, સોની એઠો તેણી વાર. ૧૫
- ડોચીને સમજાવી પેર, માથે મુકી લાંચો ધેર;
કહી ધરમાં નારીને વાત, ભોળે એહ ન કર્યો ખ્યાત. ૧૬
- પટારા પાસે બેસી રહ્યો, કામ કાજ તે મુજને કહ્યો;
કરવા માંડ્યું સોનીએ કામ, તેનું કોઈ ન ભણે નામ. ૧૭
- કાસુ કોરું સુખડું ખાય, પાણી બેઠાં બેઠાં પાય;
સોની ધાટ પોતાનો વડે, ભણે સોનું રૂપ ભડે. ૧૮
- પેટી ઉઘાડતાં શાની વાર, કાઢ્યો જીવતિએ તે ભાર;
રાતો તાતો માતો ધણું, રૂપ રીઝ્યું તે રાખાતણું. ૧૯
- ખાપ પિયે ને ખુખી કરે, એક એકને દેખી દિલ ઠરે;
આઠ દવસમાં આઠે યામ, અહર નિશાએ ક્રીડું કામ. ૨૦
- સોની બહાર અગાશે સુવે, ભર બેઠો જીવતિને જીવે;
રમે રમત સારા સોગટા, સુવે સેલ આપે એકઠાં. ૨૧
- એક વાતની ન રહિ નુંપ, કોઈ જનમનું પ્રગટ્યું પુન્ન;

- સ્ત્રિને જીવન છે ભરપૂર નરના જોગણિ વાંધું નૂર, ૭૨
 દોહરો.
- આંમે દિન અરજિદાએ, બાલ્યો શુભ સોનાર;
 બાઈ પોત્તાડી દેઢી ફું, યુગે યુગ ચીર ભાર. ૭૩
- આ ધરેણું તોહરું, આ સહુ તારો માન;
 આપ મનુસી માહરી, તો તે શ્રીધા -વાલ. ૭૪
- બળ જલિયે બળ કરી, મુકયો જ્ઞાની ચીંચ;
 કોશીને ઘેર લાવિયે, આપ જગમતે દીધ. ૭૫
- તળામાં ઘાલી તારણી, પરોલી શુભ પ્રીન;
 સોની કાંઈ જાણે નહીં, રામા કેરી રીત. ૭૬
- પાછળ બુણિ પછીલીએ, મનુષી છાને છેક;
 ઉતાર્યો એકાંતમાં, ત્યાં શામા સોની એક. ૭૭
- ઉતાર્યો અવનિ પરે, અપડાવો અપાર;
 વાગ્યું તે પછ વેદના, અરે કહ્યું એક વાર. ૭૮
- તે સોનીએ સાંભળ્યું, પડી મન મધ્યે અલ્પ;
 ઊતાવળો એ આપિયો, આપ ઘેર એકાલ્પ. ૭૯
- સાચુ કહેરે મુંદરી, મન મા-પાં દેઢી માન;
 પદારે કુંડ જાણીયું, મેં સાંભળિયું કાન; ૮૦
- સાદ કોના મેં સાંભળ્યો, અરે કહ્યું તે આન;
 મારા સમ સાચુ કહે, લેશ પરો માં લાન. ૮૧
- આંમે મેંતો જણીયો, કોઈક પુરૂષ પ્રયંક;
 જુદું બાલે જાણ્યો, દેશું તુલને દં. ૮૨
- વાંક ગુનો બકસુ તુને, જો સાચી બાલે વાક;
 નહિતો ફું હાથે હાથે, છેક કાન ને નાક, ૮૩

ચોપાઈ.

ધણિયાણી કહે સાંભળ્ય ધણી, વાત કહું તુજને થી ધણી;
 તાળામા મુજને ધાલી જતા, રણીયાત તમારા મનમાં પતા ૮૪
 મરદમી ધણી ભાંખતા, અહંકાર રૂઢે રાખતા;
 કેટલિક વાત કહી કરજોડ, વળતી તમ શું પાડી હોડ. ૮૫
 રાખી તમારી નહિ રહૂ, સત્ય વચન એ સાચું કહૂ;
 તમ પાસે તેડાવું જાડ, તમ પાસે ઉપડાવુ જાડ. ૮૬
 સૂઝ્ય તમારી તે પાપરે, તમને સુવાર સાપરે;
 તોએ તમે ન માની વાત, અધિર ધણું તમારી જાત. ૮૭
 કહું ધવાય એવાં ઘણે, તેડાવજો કે તમે જાણે;
 તેતાં એ રાખ્યો કપરો, હોયી સાથ કર્યો વાપરો. ૮૮
 શીશ પટારો તું લાવિયો, તેમાં કોઈ પુરૂષ આવિયો;
 મહાપ્રત્યંક તે નૃપનું પુર, સાચો નર સમાજે દૂર. ૮૯
 મનોહર મહુને, અમરજ અડે, કામ વાસના પુરી પડે;
 તારે લોભે તું ચુકિયો, સેજ સમીપે ચુકિયો. ૯૦
 તે નરને એ કાઢ્યો બાહાર, થયાં એકલા નરને નાર;
 તે ભગી બેથી હું જામી, આઠ દિવસ નીત રંગે રમી. ૯૧
 શુભ પ્રકારે મળ્યો સંજોગ, ભાગવિયા મેં રૂડા ભાગ;
 સાત દીવસ રહ્યાતાં મૈન્ય, પૂર્વ જન્મનું પ્રગટું પુન્ય. ૯૨
 તું ધડતો તારા જ્વાનમાં, અમો અમારા તોનમાં;
 થયા આઠ એમ કરતાં દીધા તમે પટારો લીધો શીશ. ૯૩
 ધર સુધી પોતાડ્યો તમે, એનો સાચુ જાણ્યાં અમે;
 વચન કહું છું તેનો વેદ, એ વાતે નહિ જાતી ભેદ. ૯૪

'દોહરોં'

સાચુ માન્યું સોનિયે, કરમાં ગ્રહો કટાર:	૬૫
મારવા માંડિ મોહોકમપણે, ભામ્પનિને ભરત'ર.	૬૫
સાબારા સાબારા સલસલિ, શું મોલી મુલ સાધ;	૬૬
ન હે પ કદિ હું સંકરો, લેજો મારા હાથ.	૬૬
ચીરા છેડુ નહિ પાહરે, તો અંખાની આણ;	૬૭
મારે મોઢે માનિયું, વિપરીત જોલી વાણ.	૬૭
કહેતાં તો કહેવાઈ ગયું, વિત્યું તું તે વર્ત;	૬૮
સવળાનું અવળું પયું, માથે આળ્યું મર્ત.	૬૮
પોપટ કહે પરભાવતી, ચતુરા ચતુર મુલાણ;	૬૯
કાઈ સીતે સાચી પડે, કપમ વંચે એના પ્રાણ.	૬૯
એ રાખા કપમ ઉગરે, શી વિચારે વાત;	૧૦૦
કપમ અવળુ સવળું પડે, કપમ કરતો રહે ધાત.	૧૦૦
કરતાં પાષતો સેહેલછે, ભાગવતાં બહુ શાંત;	૧૦૧
લે લલિતો કાહો મુને, આપણૂં એમાંત.	૧૦૧
કાહાડી કઠારી કંપડે, શાંત નથી કાંઈ ભેદ;	૧૦૨
અકલ હોપતો ઉગરે, વિલાં વિભગી વેદ.	૧૦૨
પોપટને કહે પરભાવતિ, વિભા વજે નહીં વર્ત;	૧૦૩
નિચે મારે નારને, માથે આળ્યું મર્ત.	૧૦૩
મુઠ કહે મુઠ સુંદરી, બુવે વિભગી વેદ;	૧૦૪
સારી પેરે ચીખવું, ભાગુ તારો ભેદ.	૧૦૪
એક વિલા કાધી અલિ, સમજ અરિનની રીત;	૧૦૫
પેલિ પાગપ પડાવિયો, પુરણ આણી પ્રીત.	૧૦૫
મુકાવી તાળાં કંચિયે, મકપા ઉધારાં દાર:	૧૦૫

- કર જોડાંબા કંથને, ભામ્યનિચે રાજ્યો ભર. ૧૦૬
- પાગે લાગી પરભાવતિ, ચિખવ વિદ્યા એહ;
- પછે કામ એવા કર, કુષે ઉઠે મેહ ૧૦૭
- એ પાઈ;
- શુક કહે શુભ વનિતા વાત, રામા ઘેર રહે એક રાત;
- વિનતાને મન વાણી વશી, હેન પ્રીત ધણેથી હસી. ૧૦૮
- શુક કહે સાંભળ કામ્યની, ભાળિ ચે ગે ભામ્યની;
- મારે કંપ કટાક્ષી નેમ, ભયે ભયે મુખ ખોલી તેમ. ૧૦૯
- વાત કુમ્ભની મનમાં વશી, અંડ ખડ ખડ હેતેથી હસી;
- તાળી લે સ્વામિ મુજ સાથ, હેત પ્રિતથી આદ્યો હાથ. ૧૧૦
- કેવા તમને છેતરી લીધ, કેની વાત ખનાવિ ક્રીધ;
- મુરખ સાચુ માન્યુ તમો, એવા કામ કુપમ કરિએ અમો. ૧૧૧
- કંઠ વલો હેતેથી હાથ, શામા ખોલી સ્વામિ સાથ;
- અરે મુરખ કુપમ મારે મુને, મૃત્યુથી ઉગાર્યો તુને. ૧૧૨
- તુજ ઉપર કાપ્યાતા દેવ, ભરપણે જાતોતો જીવ;
- તેતો ભક્ષમ હતો ભક્ષ, તે તુજને કરતોતો ભક્ષ. ૧૧૩
- તે કહે સોનીને ભક્ષજ કર, વળતો હુંતો તુજને વર;
- ઠાણા કરિને રાખુ ઘેર, પાપી એવી કરતો ધેર. ૧૧૪
- મે જાણ્યું એ નિચે હણે, પાપ પુન્ય રૂદે નહિ ગણે;
- મે તે સાચે પ્રિતી કરી, ધાદ્યો પટારે છેતરી. ૧૧૫
- પ્રપમ પટારે પેતો તમો, વળતિ મંભાગ કેરીશુ અમો;
- લોભાણા પેતો તે માંડ, મેતે તાણુ ઘણું ત્યાહ. ૧૧૬
- મુવો મહયે કે વળનો મરે, આપણને પાપિ શુ કરે;
- પેટી સાચે એ આવિયો; તુ તારે માયે આવિયો. ૧૧૭

દોહરા.

- સોનીને સમજાવિએ, વાત કચીને વેદ;
એટલે આવિ કોસલિ, ભાગવા મનનો ભેદ. ૧૧૮
- સોની તું ચાણો ધણી, કુડી તારી કામ્ય;
મુજ ઘેર મડકુ મુઝીયું, તેહેનું તે શું નામ. ૧૧૯
- પુરૂષ કુલ પટાગીએ, મારી ધાલ્યો મૂઠ;
મુકયો મંદો મારે, પરાક્રમ કીધું પ્રોઠ. ૧૨૦
- રાય રંક કે રાજવી, શાહા સુખો સુખતાન;
એતો કેહેછે જલજી, એનું તે શું નામ. ૧૨૧
- એક ધડિમા જીવતો, દેખુ, એના દેહ;
પણ એકે મુકડુ ધઈ, પડ્યો રહેછે તેહ. ૧૨૨
- સાચું સા-ચું સોનીએ, જાણસે બાધુ ગામ;
શુળી રશે રણપત્ય, થાશે વિપરીત કામ. ૧૨૩
- સાચું માની સંવંધ, પ્રેમદાને પ્રણમ્યો પાગ્ય;
દામ આપ્યો કાંઈ કોશીને, એલલિ એની આગ્ય, ૧૨૪
- હોથી કહે શુભ દીકરા, મેં કીધું પુરણ કામ;
જુમિ જાણિને ગરતી, વિપરીત યયું તે કામ. ૧૨૫
- ભડ ભડ ભડ ભડકો થયો, બિડી ગયો આકાશ;
એતો કોતક કોરમું, કરત આપણા નાશ. ૧૨૬

આપાઈ.

- કદાચ જો એ રહેતો જલજી, તો આપણને કરતો ભદ;
સર જાઈ એ ભાવટ મઈ, કહે સોની એ ચાતા ધઈ. ૧૨૭
- તમે, પ્રાણ તજ્યાં આપાર, તમે મારી હેડાનાં હાર;
નાચીને બહુ દીધાં માન, હાલે કીધાં કોઈ જાણત. ૧૨૮

અધિરપણું તે નરનું ગયું, કારણ તે નાચીનું થયું;
અણી ચુક્યો શું પ્રાણજ હરે, સેવ્ય મનના મનમાં હરે. ૧૨૯

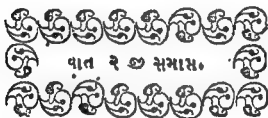
દોહરા.

સોની જાત શાણા ઘણું, ભુરખ કર્યો તે મેળ;
વિભર વિદ્યા વીખાણ તે, ખરો દેખાડ્યો જલ. ૧૩૦

એવા ચિન્હ અતુરાર્ધના, વિવીધ વાત વીક્ષાસ;
કયા એ પુરાણ મર્ધ, કહે કવિ સામળદાસ. ૧૩૧

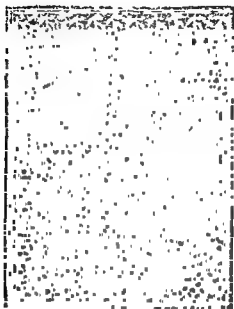
પંડીતજન કર્યો પારખુ, શુભરો સાંજ સંવેર;
મંથ રમ્યો શુભનિધિ, જસવંત નર અવેર. ૧૩૨

શ્રોતા વક્તા સમજતા, કહે કવિતા કરજોડ;
સામળભટ કહે બાલજો, જય જય શ્રી રણજોડ. ૧૩૩

શુ ડા બહોતેરી,

વાત ૩ જી

દોહરી.

- કુંદાળો કુખ બેઠનો, વપુ એ જોખન વેશ;
હમા અગધી ઉપચો, ગોરી નંદ ગણિશ. ૧
- શુભ સંવાદ શુખ ખડોતરી, વિદ્યા વિવેક વર વાણ;
પ્રેમી જનને પ્રીય છે, ખરિ અખત રસ ખાણ. ૨
- તાડણિ તે ત્રીજો દીવસ, જરી રમવા જુપુ;
આવી પોપટ પાંજરે, ચતુરે પુરુષને ચાણ. ૩
- સાખાશ સાખાશરે સુદરી, જોખ જરીએ જાઓ;
સંસારતણું સુખ ભાગવો, દયો લાખિણી લાહો. ૪
- કદમિત ઠહી સંકટ પડે, વાંકુ આવે વેદ; .

- તો ત્યાં ચતુરાઈ કેળવી, બાલ્યે રૂઝ ભેદ. ૫
- ધન્ય ધના સુતારને, કાષ્ટું નેવું કામ; ૬
- ઠક પડે તેવું કરે, તો તો થાયે નામ. ૬
- પગ ઝેંચી રહી પ્રેમદા, પુરણ કહે એ વાત; ૭
- ધનો સુતાર તે કુણું છે, કુણું જીવતિની જાન. ૭
- જાર વિદ્યા કેવી કરી, કમ કરવું વિભરી વર્ત; ૮
- આંધ્ર અત માંડી કહે, મોડ્યું નેણે મત. ૮
- ચોભીના તજ સુંદરી, નેહ સંખ્યા છે સોજ; ૯
- પત, કડકડતાં કાપડાં, તજ તાતા તખાજ. ૯
- ભિને વચ્ચે ભાવધિ, અધિક કરે જો અર્જ; ૧૦
- તો તે વિદ્યા શિખવું, જો હોય શુભની મર્જ; ૧૦
- જમ કહ્યું તેવું કરવું, સોભજવા શુભ વાત, ૧૧
- શુક કહે ઇણ સુંદરી, રહે આજીવની રાત. ૧૧
- પુરણ ગામ પુનાદર, નારાયણ નૃપનું નામ; ૧૨
- વરણ અદાર વાસો પસે, શુભવંત રૂંડુ ગામ. ૧૨
- ધનો સુતાર એક ધનપતી, વૃષ્ઠ તેહનો વેશ; ૧૩
- દાતાર વડો ડાહ્યાપણ, નામના બાધે દેશ. ૧૩
- પોતે ફસક વર્ષનો, અપુત્રવંતો એહ; ૧૪
- પંદર વર્ષની પ્રેમદા, લોખ રૂપી છે દેહ. ૧૪
- ત્રીજી વારાનિ તારણી, કુંવર પામવા કાષ; ૧૫
- પ્રીત પરસપેરે ધણી, વૈભવ પેર વિધવીવ ૧૫
- પ્રાણ એકમા પીતરાઈનાં, વારા વસે ધર વીસ; ૧૬
- સરદાર ધનો શીરોમણિ, ભોગવે, ભોગ નિરદાશ. ૧૬
- વચન કે, ઇ સાપે નહીં, જીવે તેથી જન; ૧૭

- સગાં ઝોશિઆળાં તેહમાં, મોટમં પદવી મન. ૧૭
- સામા પેર સલક્ષણિ, વિભિઆરી 'વત વેશ;
- 'અરસેપરસે જાણે સહુ, ડાઘાપણુ આઘો દેશ. ૧૮
- નિંદા સહુ પુટે કરે, કંપ ન પ્રીછે પેર;
- હરખ હેત હેડે ધરે, ધરણી ઉપર ધેર. ૧૯
- એક દિવસ એક મીત્ર જન, ધનાને મળ્યો એકાંત;
- અપ ઇતી મોડી કછી, ભાગી મનનિ જાત. ૨૦
- નિત નિત એ જારી રમે, ચિનતા વિશ્વ વીજ્યાત;
- તમ આગળ કે નવ કહે, જિતારીને વાત. ૨૧
- નિંદા કરે નર નાર સહુ, તમને કાપ ન કહે;
- હાંકી પોકારી હું કહું, લક્ષણ હોપતો લહે. ૨૨
- સુતાર તે સમજી ગયો, આજસ મોડી બીડ;
- 'કેમ માનું એનું કહ્યું, જોજી સાચું કે જુઠું. ૨૩
- શું જાણું શા મારે કહે, વિપરીત મોટી વાચ;
- કાને શુભ્યું ન માનિયે, નજરે જોયું સાચ. ૨૪
- સહસા કામ ન કાંચ્યે, રૂઢી કે જુડી રીત;
- ધર સૂત્ર કેમ ભાગીયે, પરહરીયે કેમ પ્રીત. ૨૫
- સાન સમે સામા કને, વાતે જોડો વંશ;
- મમજારી તે સુદગી, પોતે આપ પ્રમંથ. ૨૬
- વહાણે કાંધો છે વાપરો, રાખનો ઘડવો રપ;
- સરપાપ સેઈશું ચોભિતા, જોડો ત્યાં ગય. ૨૭
- ગામ કોશ આઠેક છે, દિવસખયે ત્યાં આઠ;
- સુપી આવીશ સુતારને, ઠીક ખનાવી દાઠ. ૨૮
- નાંચી કહે એતો નહીં, નંપણે ભરિયાં નીર;

આઠ દિવસ રહ્યું એકલી, પડે મુજ શરીર. ૨૯
ખાવું પીવું નવ મમે, કષ્ટ પામે મુજ કામ;
પેઉ વિજેગે પલકમાં, ઘડી વર્ષે જ્ઞા પાપ. ૩૦
નપણે નિંદ્રા આવે નહિ, સજી નહીં સાણગાર;
અબ ઉદક ભાવે નહીં, ભુવન વિના ભરવાર. ૩૧
મરવું રૂઢું કહે માંખનિ, ધણિ વિચોગે ઘણ;
એવાં ચાંત શહસ્વધા, કાંખનિ બાલી કેણ. ૩૨
રમવું જામવું રીઝવું, હસેવું હસખવું હેત;
તેહ તણું હું તમ વિના, શુંગાર કુમ કુમ સમેત. ૩૩
પાણી કેમ ભાવે પાતિ વાળાં, આરોગ્ય કેમ અંગ;
નિંદ્રા કેમ આવે નાપ વિણ, તારણતા તજશે તેન. ૩૪
મુતાર કહે મુણ મુંદરી, સત વચન એ સાચ;
જે તે રીતે કાઠેજો, પ્રેમદાંદિવસ ખંચ. ૩૫
રોઈ ઘણું રાખા રૂઢે, નીર મનાબ્યાં નેણ;
ગદ ગદ કંઠે ગળા ગઈ, વડને નવ બાસે વેણ. ૩૬
મુખ ખાઈ નાર સેનોખીયાં, હેતે વાણાં હાંપ;
જરૂરપણે જવું ઘટે, સોખત રૂઢો સાપ. ૩૭
વાંસસો ને વળી વેંધાયું, કરવન સારડી લીધ;
ધુનાદેને મુકી ધને, કીધું કારણ સીધ. ૩૮
જે પર કહે બહાં ગઈ, છાનિ કરતાં જે રીત;
કસોલ કરિય કરારમોં, પાંચ દિવસતો પ્રીત. ૩૯
જુવો નારી મોટે કર્યાં, કાલાવાલા કોડ;
અવસાને એ આદરયું, જારી હાકી જોડ. ૪૦
પોહોર રહ્યો જ્યાં પાંચસો, કોરા લીધા કુંભ,

- તોય લેવા તલાવ ગઈ, રૂંદે રીઝ્યા રંભ. ૪૧
- પછિત પાછળ પતી રહ્યો, પેઠો પરઠી પેર;
- મુતો સેજ તળે ભઈ, ગુણ પોતાને ઘેર. ૪૨
- નીર ભરે નારી જહાં, નર એક રૂંદો દીક;
- નિરખ્યો નરપતી સારજા, અવર ન પ્રથ્વી પીક. ૪૩
- કુળવંતો વાહાલો નહોં, નહોં પંડીત નહી સૂર;
- એક વાહાલો ને મિતવયો, અપવા નુમાં નૂર. ૪૪
- સાન કરી સમજાવિયો, રહોછ મારે ઘેર;
- રમો જમો રાજી રહો, પરભાતે ખીજી પેર. ૪૫
- પંધા કહે શુભ પ્રેમદા, મિતથી એ નહોં આહુ;
- મારી નાંજ કાઈ મુજને, જીવ મારેથી જાણી. ૪૬
- ભીજ મારી ભાખ્યની, શીજ મારું તંન;
- લાભ એમાં શો લીજયે, મેળવતાં તુજ શું મંન. ૪૭
- કદામિત બીક માંચે પડે, સુદ કાણ મુજ સાંપ;
- શામા તું ધુટી પડે, કાને દઈ બે હાથ. ૪૮
- મુજને દેવરાવે શુજીયે, રાખાણ મારૂ કાણ;
- મઠિ હું આપું નહાં, શીખ્યો વિદ્યા આણ. ૪૯
- મમ ખાધા બહુ સુંદરી વચમાં આપ્યા ઈંધ;
- ઉનો વા વાચે નહી, જો કરશે જુગતીધ. ૫૦
- સંકેતે પતાવ્યો સુંદરી, ડાહ્યાપણથી ગઈ દેશ;
- પગસે પગસે પંધાચે, કરખે પૂર પરવેશ. ૫૧
- મંદીરમાં ગઈ માન્યનિ, સોભીત કાપી સાન;
- પંધાને ધણું પાણી, ઘણું જીવતસાન. ૫૨
- જનમ તળેનો પોલીયો ફવામી ને સુતારં.

- પુરૂષ દીઠો જ્યાં પારકો, એ ત્યાં વાત નીરખાર. ૫૩
- ઊઠે મોઢે મુકવા અતી, ખાંડની એજો તેલ; ૫૪
- મરજન કરવા મા-પની, રૂડી રંગની રેલ.
- વારે વારે સે વારણા, ઓપાવે આલી ધન; ૫૫
- ભક્તિ પર ભરપારમી, જુવે હેઠી જન.
- પાક કીયે શુભ પ્રેમદા, સાળ દાળને વ્રત; ૫૬
- ઐયાં ભાં મુરમા, તરલીબધી તર્ત.
- ખાનપાન તરલીપધી, તાન વાળાં ને ગીન; ૫૭
- ‘માન સુનમાન શોભીન સદા, પેરપર રાજે પ્રીત.
- હાવ ભાવ કટાક્ષકર, નેહ ફરકવાં નાણ; ૫૮
- ‘શ્રેષ્ઠ ગુણો શોભતા, ઘડને અસત વેણ;
- આલીધત આદર અતી, દેત નખલત ભીષ; ૫૯
- હાસ કપા રસ વારતા, વર પરાક્રમ વીધ.
- સુતાર પડ્યો નલરે જુવે, પ્રલો પલ્લુ બહોદીય; ૬૦
- દેત કરડી પડી રહો, ભણે છેડુ શીથ.
- ભણ્યું ને હાકેમ છુટ્યે, વાત કાઢ્યે અહાર; ૬૧
- એકે વાત ન ઉઠ્યે લીમારે વારમવાર.
- અંબ ઊધાડું દાખવે, કરે હાવને ભાવ; ૬૨
- નેણ નમારી માળવે, બહુ સુધિયા બનાવ.
- એ એકાં બસો જામે, જામે જમાડે જુગત; ૬૩
- એક એકના આસ પ્રાસન કરે, ભાવે દેખાડે ભકત.
- પાન મવશબાં માવિષાં, તંબાળાં ઠાંડણાં ત્યાં; ૬૪
- કરનેઃ મેઢે આળસ અતિ, મન ગંભીરુ માણેમાય,
- સાત પડી એમ શ્રેષ્ઠમ, દીપક શ્રાવણ;

સેજ્ય કુસમની પાપરી, ચતુર્ય કેરા ચાલ.	૧૪
હાસ ગીત ને નૃત્ય નિધ, જંત્ર રાજ શીષ રૂપ;	
અં-ચો અં-ય આનંદમાં, તે ભામ્વનીને ભુષ.	૧૬
ધણિ ખોટા દ્રષ્ટે જીવે, વપુએ વાધ્યુ વેર;	
એને કપમ મુકુ જીવતો, પ્રગટ હજાહજ ઝેર.	૧૭
શીરા કાપુ ને વાંસલે, કે વીંધણિ વેધુ વેદ;	
ભવ ભરતાર ભુંડો ભજ્યો, ભ્રાત્ય રહી નહિ ભેદ.	૧૮
પાપટ કહે પરભાવતિ, ધણિયે દીકુ દ્રષ્ટ;	
ખરેખરા તે ખિજ્યો, કાવામાં પામ્યો કષ્ટ.	૧૯
એ જારી કપમ ઉગરે, જડે રૂડી કપમ ભગ;	
સંતોષણું કપમ સાચવે, પતી પડે કપમ પાગ.	૭૦
ભ્રાત્ય ટળે ભરતારની, કપમ આવે એ શું નેહ;	
કપમ નારીને નર નમે, સંજન કુટંબ સમેત.	૭૧
કપમ જામ પુરૂષ એ જીવતો, કપમ જામ પુરૂષ એ ઘેર;	
કપમ થાપ સતી શીરામણી, પરમે તો કહો પેર.	૭૨
માન્યનિ કેહેર ચુરખા, પાપટ પંખી પ્રીત;	
જીવતિને મેહેસે જીવતી, ક્રાયા પુરૂષની રીત.	૭૩
હાપ જો કાને સાંભલ્યું, સમ આઈ સાંચી થાય;	
ગોઠા પીઠા લખ્યાં, તે કપમ જીવતો જામ.	૭૪
જમનાં રમતાં સુતાં સહી, કરતાં એવાં કામ;	
દીકુ તે કપમ જાનશે, ઉગરવાં કાણે કામ.	૭૫
શુક કહે સાંભળ્યું સુદરી, વિભાવે તણા વીચેક;	
સાચી તે સામા પછ, નીરમળ વાત કહી નેક.	૭૬
આતની રાત અહિં પાં રહો, જારી જાળે કાલપ;	

તો સદવિદ્યા ચીખવું, ચતુરાઈ કેરી આદ્ય. ૭૩

કાળેડી કહે કામની, ન રહે ધારણ ધીર;

એ અબળા કપમ ઉગરે, તે કહે મારા વીર. ૭૪

ચોપાઈ.

કહે શુક સાંભળ સાચી વાત, સંભળાવું તુલને સાક્ષાત;

સેન્ય તળે સુતો સુતાર, મનમાં તેણે કર્યો વીચાર. ૭૫

અકળાણે આળસ વાળસ થાય, નીસાસા મુખથી મુકાય;

અરે વચન ભણિયું નટલે, તરણી તે એની તેટલે. ૮૦

રજે મૂરમા એ જોનો હોય, કંપ બંનેથી દોસે કોય;

કાંઈ કોતક છે કો જન, માન્યનિયે વિચાર્યું મન. ૮૧

મારા ઘરમાં નહીં જીવ જીત, કહો જડે કુપમ તેને અંત;

રજે કુકરો હોયે ધણી, ચીંતા પેઠી મનમાં ધણી. ૮૨

લેઈ ઉઠી વીજારી વાત, ન કરે તો તો. પાય ઉતપાત;

તે સ્ત્રીના ધણી છે તળે, વળગ્યો જાર નારીનું ગળે. ૮૩

નચ વિસર્જન છે તે તણાં, લેછે આશિંધન બહુ ધણાં,

જીવામાં ઘોઝા આબો રહે, જાર પ્રત્યે તે વાણી વહે. ૮૪

ચીભત્ત ધણી મારા મીત્ર, તુછે જાતે, પરમ પરીત્ર;

તરણ કંઠુ મારા મનતાણું, અણપિ હેત તુલ ઉપર ધણું. ૮૫

રજે મુજ સાથે સંગથ કરે, હવડાંને હવડાં તુ મરે;

મારી સાથે સંગમ થયે, તારો જીવ જંડેરી જયે. ૮૬

મારે પતિપ્રતા જન જાણ, મારે તળવા પડ્યો પ્રાણ;

તારે જાર તેનો બોલીમો, મનનતણો પડેલો બોલીયો. ૮૭

તુલને તેં તેડ્યો છે કુપમ, સાચુ ન કહે તો મારા સમ;

ઘેટણ દરે ન લાગ્યું, પાપ, હવે સતી કુપમ થાયે આપ. ૮૮

ત્યારે નારી બાલી તેહ નર સંગાથે આણી નેહ;
 શીતેર પ્રકાર કર્યો સંભોગ, ઈકાતેરમો કર્યો ભોગ. ૮૯
 નવાણું ભાગનું કારણ થયું, એક ભાગનું બાકી રહ્યું;
 વુજને હું ચેતાવું તર્ત, માથે તારે આબ્યું મર્ત. ૯૦
 સંભોગ કરીય તુ હેમો જાણ, પત્રક એકમાં જાણે પ્રાણ;
 તે હત્યા બસે શીરં મુને, ને મોટે ચેતાવું વુને. ૯૧
 ત્યારે તેણે જોડ્યા હાથ, બાલ્યો તે શામાની સાથ;
 તમે શા મોટે તેડ્યો મુને, હવે કપમ હત્યા બસે વુને. ૯૨
 કપમ જે મોત જાણ્યું મારૂં, કપમ જાન અવધિ તાંહરું;
 પરપમ મુજને તેડ્યો કપમ, સાચુ ન કહો તો મારા સમ. ૯૩
 દોહરો.

માન્યનિ કહેરે મીત્ર શુભ વારૂ, કહુ એ વાણી;
 જો હું વાત જુદી કહુ, તો ઈશ્વરની આણી. ૯૪
 મારેન મારા કંપને, દીસંતો જુદો દેહ;
 પ્રીત મીનને જળ સમી, જમમ વિદ્યુતને મેહ. ૯૫
 જમ કાપલને અંબવંન, જમ મંદ્ર મંડોર;
 જમ અગ્નીને વાયુને, જમ મેઘને મોર. ૯૬
 જમ જળને રાધિકા, જમ શહિલિને અંદ્ર;
 જમ રેનાદને રવી, જમ ઇંદ્રાણિને ઇંદ્ર. ૯૭
 એક ધડી રહિયે પરાં, વર્ષ ખરોખર પાપ;
 એક દાવસ રહેવું પડે, જરૂર જીવડો જાપ. ૯૮
 કંપ વિના રહેવું પડે, તેથી જૂઠું મરત;
 મોટે મોરચ પુજી ધણી, કર્યાં અંખાના વર્ષ. ૯૯
 કંપ પહેલી તો હું મરૂં, એટલું મરતું ઈશ;

- જપા આન આમાંતરે, હૃદયમાં મારે દીપ. ૧૦૦
- માહા ચીંતામાં હું હવા, આકુળ બપાકુળ થાજી;
હાથો પાછી ચેરીયે, જીવ વરાસે જાજી. ૧૦૧
- હુંહું સંતા ઘિરોમણિ અમળાનો અવતાર;
પર પુરવ પરખુ નહીં, ભરૂં ન ભણું ભર. ૧૦૨
- જુકું તે સ્વપ્ને નહીં, પરશું ન કરું પ્રીત;
ન કરું કુક નયિ કપટ, રામ દુહાઈ ચીત. ૧૦૩
- કરમદિ કહુ કીરતારને, તનમનથી હું તતં;
મહાદેવ પાસે મોગીયે, માટી પેહેલું મતં. ૧૦૪
- સુની એક ધડી રહે, પલ્લિ વીના તં ધન્ય;
લક્ષ પિ છીની નેદના, એર હળાહળ અન્ય. ૧૦૫
- તે પેળીપરગામે જપા, દુઃખ પામુ હું રહ;
વાટય જોવાતિ તેહની, લંભ લાકુરની મેહ. ૧૦૬
- ગાળા વણાછી મગંધી, જમ રાતિ હોય રાગ;
ત્વમ હું ટળવળતી હતિ, જમ ખુશી હોય વહાણ. ૧૦૭
- એક વડિ એક વર્ષના, શત કર્ષ થયે સામ;
તે મન જાણો માહર, દીવરા તયે કપમ પામ. ૧૦૮
- એટલે દિપ્રભાવ આવિયો, પોટે પંડીત રાગ;
જાણે અંત્રીદાણથી ઉતર્યો, હોય ઈશ્વર જમ આન. ૧૦૯
- જન્માદ્યર જનમોતરી, જાણે પ્રધરી પરીત;
જાણે ઇલાહ તે અંગના, જાણે ચિન્હ મરોત. ૧૧૦
- અગમ નીગમ આદર લહે, જાણે ભાવારથ ભેદ;
જાણે શાસ્ત્ર પુરાણને, જાણે બપાકલું વેદ. ૧૧૧
- હાથ જોઈ જાણે પંથા, સામુદ્રીક સેધાણ;

જૂન ભવિષ્ય વર્તમાન એ, અગમતણાં એધાણ.	૧૧૨
વાત કહે મનડા તણી, તે વેળાં તે, તર્ત,	
સુખ દુઃખને હાણ્ય પ્રથ, માણી જાણે મર્ત.	૧૧૩
શેરી કેરી સુ દરી, હેને રેખાડે હાથ;	
જેને જોવું નીપન્યું, તેવી કીધી વાત.	૧૧૪
મેં તેડ્યો તેને મંદીર, જોયો નર નીરદોષ;	
પુણ્ય અરચી પુછીયો, તે જોતીકને જોસ.	૧૧૫
પ્રભ કરી પંડીત કહે, કેહેતાં ચડશે રીય;	
કેહે તુરો સાચુ' કહું, જોહુ લખ્યું જુગદીપ.	૧૧૬
કરગરતે કહું કરગરી, શતધા દીધા સંમ;	
તમે માહારા તાતણો, સાચુ ન કહો કપમ.	૧૧૭
ત્યારે તે વિષ્ણુ કહું, નીતિમાન તે ન્યાય;	
આજ તણિ મધ્ય રાત્રીયે, કંપ તાહારાનાં કાળ.	૧૧૮
નીચે મરશે તુજ નાવધો, હોયે તુજને હાણ્ય;	
વચન મીઠયા જોયે નહીં, વેદ વચન નીરમાણ.	૧૧૯
ત્યારે હું પાગે નમી, કીધો મેં બહુ દોષ;	
પ્રાણ તજવા મેં માડિયા, પ્રભ તણિ પ્રતિજ્ઞાધ.	૧૨૦
મારો રવામી કપમ જિગરે, તે કહેને મહારાજ;	
કાહોતો રહુ મારો તજુ, આ વેળામાં આજ.	૧૨૧
કાહોતો આજુણા આપિયે, છુટાવું ભંડાર;	
કાહોતો જોગણ પે વનજીવુ, હોતારું શૈલગાર.	૧૨૨
પૃથ્વી પરદક્ષણ કરું, કહેતો જરૂર કાંઈ વર્ત;	
અંપવાસ કરું અટમાસેના, શીળ પ્રતની શર્ત	૧૨૩
કાહોતો માદ્રાપણ ચીંધણાં, કાહોતો ગુરૂ મંથ;	

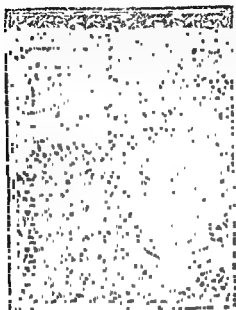
નમ જિગરે મારા ધણી, રૂડો ખતલાવે રંગ;	૧૨૪
માર ભાઈ મારા ચતુર નર પાંચમો માહારા બાપ;	
હો માહારા જીવડો, આપુ આપોઆપ.	૧૨૫
કંધ અમારો જિગરે, પ્રજા કરો તે ધર;	
બાબ પકડી બસારીયા, ગુણવંત રાખ્યો ધર.	૧૨૬
વિપ્ર વળતો ધાણી વરે, સાબળ માહારી માત;	
કંધ જિગરે તાહરો, તે કહુ સાબળ વાત.	૧૨૭
લાલ મુકુધું લક્ષવરાં, કહુ તેવું કર કામ;	
મુંદરી તળે સતીપણું, જો દેડ રૂપ હામ.	૧૨૮
પાણી સેવા પરવરો, તળાવ વગડે વીર;	
નીરમળ પે નાહાવણ કરો, શુદ્ધ પાપ ચરીર.	૧૨૯
વટેમાણુ વાટખના, જાતો રેખો નેહ;	
તેડી લાવે તારણી, નરમું આણી નેહ.	૧૩૦
ભરતારથી સરસ બહુલી કરો, ભીંન ન રાખો બ્રાંત;	
કંપની પેરે તે વડો, અધીક વાઈ એકાંત.	૧૩૧
લગ્યા લેશ કરેશર્મા, નેક ન રાખીશ નુન્ય;	
ન ગણિશ પોતાને પારકો, ન ગણિશ પાપ કે પુન્ય.	૧૩૨
જમાડને રમાડને, ગમાડને ગુણ ગીત;	
આલી ધન ઓપાવને, પતી ધણી બહુ પ્રીત	૧૩૩
એટલું કરને કામ્યનિ, ઉલસે તાહારી ગાળ;	
મધ્ય રાતે મટી જાયે, કંધ તાહારાનો કાળ.	૧૩૪
પર પુરૂષ જો આજીયો, ભાવે કરશે ભાગ;	
તરત પ્રાણ તેના જશે, સાચો એ સંજોગ.	૧૩૫
શીધુ આપી સેતોપ્પીયા, વિપ્ર વેળાઓ વર્ત,	

તે વેળા તળાવથી, તમને તેડ્યા તત્ત.	૧૩૬
ખાધું પીધું ખુબી કરી, યીઝી કીધું રાત;	
આલોધન અંગે કર્યું, કંઈ જવાડણ કાન.	૧૩૭
માહાર કામ એહેનો કર્યું, યાચે કુચળ સેમ;	
જ્યાં સ્વામિ માહારો હયે, હેલુ 'પાળે' હેમ.	૧૩૮
કાળ વિત્યો મુજ કંઈનો, પણ તાહારોછે કાળ;	
એતે તો એતાવિચે, મુજમતો એ માલ.	૧૩૯
જાણ પાહોરનો મીઠા તું, પામે જ્યારે મર્ત;	
અમો હત્યા ક્યાં છુટીયે, મારે એતાવું તર્ત.	૧૪૦
હું સતી ચીરેમણી, કુકુ ન કરે કામ;	
કંઈ મારે કરવું પડ્યું, તે જાણે મારા રામ	૧૪૧
તાહારે એત્યો અતુરનર, તે કહી વાર વાત;	
હુંતો તાહારો દોકરો, તુતો માહારી માત.	૧૪૨
જાણીયો શું કીજીએ જોણે તુટે કાન;	
તુતો માહારી માવડી, દીધું જીવતકાન.	૧૪૩
પલંગધી હોઠ ઉતર્યો, તે જીવતિનો ભાર;	
એનાંચો અતુરાઈધી, ભાખ્યનિચે રાખ્યો ભાર;	૧૪૪
કાપ મર્યો તો કંઈને, ન જલેતો તો ચીય;	
તે ગુણ જાણીને ગાળ્યો, રૂપ કરી નહિ રીસ.	૧૪૫
સાખ્યાસ સાખ્યાસ સુંદરી, સાખ્યાસ તાહાર હેત;	
આણ તજત પોતાતણે પિતા બ્રાત સંમેત.	૧૪૬
શણગાર ભંડાર છુટાવતિ, કરતી વીર્ય વ્રત;	
જમતમ કરીને માહાર, મોડી નાખ્યું મર્ત.	૧૪૭
લાલ લોપી પોતાતણે, વિપરીત જોણી વાણ;	

સામદામ ભેટે કરી, જિગરમાં મારા પ્રાણ.	૧૪૮
એ નારજ તણી નિંદા કરે, આ પુટે જાને પેર;	.
તેને કુટંબથી કાઢાડીએ, તેડું નહીં મુજ ઘેર.	૧૪૯
ધરણીને ધણાં વાના કર્યાં, સ્મૃતિ ક્રીધી તે સાથ;	
મગા મહોદરે સહિત, વેમાણ અખજાને હાથ	૧૫૦
સ્વામી નીસર્યો સેજ્યથી, પ્રીતે પ્રણમ્યો પાગ;	
વારૂ વાક ક્ષમા કરે, રહ્યો જોવા આ જગથ.	૧૫૧
ભુટે લોકે અંભરીયો, ભાખ્યનિનો અવા જાણ;	
તેને ઘેર તેડું થજ્યો, તું માણસી આધાર.	૧૫૨
વિલગ પડ્યો એ શત્રૂને, ભાગો તેડેનું મરસૂબ;	.
નારીની નિંદા કરી, મરજો તેના પૂજ.	૧૫૩
વણ વાજે મરાવતો, મેલી શિશમણી નાર;	
તેડેને હું તેડું નહીં, રાખુ નહીં વેહેવાર.	૧૫૪
હૈત પ્રીત રખી નવ મકે, કરે તે નીલા નેટ;	
તેને તેડુ કુખ હજો, ભાગવજો પીડા પેટ.	૧૫૫
ગાળો દીધી તેણે ધણી, લોકોને દશ વીશ;	
જીવતિ કરા જારને, પાગ્ય નમાવ્યું શીશ.	૧૫૬
આજ પડિ ને છરીએ, તે તાહારે પરતાપ;	૦
નયો અવતાર આપ્યો તમો, વેદ પુરાણે છાપ.	૧૫૭
પરજી પંચ રાવમા, રાખ્યો રૂડી રીત;	
વસ્ત્ર પાચે પેહેરાવીયાં, પુરાણ આણિ પ્રીત.	૧૫૮
વેમણ તે વનિજાનો ધણો, હો જીવિયા હાથ;	
કુટંબને આગળ કરી, સ્ત્રીને તેડી સાથ	૧૫૯
નાલા કરે નીજ નીરજની, પુઠ જીવોને પેર;	

શુકાબહોતેરી.

વાત ૪ થી.

ચોપાઈ.

- સ્મર્યું કરું મીસારદાં મોત, પુણુ ગ્રીગણપતિ સાક્ષાત;
શુકાબહોતેરી કહુ મેવાદ, અંતરમાં આણી ઉદ્ધાદ. ૧
- ત્રીલ દીવસ કેડે તારણી કામ્પની કામાતુર કારણી;
સજી સજાગાર ભલેરી ભાત, રામા નીસરી પડતે રાત. ૨
- ગ્રાયા દિવસ કેરી ચાતુરી, અતિ ઉદ્ધાદ અંગે આપુરી;
એટલે પોપટ બાહ્યો વાણ, સાંભળ તુર્તો ચતુરસુભણ. ૩
- માન્યું છે અમારૂં મન, તુમને તો હુંધું ધન ધન;
રમી રાત વેહેલાં આવળે, નવી વાત રૂડી લાવળે. ૪
- સંકટ પડે ધળે સામર્થ્ય વગોવાસો તે તો અપર્ય;

દેવરાજનો નરોત્તમ, નહાની કંપા વરખો તે ભમ, ૫
 નહાની વહુએ કાપું કામ, કરજો એ સંભાળી કામ;
 ધણા હેતથી હેતા હશે, વાણી શુકનિ મનમાં વણી ૬

દોહરા.

પગ એથી રહી પ્રેમદા, સાંભળ શુક શ્રીવંન;
 તમે વાત રૂડી કહી, ચોટી મારે ચંત. ૭
 નરોત્તમ નર કોણ છે, કોણ છે નહાની નાર;
 સ્ત્રી, વિદ્યા કેવી કરી, જોખ રમી કયમ ભર. ૮
 નાચી કેહે સુજને કહે, પક્ષી ભત પવિત્ર;
 નિત્ય કરૂં છુ તેમ કરે, શીખુ સારૂ મરિત્ર. ૯
 નાચી નાહી નીરમાં, બીનાં પૂરમાં વચ્ચ;
 છો ઉગર આસન કરું, હેરથી ટાળ્યો દચ્ચ. ૧૦

આપાઈ.

ગંગા ગોમતી વહેછે ભાંડ, ગામ એક તરફથી પર તપાંડ;
 દેવરાજ આવક વાણિયો, ભગ આધામાં તે ભણીયો. ૧૧
 નરોત્તમ નાનો એક પૂત, શુભ શોભિત તેનું ધર સુત;
 નહાની વહુ પરણ્યો તે નાર, અતિ શેઠાણી અપરમપાર. ૧૨
 કામવરિ, રૂપવતિ રતી, મહા મનોહર મોટમ મતી;
 વણિજ ભત ન જાએ વાહિ, દિલ પેતાને તેતો ડાહી. ૧૩
 ગામ ધણે માંડે તે હાટ, વેચે સોરો વેહેતી વાઢ;
 શેરીમાં છે મંદીર એક, રહેવાનો ત્યાં કામ વિવેક. ૧૪
 ધર હાટ જુદાછે જપાહ, એક અહટે એક શેરી માંહ;
 રાત પોહોર જાંચે જાહરે, પોદવાની વેળા તાહરે. ૧૫
 હાટ મધે સુવે મેસતા, ચોર અપારના ભપની વતિ;

- હાટે સુવા નિત નારી જાય, વાટે એક તમાસો થાય. ૧૧
- હાટે પોટે ધણિયાણી ધણી, મુણ લલણને પ્રીતી ધણી;
વહુ સુવા જાયે હાટમાં, મળે પુરૂષ કોઈ વાટમાં. ૧૭
- રજપૂત રહીઆણો વાકડો, મરડે મુછ રાજે આંકડો;
હાથે ધરે ભાસો તરવાર, કમર મધ્ય બાંધે કટાર. ૧૮
- મહા પ્રમંડ પાતળીયો છેલ, મન માન્યો માન્યનિને મેલ;
જાણુ વરખડાનું વાટમાં, ધરધણીતો છે હાટમાં. ૧૯
- જાળા હો જાશે રમે, કરે કવોલ નેમ મનને મમે;
કોણે મવ જાણ્યો તે મર્મ, જેવે સખ્યા તેનો ધર્મ. ૨૦
- એ વાત છાની નવ રહે, કરે છાનું પાણ લોકો લહે;
મંહા હડકાયુ છે એ પાપ, વિચાર કરો સહુ આપો આપ. ૨૧
- તેની કોપ નવ જાણે વાત, મળે એકઠાં રતોરાત;
એક દિવસ પોટમાંતાં સેહુ, હાટે સુવા જાતાંતાં વેહુ. ૨૨
- મળ્યો વાટે માન્યનિનો મીત્ર, નેથી મતુરા રમે ચરીત્ર;
વિનોદ વરખંડા હેઠળ વાદ, કોને સાંભળ્યો ભુજળ નાદ. ૨૩
- રામા કહે સાંભળાં સુંણા, ભાવી વાત મુત સાચે ભણા;
ભૂંગળ કપાં વાલે કહે નાર, વળતો જાણ્યો જીવતીના જાર. ૨૪
- આજ આંખો ભવેપા ગામ, રમે રાત ઓરે તે કામ;
જોવા મળ્યા છે ગ્રામી જન, માહરતો તુલમા છે મન. ૨૫
- ના કહુ છૂ પાણ તેમાં હનો, નીકળિ આંખોધુ આણછતો;
તમે હાટે જાયો જાહેરે અમે જોવા જાણ્યું તારે ૨૬

દિહુરા.

- નોહાની કહે નર સાંભળો, રાપતણાં રાખો;
માંહારા મીત્ર તમે ખરા, મુગ્ધને મેડી, જાઓ. ૨૭

- મેં જનમે દીધા નથી, ભવેવા રમતે ભાત;
 ઊતાપળાં જઈ આવિયે, વહી જાયે રિધ રાત. ૨૮
 રામાને રજપૂત જઈ, જોવા કારણ જાય;
 પાછળ જો ઊભા રહ્યાં, ગાણાં જો કામે ગાય. ૨૯
 દશ ખાંદેક છે દીવિયા, લોક છે અપરમપાર;
 વાળા વાળે વિધીયે, સોભા જોતા સાર. ૩૦
 નાર્યે જંગા નૃત કરે, ખાસે ખાવત ખાણ;
 થઈ થઈ ત્યાં થે રહ્યું, તરતીખ ધણેશ તોણ. ૩૧
 નહાનીતો નીચી ધણિ, તનક ન દેખે તાન;
 મુરખને કહે પાછા વળે, જન્મે નહીં એ ગાન. ૩૨
 પલક દ્રષ્ટે પડતું નથી, તમાસાનો ટેક;
 પુછે પતિ ઘેર માહરો, ત્યાં ચો કંઈ વિવેક. ૩૩
 મુજને જો જાંચો કરે, પૂરંણ દેખુ પેર;
 તનેક તમાસા જોઈને, ધડિ એક જાળ પેર. ૩૪
 તરત તેડી તે તારણી, આજુ આણી હેત;
 પાગણું હોઠાણું પોતા તણું, લાહો લાઝેણી સેત. ૩૫
 જુવે છે જુગતે કરી, હાસ કયા રસ હોય;
 સૌંદર્યપ્રીતને સુંદરી, કળી ચકે નહીં કોય. ૩૬
 ત્યાં સમરો પોતા તણો, નહાની વહુને નેટ;
 તે ધરડે દીડીધર વહુ, પડ્યો દ્રાચકો પેટ. ૩૭
 એતો આપણી કુલ વહુ, વણીજ આપણિ ભત;
 રાત સમે એ એકથી, ભણી નહીં એ ભાત. ૩૮
 કૃપા જોવા આવી કમ્પનિ, એતે ક્યાંની રીત;
 લોક જુવે છે કમળા, પુરાણ એ શી પ્રીત.

- પ્રભાતે જ્યારે પ્રુછયું, નહિ માન કાંમ્યને કે કંપ;
- ‘એપાણ રાખુ કાંઈ એહનું, એતાવું નહિ મિન.’ ૪૦
- હથુવે હથુવે હાથે વતિ, લીધું પગનું જોર;
- પછવાડેથી પરવાયો, ધણા લોકની ઘેર. ૪૧
- તેડીતિ તે તારણી; આગળ પાછળ પાગ;
- પાછળથી ડોસો કાઈ ગયો, લક્ષ્મી પામ્યો જ્ઞાન. ૪૨
- દાદીમાં બાંધી દાડીઓ, રાખી મનમાં રીસ;
- કાલે કહ્યું એના કંપને, ઇંદુ નાકને રાંધ. ૪૩
- અતિ ઊંચટ ગમેદમાં, પૂરણ દુરખની પેર;
- જોખ જોવા રહ્યો નહિ, ગયો ચોતાને ઘેર. ૪૪
- એકા તે મનુરા ચિતમાં, ડોસાએ વાળો ડાટ;
- કપમ જાગી માહારે મંદીરે, કપમ જાગી મારે હાટ. ૪૫
- ડોશીને ડોસે કહ્યું, આ જોલે વહુંના કામ;
- ભવેપા જોવા આવિયાં, જહાંછે બાધું ગામ. ૪૬
- કુણ જાણે કાંઈ પુરવની, કેટ જોડીતી આપ;
- તેતા એહે નવ ઓળખ્યો, હેલ પુરવ કાંઈ છાપ. ૪૭
- મેં પણ કામ પાકુ કરયું, ત્યાં હુતી લોકની ઘેર;
- છાનું લીધું હેતરી, ડાભા પગનું જોર. ૪૮
- ડોશી કહેરે ડોસના, તે કીધું પુરણ પેર;
- નાકને એટલો કાપયું, આવવા સૌ નિજ ઘેર. ૪૯
- એના મા બાપને તેડીએ, તેડયું એના જ્ઞાત;
- પછી આપણે પ્રુછયું, એહ જોરની વાર્તા. ૫૦
- પોપટ કહે પરભાવતિ, એમ થયો ઊતપાત;
- હવે જવાપ ત્યાં શોધશે, ફેરવશે કપૂમ વાત.

એહ વિભરી શી કરે, ને પ્રીછ્યો સમજી પેર;
 સ્ત્રિની લગ્ન કયમ રહે, જાપ શી રીતે ધેર. ૫૨
 કયમ પાગે લાગે પતિ, કયમ વશ સસરે થામ;
 કયમ સાસુ સતી કહે, કયમ ગુણ એના ગામ. ૫૩
 માન ગર્હિ સુડલા, ઘેરેલો ધર્મો ગુમાર;
 માયા નવ થાએ સુદરી, ભાળવાય નહીં ભરતાર. ૫૪
 પ્રત્યક્ષ દીકુ પારખી, લીધું પગનું ભેર;
 ગતર શો રશે આપડી, ધર્મો તરણનો મેર. ૫૫

આપાઈ.

શુક કહે કથા કહું કથી, ચતુરા ચરિત તું જાણીતી નથી;
 વિસ્તારીને કહું એ વાત, રામ્ય ધેર આજુની તાત. ૫૬
 કર્ણેડીને કહે કામ્યનિ, જાણી નહીં જાણી જામ્યનિ;
 સારી પેર એતો કહે, લાપક લક્ષણ ને તું લજો. ૫૭
 શુક કહે કામ્યનિને કથા, જસે લાધા જુવતીથી જથા;
 સસરે જમારે લીધું ભેર, જોયું જુવતિયે પાછળે દેર. ૫૮
 આજખ્યો સસરે પોતાતણી, ગુણ દેલાંયો તેણી ધણી;
 સાંભળીને કહે સાંભલા, મુકી દો મનનો આજણો. ૫૯
 તમે તમારે જાણો વાટ, મુજને હેતે મુકો હાટ;
 અનરથ આજ અદકેશ ધર્મો, સસરે જોર લેઈને ધર્મો. ૬૦
 ને પ્રભાતે લેઈ પ્રાણ, એની કહી વિનતાએ જાણ;
 કહે સાંભળી છેકુ ચીંચ, કાણ પુછે કમમતે દીરા. ૬૧
 નારી કહે એ નબંધ કીજાએ, હૃદય માયે શોદ લીજાએ;
 એમા શું જાણે તાહર, વેચાય ધરણું ધર આહર. ૬૨
 તમે તમારે મંદીર જાણો, ગુણ તમારા વરના ગાણો;

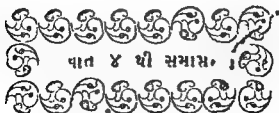
- વિનતા તેતો વહિ વાટમાં, હેતે ઘણે આવી હાટમાં ૬૩
- કંપને ઉઠાડ્યો કામ્પની, ભમ રોટ ગઈ ભમ્પની;
- સ્ત્રિ ખાલી મ્વામીને સાથ, હેતે કંઠે વાલો હાથ ૬૪
- કાલાવાલા કાપા કોડ, કંપ આગળ રહી કરજોડ;
- વણિજને તેણે વશ કર્યો, ભગાડ્યો નિંદ્રુનો ભર્યો. ૬૫
- કંપ કરે એક માહર કાલ, વચન આપોતો માગુ આલ;
- વનિતા ખાલ રૂઢમાં વર્યો, હેત કંગી નરસતમ હર્યો. ૬૬
- શું માગે મા-પનિ માહરી, તે આશા પુર તોહરી;
- કાહોતો આપુ સારી સુખડી, નહં પડી ભાગે જખડી. ૬૭
- તું કેહેતો મવસાવું પાન, મનમાનીતું આપુ માન;
- કેહેતો આપુ ખારેક ખજુર, લમિંગ સોપારી હેત હજુર, ૬૮
- ભામ્પનિ કહે ભયેમા રમે, શુણ તેના માહારે મન ગમે;
- રૂઢયામાં લાગીછે રાઠ, દુઃખ ભાગેતો તે રૂખાડ. ૬૯
- પુરૂષ કહે એ ન કરૂ કામ, રમે ભયેમા ચોરા કામ;
- દારા કહે દુઃખ માહારે રહ્યું, વચન તમારૂ વેહેતું ગયું. ૭૦
- ના હા કરતાં આપ્યું હેત, પરવર્યો પાંચે વચ્ચ સમેત;
- નારીએ નરને લીધો સાથ, હેતે એ લાજ વળગ્યાં હાથ. ૭૧
- ગાત અંધારી કાપ નવ લહે, પ્રીત વચન મોદેથી કહે;
- તમાસો ભેવા આલ્યા તેહ, નર નારીને અધિકો નેહ. ૭૨
- સર્વ થકી પછવાડે રહ્યાં, સસરે એર લીધું ત્યાં ગૈયા;
- કંપ તમોને શું કહુ કથી, મુળથી કાંઈ દેખાતું નથી. ૭૩
- કેહેડ તમારી તેડો તમો, તો તમાસો, ભીંધએ અમો
- કહ્યું ભામ્પનિ કેરૂ કાપ, ગમી કરિ જીછંગે લીધ. ૭૪
- ભેતો પલક થઈ ભરૂરે તે નારી ખાલી ભાહરે;

આખું જોયુંને જાણ્ય અવતાર, જાણ્ય તમારો વણજ બાપાર. ૭૧
 જાણ્ય સાસર ને માહર, જાણો ધરમૂત તાહર;
 જાણ્ય રમવુંને જાણ્ય મુલ રૂપ, પડુ નહિને મોટે કુપ. ૭૨
 ગળે રૂસો ધાણીને મર, દેહમાં જીવ માહાર નહોં ધર;
 વછનાગ સી ધીચે પાયર જાણિ, સસરા સાસુ પાસે નહીં જાણિ ૭૩
 ખમાખમા એ તે શા માટ, બેનજી પાછાં આલ્યાં વાટ;
 હોં ઉતરી આલી નાર, કરતી પેઠાર અનેક પ્રકાર. ૭૪
 આફંદ કરે તે નાર અતિથ, કુટવા માંડ્યું તેણે શીથ;
 હાથેં હેકુ હેને હણિ નહીં 'જીવું નહીં' જીવું ભણિ. ૭૫
 વણિજ કહે એવડું શા માટ, હક કરતાં જ આબ્યાં હાટ;
 તાહારે પેઠેર મુરખ છે તોત, તેણે વિપરીત કીધો વાત. ૭૬
 છાનો છાનો આબ્યો દેર, કીધું બ્રહ્મા પગનું ઝેર.
 વસ્ત્ર શીથ જાંખીને વણો, એ પેસો આપણું પેર ગયો. ૭૭
 મુતને જાંખી પાડી ધણી, કપમ આબ્યાં ધણીપાણી ધણી;
 કામ કા શું કરિયે વાત, કપમ સાંજે એ માઝમ રાત. ૭૮
 સસરા નહિ વેહેરી જાણિયો, એવો નહિ જાતે વાણિયો;
 ભાગ લાગ્યા ને જોવા ગઈ, તમે હા મોઢેથી કહી. ૭૯
 દોહરો.
 કપ કહેરે કોમ્પની, તલ મન મિત્રા આપ;
 સવારે સમજવપણું, જાણ્ય મારેછે જાણ. ૮૦
 મા જાણને મંદિર પકાં કાઢી મુકું કાલ્ય;
 અન પાણી આપુ નહીં, મનુરા હાટમાં આલ્ય. ૮૧
 કલંક માયેથી કાઢવા, ભુંડી રંગ પેર;
 સાસુ સસરાને નીપનું, શુભજો તેની પેર. ૮૨

- સામુને સસરે કશો, યૌવનો, ને વાંક;
આપણે પેર ધાને નહી, અતીયે આડા આંક. ૮૭
- કાસે કાઢી મુકીએ, વાઢીએ એનું નાક;
આજ આવીએ હાથમાં, નેમ અમરજે તાક. ૮૮
- વાંક કેહેતાં જા વહુ તણિ, માનતો નોરુતો મુક
પ્રનક ઘડું પારખુ, પરવત રારખું પ્રોઠ. ૮૯
- ઉત્તરમાં અણિય પપો, વહુ ના આવી વાસ;
શું મુખ સેઈ પેર આવશે, પ્રીત કરવાને પાસ. ૯૦
- આંખો પૂત પાતાતણિ, મોડું, ઘડું મુખ;
બાજાંઓ બાસે નહીં દાવાનળ સંરખુ દુઃખ. ૯૧
- મખાપ કહે શુભ જરખા, અભાગીયા અભાણ;
કોઈક દીવશે કામ્પની, સેશે તારા પ્રાણ; ૯૨
- અનખત છુટાવે આપણી, તલવેં પરકે ગામં;
નાત બાહાર કઢાવશે, કરશે એવાં દામ. ૯૩
- લાડકવાઈ તાહારે વહુ, તેહ અકાની ચીથ;
આજ દેખાડું પારખું, ગિગમીયા છે ઘીરા. ૯૪
- પોહાર રાતે જોવા ગઈ, વહુ તમારી જાત;
વરાણ અકાર ત્યાં હતાં, ને કોઈ પ્રાણી માત. ૯૫
- તાહારે તાત પણ ત્યાં હતો, ઘણા લોકની જેઠ;
પ્રેમદા પગથી કાઢીયું, કાભા પગનું ઝેર. ૯૬
- નીચાની રાખી નારની, તે જો મુરખ તંત;
કાઢી મુકો કામ્પનિ, તો મૂને માત્ર મંત. ૯૭
- કોફો એનાં આ બાપને, ઘીખામણ દે સાર;
અવગુણ અનેક એ જરના, છુણ એના ભરતાર. ૯૮

- માનાપથી બાહ્યો બેઠો, કુટી પોતનું કંઈ
ધરડા થયા ગતી ગઈ, કેટલીક રાખું સર્મ. ૯૯
- જાત ત્યાંહાં જોતી હતી, છુંકુ બોલતા બાડ;
ઝેર લીધું તે ઝાંપડા, હોતો હું મારી રાડ. ૧૦૦
- લાજ મુકી કેહેવું તરે, અકરમી આગળ આપ;
જીવતી જોડે હું હોતો, પાપે હોમો બાપ. ૧૦૧
- પ્રાણ તને છે પ્રેમરા, બેસે હન્યા ચીપ;
દેશપતિતો હંડો, કેટલું કહું આ દીપ. ૧૦૨
- હવે ડુંવારો હું મરું, પાતુ નહીં કન્યાપ;
ઝેર સેતાં ગોઝારા થયાં, કાધો માહા અન્યાપ. ૧૦૩
- કરજોડા કંપને કામ્યનિ, પ્રીતે લાગ્યાં પામ;
હોતે મયાં તે ઝિતથી, જીવતિ બેઠી તે જામ. ૧૦૪
- નર નારી નોહોરા કરે, અકલ ધણીથી આંક;
એક ગુને બકયો મુને, ક્ષમા કરે અમ વાંક. ૧૦૫
- એ જડે જામ મારી ધણી, અંધ થું દેએ આંખ;
જુ મોટાની બેઠડી, અપરાધ અમારો સાંખ. ૧૦૬
- હવે હહીએ જો કોઈ દીવસ, વાંક ગુનાના વાકુમ
તોં તું ધણીને કાપતો, સસરા કેરું તાક. ૧૦૭
- કાનાવાણા કહી કરગર, હોતે જોડયા હાથ
ત્રીજો પોડોર મનાવિયાં, સાસુ સસરા સાથ. ૧૦૮
- સાસુ સસરા પાગે નૃમ્યાં, પાગે નૃમાયો કંપ;
રામાનું જીવું કર્યું, અતુર વિચારો મિત. ૧૦૯
- ધરણાં ધડાવિયાં, સજ કરવા યજ્ઞગર;
જીવ્યાં સુખે જો પંડાઈ, જામ્યનિને જોરનાર. ૧૧૦

- ઝાશીઆળાં સાસુસહીત, ઝાશીયાળો ઝેનો નાહો;
કાણે કજંક જાણ્યું નહીં, લીધો લાજેણા લાહે. ૧૧૧
- વિદ્યા વિજરી તણું, અપરમપાર અપાર;
ભણી જાણે ને ભાખની, કરે વિધ વિધ વિચાર. ૧૧૨
- વીજર વણ જરી કરે, ડાહી ઘણેરી ગાજ;
તે ખાતે ખાય ખાસડાં, તનહું તુઝી જાય. ૧૧૩
- શુક કહે સાભળ સુંદરી, એહ વીજરી વાત;
આણ સમજે કામ એ કાં કરો, ધરો મહા ઊતપાત. ૧૧૪
- વિદ્યા, ભણતાં વિચારજો, કરજો એવાં કાજ;
નહીં તર પરીયા પાંચની, લક્ષ્યા ઝાશી લાજ. ૧૧૫
- આર વાત એ અતુરનર, વાણી વેદ વિલાસ;
શ્રીગોડ માળવિ વિપ્ર શુભ, કેહે કવિ શામળદાસ. ૧૧૬
- વાસી વેગનપુરતણા, ગુજરદેય ગુણનીજ;
ચેવક શ્રીવિદ્યાતણા, સજ સજેશ્વર રીધ. ૧૧૭
- પિતા પુરુષોત્તમ તણા, કેહે કવિના કરજોડ;
ગામળ કહે સહુ ખાલજો, જય જય શ્રી રણછોડ ૧૧૮

શુ ડા બહોતેરી.

વાત પ મી.

દોહરી.

- પ્રથમ સારથ પંથરું, પુનુ ગણપતિરાય;
 વડુ શ્રી વિરભદ્રને, અંથ સેપરાણ થાય. ૧
- મારે વેદમાં માતુરી, અષ્ટાદશ પુરાણ;
 સ્ત્રિ મરીત સુત્રો ધણી, વાણી બીનાસ વિનાણ. ૨
- પ્રથમ કલ ॥ દેખાડિયું, મુકરી બલુ તરું;
 સતિપણું સેતે થવું, જો માથે આબું અર્પ. ૩
- નીમ ભલી તો નિંદ્યો, બાણી એતો ભર;
 મંદિત જન તો પારજે, ભામ્યનિ રાખ્યો ભાર. ૪
- એ વિદ્યા જ કાઢી ભણી, હેતરથો, તે, નવ ભય;

- કાઈ પંડિત કાઈ મૂરખા, કાં રૂંક કાં રાવ. ૫
- આદી અંનને આજ પણ, કાં ચત્ર કાં મીન;
- ઐદ વિદ્યા એસક કળા, યીરામણ સ્ત્રી મરીન. ૬
- પાનમે દોવસે પ્રેમદા, આવી અતુરસુખણ;
- શણગાર સોળ અંગે સજા, પરાક્રમ પુર પ્રમાણ. ૭
- પરવરી પોષટ પાંતરે, બાડ્યો શુક શુભ વાત;
- ભવે ભવે પધારીએ, પ્રભાવની મુલ માત. ૮
- શામાણ ચીદ ભગ્યોહો, સજીને રૂડા સોળ;
- અંમ રામ ક્રીષ્ણ અધિક, મુખ ભરીયાં તબોળ. ૯
- શુક હું તુલને શું કહું, ભગિ ભરીએ જોર;
- ધિખરી વિદ્યા સર્વે તે, અકુળ કળા અકોર. ૧૦
- ભને પધારો આમ્પનિ, નરણ આણી પ્રેમ;
- પ્રેમદા નેમ પૃથીરાજની, તેમે કરંજોછ તેમ. ૧૧
- કોણ ભણે કાઈ રખણે, એ કાઈક જન કેડ;
- શુભ વિદ્યા સમભવિયે, જાન રિલાગા નેડ. ૧૨
- પગ એસી રહી પ્રેમદા, કોણ હતો પૃથીરાજ;
- કોણ એ સુભગા સુદરી, કેવા ક્રીષ્ણ કાલ. ૧૩
- નીત્ય કરુણિ તેમ કરચું, બીને વચ્ચે ભાંત;
- આસન હો હીપર કરચું, આપે વે એકાંત. ૧૪
- કહેછે શુક સારી કથા, દામ્પની ધરેછે કાન;
- પવીત્ર કથા પૃથીરાજની, રાણી બર્ધ ને રાન. ૧૫
- આપાઈ.

ધારાનમર ધરમી શુભ ગામ, પૃથીરાજ રાજાનું નામ;

ભોલ તણો એતો. હો પુત્ર, ચોભીત રૂડુ છે ધરસૂત.

- શુભ સુખગા સુદંડીનું નામ, રૂપે રૂડી કોટિક કામ;
અષ્ટાદશ વિદ્યા તે ભક્તી, ગુણ સમજાવ્યે ગૌરવ ગણી. ૧૭
- જનરવિદ્યા કેરે મન થાય, રાજ મેહેલથી નવ જવાય;
આકુંળ વ્યાકુંળ તેનો ધર્મ, એક દીવસ જીવીએ ગર્હ. ૧૮
- તેનો વૃજને કહુ વિસ્તાર, વીજનરવિદ્યાથી પામી પાર;
એક દીવસ રાણી માળિયે, બેઠી જોખ કરે જાળિયે. ૧૯
- વેળા જંત્ર કરેછે ગાન, પ્રીતેથી આંખાં છે પાન;
એટલે એક જોગી અદબૂત, અંગ ખાધે ભરી વિભૂત. ૨૦
- અધિક શોભા તે કામે હવી, કાંપા કારમી નૌતમ નથી;
માગવા મધુગરિ આપે અડ્યો, પ્રેમદા કેરી દ્રષ્ટે પડ્યો. ૨૧
- જોહ પામીને વાગ્યું ખાણ, પરવશ પડ્યો રાણીનો પ્રાણ;
છેક વાત છોછી છાનીએ, પ્રેમદાતે જીવિ જીતીએ. ૨૨
- પંડીતની નાર મુરખ જે જાય, ધનવંતની નાર ગરીબ શું ખાય
જામની નારી મનિય જે રમે, ગુણિજનનિ નારને નિરગુણ ગમે
સોવાસાની તોડે પ્રીત, રામામાંછે અવળી રીત; ૨૩
- વાટે જતાં પ્રીતિ કરે, પારકુ મન કાણુમાં હરે. ૨૪
- કેટલા અવગુણ કહિયે ધણા, અવનિમાં આજ તરણી તૂણા;
જેટલુંછે સાગરમાં નીર, એટલા અવગુણ તરણીમાં તીર. ૨૫
- રાજની રાણી માણે રાંક, એતો નિશ્ચે આડો આંક;
તે રાણીએ દોઢો જન, વિહવળ થયું મામ્યનિનું મન. ૨૬
- ધણાં પાનાં કરી તેડીએ, છેલી પોતાની એડીએ;
ઓરાના વાસના કાપી કોડ, કામ્યનિ જોખી રહી કરજોડ. ૨૭
- ખાન પાન મુકપાં પકવાન, મામ્યનિયે મુગ્યું વિરજદાન;
હાવ ભાવ દટાક્ષજ ક્રોધ, તન મન ધન સિન ચોરી ક્રોધ. ૨૮

તે સીધ સમજ્યો છે ચેર, હું ક્યાં આંચો એને ચેર;
 તપ તપ માંડે મીઠવા થયે, દેહની હાણ હસારત હરો. ૨૯
 બેઠો તેવો તે બેઠીયો, બાણે ઓ મદગળ ધુટીયો;
 હેતે નારી આંચો હાથ, સ્નેહ કરવા માંડ્યો તે સાથ. ૩૦

દોહરાં

સિંધ કહે શામા શુભો, રાણી રીધનું રૂપ;
 તારો કંઈ ઓડામણો, ભારે નગરનો જૂપ. ૩૧
 તેની લજ્યા નવ લોપીએ, કરિયે નહીં કુડાં કમં;
 અંચો સીધ સંલક્ષણો, આચરે નહીં અધમં. ૩૨
 બર્ડે હાથ ભો તાહરે, કામ હોપતો કહાંબ;
 નવ પાર રણમાં રહું, માહારી મુટીએ આંબ. ૩૩
 અદ ભોલન એ કામછે, વડ ચોવટે વાટ;
 ધણું ગંધર્વ મસાણછે, ધર અમારો ધાટ. ૩૪
 તહાં આંબ તેન મળું, વાતો કરીએ વેદ;
 કામ હોપતો કેહેલ મુને, બાગીચ તેહેનો ભેદ. ૩૫
 સંતોષી તે સીધ ગયો, મોહું રાણીનું મંન;
 આ વેળા અરપણ કરે, તન મન સહીતે ધન. ૩૬
 રાજા જેણે રીઝમાં, ફરે છત્ર ત્યાં શીશ;
 નાટા રંગ નવ રંગના, દીપ્ત આણ તે દીપ. ૩૭
 કવિ કવિત ક્યાં કહે, પંડીત વાંચે પાઠ;
 ભોરી જુગતુ આચરે, ચૈ રણોછે કાઠ. ૩૮
 અધિક નાચેજ અપહરા, માગણ પામે માન;
 રાગ વરણ ને રાગણી, ત્રોતીપ મેળા તાન. ૩૯
 એટલે એક આંચો તે મને, નૌતમ સોઘગર નીર;

માર લાખ મોહોરો તાણું, આપુર લાખો ચીર. ૪૦

ક્રામત કરાવી કોઠીધા, આખા ગણીને ઘમ.

ભેઠ લાખો તે જૂવને, કામનિ કેરે કામ. ૪૧

ચોપાઈ.

રંગમોહોરો રાજા આવી ચો, લાખેણું ચીર તેતો લાનીચો;

રાણીના મુખ આગળ ધરયું, શામાનુતો કંઈન સરયું. ૪૨

રાજાએ સ્તુતિ કીધી ધણી, ધર્મ અવતાર ઘોરંધર ધણી;

હુંતો છૂતમારો દાસ, પ્રીછો તે માગો મુજ પાસ. ૪૩

તું કહે તે કબુલ કર, પક્કં એકતો નહી પરહર;

જીગત કરીને ભોળા નમ્યાં, રમત ધડી એ આરેક રમ્યાં. ૪૪

ભર નિદ્રા ધયો ભરતાર, કશો વિચાર નમેરિ નાર;

એતો ચીર પેહેરે જાહેર, મજે રતિકે મુજને તોહેર. ૪૫

સીધ નીના હું જીવ કયમ પર, આત્મધાત કરીને મર;

ધડીએ વર્ષો સો પાપછે, જોગ વિજોગ વડો જાપછે. ૪૬

પાજે પગવે પંચે પજી, મધ્ય રાત પેહેલી જઈ મજી;

જાવા કાલ ધઈ તઈપાર, લીધી દાલ કરમાં કટાર. ૪૭

માન્યનિએ મન મનસા ધરી, હેત ધક્રી હેઠી ઉતરી;

જાળ પ્રવાહ નદીએ જાણીઓ, માન્યનિએ લાવી માણીઓ. ૪૮

સુર પુર ક્રેડ ધીરજ ધઈ, ગુણવંતી ગહવરમાં ગઈ;

ઝમકીને રાજા જાગીચો, મન માંહે જીવા લાગીચો. ૪૯

પનાર વરતું તે શી પાપછે, જોગી જીવતી એ કયા જાપછે;

ધણી રાત અંધારી ઘોર, વાંટે વાધને મળશે ચોર. ૫૦

આજીવાણ પામ કરોડ તણાં, ખીલી વૃક્ષ અમુલક ધણાં;

શુ કામની જીવતિનો જાત, કાળ અંધારી માઝમ રાત. ૫૧

કામ્પનિ જપછે કાણુ કીએ, ખીહામણી રાતે નવ ખીએ;
 રાજાએ કર આયુધ ધર્યાં, પ્રેમલ પુઠં પરીઆણુન કર્યાં. ૫૨
 લગભગ લગભગ આખાં બાહાર, આગળ પાછળ નરતે નાર;
 માનપનિ મન સાથે આણતી, પુઠે પુરૂષ નથી જાણતી. ૫૩
 તેને મનછે ઓટમ બામ, દામવાસેના સિદ્ધ શું કામ;
 નારી જાતે નીચ રવભાવ, એહ બન્ધો તે કામ બનાવ. ૫૪

દોહરા.

ચાલી મતુરા અમકલી, માનપનિ ઓટમ મેર;
 એટલે મળિયો મારજે, સાદૂન સવાયો ચેર. ૫૫
 નૌતમ વાધ નવ હાથનો, મુંછ પુંછ કરતો કોષ;
 પાકાર કરી પુઠંળ પયો, ને જોતાવર જોષ. ૫૬
 મુંછ મરડી કરી દંતને કુંદવાડે મારી કાળ;
 જોતાવર જમ ફૂતથી, કર્તાત સેરીઆ કાળ. ૫૭
 જરી જવાળા અગિની, પ્રલપ કાળની આમ;
 ધાવો તે ધરતી પતિ, સિદ્ધ રૂપી તે સામ. ૫૮
 હાહા કહીને હાકીયો, કાકયો કમર કટાર;
 પેટ તજે રેપણ કરી, ધારી તેહની પાર. ૫૯
 આપી મેદસ ચુનાણુવે, કાઢી પાર કટાર;
 પાપીને પ્રાન્તે રચો, તે નર હણીયો નાર. ૬૦
 કાઢી નાખ્યો કરકને, માર્યો તે મહેરાણ;
 વાપ વીઝારી નીસરી, મતુરા મતુર સુભાણ. ૬૧
 તે રાજા દ્રષ્ટે જીવે, કામ્પનિ ક્યાં કેહેણ;
 એ રામા મુલતે હણે, જો વડુ વદનથી વેણ. ૬૨
 માનપનિ ચાલી મહાપણિ, નદીએ ઘેરુ નોર;

ગાંજી ઘોર ગંભીર ધન, તરણી ઊભી તીર.	૬૩
હોમત મેલે અચં નવ સરે, લાલચ સોભ લગન;	
મેલ્યાં વસ્ત્ર તે માણુમાં, નારી યઈ નગન.	૬૪
પાછળથી પોહોતો પતી, ગાંજી રાત ધનધોર;	
એટલે મળીઆ વાટમાં, ચાર ચોપણા એકર.	૬૫
બાધ્યાં હથીપાર બાધુર જસાં, ભીડા ભાયા અંગ;	
ઘેરી લીધી ધણે જણે, શામા કેરે સંગ.	૬૬
જીવતિ કેહે જોઈ આવજો, કામ્પનિ સાથ કસોલ;	
એક એક કર બાણીયા, શીવ લોક પમાડ્યાં સોળ.	૬૭
એકે તોરે એક જણ, મારી નાખ્યાં મુઠ;	
પાછળથી પતિ જીવે, પ્રાકૃત કીધું પ્રોઠ.	૬૮
પ્રીતે પ્રેમદા પરવરી, ધારણ રાખી ધુત;	
બાહો રૂપી બીહામણાં, ભારે મળીયાં ભુત.	૬૯
ઊડે ભડકા અગ્નિ તણા, થાય લોપ અસોપ;	
દંત ડાઠો કર્કઙવતાં, કરતાં આંખાં કોપ.	૭૦
કેટલાંને તો કર નહીં, કેટલાંને તો હાપ;	
કેટલાંને મરતક નહી, સુંદાં શામા સાપ.	૭૧
મહુ વીકટ બીહામણો, વિપરીત વાયુ વાપ;	
જખ મારાછો જલ્લ તમો, ન ગણિ સેખાં માંધ	૭૨
એક અંગે અંગે આવીયો, દાવો કરવા દીસ;	
ચતુરાએ ચોટી મહી, એવા માંડ્યું શીશ.	૭૩
પ્રેત પાગપ નમ્યાં સંહુ, સુકુર્વ સુકુષ્મ રે માત;	
અમો કી કર છું તોહરા, રજે કરોજી ઘાત.	૭૪
અમો તમારાં છોકરાં, અમો તમારાં રાંક;	

- અમે આકરણું તોહરાં, હમા કરીજી શંક. ૭૫
- પાદ્ય ભેદ પાગે નમ્યા, મુકી દીર્ઘાં મેજ;
- પતિ પોતાના પાછળે, અરે જીવેજી બેઠ. ૭૬
- મહા મસાણમા માન્યનિ, ચોલેજી ભાં સીધ;
- ભગાડ્યો જીવતે કરી, રામા પાસે બહુ રીધ. ૭૭
- આંખો ચોળીં તે ઉઠીયો, કહે કમ્પનિ તું ઢાલ;
- હું તમને નય ઓળખું, પ્રગટ થઈ કપમ ઝોલ. ૭૮
- હું રાણી રાજ તણી, તમે કર્યો વાપરો આજ;
- મધરાતે મળવા તુને, કરવાં આવીધું કાલ. ૭૯
- પડે શીતનાં શરવડાં, હીમ ગળેજી હાડ;
- પાછી વળર પ્રેમદા, માનું તોહારો પાડ. ૮૦
- મા બાપે એમતો મુકીયા, મુકીયા અર્ધને ભપ;
- પરણી પ્રેમદા પરહરી, વીહાર કર તે બપ. ૮૧
- વરંતી તણને વનમાં, વમુછૂ એકા એક;
- જપ તપ માહર કપમ તણુ, નારી પાપ શો નેક. ૮૨
- હું રૂપે રંગે નથી, આંધાર ધોર;
- ટાંક વાપડે ત્રોસીધ, મનુરા નહીં હું ચોર. ૮૩
- ભમંદર કોયો ભગતો, નારી દેખાવું નીર;
- તપેશરને તપાડવા, ચીંતનીએ બાળવું ચીર. ૮૪
- ગેહલપાં એવા મુખ આગળે, ગેહલપાં મુખ આગળ પાન;
- રૂપ રંગ દેખાડિયું, છોજી જીવતંદન. ૮૫
- તેમને દીકા જ્યારના, તણ્યું જળને એન;
- મધરાતે મસાણમાં, હવ મળવાનું મેન. ૮૬
- તપશી કહેર તોડી, ભાડ પડ્યો અયતા

રાજા સરજો રીધપતિ, જૂપતિ તુજ ભરતાર.	૮૭
ખાળ્ય અવતારને ખાળ્ય ખુબ્ય, ખાળ્ય નારનું નીર;	
ચાર લાખ મોહારો તારું, ને પંહેરાવે ચીર.	૮૮
ચોળ સનેછે સુંદરી, ચોળ કરોકે સોર;	
ખાણ વરતે આ દેશમાં, ભાંખનિ તુજ ભરતાર.	૮૯
ચંદન કરા ઢોલીયા, સૈજ્ય પાથર્યાં ફગ;	
તે મુકા મમાણમાં, આવી જોવા મૂળ.	૯૦
મુજમાં શું દીકું માંખનિ, લાગી કપમ લગન;	
રાખ જોળી રસે રહુ, નકટ યેઈ નળન	૯૧
ભાખર માગી ખડી ભાવતા, સુવા સોયરો સૈજ;	
ચંતુરા ખાળ્ય તુજ આગુરી, હેડે કપમ આવે હેજ.	૯૨
એમ અવગુણ અપીકા કર્યા, નંદી નાખી નાંડ;	
સુધસાગર તે નવ લહે, ભાંખનિત્રા ભરતાર.	૯૩
દોષ ચઢ્યો તે કાંખનિ, કુઝા લાગ્યું તે દીમ;	
મેલી ખડગને મારિયો, સીધનું છેલ્લું શીય.	૯૪
પાછી વળી તે પ્રેમદા, તેમ આવી તેમ ત્યાહ;	
રાજા પાણી લગભગ ગયો, માણ્યો મોહલા માંહ.	૯૫
અધિપતિ ચઢ્યો અટારીએ, જીવતીની ચરમા જોય;	
રામા ચરીત્ર રૂઢે ધર, કળી સડે નહી કાપ.	૯૬
એટલે એક અહી નીસર્યો, ચાર વામનો ચંડ;	
મણીધર માહા ઝેરી મહત, તુખી નેવો તુંડ.	૯૭
નેવો વીધ-ધરવામુકા, નેવો પુઝરીક પ્રેમ;	
મારી ઝોટ માંખનિ પરે, ગરળ નાંખ્યો ગુર.	૯૮
દિણા નાખી ફંફવાટી કર્યો કાપ કરાંડ;	

- આવી સીધો ઝડપથી, મરડી કર્યો મરોડ. ૯૯
- વીસ કટકે વીડારિયો, ભરી મુખ્ય એક માટ; ૧૦૦
- માનવનિ ગઈ ને મેડીયે, જાળતી આવી ખાટ. ૧૦૦
- એટલે એક બિલાડિયે, મારો મુખક ભામ; ૧૦૧
- ખીની રાણી આપડી, રૂંદે ઊઠિયા રામ. ૧૦૧
- ઊઠી ત્યાંથી ઉછળી, તોડું નહી તે દીસ; ૧૦૨
- રહુ અપડાયો દારરે, સામાને વાગ્યું શીથ. ૧૦૨
- પાટો ખાધ્યો પ્રેમદા, દીઠી પતિયે પાસ; ૧૦૩
- નસે જોડ પતિ જમાડિયો, હુતે શ્રીકું હાસ ૧૦૩
- પોતે ધોઈ નધી ભાલતી, ભણે કોડીયો કંપ ૧૦૪
- રોજ સભા રાજ ગયો, પ્રભાતે ઉઠી પંપ ૧૦૪
- પંડીત મળિયા પાંચસે, રોજ કુળી છત્રોમ; ૧૦૫
- નાટક એટલે અતી ધણી, ખડુ લક્ષણ ખત્રીસ ૧૦૫
- પ્રમ કરો પંડીત સહુ, પુછે રાજ ચીત; ૧૦૬
- માહાર પુછ્યું ને કહે, તે પ્રેરે પંડીત. ૧૦૬
- સેત્રમ દશક અળેકાર.
- આ શીર ફૂટ્યો એ શીર પાટો, આ શીર ફૂટો આજ; ૧૦૭
- એ ફૂટે તે કવિજન ખરો, શીર ફૂટ્યો કુણ કાલ. ૧૦૭
- હોહરો.
- સાંભળી સહુ છાના રહ્યા, ઊતર કોણે નવ દીન; ૧૦૮
- મુળી અધીક અમરેજ અડપૂં, કહે એને શું કામ. ૧૦૮
- એ પાઈ.
- ચોપટ કહે શુણ પ્રભાવતી, મન માયે કોયો મહિપતિ; ૧૦૯
- આજ પહોર પાછવે દિશ, એ સામાનું હેડુ શીશ. ૧૦૯

એ નારનું કરૂં અપમાન, છેડું નાકને છેડું કાન;
 અર્ધ અંગ અવનીમાં ધરૂં, પંચ ઇંટાખી કાડે કરૂં. ૧૧૦
 તેડું એના માતને તાત, તેડું એના સાને બ્રાત;
 એણ કુટુંબ સહુનો મેળ, પીનાવું ધાણી કાટું તેલ ૧૧૧
 અરવાહન કરાવું ધણું, મુખ નવ જોવું તરણી તણું;
 પ્રથમ ચીર મંગાવી લેછી, જુઠી પાડીને દંડલ રેળી. ૧૧૨

હોહુરા.

પૌપટ કહે પ્રભાવતિ, મુણવંતિ કહે ધેર;
 પછી એમની શી ધરે, જાણે તો કહે પેર. ૧૧૩
 એ નાશી કપમ ઉગરે, કપમ સતી શીરામણ પાપ;
 કપમ લાજ એની રહે, કપમ પતી લાગે પાપ. ૧૧૪
 કપમ સદેહુ એનો ટળે, કપમ એની ભાગે બ્રાત;
 જો જાણે તો કહે, આપણું એકાંત. ૧૧૫
 પ્રભાવતી કહે પૌપટા, મૂરખ તારો મેળ;
 મહિપંતિ તે કપમ માગ્યો, ખરો દોઢો છે જલ. ૧૧૬
 પાન વાંક પરગટ પડ્યા, પરગટ મરણો સીધ;
 બાળી ચીર તપાડ્યો, રામામાં બહુ રીધ. ૧૧૭
 શુક કહે શુભ સુદરી, ન જ્યો આજની રાત;
 તો તો તુજને શીખવું વીજર તણી જો વાત. ૧૧૮
 પતી પાગે નમાવિયો, સતી ધરાવું નામ;
 લાજ રાખી છે લોકમાં, કર્યું છે એવું કામ. ૧૧૯
 કહે જાત એ કારમી, કપમ રીઝવ્યો રાપ;
 કપમ વીજર વીણા કસી, એ અચરજ બહુ પાપ. ૧૨૦

ઓપાર્થ.

- પતિએ પ્રથમ પુછ્યું જાહેરે, દાસી પાસ હતી તાહેરે;
 શીર ફરિયો રાજાએ કહ્યો, પ્રતિજિતર કોણે નવ લલ્લો. ૧૨૧
- દલ પત્રી તે ડાહી દાસ, આવી પ્રાંતે રાણી પાસ;
 આજ સભામાં બેઠા રાય, સામદ પુરણ સર્વ સભાપ. ૧૨૨
- શીર, દૂત્યો પુછ્યું રાજન, કોણે નવ મનાવ્યું મન;
 ચમકી રાણી એવી ચિત, કોઈક વાત પછં વીપરીત. ૧૨૩
- એટલે, એક ત્યાં ખીજ દાસ, પતિએ મોકલી પ્રેમદા પાસ;
 કાલપવાણુ આપોને ચીર, પંચવશું હીતકારી હીર. ૧૨૪
- માલ કામત તેની કીજ્યે, ગણી દામ તેના દીજ્યે;
 માટે ચીર મંગાવું અમો, પછે સુખેથી પહેરે તમો. ૧૨૫

હોહરા.

- દાસીને રાણી કહે, 'મોકલો મહેલ માહારાજ;
 આપુ ચીર એગિના હાથમાં, કરશું એવું કાલ. ૧૨૬
- દાસી કહેરે રાયજી, તમને તેડેલ મહેલ;
 ચીર આપણે ચીંતની, શ્રીમુખ સાથે મહેલ. ૧૨૭
- અધીપતિ ત્યાંથી ગઠિયો, આપ આંચો એકાત;
 ચીર આપણે ચિંતની, ભાગવા મનની આંત. ૧૨૮
- નાર કહે નરપતિ શુભો, ખેરી સાંભળો બોલ;
 કયા ચીર તણી કરું, તેહેનું ભારૂં તોલ. ૧૨૯
- જન હતું એક દસી, મહે તેડ્યો સ્વાસલ એક;
 રાંન દદલા દાસી ઘણી, વારૂં કરી વિવેક. ૧૩૦
- આચારવાદ તેણે ભણ્યો, કહ્યું સૌભાગ્ય અખંડ;
 રંજવી તારા પત્ની, પુરણ આયુષ પ્રમંડ. ૧૩૧

- શાણમાં ખાંધી મેહે શોભતી, વિપ્ર વળાઓ મેર,
એટલે એક એવો સીધનો, આઓ ત્યા પુરાણ જેર ૧૩૨
- તે એવો હોડી હર્યો, તે મેં તોડું દ્રષ્ટ, =
પુછી વાત પટંતરે, કાયામાં પ્રગટયું કષ્ટ. ૧૩૩
- શા માટે તુ સીધ હર્યો, તુજને રામાની આણ;
શીવ આત્મા સાચી કહે, વેદ વચનથી વાણ. ૧૩૪
- સીધ કહે શુભ સુંદરી, ચોત ચતુરાઈ ચાલ;
પાત્ર કાળ માથે ભમે, તાહારા કંથને, કાલ. ૧૩૫
- ખુટ્યો કાળ એ રાચનો, વિચરીત ચારો વાત;
પારાવારમાં એ મરે, અધીકા એ ઊતવાત. ૧૩૬
- અથવા એને આંહી ડાઁ, કે એને મારે વાધ;
કે એને તરકર હણે, ભૂત ભયાનક ભાણ. ૧૩૭
- કે એને મુરછી થશે, કે દારણ કાપે દેવ;
એહ પાત્ર પરકારથી, એકમાં ભરો છવ ૧૩૮
- મેર ચળે કે મહી ચળે, કે ગંગા દક્ષણ વેહે;
ઈશ્વર આણ સાચું કહું, રાખ્યો એ નહી રહે. ૧૩૯
- ભૂત ભવિષ્ય વર્તમાનમાં, ત્રેપણે ભણ્યું તર્ક;
એવો કહે ચતુરા શુણે, મહિપતણું છે મર્ત. ૧૪૦
- પગે લાગી હું પ્રેમથી, હેને જોડ્યા હાથ;
તન મન ધન સમર્પિયું, રતુતિ કાધી તે સાથ. ૧૪૧
- રાણી વેચાણ છું રાજની, કી કર તાહારી કોડ;
માહારો પતિ કુપમ જાગરે, કરગરી કહુ કરજોડ. ૧૪૨
- દેવ, રૂપ દયા કરી, ચાતમા ચાહો એહેન;
મુજને હેન કરી કહ્યું સાંભળ માહારી બ્રહેન.

- ગુરૂ માહારીમાં શુભ ઘણા, રહેછે નદીને પાર;
 તે પાસે વિદ્યા ઘણી, જાણે તમે તે ઠાર ૧૪૪
 તાહારે રાજ જાણે નહી, તેમ કરજે એ કામ;
 અરસ પરસ એ તે સમે, લેશે માહાર નામ. ૧૪૫
 એ પાસે મળશે ટુંને, હારશે હેતયા હોડ;
 સ્વામી તાહારે જીવશે, પાણીમશે મનના કોડ. ૧૪૬
 ગુરૂ માહારે મોક્ષે જશે, હુત્યા નહી ભેર ધીરા;
 એક સમો જોગી નથી, માહારે મન જુગદીરા. ૧૪૭
 બનીસ લક્ષણા પુરૂષનો, કેહેશે આપો ભામ;
 તો તું સીધને મારજે, મટશે તાહારે રાગ. ૧૪૮
 મહારાજ હુંતો માન્યનિ, રક રાણીની જાત;
 હુંતો કપમ જોઈએ જોડલા, રણમાં માહનમ રાત. ૧૪૯
 કટાર આપશે કારમો, વાધ વીડારણ ધીર;
 પછી જીવ એક આપીયો, નદી તરવાને નીર. ૧૫૦
 શોળ તીર પમરિયા, તરકર હણવા તેહ;
 પછે જતને પ્રેતના, મેત્ર સમખાં નેહ. ૧૫૧
 પછિ આપી એક ગુદીકા, અતજી બળછે આપ;
 તેથી વશ પૂર્વ સદુ, શેત્ર સવાચો સાપ. ૧૫૨
 એ વીચારયુ મન વિશે, જીવ જામ તો જામ,
 આત્રે મળવુ સીધને, ધનાર હોમ તે પામ. ૧૫૩

• આપાર્દ.

- સીધ પચન સબજાવુ કાન, તેતો નિચે માચું માન્ય,
 સંકોપે સંભુજાવુ વાત, તમે પોદયા જાતી મધરાત. ૧૫૪
 'એ હયા પાર આપ્યા તે લાપ, આલી હુ જ્યાં સાચો સીધ,

વાટે વાધ કરેતો કોય, નવ હયો જલસંદર જોયે. ૧૫૫
 સીધ વચન પકી હારિયો, માહા પાપીન મેં મારિયો;
 પછે ગઈ ગંગાને વીર, જેન પ્રતાપ ન ભડુ નીર. ૧૫૬
 રાત અંધારી ઘાપડ ધોર, આર યોગજ્ઞ મળીયા યોર;
 પછી મંત્ર વશ ઝીધા જૂન, પાપા મુજ છેડે તે ધૂન. ૧૫૭
 તે સરવે હાર્યાં તે દીધ, સીધ વચનથી તોડું શીધ;
 પછી સીધ જગાડ્યો અમો, સાચી વાત શુભોજી તમો. ૧૫૮
 તે સીધ મુજપર કોપિયો, લેશ માત્ર લલ લોપિયો;
 તેને તો વાતીતી ટાક, હીમે મેળતાં દીધાં હાડ. ૧૫૯
 તપાડ્યો બાળીને ચીર, સુખ પામ્યો તે સીધ ચરીર;
 મેં તમને જીવાડણ કાળ, એતો કૃત્ય કર્યું માહારાજ. ૧૬૦
 હોહુરા.

પછી સીધ કહે સુદરી, તું આવી એકાંત;
 તારો સ્વામી કિંબારવા, ભાગવા મનની શ્રાંત. ૧૬૧
 આર ધાતોતો વહી ગઈ, જીવ્યો રામ વિવેક;
 હવે કાળ ધીર રામને, અધીક રહ્યોજે એક. ૧૬૨
 અચાનક મુરછી આવશે, જેમ પીમે હરની કાળ;
 રમ મળશે રાજેશ્વરી, કંથ તાહારનો કાળ. ૧૬૩
 એકે પ્રકાર ન ઊગરે, મને નહી એકે મેળ;
 જીવ જીવ જરૂરીએ, ખરે ધરો એ જલ, ૧૬૪
 તાહારે મેં કર જોડીઆ, દેખાડ્યું દરજા;
 ચીર વડે તપાડીએ, તેથી થયો પરચન. ૧૬૫
 સીધ કહે સામા શુભો, જે મળશે એક જોગ;
 બચીયા લક્ષણા પુરુષનો, આપો ભવાની, ભાગ. ૧૬૬

- ગુર માહારીમાં ગુણ ધણી, રહેછે નદીને પાર;
તે પાસે વિદ્યા ધણી, જાએ તમે તે કાર. ૧૪૪
- તાહારે રાજ જાણે નહીં, તેમ કરજે એ કામ;
અરસ પરસ એ તે સમે, લેશે માહારું નામ. ૧૪૫
- એ પાંચે મળશે તુને, હારશે હેતયા હોડ;
સ્વામી તાહારેં જીવશે, પોહોમશે મનના કોડ. ૧૪૬
- ગુર માહારે માણે નશે, કલ્યા નહી ભેદ શીય;
એહ સમે જોગી નથી, માહારે મન જુગલિય. ૧૪૭
- મતીસે લક્ષણ પુરખનો, કેહેશે આપો જામ;
તો તું સીધને મારજે, મટશે તાહારે રાગ. ૧૪૮
- મહારાજ હુંતો મા-મનિ, રંકે રાણીની જાત;
હુંતો કુપમ જોજે ~~જોજે~~ રાજમાં માહતમ રાત. ૧૪૯
- કટાર આપો કારમો, વાધ વીઝારજી પીર;
પછી જંત્ર એક આપીયો, નદી તરવાને નીર. ૧૫૦
- શાળ તીર રામપિયા, તરકર હજીવા તેહ;
પંછે જતને પ્રેતનાં, મંત્ર સમખો નેહ. ૧૫૧
- પછિ આપી એક ગુટીકા, અતજી બળજે આપ;
તેથી વશ ~~વશ~~ મહુ, શેત્ર સવાયો સાપ. ૧૫૨
- એ વીમારખું મન વિશે, જીવ જાવ તો જાવ;
આમે મળવું સીધને, થનાર હોય તે વાવ. ૧૫૩

• ચોપાર્દ.

- સીધ વચન મળજાવું કાન, તેતો નિચે સાચું મા-મ;
મહેપે સંભુજાવુ વાર્તા તમે પોહયા ગણતી મધરાત. ૧૫૪
- જો હયા પાર આપ્યાં તે લોધ, આલી હું જ્યાં સાચો સીધ;

- વાટે વાધ કરેતો ક્રોધ, નવ હયો ભલંદર જોઈ, ૧૫૫
- સીધ વચન પડી હારિયો, માહા પાપીન મેં મારિયો;
- પછે ગઈ ગગાને વીર, જેન પ્રતાપ ન ભડું નીર. ૧૫૬
- રાત અંધારી ધાપડ ધોર, આર યોગજ્ઞ મળીયા ચોર;
- પછી મંત્ર વશ ક્રીધા જૂત, ધાયા, મુજ છે તે ધૂન. ૧૫૭
- તે સરવે હાર્યાં તે દીધ, સીધ વચનધી નોહું ધીધ;
- પછી સીધ જગાડ્યો અમો, સાચી વાત શુભિજ્ઞ તમો. ૧૫૮
- તે સીધ મુજપર કાપિયો, મેશ માત્ર લજ લોપિયો;
- તેને તો વાતીલી ટાક, હીમે જળતાં ડાંઠાં હાડ. ૧૫૯
- તપાડ્યો બાળીને ચીર, સુખ પામ્યો તે સીધ ચરીર;
- મેં તમને જીવાડણ કાજ, એતો કલ્પ કર્યું માહારાજ. ૧૬૦

દોહરા. —

- પછી સીધ કહે સુદરી, તું આવી એકાંત;
- તારો સ્વામી કિંબારવા, ભાગવા મનની ભાત. ૧૬૧
- આર ધ્રુતોતો વહી જઈ, જીવ્યો રાપ વિવેક;
- હવે કાળ શીર રાખને, અધીક રહ્યોએ એક. ૧૬૨
- અમાનક મુરછી આવશે, જેમ પીમે હરની ડાળ;
- રથ મળશે સંજેશરી, કંઈ તાહારાનો કાળ. ૧૬૩
- એકે પ્રકાર ન ઊગરે, મને નહીં એકે મેળ;
- જીવ જીવ નરૂંડીએ, ખરે ધરો એ જલ, ૧૬૪
- તાહારે મેં કર જોડીઆ, દેખાડ્યું દરજા;
- ચીર વડે તપાડીએ, તેથી યંચો પરજા. ૧૬૫
- સીધ કહે સામા શુભિ, જે મળશે એક જોગ;
- ખત્રીય લક્ષણા પુરૂષનો, આપો ભવાની, ભોગ. ૧૬૬

- એ રાજી તાહરે, તેહ જોગથી તર્ત;
 નીકર લો ધડી મારમાં, મહીષ તણું છે મર્ત. ૧૧૭
 વીઆરું મન માહારે, શીવે ગેગો સંજોગ;
 તે વેળા મેં સીધનો, કર્યો ભવાની ભાગ. ૧૧૮
 વીઆત્રપણે હું નીસરી, સીધ વીણાથી મેહેલ;
 તોહારા પુન્ય ક્રનાપથી, માણ્યો રૂઠો મેહેલ. ૧૧૯
 મેડે મહી હું મલપતિ, દોઠો નમેરા નાગ;
 સીધ ભુદીથી મારિયો, ક્રાધા ચોળે ભાગ. ૧૨૦
 માટે ભરીને મુક્રાણું, વળી ને માર્યો સીધ;
 તે સુલ્યા માથે મરી, એવું કારણ ક્રાધ. ૧૨૧
 માર્યો વાધને નાગને, માર્યા તરકર ચોળ;
 માર્યો સીધ ને શીવ સર્વો, અદીકા અધનીઓળ. ૧૨૨
 એહ પાપ કર્યા યક્રી, એવત પામ્યા રાવ;
 માહારે કામ નથી નરકમાં, અધીકો એ અપાપ. ૧૨૩
 એવ જાતોતો રાખના, તે માટે કર્યું એ કામ;
 તથા દોહું નથી સાંભળ્યું, નથી કર્યું કોઈ કામ. ૧૨૪
 એના ઉપાપતો મારછે, કહે તેમાંના એક;
 પુણું તમને પટંતરે, ન્યાય શાસ્ત્રનો નક. ૧૨૫
 પત્રીત જાણી પોષણો, કોરાવું તે કાજ;
 ભરૂં ગોર છાણાતણી, અઝની આંચ દીન આક. ૧૨૬
 તેમા પગી હું મરૂં, ફરન કરવી મુંજ દહ;
 તમે! રાજ સીધ ભાગ્યો, ફરે જીરે મહ. ૧૨૭
 ખીલે ઉપાપતો એહછં, જાણી ત્રવેણી વીર;
 કરવન મુકાવું સીધપત, એપુ સંવં ચરીર. ૧૨૮

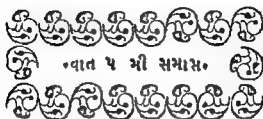
- પુરાણ પાપ પ્રજે કરે, દહન કરીને રહે;
રાજ સીતા તમે ભાગવો, તો કુષે જો મેહ.
- ત્રીજો ઉપાય તરતીજતર, દીવ્ય રવીવારે દીધ;
નર્મદામાં સોમનાથપર, શીવને અરપુ શીથ. ૧૮૦
- ઝોચો ઉપાય એક ચીત ધરો, અડસઠ તીરથ અથ;
જવમરી જલું ત્યાંહાં, શુદ્ધ થવાને સધ. ૧૮૧
- ખાનપાન ભોજન તણું, તણું ચોળ શણગાર;
તણું મેહેલને મેડિયો, તણું ભુપતિ ભરતાર. ૧૮૨
- તણું માખાપ મહીયર યકાં, તણું ભાવતા ભાગ;
રેંક યાઉ રાણી ઢળી, લેજી જાણીતો જોગ. ૧૮૩
- અમરજ પામ્યો અધીપતિ, માહા સુખ પામો મન;
સાખાશ સાખાશ રે સુંદરી, રાણી વુજને ધન. ૧૮૪
- ધન ધન તાહારી જાતને, ધન વુજ માતને જાત;
ધન અકલ અમીરને, ધન ખુખી ખરી ખાત. ૧૮૫
- પીંપળ કાષ્ટમાં તું બજે, હું બજી વુજ સાધ;
કરવત વુજ સાથે કરે, હેત વચન લે હાથ. ૧૮૬
- શીથ સમર્પિએ બિહી જાણ, ભાખ્યનિ સંહીત ભરતાર;
તમે મરો અમે જીવીએ, ધીક ધીક મુજ અવતાર. ૧૮૭
- તમે મુજ માટે કર્યું, મુજ જીવ ઉગારવા કાલ;
વુમ વીના જીવું અમે, ધીકાર રીકને રાજ. ૧૮૮
- ધીકાર હાથાને ધોડલા, ધીકાર ઘરને ધરસૂત;
ધીકાર રાજ પટરાણિયો, ધીકાર પાટની પૂત. ૧૮૯
- રાણી કરે રાજ શુભા, ખાસો જુકા ખાલ;
ધીખાણ કરો વિનતા ત્યાં, તે નહીં તોરે તોલ. ૧૯૦

મુલ સરખી લાજક લુંડીયો, કિતારી નાંજા આલ;	
પતરખુ મોકે પ્રેમલ, મોટાછો માહાસલ.	૧૯૧
કદમીત તોહારા ચત્રુને, રાજક દેવક પાપ;	
તાહારેતો સતી થવું, જીવ ભરરી ભપ.	૧૯૨
તમ પેહેલાં અમે ભર, થણાક વચ્ચને. પાટ;	
મુખ ભાગવથું રૂવર્ગમાં, વસવું વેકુંક વાટ.	૧૯૩
હીરાં માણિક મોવીયાં, સાચાં મુચાં નેહ;	
ભાગવતે તમે જૂપતિ, અમોતો કરથું એહ.	૧૯૪
પાદપાં માદપાં કે વઢયાં, તે સહું કરતો માર;	
અમો દેહ દહન કર, છએ શાશ્વતી છાપ.	૧૯૫
ન પછ તમારી આકરી, ન પછ તમારી ચેવ;	
ખીલને મનુ મહીપતી, માહાર મનતો દેવ.	૧૯૬
મહીપતિ કેહે શુભ માનનિ, રૂદે ધીરજ રાખ્ય;	
કલા વિના ને દેહે તને તો, શ્રીસૂરજની સાખ્ય.	૧૯૭
પાટ જાપો પાધાનને, અક્ષાવે રામનું રાજ;	
મંદોર મેડી મુકીયાં, અડસઃ લીરખ કાલ.	૧૯૮
રાજને શૂણી સંચાર્યાં, કીધાં જન લીરખ કામ;	
ગંગા ગંગાને ગોમલી, રૂવેત બંધ રામેધર રામ.	૧૯૯
નારાયણ નિધો ગમંત, સીધુ સરજી લીર;	
ભગનનાથ ભગદાસરો, રામ લક્ષ્મણ બળવીર.	૨૦૦
આબુધડને અબુદો, પાવે કાળી પ્રમંડ;	
જમાલ આરામુર અંખીલા, નીરમેળ નામ નવખંડ.	૨૦૧
શીવ વિદ્યું બે કાંતિયો, વિશ્વ પતિ વલ્લભ;	
કાપા તોળી કનકધી, કીધો ટોટો હાપે.	૨૦૨

- એક માસેતો જવચરા, આપી શરૂઓ ગાય;
અનેક યુન્ય ખીલાં કર્યાં, પુરપતી પરણ્યો પાપ. ૨૦૩
- ટોલ મૂંઝો વાજતે, ધણા કુકુળી ધામ્યો;
ઘેર આંખા દીવશ ધણે, રાણી સાથે રામ્યો. ૨૦૪
- ગુણ વાજ્યો બાધા ગામમાં, રાણીથી જીવ્યો રાપ;
વશણ અદાર રહ્યત સહુ, પ્રીતે પ્રણમ્યાં પાપ. ૨૦૫
- ધન્ય તાહર સેનીપણું, ધન્ય હીમત વુલ હામ;
ધન્ય હજી જિજ્ઞાસના, ધન્ય તાહારાં કુળ કામ. ૨૦૬
- ચહેલીતોઆનીતી હતી, વળી ચપાં બહુ માન;
એથી ખીલે ગુણ કીચો, દીધું જીવતદાન. ૨૦૭
- સાસુ ખાલી સંલક્ષ્મી, સતી તણા અવતાર;
ચોતે પ્રાણ પરના તળ્યા, જીવાડ્યો ભરતાર. ૨૦૮
- ચોપટ કહે પરભાવતિ, ગુણ રૂડેરા મામ્યો;
એમ વિભરી આવડે, તો ભરીએ ભામ્યો. ૨૦૯
- વાધ વીડારણ જળતણા, સોજ શીર કાટણ નેહ;
બનાધી ખીની બાપડી, નારી તેહની તેહ. ૨૧૦
- ખીજી બુધની હીણીચો, કરે કાવેતર કાન;
પરીયાનું પાણી ખુવે, ભપ પતકમાં લાન. ૨૧૧
- સાબારા શુક સંલક્ષ્મી, ચીખવી વાર વાત;
સર્વ વીણા ચીખ્યાં અમો, વીભરી ને વીખ્યાત. ૨૧૨
- તે રાતે તો નવ ગર્હ, ગુણવંતી પરધેર;
છો દીન શું નિપનું, કહીયું આગળ પેર. ૨૧૩
- ગુર્જરેશ બરવો ધણે, વેનનપુરમાં વાસ;
પીતા પુરુષોત્તમતણા, કહે કવિ ચામળદાસ. ૨૧૪

ઓતા વકતા સમજતા, કહે કવિ કરજોડ;
 શામળામટ કહે બાલજો, જય જય શ્રીરણજોડ

૨૧૫

શુક્ર પાહોતેરી

વાત ૬ ડી.

ચોપાઈ.

પ્રથમ સારદા નામું થીય, આરાધું બિમીપાપતિ ઈય;

ત્રીશુરજીના વંડુ મંછું, આશુ નીરંજન અંશરણ રાણું. ૧

શુક્ર પાહોતેરી કહુ રોવાદ, અંતરમાં આણી ઉલાદ;

પ્રથમ આતુરી ભારે ભેદ, વણવં નેવી વાણી પેદ. ૨

ચેવો સહુ સાચી સરસ્વતિ, સુખદાતા મનુહર મતી;

હંસવાહની ભાણ સુભાણ, વેણા પુસ્તક પરકાં પાણ. ૩

શુક્ર પાહોતેરી બુધનીધાન, નેમાં અજ્ઞાદય વીદ્યાન;

શું ભણે મુરખ લંડીયા, ને નરને દેવે દંડીયા. ૪

કુધ ઘોળુ ને ઘોળી ઘાય, તમ મુરખનાં મનમાં હામ;

- હતવંતી આવે છત્રીસ, આંગ સમારે સોભીત થીંદ. ૫
- મુખ ભરી આં તાતોતંગાળ, મુંદરી સોભીત સજીઆ સોળ;
- માલી રમકો કરતી ઠેક, આવી પોપટ પાંચર હેક. ૬
- શેઠાણી સાભળો સાચ, વારૂ પોપટ બાહ્યો વાચ;
- ભરી રમવા ભમ્બો ભરૂં, ભારે ભેજન હો ભરપૂર. ૭
- આજ એ લાહો લીજ્યો, વૃક્ષપણે મુકી દીજ્યો;
- કામ મરદન કરવાના દન મદ મહર ભર્યું છે મન. ૮
- ચોળા ધાચે ચીરના કેશ, વિપરીત રૂપાચે વળતો વેશ;
- પડી જશે જપારે મુખ દન, ત્યારે ચી મતુરાઈ ચીંત. ૯
- કાશી કહેવાશે ભરૂં, તરતીય કેવી કરશે તાહરે;
- કાલ આવશે ઘરનો ધણી, તોલ મરજા રાખવિ તે તણી. ૧૦
- મોટે ઉતાવળ કરતે એક, કર નર મન માન્યાયું નેક;
- હાવ ભાવ કદાસે કરી, તન મન ધન તેનું હચોડરી. ૧૧
- ભમ્બો ભરૂં રૂક કહાવજો, રમી રાત વહાણે આવજો;
- માણકચંદ મેહેતાની વહુ, નાત નામથી ભણે સહુ. ૧૨
- માનકુંવરી તેનું છે નામ, કરજો તેનાં સંરખુ કામ;
- કરી વીળરી વેદ વિવેક, તે તરણીએ રાખ્યો ટેક. ૧૩
- નાચું વધાર્યું તુર, પરાક્રમ કાપું છે ભરપૂર;
- તેવું કામ ધાંચેતા ભમ્બો, નહીતર બકાં મંગળ આમ્બો. ૧૪
- દોહરા.

- શેઠાણી કહે સાભળો; પોપટ ભલ પવિત્ર;
- એક વિભરી થીંખવો, તું મનમાં-પો મીત્ર. ૧૫
- માણકચંદ મેહેતા કવણ, કવણ નામથી નાત;
- માનકુંવરી કુંવ માં-પતિ, કવણ ભાભરી ભાત. ૧૬

કવણ સંપ જાગી રમાણ, કવણ નર લીકું કદ;

કવણ વાત વીવેકથી, કવણ નીવાર્યું કદ. ૧૭

ચોપાઈ.

થુક કહે થુણ પરભાવતી, કહુ વાત મનોહર મતી;

મલ નદી તીરે એક ગામ, ઇંદુજીત રાજાનું નામ. ૧૮

એક ગામમાં નાગર રહ્યો, માંડણજી તો તેનું કહ્યો;

પરણ્યો નાર તે પૂરણ પ્રીત, રાજસ થુણ રાજની ચીત. ૧૯

નરનારી ઉપર ખહુ નહ, પ્રીતી નેમ ખર્ચેયો મેહ;

તેને પ્રોથ પામજ પૂત્ર, ધણી લક્ષ્મી ધણા ધરસૂત્ર. ૨૦

માંડણજી પાંચિનો તાત, ભાગ્યવંતી મોટી ધેર માત;

પાંચ પુત્ર કુંવારા કામ, મોટાનું માણકજી નામ. ૨૧

માંડણી તેડ્યા પાંચે પૂત્ર, મહસ્થ આપણું છે ધરસૂત્ર;

પાંચે પુત્ર કુંવારા અંધ, છતે સુત વટે છે વંધ. ૨૨

એક એકને જોઈએ પાંચ હજાર, તો આવે નાગરને નાર;

ગંધનથી ભરીએ ગાગરી, તો આવે ધરમાં નાગરી. ૨૩

એક એક હજાર જોડો જણ પાંચ, તોતો નાવે હુંની આમડ;

પરુસા એક પરણી નેટલે, પછી ખીલે પરણી તેટલે. ૨૪

એકે પાંચ તો નવ જોડાય, પૂત્ર ધયા તમે પ્રોથાય.

માનાપે ને વચનજ કહું, લક્ષણવંતા પાંચે લહુ. ૨૫

પાંચ મધ્યેયા પરણ્યો એક, કન્યા પાંચો વીવિધ વીવેક;

દાતા થુણ દાની તે ડાહી, લક્ષણ જોતે લાડકવાઈ. ૨૬

લખતાં ભણતાં ગાતા ગીત, પત્ની સાથ પરકી ખહુ પ્રીત;

માણકઅંદહે કંપનું નામ, માનકુંવરી જોતે અભીધમ. ૨૭

દીપર ચારને પ્રીતી ધણી, આઝા નવ લેપિ તે તણી;

- વેચાણ મધને સર્વ રહે, હાંજી હાંજી કોકે ઠહે. ૨૮
- તે નારીને માતને તાત, અતુર પ્રરૂપછે અરે જાત;
- અંકે બીનમ તેને નહીં કરી, વિચક્ષણ સંહુને મન વશી. ૨૯
- વહુજી કેહેના દીવશ જાપ, બાહ્યાવતાં તો જીભ સુકાપ;
- રૂપ રંગ અતુર આતુરી, અકલતણી અર્ણવ આતુરી. ૩૦
- ગુણવંતી જલજા મહારાવટ ધણી, વશ વરને પોતાના ધણી;
- વશ વરને ગુણવંતુ જામ, માનકુવરી નારીનું નામ. ૩૧
- જાણ્યું તેને જોખન જોર, તેને કામ અતી અંકોર;
- તેને જાણી મોટમ માન, તેને કામ વપુમાં વાન. ૩૨
- જેમાં આતુરી વીણા હોય, તે નારી સહી નહીં કોપ;
- નારીનાં સાંભળતાં ભીત, પરપુરૂપને વાપે પ્રીત. ૩૩
- ગુણવંતિ રૂપવંતિ ધણું, કામાતુર મનકું તે તણું;
- તે નીઃશંકા હોયે નાર, ભરૂપણી રમે તે જાર. ૩૪
- બાંધપણ રાખે માખાપ, કે પોતાનું રાખે આપ;
- જોખનપણે જો રાખે ધણી, તો અર્થદા રહે તે તણી. ૩૫
- વૃષ ઢાળે રાખે સેતાન, તો તે નારી પામ માન;
- તેને માથે અંકુશ નથી, કોક વસા વણસે ઠહુ કથી. ૩૬
- કુમંત્ર સંગ વણસે કામખનિ, વણસે રહે એકની જામખની;
- અતી સુખ મુગરમાં પડે, ચીર પ્રરૂપની દ્રષ્ટે મઠે. ૩૭
- માનકુવરી મોહાસુખ મંગલ લાગી તેને કાંઈક જમન;
- મધ્ય નિરાખ્યે જાણ્યે જાર, ત્યાં જમાવી રહેછે એક જાર. ૩૮
- રૂમા તે શું રંગે રમે, બીનોદઠરે જહુ મનને જમે;
- ભરનિદ્રા પાલ્યો ભરતાર; તેહ સમય બીડી તે નાર. ૩૯
- મનમાનો તેહોછે વનાં, તાણીને બેઠી નહીં ત્યાં;

મન ગમતે તે સાચે મળે, રાસણ તેનું કો નવ કળે. ૪૦

પોતે પોટે હીંચેળાખાટ, મધ્યરાત નીકળવા માટ;

પાસે પડંગ ધણીનો જોડ, કરે કામ્યનિ મમકા મોડ. ૪૧

અસપ પરમ કાંઈક થઈ વાત, ચેત્યો સકરો ધણીનો તાત;

હેરા તેણે હરવા માંડીયાં, રનેહ તણાં છાંપાં છાંડીયાં. ૪૨

જાગે કાસો આખી રાત, મનમાં ચેત્યો વારૂ વાત;

મધ્ય રાતે નીસરેછે નાર, ત્યાં આવી રહેછે એક જાર. ૪૩

એના કંપને જો કહુ વાત, એતો નવ્ય માને સાક્ષાત;

દ્રષ્ટ દેખાડું એક દન, તો માને મુરખ મુલ તન. ૪૪

પછે તેડું એના મા બાપ, દેખાડું પ્રગટ દઈ છાપ;

પત્રે આશીઆળી એને કરે, એનું હેલ ને હારદ હર. ૪૫

હોહુરા.

એક સમે એ નારીએ, રાખ્યોતો જારજ બહાર;

મધ્યરાત સમે તે નીસરી, નક્ષત્ર સરીખી નાર. ૪૬

ભરજોબનમાં ભામ્યનિ, પંચહજાર હેમ;

નીકળી બહાર નીઃશંકરું, પરપુરૂષ શું પ્રેમ. ૪૭

વાતે રાત્રી મધ્યધન, ધરા વીજળી થાપ;

કાપરે રૂઢીપા કમકમે, પત્રક ટકે નહીં પાપ. ૪૮

ભરનીંદ્રા ભરતાર છે, ઊઠી રામા તે રંગ;

કમાડ અટકાવી નીસરી, કરેવા સોબત સંગ. ૪૯

ડાહ્યો ધરમાં કાસસો, જોતો દાંડી પુંક;

તેણેતો હેર કર્યું, અતી ઊંમરે ઊઠ. ૫૦

આજ હાપ છે માહરે, વહાણમાં મુકરી જાય;

દેખાડું એના કંપને, તો આશીયાળી થાપ. ૫૧

છટકાં પટકાં કરે બહા, વહે સાસુશું વાદ;	
આજ ફોતેત પુરી કરું, બિતાડું એનો નાદ.	૫૨
રહોતો હેરા હેરવા, ને સંસારે શ્રીવંત;	
તેણે બિઠાડ્યો દીકરો, એતાડ્યો કાઈ ચીત.	૫૩
કુંવર તમારી કામ્યનિ, કુર્ડાં કરે છે કાંમ;	
આ પેલી જો આંગણિ, જામ્યનિ ગઈ બહુ પામ.	૫૪
ખીજો પુરૂષ છે ખારણે, રમેછે રામા સાપ;	
એકના હાપમાં ખડગ છે, એકને ચુડા હાપ.	૫૫
વીનંજીના અમકારકે, દીકું સરવે દ્રષ્ટ;	
પુત્ર પીના કુઃખ પામીયા, કાપામાં વાધ્યું કષ્ટ.	૫૬
મારે કુટે માને નહીં, વહાણિ ચુકચી જાય;	
આશીયાળા આપણને કરે, કે કપરા સમ આપ.	૫૭
આશીયાળી એને ક્રીજીએ, અધિકી દિન આમ;	
બંધ કરી એને રાખીએ, ઘટ્ટીકા બે ચારેક પાંચ.	૫૮
સસરે દીધી સાંકળી, પુત્ર પોતાનો પાશ;	
અતુરને એતાવિયાં, કેહું ચામા સાખાશ.	૫૯
ખરખડી ખડકી સાંભળી, પ્રીછી પ્રેમદા પેર;	
જાડે શુભ સંતોખીએ, વળાવી દીધો ઘેર.	૬૦
આજ સંકરછે માહરે, દાહલો છે એ દીશ;	
સ્વામી સસરે જોવા રહ્યા, હેઠ્યે માહાર શીશ.	૬૧
જાર કહે જુવતી શુણિ, કહોતો ખાતર દેગ;	
પ્રેમુ એના ઘર વીરે, શીશ જુલિનાં લેજ.	૬૨
નારી કહે નવ ક્રીજીએ, ઘરડા દીયરની ધાત;	
એહ જવાબ દેયું નમ્રો, કરશું વીજલચી વાત.	૬૩

- ધોપટ કહે પરભાવતિ, શેઠાણી સમય;
 દોડું સસરે રવામીએ, એ સસરે કયમ અર્થ. ૭૬
 એ નારી કયમ શિખરે, કયમ સસરે પ્રણમે પાગ; ૭૭
 તે કહેા મુઠાને કામ્પનિ, જડે જો તમને જાગ્ય. ૭૮
 વિભર વીઠા વીચારતાં, માણી જોતાં મન માપ;
 શી રીતે એ શુભવે, તોલ કરીને ત્યાંહ. ૭૯
 માન્યનિ કહે મુરખ હવે, પંખી ધોપટ જન;
 કુપમ જાએ એ છેતરયા, તેતો વીપરીત વાત. ૮૦
 નાતછે તેતો નાગરો, નવિ સંદ નર નેટ;
 ભાજવે કુપમ તે ભામ્પનિ, પોએજા સહુ રેડ. ૮૧
 નિચે ફરીત ન્યાળીયુ, પ્રગટ દહી ખીત;
 એના ઉપાય એકે નથી, રાજક દેવક રીત. ૮૨
 સમજાય નહીં કંઈ સો વસા, ભાજવાય નહીં એ જૂપ;
 મનુશાઈ માસે નહોં, એકે અકલ અનૂપ. ૮૩

ઓપાઈ.

- શુક કહે સાભળ સુંદરી, માચી વાત જો મનમાં ધરી;
 આજ નહીં જાવા દેજી રાત, તોતો કડુ વિભરી વાત. ૮૪
 કરજોએ એકી કામ્પનિ પાછલિ અર્થ રહી જામ્પનિ;
 કહે ધોપટ સાભળરે બાઈ, નાગર નાત ન જાએ વાહી. ૮૫
 તેણે જાણ્યું રાખી બહાર, એત્યો સસરે એત્યો ભરતાર;
 એનું માસે તે એ કરે, મારું હેત મનમાં નહીં ધરે. ૮૬
 એતાવે મારા માબાપં, ઉતારે પાણી મુજ આપ;
 કરગરતે સસરે નહીં અર્થ, વિલાપ કરે તેતો સોડુ બપર્થ. ૮૭
 કંઈ કરે અધીક કિપામ, પાણ્ય જોડે કુપમ લાગુ પાપ; ૮૮

વિજાત વિદ્યા મનમાં ધરે, કરતુત-કરવું ઘટે તે કરે. ૮૭

કુઈ એક તેને ખારણે, નીર કાઢવાને કારણે;

મણ પાંચેકનો આણ્યો પાહાણ, નાખ્યો કુપ વિશે નીરવાણ.

હળવે હળવે આણ્યો તીર, ધબક ધીબાકો વાગ્યો નીર;

જમણી પાસાં છે તે કુપ, ડાબી પાસ ગઈ અનૂપ. ૮૯

ધમકારા સાંભળાંઓ સહુ, પડી કુવામાં વણલિ વહુ;

પયો ધમકારા નીર નટ, પડ્યો ક્રાશકો બને પેટ. ૯૦

હાપ હાપ પયો ઉતપાત, ઘરડાંએ કીધો વિપરીત વાત;

ફુટે પેટ પ્લાતાનો પૂત, ભાગ્યુંરે જાય ઘરસૂત. ૯૧

ઘરડાં તુજ ડાબાપણ બાળ્ય, કામ્યનિ કેરો આણ્યો કાળ;

પેહેરણ બેનાં નીસરી ગર્ભા, પેચાળ પાંગરાણમાંહે પધાં. ૯૨

સાર બકાર તેણે નગ્ન પાપ, દંડ દેશતણા તે રાપ;

મોહો માંહી લડવા લાગીપાં, ચોકે ગાત્ર સહુનાં ભાગીપાં. ૯૩

દોહરા.

બેઠો કહે છે બાપને, રૂંદે રૂંદેરે ચંડાળ;

ઘર મારવું ધરણી ગઈ, હું આણું મારો કાળ. ૯૪

પાંચ હજારે પ્રેમદા, પરણ્યો તો હું પ્રીત;

મારી નાંખી માન્યનિ, નરતી કીધી રીત. ૯૫

ભિલાડી બાર બે આવીયા, તરલિ પડિલી તાંપ;

એટલે છાની માની વહુ, તરત ગઈ ઘરમંચ. ૯૬

તે કાણે ભણ્યું નહીં, વહુતો પોહોલી નાસ;

કુવા ભિર બેઠી કરકજે, પ્રેમદા બણી પાસ. ૯૭

સંકળ રઈ જોધી સુંદરી, નીરભય ચે તે નાર;

કુણ જાણે છે ખારણે, મુજને લાગે ભણકાર. ૯૮

સસરાજીએ સાબળી, ચૌવારની વાણ;

ઊધાડી આવો ખારણે, પરવચ પડ્યા અમ પ્રાણ. ૯૯

મંદીરમાં કપાથી માન્યનિ, વધુ સાચી કહો વાત;

કોણ પડ્યું આ કુપમાં, એતો માફા ઊતપાત. ૧૦૦

કરમા સૌનાનો ચુડસો, સાણુ કસખી કોર;

કોણ પડ્યું આ કુપમાં, ધરો ઝાટકો જોર. ૧૦૧

એહેતો જાણ્યું કુળ વધુ, તુંતો ધરમાં હોય;

કુણ દોડું અમે આંગણે, કળિ સકે નહી કોય. ૧૦૨

ડાઠ જાણ્યો તે કાસલા, લીધી સ્ત્રી હત્યાય;

એતો તોફારી દોકરી, કીધો માફા અન્યાય. ૧૦૩

અટ મછીનાથી મેં લહ્યું, આવે છે નીત્ય જોર;

હું મારી નાણીતણી, ભાગવી નાહોની ભાર. ૧૦૪

તમે! આજ તે નિરખીયું, મન ન રાખ્યું માંડ;

પથુ સરખા મેં પરખીયા, રાંડથી જુંડા રાંડ. ૧૦૫

નારી કહે શુણ નાહોલા, અકલ વીચારા એન;

એ દોકરી કાસાતણી, તેહ તમારી બહેન. ૧૦૬

માહું કીધું ચૂરખા, અથડીત કીધું આય;

જી હુણા બઢી તુને, પ્રગટ્યાં પાંચે પાપ. ૧૦૭

લક્ષ્મી હાકપમ સુરયે, તનયે તમને નાત;

સસરો એનો જાણ્યો, વીપરીત થાયે વાત. ૧૦૮

કુંવારો બ્રાહ્મણ કર્યો, ભાગ્યું તેનું ધરસૂત;

ચૂરખના હો મહિષવી, બજી ગણિતાને પૂત. ૧૦૯

ગણે નક્ષતર સારખી, લીધી તેની પુડ,

લગ્ન પામી તે પંડી, વાળીને બે ચુક. ૧૧૦

મુખ થું દેખાડે માન્યનિ, એક તાત એક ખાત;

કળકળતી કુવે પડી, તેમ વડે એની માત.

૧૧૧

પાગે લાગી સહુ પરણ્યાં, સાસુ સસરા કોડ;

ભિગરીએ થી રીતથી, કરગરી કોહો કરજોડ.

૧૧૨

ખીલીયોમાં તમે આપડાં, ધારણ સજો ધીર;

મુડે નહીં એ ખાળકી, નથી નવાણમાં નીર.

૧૧૩

અંદાં મેડીએ મલપતાં, છાંડાં મનનાં શોક;

સોરખકાર કરશે કદી, તો મળશે ઝાઝા લોક.

૧૧૪

તેતો હામી આપણે, કુળમાં યાંધ કલંક;

ઝોશીયાળાં ધઈએ ગામમાં, એતો આડે અંક.

૧૧૫

સરમાશે ધણું મુંદરી, તમને દેખી તર્ત;

ખીલ પ્રકાર ખીલ દીવશ, એને ખોતાનું મર્ત.

૧૧૬

કામ્યનિ કહે કાઠું કુપથી, સમ અવસાવી સામ;

રખે વાત કહી, વીચરો, નહિ આવે હુની આંચ.

૧૧૭

એડે બે જાણને જોકલ્યાં, રહી એકથી આપ;

એન ન આવો ખારણે, તો મુલ મારવાનું પાપ.

૧૧૮

વરેડે વળતો તમે, તાણી લેશે તર્ત;

કે આગળ કહું વાતડી, વણ ખુટે પામું મર્ત.

૧૧૯

વાત ત્રીજે કાને કઈ, જો જાણે કાઈ લોક;

તો પુન્ય અમારું પરજો, તિથે પ્રત મુજ, ફોક.

૧૨૦

અમા અમા અંમા તુને, ભવાનીની રક્ષાપ;

હળુવે હળુવે આવજો, પરકી ધરજો પાપ.

૧૨૧

વળંગો બાઈ મારે ખલે, પાગણે નીચવું પુર;

મંદીરમાં પોદો જઈ, જ્યાં લગી ભગને સુર.

૧૨૨

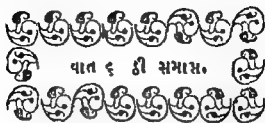
- જખ મારી તુજ ડોસવે, જખ મારી તુજ વીર;
એ તે પૈરી તાહરા, શીદ ગમાવો નાર. ૧૨૩
- કાકાવાલા કોટ્ટીધા, માન્યનિ કીધા માંડ;
નણંદને નારી કહે, પીચો હજીદરને ખાંડ. ૧૨૪
- નણંદ જ્યાં સુતાં હતાં, ખરખડાવી આવી બહાર;
સસરો સ્વામી સાંભરે, નણંદ ઉઘાડી નાર. ૧૨૫
- સતમાં ચીત એવી કરી, કોણે નવ પરકી પેર;
હેત અધીક વધારીયું, ધણે પ્રકારે પેર. ૧૨૬
- સવારે જીયાં સહુ, કોઈ શુદ્ધયું નહીં કણું;
કોઈ ખીજુ નથી જાણતું, જાણે છે પેતાં તણું. ૧૨૭
- નણંદ કંઈ જાણે નહીં, ને સુધ રહીવી સેન;
તે પડી કરાવી કુપમાં, ભાજઈએ આશ્રયું હેન. ૧૨૮
- પ્રભાતે પુલ્લ કારણે, ખેડો સસરો એકાંત;
વહુને ત્યાં તેડાવીયાં, ભાગી મનની ભાંત. ૧૨૯
- સસરો સ્વામી એ જાણ્યા, પાપ નમાવ્યું ચીધ;
લાજ અમારી તુજ કને, વચમાં આણ્યા ઈશ. ૧૩૦
- બુમણું એક સોનાતણું, સોંપ્યું વહુને હાથ;
અએ વેચાણહું તોહરા, ઘોભા તારી સાથ. ૧૩૧
- હાકુપમ લક્ષ્મી છુટતો, દંડાતા આપો આપ;
સ્ત્રી હત્યા ને જીગરી તે, તોહરો પરતાપ. ૧૩૨
- રોહીલા પયાછો ડોસના, વીમારી આવો વાણ;
નુણંદ અમારી લોકરી, વાહાણીએ મુજ પ્રાણ. ૧૩૩
- લાજ રહી ને તમતણી, તેતો માહરી હોય;
કામ કર્યાં એ કાન્યનિ, કળી સકે નહીં કોય. ૧૩૪

- રજે તે આપે નારથને, પાપ લાગે પંદરવાર;
વેં લજ્જા રાખી માહરી, તું દેડાને હાર. ૧૨૫
- કોણે કોને નબ્બ કહ્યું, ધણે પ્રકારે ગુણ;
કોણે કહેક જાણ્યું નહીં, ન પડી કોને સુંઝ. ૧૩૬
- જન્મ સુધો ઝાંખા કર્યા, રાખી ઝોશોવાળી રીત;
કાલાવાલા કરી કરગરે, પુરણ આણી પ્રીત. ૧૩૭
- ભલે પરણી તું અમ ધરે, ભલે જન્મી તુજ માત;
હાલ્ય કુળ અજવાળીઆં, જસ ઉભરાતો જાત. ૧૩૮
- સાખાશ સાખાશ મારી વહુ, સાખાગ તાહારી સુધ્ય; .
સાખાશ તાહાર શાણપણ, સાખાશ સુરંગી સુધ્ય. ૧૩૯
- સાખાશ મીન્હ તુજ આવરી, સાખાશ મહેલર હેત;
લાજ રાખી તેં લોકમાં, વેહેવાઈ પ્રાણ મુજ લેત. ૧૪૦
- લાડકવાઈ ખેટી મરત, ભાગત તેનું ધરસૂત;
જમાન છવ માહારો હરત, કૂત પામત મુજ પૂત. ૧૪૧
- કોણે કો આગળ નવ કહ્યું, જાંત ન ભાગી ભેદ;
જી અરીજ તે અર, વીજરી યંચમો વેદ. ૧૪૨
- આવડે એવું જાણતાં, નોતો જરી જાણી;
નહીંતર ધેર જોયી રહો, ધીને ખીચડી ખાણી. ૧૪૩
- પ્રભાવતી કહે પાપટા, એતો અધિકી વાત;
પરાક્રમ કીધું પ્રમદા, જલી જાળવી જાત. ૧૪૪
- સાંભળ્યો સુત રજિદાસના, શુણ મનજીના જન;
ઝવેર પ્રતાપે જૈય ધયો, રૂકો રાજ રતન. ૧૪૫
- શીઝોઝમાળી વિપ્ર શુભ, વેગનપુરમા વાસ;
રુડી શીવીરેશ્વર તણો, શિવ સેવક સામળદાસ. ૧૪૬

ગાય વિઝને સાંભળે, ચોરોએ મનના કેડ;
 શામળભટ કહે બાલને, નમનય શ્રીરાજોડ.

૧૪૭

શુ ડા બહોતે રી:

વાત ૭ મી.

ચોપાઈ.

શ્રીગણપતિને નામું શીય, આરાધું ભિમયાપતિ ઈય;
પુણુ દેવી સામી સરસ્વતી, મયા કરી આપા મા મની. ૧
સાતમે દીવસે જીવતિ જામ, મતુર પુરૂષ કો ચિતમાં આણ;
સજ્યા શોળ શોભિત શણગાર, અનંગ પ્રગટ્યો અપરમપાર. ૨
ખરા ઉલટમારે ખાંભરે, આવી પોપટને પાંભરે;
ત્યારે શુક હથી બાલિયો, મન તણો પડરા બાલિયો. ૩
મતુરાઈ કરા એ એરેજ બહાર જાઓ ક્યાં માસી ખેન;
જગી જગર વિલા કારણે સુધ્ધિયા આવી પ્યારણે. ૪
રૂદાપાશ સાખાશ એ રૂકું કરપું, એ વાતે સુત દેરે કર્યાં;

નિચ માણસે કરો નિંદાય, વિભરતણી કરને વિદાય. ૫
 રામચંદ્ર કેરી નારીએ, છુટ્યા જસ જોખન જારીએ;
 પોતે જસ સેઈ પઈ પવિત્ર, મારૂ તેણે કર્યું ચરિત. ૬
 નરપતીયા નાપીકની નાર, તે પણ જીતરી થિસે પાર;
 ચીનપણી કાધી ચાતુરી, બુધિયા ખાંધી બાફુરી. ૭
 માઠી મુખ સેવરાબું તણ, અતીશે કમ કર્યા આવણું;
 જ્યેવીં ધાએ તો જનજો સુએ, ભુંકુ ધીક મનાવું મુએ. ૮
 નારી નેહ ધણીયા નમી, એનો વાત અમોને જમી;
 કહો માઠી તેનો ચિતાર, ઉતાયાં સધળાં શણમાર, ૯
 શણગાર તજી પડો તે કામ, કામ્યની મરદન કીશે કામ;
 'હો જીવર જઈ આસન કર્યું, ચીત વાત સાંભળવા ધર્યું. ૧૦
 દોહરા.

કરનેડી રહિ કામ્યનિ, વારૂ મુક કેહે વાત;
 અકલ હીન જો આમર, તો ધાએ જીતપાત. ૧૧
 રામચંદ્ર રાઝે પેર, દેના સુંદર દેહ;
 જળને મહપણી ધણી, નરનારીને નેહ. ૧૨
 એક એકને રખી કરે, એક એકને દોઢે હર્ષ;
 એક એક દોઢે મુખ અતિ, શામા સતાર વર્ષ. ૧૩
 બાહ્યો એતુર નર ચોકરી, મુજવેવી રહી પેર;
 પોપટ કેહે મુજ પલ્લનિ, પછી ધી પરડી પેર. ૧૪
 જગ વિદ્યા મુવતિ કેરે અનર્જન, અપરમપાર;
 તેહ અપર પોતી તહાં, જ્યાં ભામ્યનિનો ભરતાર. ૧૫
 સામાય તારી સુંદરી, સામાય મનુસ ચીત;
 કામ્યનિ તારી ભાજવે, કુડે જાલ કંથ.

- નળરે ઘીડું છે અમો, શુભ્યું ન કહિયે કાન;
અપકારિતિ છે આપણી, મન ગમેનો ગાન્ય. ૧૭
- મીત્ર પોતાના મનતણી, જમ પોતાના રેહ;
તેણે કહ્યાં કરતુન જો, મનમાં સમજ્યો તેહ. ૧૮
- ગો હત્યા જુકુ વદે, જાણ હત્યા ખડુ પેર;
જાર કરે જીવતિ ધણું, ગુણનિધિ તારે દેર, ૧૯
- મારું કહ્યું ન માન્યો, આકેશમાં ઘેર જાઓ;
નીશ મર્યા જોઈ મારની, સુખીયા કે દુખીયા ધાઓ. ૨૦
- દેખી મદાયું મેં નહીં, તો આંચો તમપાસ;
તાહારું ધર શીદ ભાગિયે, શીદ કરીને હાસ્ય. ૨૧
- પશીપરને છંછેડીયો, વેદ વકાર્યો વાધ;
મરડી ગુહ તે ઉઠીયો, રેઢી મુકી યાધ. ૨૨
- પ્રતિજ્ઞા પોતે કરી, વચમાં આણવા ઈશ;
વહાણામાં જઈ વાઢયું, શામા કેરું ચીથ. ૨૩
- શાળીયામની આસા, વચમાં સીતારામ;
મૂંઝેં મંદ્ર એ સાખિપી, મારું જઈને રૂમ. ૨૪
- અચાપાર હઠીલે ભીડીયા, ધયો અથ અથાર;
મારધડી રાતે મરુનરન આવી ખેડો બહાર. ૨૫
- જીવતિએ જળ ભરી આપિયું, પ્રીતે આપ્યાં પાન;
ભલે પધારયા જીવતી, દીધું જીવતદાન. ૨૬
- આજ જીનમ નહીં માહરે, અમ ઘેર ખડા ઈશ;
રાજ પધારયા રાવજે, સંજળ હુવો આ દીશ. ૨૭
- આજ નવચહ પાધમ, આંચો રાહુણો રનેહ;
રાજ પધારયા રાજરી, દુધે ઉઠ્યા મેહ. ૨૮

- આજતો વાપસ ખાલીયો, વાલો વાપસ વાપ;
આજ એવનના છાંટણાં, રીધ્ય પધાર્યા રાપ. ૨૯
- કુમ કુમ હડા દેવરાવીયા, મોતી પુત્યા ચોક;
એવનની પ્રછી પાઈ, શુભ અજવાળુ જોખ. ૩૦
- તેજાં માન્યાં તોતળા તણા, દીપક માન્યા દેવ;
નીવેદ માનાં નવસાનનાં, માની શિવની સેવ. ૩૧
- તે પૂને રાજ પધારીયા, ભોતી હુતી વાટ;
પ્રીતે પાક અમો કહે, ખાતે ચોટો ખાટ. ૩૨
- અમલ આરાજો આજ દીન કહે વીગતની વાત;
રંગ મેહેસમાં રાપજી, રીઝવીએજી રાત. ૩૩
- કાલાવાલ કેદીયા, કંથ આગળે કાપ;
માન્યું નહિ તે માટિએ, વળી પાણી નવ પીપ. ૩૪
- શુભ સામા સમસણી, એતતિ હોપતો એત;
મુએ આંખા હોત જો, લાંહો તુલધી લેત. ૩૫
- ત્યાં વાતોછે તાહરી, જીવતી એલે ભર;
સમ ખાધા તેણે સહસ્રધા, નીચે વાતે નીરધા. ૩૬
- આંચોધું તુલને મારવા, હેદવા કારણ શીરા;
અજર કહે એ વાતમાં, તો મુલને હોએ ઈરા. ૩૭
- જળ કે અજ જમું નહીં, વેદ કહે નહી વાત;
ખીનુ પણ રીઝું નહી, ભોળને તારી ખ્યાત. ૩૮
- ઝલાવાલા માનું નહીં, માનું નહીં તારે માન;
નીચે મારે તુલને, તારા સમએ તાન. ૩૯
- એક વાતે તું ઉમરે, મેહેલી ખનનો મોડ;
માને મુજ આગળ માન્યનિ, કહે સર્વ કરજો.

કેટલા કંપ તે ભાગખા, કેટલા કર્યા તે ભર;

કેટલા રંગ રમાડીયા, કહે ચેલી મન ભાર.

૪૧

ચોપાઈ.

નાચી કહે સાંભળરે નાહો, વનિતા જણીને શું વાહો;

તમે માના લોકોનું કહ્યું, ડહાપણ તો વેહેતું ગયું.

૪૨

અતુરાર્થ તારી ચુસે પડી, અમ સાચે કથમ, આવે અડી;

ખાખ્ય તાહાચી ભુધિ પરખમ, ખાખ્ય શાણપણના સંમ.

૪૩

ખાખ્ય રૂપને તાહારો રંગ, ખાખ્ય હથીયાર સુરાનો સંગ;

ખાખ્ય મુંઝ ઘઠીને ખાલ, કીયું મહે સહુ તાહાર તોલ.

૪૪

શાણપણું તે કયાં સાંઠીયું. ડહાપણ કેઈ જાગે ડાઠીયું;

દેખી ન શકે લંડલ લોક, કરે ફોતી ફાંસુ ફોક.

૪૫

રાઠ ધરમાં થાવા કારણે, ભિભરખો આંખો ખારણે;

મારૂં મારૂં કરતો આવિયો, રણી ઘેર રૂંડે લાવિયો.

૪૬

રત્નપુત્ર કહે સાંભળરે રંડ, પાપણી તું કરે પાખંડ;

તરણી લક્ષ કથન કહે તું, વણ માર્યે મુકું નહીં હું.

૪૭

વિનતા સાચો ખાલે વાણી, તો તુલને મુકું હું જાણી;

માને સાચુ તો સર્વે મારૂં, પ્રકાશ કર્ય તું તારૂં પાપ.

૪૮

સાચુ નબ માને આ દીશ, હંધર આણ જો છેડું ગીરા;

જીવતી જીવ કર્યા જોટલા, તન મનથી માને તેટલા.

૪૯

તોતો સ્ત્રી હત્યા નહીં મેળી, પરીયા સાતનો કોલજ દેળી.

વણ માર્યે જો મુકું તુને, મહારૂદ્રજી લોજ મુને.

૫૦

તેથી લાખ પ્રતિષ્ઠા ધણી, સમજાવ્યાં સમજે સુંદરી;

હેતે/જીવતી જોડ્યા હાથ, સ્તુતિ કીધી સ્વામીને સાથ.

૫૧

કરતુત કર્યાં હોય એવાં કામ, તો વચન આણું શ્રીરામ;

- કહોતો વચમાં આણું ઈય, કહોતો જાપ જાપુ જુગદીય. ૫૨
- કહોતો અગ્ની ગાંડું હાથ, સતી પઈ ચોભુ તુલ સાપ;
- કાચે કુંભે આણું નીર, હાથેળીમાં રાધુ ખીર. ૫૩
- કાચે તાંતણે ગજ બાંધીએ, સ્વામિ કહો તે ચીર સાધીએ;
- કહો તે વીધરૂં ધ્રુવધીર, શીવને સમર્પું રારીર. ૫૪
- કાચે તંતુ કદુ લડો, પછુ વાકે શા માટે પટો;
- તાતે તલધી વીંટી લેજી, કહો તેરી એધાણી રેજી. ૫૫
- ભરીએ પસલી પાવકે તગી, જંમ કપાનમાં આણે બણી;
- નાખ્યાં સમુદ્ર મધચેથી તરૂં, એક વાતે હું નહીં મરૂં. ૫૬
- કહોતો ઝેર હળાહળ પીજી, સાચો વાતે શાને ખીહું;
- હું સ્વપ્ને જાણું નહીં જર, ખુવો તમે તમારો ભાર. ૫૭

દોહડા.

- સમ દુહાઈ રામો કહે, મળે નહીં એકે મેળ;
- માન્યાવણુ મુકું નહીં, ખરો એ મારો જન. ૫૮
- જીવતિ કહે જાપ મારશે, જીવું બાલશે જોડ;
- મસ્તક કાપ્યરે માહરૂં, તને ગમે તો તેહ. ૫૯
- અધીક રીસથી કાપિયો, રજપુતતણી એ રીત;
- બાંધી નારી બળ કરી, પરહરિ પાતે પ્રીત. ૬૦
- ધર વરએ એક ચાલસો, એવીધ બાંધ્યા મણું;
- કમરે બાંધી કામ્યનિ, કર જોઆથી કરું. ૬૧
- મેલું રાત્રિ આજની, કાલય કીમતે દીપ;
- માને નહીં જો માન્યનિ, સંધારે હેડુ શીય. ૬૨
- પલંગ પાપરી પાલોયો, પ્રીત તજી તે પાસ;
- કટાર ગ્રહો છે ફંદે પિયો, હેન તજીને હાશ. ૬૩

હુંગી ગયો અદેણીયો, મહોકમ ગઇ મપરાત;	
ઐટવે એક કોતકે પયું, વિપરીત સરખી વાત.	૬૪
નારી એક જાતે નાપીણી, પાપિણી કરવા પાપ;	
સૈયર તેની સજદાણી, આવી આપો આપ.	૬૫
તે નાપિતણી કુટણી, દહાડી નીત દતાલ;	
સાટાં વાટાં સાટવે, માહે ધણેશ માત્ર.	૬૬
સરવે સારે સ્વર કર્યો, એ હું છું ઉધાડ;	
આવીધું તુજને તેડવા, જુગતે કરી નમ્યાડ.	૬૭
કળે કમ્પડ ઉધાડીયાં, પ્રીતે જીતી પાસ;	
વાપડો તારો વહી ગયો, સૈયર તુજને સાખાશ	૬૮
વીરમ વાટ જોઈ રહ્યો, પ્રીત ધણેરી પેર;	
બસાર્યો છે બારણે, ધણા હેતથી ઘેર.	૬૯
મૈન કર્યરે તું માન્યનિ, દાવાનજહે દીય;	
રામ રાઠોડ રીસાળવો, હેર્યો તારૂં થીય.	૭૦
કોઈયે કાન બંભેરીયા, આંખે છે કરતો કો	
માર રહે તુજને ધણિં, લાલ કરે છે લોપ.	૭૧
પરવણ પડીધું પાપથી, ઊંચા બાંધ્યા છે હાપ;	
શી રીતે આવી ચક્ર, સ્નેહ કરવા તે સાપ.	૭૨
સૈયર કહે પરીયા સાતનો, કબુલ કર્યો છે કોલ;	
પંચલાખ વસાતે પાળવું, ને હું જાલી જાત.	૭૩
કોલ ખાળ તારો કામ્યનિ, જાળ તાહરી રીત;	
પ્રભાતે પ્રાણ પતિ હરે, 'તો કમમ પરકુ પ્રીત.	૭૪
હવે માલસો મુજમાં, હવે મારી શી બુધ;	
હવે આશા શી ચિરં તણી, નથી મુજ રહે શુધ.	૭૫

- નારીને નાપણી કહે, તરણી એ યાં તાન;
 સારી લાગ્યો છે સુખડી, પ્રીતે ચવરાવે પાન. ૭૬
- આશાખંધો આવીયો, તે નીરાશ કયમ જાપ;
 વાપદો કરી આખ્યાં અમો, તે મિથ્યા કયમ માપ. ૭૭
- સૈપર ચીખામણ ચીખવું, કળે કર એક કામ;
 જાઓ જરૂર જરી કરે, મુજને ખાંધી આ કામ. ૭૮
- માર્ગું થું જીભે કહું, મુજને ખાંધી આ કાર;
 જઈ આવો વીરમ કને, તો તું સાચી નાર. ૭૯
- નારી છોડી નાપણી, પોતે ખંધાણી પેર;
 જાતે કાતે જોખમાં, ગઈ પર નરને ષેર. ૮૦
- પહેર રૂત રહી પાછલી, જાઓ જોરખળ જોધ;
 કામ્પનિ જગાડી કંપકે, કરીને આજો કોષ. ૮૧
- માન વાત તું માન્યનિ, ગુણ તજીને ગવ.
 મારું કહે મુકુ તુને, વાંક મુને ન સવ. ૮૨
- ખાલી નહી તે ખાપડી, સમજાયા માટે સાદ;
 રીસ મઠી રડોડને, બિતારું તારે નાદ. ૮૩
- ખાલાવી નધા ખાલતી, વેદ કરેછે વાંક;
 કાપડીને કાપીયું, તે નારીનું નાક. ૮૪
- ખંમ અંગુળ પુરૂ ભરી, ચોભાંધું એ સાધ;
 માન્યનિ વાળો મુડડી, હેતે આલો હાથ. ૮૫
- ખાતે ભરાણાં ખાધાં, રૂપીરતણી, ધઈ રેલ;
 શામાને મન શોકછે, મળ્યો એ રીતે મેળ. ૮૬
- નાક હવડાં તો છેદીયું, સંવારે છેડું શીથ,
 જીવતિ વું જાણે નહી, રજપુત્રાંની રીત. ૮૭

અફીણ આરોગી હુંગિયો, જાણે પામ્યો મર્ત;	
એટલે જર વીણા રમી, તરણી આવી તર્ત.	૮૮
ખાર બિધાયાં ખાળકી, પાસે બેઠી પૂર;	
અરમપરમ વાતો કરી, નારી નીરખું તૂર.	૮૯
દાવાનળ દુખમાં પડી, કામ્પનિ પામી કદ;	
છેલ નાક જીકુ કર્યું, તેતો દીકું દ્રષ્ટ.	૯૦
બંધાણી પોતે બળ કરી, નાપોણિ તો ગઈ નેટ;	
રૂધીર તણી રેલ્યો ધઈ, પડ્યો દ્રાણકો પેટ.	૯૧
પોપટ કહે પરભાવતી, ચોઢાણી મુંદર સાર;	
એટલું વીત્યું રાતમાં, વાણિ ચો વેહેવાર.	૯૨
નાક વરાલું નાપીણી, દુઃખ પામી બહુ રેલ;	
પુછે ત્રાં એનો પતી, ત્યાં શું કહેશે તેલ.	૯૩
ચોલે કપમ સતીપણું, કપમ માને એના કંપ;	
કપમ એ જ જાણ અપશે, પ્રીછા તો કરો પંપ.	૯૪
નરને શું કહેશે નાપિણી, કયાં છેદાબું નાક;	
ત્યાં પ્રતી ઉત્તર ચો કરે, વેદ વદે શું વાક્ય.	૯૫
ચીત બનશે રોઝોડ ઘેર વાણું વાસે વેદ;	
ચીથ તો રવામી છેદશે, અરે પ્રગટશે બેદ.	૯૬
ઉત્તર ચો એ આપશે, જડશે કેવી જાગ;	
સતીપણું કપમ ચોભશે, કપમ પતિ પડશે પાગ.	૯૭
પ્રભાવતી કહે પંખીયા, ગુરખ તારો મેળ;	
મુજને સુઝ પડે નહી, એક તલે નહી તેલ.	૯૮
એ/પાણી મગ નવ મદે, જો સોમણ ખાળે કાદ;	
એ રજપુત માને નહી, સ્ત્રી ચરીત્રના કાદ.	૯૯

- બુદ્ધિ તો નહીં બને, કરે શી ચતુરા આજ;
લક્ષ કરાડ વીથે વસા, ખુટથી બેનો કાળ. 100
- શુક કહે શુભ સુદગી, કહુ વિભારી વાત;
આજ ન જાણે જાણીએ, રહેા મુજ પાસે રાત. 101
- વારૂ કહી વીનતા રહી, પોપટ પ્રીતિવે પેર,
પ્રપંચ રીત તુઝને કહુ, બની નાપિતને ઘેર. 102
- કરમાં કટકો નાકનો, ચાલે રૂધીરની પાર;
ભીષ્મ ભીષ્મ અભાગિયા, ભાગ્યનિ કહે ભરતાર. 103
- હું ઘેરું અધોરીયા, સહે નહીં અજાણ;
પાપે હું પરણી વુને, પાણવ બંધાણા પાણ. 104
- માન કંઠાઈ મોઝી ધણી, વસની તણિ વિવેક;
રીત ન જાણે રાજની, આધી તણા ને નેક. 105
- અફીણિયોને આજમું, જાંબ કરમાને જાંબ;
ધાંપજને એ નવ ધરે, યોગ્ય અમારી સુંબ. 106
- પુત્ર જણે પટલાણિયે, હરખ ધણીએ હેત;
મળાએ આજ મેદની, સંજ્ઞ સર્વ સંમેત. 107
- લાવ્ય પાછેણાં બંકિયા, જરૂર પછે તું જાગ્ય;
જાણ વધ કરવો નારથ કહે, મન ગમે તે માગ્ય. 108
- મુઝને આપશે સાડલો, તુઝને આપશે પાધ;
ઠાક અઠમિ આ ધડી, લાખણીએ લાગ. 109
- નામ્ય છુટો નારી કહે, પાછેણાં પ્રોટો પ્રોત;
'રીત ન જાણે રાજની, રાજે દાડી નીત્ય 110
- ભીષ્મો અઠમિ હુંડયા, ઘસમસ કરતો ધોર;
નાની સનમુખ નાખીયો, છોર એક નામ શરીર 111

- મરી ન કાચું ત્યાં મીંતની, ફરફરે ઝાંઝાળું, ૧૧૨
- નાક કાચું નાહોલા, ધોણી મુખે રતી, માળ, ૧૧૨
- કનકાંત કરે તે કામ્યનિ, બોલે અવળા વાક્ય, ૧૧૩
- નીચ નમેસ નાહોલા, હેતુ માહારે નોક, ૧૧૩
- ગુણ લીણા તું ધાંપળ, કામં ક્રોધો તે કેરે, ૧૧૪
- તારે માહારે કપાં અચું, ક્રોધા જ-મનું વેર, ૧૧૪
- રણી અવરાવું રાટલા, વેચું મહારી જાત, ૧૧૫
- તેનો ગુણ જાણ્યો નહી, વિપરીત ક્રોધી વાત, ૧૧૫
- હત્યાસ હત્યા કરી, જીવું નહી આ દાસ, ૧૧૬
- જાત તોત માહારા કને, હેઠાવું તું જીવિ, ૧૧૬
- ગળ જાણીય નવારણી, માહારે માથે જોર, ૧૧૭
- નાક વાહી તું જાણ કપાં, મંડાળ અકર્મિ જોર, ૧૧૭
- હત્યાસ હત્યા કરી, પાપી ક્રોધું પાપ, ૧૧૮
- કરૂં કરી સ્વરૂપની, અકલવંતો તું આપ, ૧૧૮
- મામમા નોતી જોરડી, મુજ સરીખી મહિરાજ, ૧૧૯
- કરૂં કરી તે મુજને, મુખ કરાવું તાર, ૧૧૯
- મનુશને મુખ કયમ દાખવું, જીભે રેળું હું દંત, ૧૨૦
- આ લે તું તારા હોકરા, કાળા નોહોના કંપા, ૧૨૦
- માન્યનિ જોઈ મુરખે, સર્વ માન્યું સામ, ૧૨૧
- નાક દીકું તોરીતણું, પુરણ અંગુળ પામ, ૧૨૧
- રહેરે રામા રાઈચ-મા, ફરે હું તારે કાજ, ૧૨૨
- સાંધે સાંધો મેળવુ, તો નરપતિયો મુજ નામ, ૧૨૨
- ટેળા ત્રિધા તરતીજણું, મેળવું દોહીમાં લોહી, ૧૨૩
- રેળા બાને સાજુ કર્યું, કારણ નબ જાણ્યું કાઈ, ૧૨૩

લાગેલી બાંધી સાજી, જરૂરણે ત્યાં જાઓ;	
કરૂં લાગેલા લાકુવા, ખાત ધણીથી આઓ.	૧૨૪
ખંડાવું મુંઢને ઢોપરાં, આરેક અને અનુર;	
તું માનીતી માહરી, મુજને જાણ મનુર.	૧૨૫
પ્રાણ તું મારી પ્રમાણ, તું જીવત મુજ જાણ;	
તું આધારછે માહરી, પ્રીતે લાગ્યો પાગ.	૧૨૬
ધરો વેચાણ પિંનતાતણી, ગુઝામ ધણેર હેત;	
ધર ધણેશું તાહરું, તન મન ધન સમેત.	૧૨૭
એક બિલસી નાપિણી, પુરણ કીધો પેર;	
હવે હંકીકત સાંભળે, રાવ રોડેડાં પેર.	૧૨૮
રાત રહી પછી પાછલી, ધટી નણ પ્રક પીર,	
જાણ્યો રતપુત તે રાજવી, વીર વિરાધી વીર.	૧૨૯
ખંખારી તે ઉઠીયો, જળ પીધું જરૂર;	
અમલ આજેયો એ સમે, પ્રભાતે ઉઠ્યો મુર.	૧૩૦
કરમા લીધો કોરડો, પટકાળ્યા સે પાંચ;	
મસ્તક હેડુ સાંપનિ, અધિકી લીધો આંચ.	૧૩૧
નાક વાટે સમજ નહી, માન્યું નહાં તે મુજ;	
કર્યું ભોગવ તું તાહરું, તારી હત્યા મુજ.	૧૩૨
મરવાધી બીતો નથી, તે તું જાણને આપ;	
માનત તો મારત નહી, સો મુજને શું પાપ.	૧૩૩
ચીસ કરી રામા જદે, સાંભળ માંડી મુઠ;	
પાપા પાપીના જણા, ગુણ લીધા તું ગુર.	૧૩૪
જુઠા જુઠાના જોકરા, જુઠા જુઠાના જાર;	
જુઠા જુઠાના સોજવી, ગુણ લીધા મુમાર.	૧૩૫

નગુણા નગુણાના નરપતિ, નગુણા નામ નિઃશંક;	
અવળે અવળાના સંગતી, અવળો આડે અંક.	૧૩૬
અધર્મિ અહંકારિ તું, અધર્મ તણો તું રૂપ;	
ડાઘાપણના દંભીયા, ડાપણ પડીયું કુપ.	૧૩૭
ભુંડા ભુંડાના જપતી, ભુંડાના ભંડાર;	
કૂટે કુડાના કીકરા, શું કહું વારંવાર.	૧૩૮
ભેની આંખે કમળો ધણો, તે પીણું પેખત;	
તું છે ભર ભરી તણો, દિલ મહુનાં રખત.	૧૩૯
રતપૂન નહી તું રાંડવો, પ્રીછે નહી પુન કે પેસ;	
કાઈક ભુંડે ભેભેથીયો, આંખો લડવા ધેર.	૧૪૦
કતપાત મુકપરે કંપડા; ભખ મારે તું ફેક;	
રખ્યે સાચુ માનશે, લાડકવાળા લોક.	૧૪૧
મજાનને તો કુપ થશે, વેરીને ગાયે વાણ;	
તારને મારા આપને, એક હસવું એક હાણ.	૧૪૨
સોતા સરીખીયું સાધવી, અવળાનો અવતાર;	
મનોવરી સરખી માન્યનિ, માને નહી ગુમાર.	૧૪૩
ખાળી ભસ્મ તુને કહે, ભો તુલને રૂકે આપ;	
શું કરીએ પરણ્યો પતી, પ્રત્યક્ષ કાગે પાપ.	૧૪૪
પ્રમાકર પ્રભુ પ્રત્યક્ષે, પ્રત્યક્ષ ઉમિયા ઈશ;	
ભો હોય આપનો દોકરો, તો તું છેવ મુલ શીશ.	૧૪૫
રાણી ભણે હોય રાવની, ખાંચો હોયખાનું ધ્યાન;	
ખટો હોય ભો આપને, તો ગુન્મ મુકીશ માન.	૧૪૬
હશો-હરીસો ખાલિયો, માન્યનિ મુરખ માન્ય,	
નાંક વાટે સમજી નહી, હજે કેશને કાન.	૧૪૭

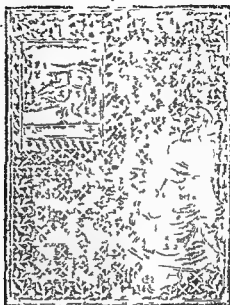
- કયાં ગયા તારા દેવતા, કયાં ગયા તારા તોડ; /
- કયાં ગયા તારા રામજી, હોધુ જ્યારે નાક ~ ૧૪૮
- માન વણ મુકુ જીવતી, તો બ્રહ્મહત્યા પાપ; -
- સારી પેરે ઝોળખ્યા, સની તમારા આપ ૧૪૯
- માન્યનિ કહેરે મુરખા, કષમ માને તું આજ; /
- જે તું કહે તે હું કહું કંઈ તમારૂં કાલ. ૧૫૦
- કહે તે દેખાડું પારખુ, માને નેમ માંઢી મુઠ, /
- કાઈ ન રાખીય ઝોરતો, મુલ લીધા શુદ્ધ મુઠ. ૧૫૧
- સોઝા કહે સણી શુદ્ધા, તારો હું માનુ તાક; /
- મૂંઝે દેવ સાંજુ કરે, જો નારી તારૂં નાક. ૧૫૨
- ઝેરે મારે હાથે હજ્યું, પુરણ આશુળ પામ; /
- અતુરભુજ ઝોટાડયો, તો સતી તુ સામ. ૧૫૩
- અખીલ નાક ઝંખા કરે, નહીં વીનતા તુલ વાંકે; /
- તો તારા આકરે અઝો, એતો આઝો આંકે ૧૫૪
- કાપો ન રહે કામ્પનિ, પતક ન પામિ ખોડ; /
- તો મન માને માહરૂ, સતી હોપતો શીડ. ૧૫૫
- તો સાચી જાણુ તુને, સહઅવિસા તું સીન; /
- ઝોટમપણે મનોપરી, માને મારૂં ચીત. ૧૫૬
- નારી કહેરે નાહોલા, શીશ કોપે તો તલ, /
- અતુરભુજ ઝોટાડયો, મેળ ન પામું મેલ ૧૫૭
- હાપ મારો રાજે હરી, પ્રભુ રાજે મુલ પાડપ, /
- જીવ રક્ષણ જુગદીધરી, નારાજાઈ રાજે નાક. ૧૫૮
- કામ્પરે શીય સનધલા, શીદ લગાડે વાર; /
- શ્રી સૂર્ય સાંજુ કરે, નીચે તે નીરધાર ૧૫૯

લવ કરે લેખાવની, પણ છબ્યાની એક ભાગ;	
નારી નાક સાળુ કરે, તો પ્રીતે લાગુ પાગ.	૧૧૦
એટલે અરજી ઉદય થયો, અધિક થયો ગિજ્જય;	
માઝી ન્યાળી નાહોલે, શામા ધણી સુવેચ.	૧૧૧
ભર્યા રૂપીરે આખડાં, ભર્યા રૂપીરે પચ્ચ;	
સાળુ નાક સુંદરી તણું, પતિની પાસે ચણ.	૧૧૨
મારે હાથે મેં હણ્યું, સુંપુ એને હાથ;	
મૂવે દેવે સાળુ કર્યું, સ્નેહ સતીને સાથ.	૧૧૩
હવે સતીને છોડીયે, નહીતર કાપે ઇંચ;	
નમ નાક સાળુ કર્યું, તેમ સાળુ ધાવે ચીશ.	૧૧૪
વિનતાને વાલા વિઘ્નુંજી, વિનતાને વાલા રામ;	
ચીશ ચત્રુનું છેદીએ, નેહી કાપું આ કામ.	૧૧૫
પતિએ પ્રસન્નતા કરી, વાર સત એક આઠ;	
કરજોડીને કરગરે, પરડો સ્તુતીના પાઠ.	૧૧૬
ધન્ય અવતાર ધણી કહે, ધન્ય તુલ પુરાણ પેર;	
ધન્ય શામા સતીપણું, ધન્ય ધણી મુલ ધેર.	૧૧૭
ધન્ય માત તુલ તાતને, ધન્ય તારા અવતાર;	
ધન્ય નનુની તાહરી, ભાગ તણા બેડાર.	૧૧૮
ધન્ય ઉપામન તાહરે, ધન્ય કુળ તાહારા કમ;	
ધન્ય સતીની સીધતા, ધન્ય તમારૂં ધર્મ.	૧૧૯
નખ મારી નેહી કહ્યું, કામ્યનિ તુલ કલંક;	
નખ મારી મેં માનિયું, ક્ષમા કરોજી વંક.	૧૨૦
જો તું રીઝે ને પરે, પ્રણય પૂર્વિકીનો પાપ;	
સાચી સતી તું સુદરી, સાચાં તુલ કતકાર.	૧૨૧

શુ ડા બહોતે રો.

વાત ૮ મો.

બોપાઈ.

શ્રી સારદાને નામું શીશ, આરાધુ બિયાપતિ ઈશ;
 શ્રી ગણપતિના પુણુ પાપ, સંકુળ મનોરથ મનના થાપ.
 કહીએ વાત અધિક આઠમી, રશીક વચન સ્થિરતા ઠાઠની;
 રામા માલી પડતે રાત, વારૂ પોપટ ખાલ્યો વાત.
 આભણું અંગ સેન્યા છે સોળ, મુખ ભરિયા તોતોં તેમ્બાળ
 હાવ ભાવ કટાસે કરી, સમી સોને ગામ્મા સેયરી
 પોપટને શ્રીધો પરણામ, કામનિ અંગે દોઢા કામ;
 તેના મન ગમતું ખાલિયો, મનતણો પડે છે આલિયો.
 આજ શીખામણુ દીને અમો, તરૂણી જારી જાઓ તમો;

- હથી રમી જમીને જામ, કરી આવળો રૂઝ કામ. ૫
- જીવતિ કેહે કું ત્યાં જાણીયું તારા સમ ખાતે ખાણીયું;
- પોપટ કેહે પધારા પેર, જોને અમૃતમાં રાતું ઝેર. ૬
- સામવળે કહી સંકટ પડે, રજા આજ નબ મારે મટે;
- અધ્યા કટક જિતરે કડુ કપી, કલંક મધ્યા જિતરતા નધી. ૭

હોહરા.

- કટુલા કોહોળીની કામ્યનિ, કાપુંછે જોગ કામ;
- તેના જોવું જો આવડે, તો ઠેક પોઆડે કામ ૮
- પગે નમી તે પ્રેમદા, શુક સાંભળ્ય મુજ જાત;
- કુણ એવો કોહોળી હતો, વિસ્તારી કેહે વાન. ૯
- નામ કવાણ નારીતાણું, રહેતો કુણજ જામ;
- વિજર વિદ્યા કેવી કરી, મમત વધારી મામ. ૧૦
- શુક કેહે સેજસુંદરી, કટુલા ધેર તે કામ્ય;
- રામપરા મધ્યે રહે, નૃસિંહરાખને ધામ. ૧૧
- જાણ તરવાર ખાંધે પછી, કમર કસે કટાર;
- તોરકસ ખાંધે જોનીધે, ભામ્યનિનો ભરતાર, ૧૨
- મરદ મુંછાજો મમત અહુ, ભાષો રાજ હાથ;
- શુરા માંઝ શીરામણિ, સુ દે સામદ સાપ. ૧૩
- કુંકારો કે નબ કરે, લોપી ન સડે લાલ;
- તાવ જિતરે તરવારથી, મહિપતી ખાને માલ. ૧૪
- ધર આમળ નબ નીસરે, વાદ કરે નહી વેર.
- જાણે ન બુંડો બીજાં, કરે કટુલા કેહર. ૧૫
- મૃત એવા ધરણી ગર્હ, હેત વણીજને હાંટ;
- જામત લોક આવે ત્યાં, આટા વચમાં વાટ. ૧૬

- ડાહોમાં એક ચોઠિયો, ફુંદાનોયો રહ્યો;
- ફરે ફૂટકો ફૂલતો, નારીને પ્રગટ્યો નેહ. ૧૭
- બાલતાં ખાડ ગાલે પડે, વળે નેવડી પેટ;
- લીસો ગોરા લાલસી, સફુકો કેહેછે ચેહ. ૧૮
- ગરબન જાડી ગુણવંત ધણી, ટુંકા ટુંકા હાપ;
- કાલું કાલું બાલતો, રૂનેહ સર્વને સાપ. ૧૯
- કામાવુર પછં કામ્યનિ, વેહેનું વાગ્યું બાણ;
- આસકતા પછં તે ઊપરે, પરવશ પડીયા પ્રાણ. ૨૦
- વહ્નીજને વાપક કહ્યું, મણિકહે મારે ધૂત;
- તે તોળી આપું તુને, એવું કહી તેડ્યો તર્ત. ૨૧
- ભાલે પડીયો લાલસી, પ્રીતે પરડી પેર;
- આવે જાપ અહનિયા, ધણી હેતયા ધેર. ૨૨
- મન દીકું માન્યનિ તણું, પગી દ્રાચકો પેટ;
- વિનતા પ્રત્યે બેલીયો, સમજી શણી યેહ. ૨૩
- મિન્હ માં કરધરે ચીંતડી, એ વાત ન કરધ આ દીધ;
- કદમ કટુયો દેખયો, તો તરન હેયો ચીધ. ૨૪
- બાળ્ય ખી તરણી તાહરું, બાળ્ય તાહારો લાળ;
- ઉંડળીમાં કપમ ધાંડીએ, આજ અવધા આમ. ૨૫
- બીએ મારાં હોકસાં, જીવ માહારેથી જાગ;
- આજ ધજી નહી આવીએ, તે વાતે સમ ખાજ. ૨૬
- કપરાને વળી કાઢીયો, કટુયો કડવો જેર;
- એમાં લાભ ચો લીજીએ, વિના સ્વામનું પેર. ૨૭
- વિનતી કેરે વાણીયા, લખ મારેહે એહ;
- સુએ જાએને આવજો, કરો પ્રમ શું એહ. ૨૮

- કદામ તું આવે નહી, રનેહ તોડે મુજ સાથ;
કહુ કદુલા કંથને, ને હેડે નાખ્યો હાથ. ૨૯
- તે વેળા તેણી ધડી, તેજ પડક તે વાર;
અનર નહી એ વાતમાં, ચીરાનણી રંસ્કાર. ૩૦
- કોઈક દાહાડો દેખશે, નેહુ લખ્યું તે થાય;
મીંસી ન સકે મુજ આગળે, આતમાં રૂંડું માય. ૩૧
- વધ કાપો તે વાણીયો, જીવતીએ મેળ્યો ભેગ;
ભરે કરે તે ભેખમાં, ભાખ્યનિ સાથે ભાગ. ૩૨
- ભાણીયો તારે મારશે, નાચીને ન કુભાય;
કોશર કંડું હું નેટાળી, તેટલું ભેખમ થાય. ૩૩
- વીચાર કર્યો મન વાણીએ, એતો કોખા ધસ;
કપારે કટુયા દેખશે, તે વેળા છેદે ચીરા. ૩૪
- એ વાતે સંદેહ નહી, ખાધું નીકળશે ધૂન;
મારે મુજને તે ખરા, એ વેળાએ મૃત. ૩૫
- નહી આવું કહે નારને, તારા મંદીર માંય;
જીવતણું ભેખમ થશે, તોલ ઘટેછે ત્યાંય. ૩૬
- ઝેલ કહેરે ચોક ચુલ, મી તા મન નવ આણ;
કોલ પરીયા પઆસનો, વેદ વચન મુજ વાણ. ૩૭
- તારું ધુકે પડે નેટલું, તેટલું મારું લાહી;
તુજ જીવે અમો જીવીએ, કારણ ન લહે કોઈ. ૩૮
- કોલ દીધો તે કામ્યની, લાખ હજારાં કોક;
નોરભય આજ્ય તું આ સમે, મંદીર મોડા મોક. ૩૯
- એક સમે કોતક પયું, ગલાસા વાટ્યે દીઠ,
ગળીત થઈ તે ગોરડી, પ્રેમદા કરી પીઠ. ૪૦

- કંપ આગળ કહે કામ્યનિ, કરે એક માંડ કાલ;
કાળા કાઈક લેઈ ગયું, એ આપણનાં આજ. ૪૧
- ૧૨૨ લઈ આવે ઝાંખરાં, વચમાં કરવી વાડ;
વળી કાળું કાઈ લઈ જાયે, તો કરવી પડે રાડ. ૪૨
- હવડાંને હવડાં જઈ, ઝાંખરાં ઝાઝાં લાવ;
રાંધી મેલું રાટલા, એક ધડીમાં આવ. ૪૩
- એ કાળાં જીવ ખરાખરી, લેઈ જયો કે જન;
વાડધ કર્યો વરણાજિયા, ત્યારે મળ્યો અજ. ૪૪
- શીપળો લેઈ તે સંમર્યો, ઝાંખરાં લેવા જાય;
એટલે પેલા વાણીઓ, આંખોએ ધરમાંપ. ૪૫
- જાણ્યું ને વાર ધણી પયે, આપો જાયે એહ;
વણીજ પરવારી વાધયે, તાન વીચાર્યું તેહ. ૪૬
- નીચંતપણે નીચંત થું, લાગી લેહેર લખન;
વચ્ચ વીસજન ખેડનાં, નર નાર ધયા ત્યાં મગન. ૪૭
- ધર તેનું ધંધોલીયું, નહીં અગોચર કામ;
વીશમ ઢેકાણે વાણીઓ. કર્યું કુંડું કામ. ૪૮
- મળે મૂગને નેમ કેસરી, મળે અજને નેમ ગજ;
જેતુક મિંહણ ભાગવે, કહો કેમ જીવે રજ. ૪૯
- માસ સાચા શાફૂલનું, સસલો ખાવા જાય;
પંજો કરમ પરવત ચઢે, અંત ફરેતી થાય. ૫૦
- જયો ભાગોળે ભીલડો, દીકાં ઝાંખરાં ડેર;
ખાંધી લાંચો બારણે, ધડી એકમાં ધેર ૫૧
- કપાંતી કાઈએ એકઠાં, ધણાં ઝાંખરા ધોર;
દેને ને મુકે નહીં, મૂતકું, જોનું ચોર. ૫૨

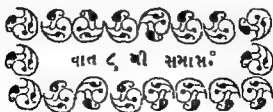
- ઠોઠા ડાહ્યે આવતો, ઘોઠા ધરની નાર
વાણીએ માંડ્યાં વેળતાં, મનમાં કર્યો વિચાર. ૫૩
- ધરધર ધ્રુજ સ્થિર રહ્યો, વચ્ચે વીહાણે વચ્ચે;
રામ રામ મનમાં ભપે, માથે ઝાંખું મર્ત. ૫૪
- ભીખ્યાં માથાં છેકરાં, ભીખી ધરની નાર;
હવે હુંતે શું કરું, ધારે ધિર સંસ્કાર. ૫૫
- લક્ષી કરે લખોપતાં, આકુળ બપાકુળ પાપ;
કટુ કતાંત સચીખડો, જોર કરી ક્યાં ભપ. ૫૬
- નસાડું કહીંક નારી મુને, ઊગરું કપમ આ રીત;
નવરાત્રિ નિચે કરું છપું તો પ્રભુ ઈશ. ૫૭
- રામ રામ મનમાં રહે, મેં શું કીધું કામ;
વાલી કો મારો નથી, રાખણ હારો રામ. ૫૮
- ચીખામણ સંકુને કહું, કો પર ઘેર ન ભગ્યો;
ડોલાની પેરે ધરે, ધણા વાગશે ધાગ્યો. ૫૯
- લઘુશંકા ધઈ લુધકે, નેટ ધયો નોરાય;
ઝોં માર્યો ઝો માર્યો, છવતણી દી આય; ૬૦
- નીમેશ માગ નહીં નાસવા, રહેવાના નહીં રાખ;
કુટે હાથ કપોળમાં, જોજો કીધો જોખ. ૬૧
- ફટ ફટ ભુંડી પાપિણી, સમ આપા સીદે રાંડ;
હાથે મુને હણાવીયો, રંડાવી મુજ રાંડ. ૬૨
- માંદી માર્યો તારૂંરો, રૂંદે ધરસે બહુ રીસ;
ભરજોખન હું ભાખ્યો, છોદે માંડે શીસ. ૬૩
- પોપટ કહે પરભાવતી, કરવા આજ્યો છે ભર;
હવે વિગ્નથી શી કરું, કપમ રહે બેના ભાર. ૬૪

આઈ બાસો કાંઈ બુધિથી નડેતો કોહોને ભગ્ય;	
શામા કપમ થાએ સતી, પતી કપમ લાગે પાગ્ય.	૧૧
રાતી કપમ થાએ સુંદરી, કટુકો કરે કસોલ;	
એહ વણીજ કપમ ઉગરે, કપમ રહે એનો તોલ.	૧૨
કપમ પાગે લાગે પતી, કપમ વણીજ વશ થાય;	
કોપ સમે કોળીનણી, વચન ગોચી શાં ગાય.	૧૩
કહું કામ્યનિનું કપમ કરે, હેને કપમ જોડે હાપ;	
કપમ કાલાસા બિગરે, નમે કપમ સધળે સાપ.	૧૪
પ્રભાવનું કહે પોપટા, એતે કપ્યુંની રીત;	
કાલાસાને દેખતે, પુરણ કપમ વાષે પ્રીત.	૧૫
કોહોળી ભતને કરકળ્યો, કામ્યનિનાં જોતે કામ;	
હાડપેર હો મલ્લો, કપમ મુકે એ મામ.	૧૬
થુક કહે સાંભળ્ય સુંદરી, રહો આજુની રાત;	
સાચી તુજને થીખવું, એહ વિભરી વાત.	૧૭
નહીં ભજી નારી કહે, બિતારયા યજ્ઞગાર;	
વથ ક્રીષો કપમ વાતથી, ભામ્યનિએ ભરતાર.	૧૮
દોઢા ધણિને આવતો, નમ હુતી તે નાર;	
હંખાડા વેતી નીસરી, બહેક્રી આવી ખહાર.	૧૯
નાચંતીને કુદતી, બિંચા રાખતી હાથ;	
નગનકાયા નીઃચંકથી, બાલી સ્વામી સાથ.	૨૦
અડધા કટુકા કોળ્યા, તુહાં મુખ દેખાડ;	
કયાંથી લાઁચો આંખરા, ભામી મારી વાડ.	૨૧
ધેડેલી કરી તુજ ગોરડી, લેઈય તાસ પ્રાણ;	
આંખરાં લાવી ભણગો, વિપરીત બોલી વાણ.	૨૨

ભાઈ તારા માથા નાથા, પોઢવા છે ને પાંચ,	
પ્રભાતે પ્રાચન કરું, અધિક દેખાડું આમ.	૭૭
અહીં મુખી આગ્યો જીવતો, પ્રેમદાને પરતાય;	
મડી દેર નવો કરી, મુકે આપો આપ.	૭૮
જવાળામુખી કાળીકા, મારું નવખંડે નામ;	
ને લાવે મારાં આંખરાં, ફેડું તેનો કામ.	૭૯
અકળાય ધણીને જીછળે, લેશ ધરે નહીં લાન;	
ટાપાટા કુટે તારૂણી, કરે કારખું રાત.	૮૦
ઝડીમાં ચુંટે લલણી, વસ પીહાણું અંમ;	
ચાસોં નાંખે ચીંતની, કરે સમા બહુ રૂંમ.	૮૧
ભામ્પનિ દીઠી ભીંડકે, આતે ચો લીતપાત;	
ખાંમુખાં ખાશે કાળિકા, વિપરીત ધારે વાત.	૮૨
પ્રલંભા પોતે કરી, પ્રીતે લાગ્યો પાગ;	
માત તમે કોહો તે કરું, જોએ કોહો તે ભગ્ય.	૮૩
ભાજોળે ભ ભીંડકા, આંખરાં લઈને નાંખય;	
દેવદ વાળુ દેખતો, હજી રહીધું સાંખ્ય.	૮૪
સેતીછે તારી સુંદરી, શેવક મારી જાણ;	
તે મોટે મુકુ જીવતો, નહીંતર લેતી પ્રાણ.	૮૫
વારૂ મારી દેવતા, વારૂ મારો માત;	
ક્ષમા વાંક મારે કરે, કહોતો રહું ત્યાં રાત.	૮૬
ભ તું વાડય કરી આવજો, મનમાં નવ ડરય;	
ને દહાડે ફુલીય નારને, તે દહાડે તું મરય.	૮૭
પાગ્ય લાગી પાછો ફરવો, લેઈ આંખરાં ચીય;	
વાડય દેરા પાછળ કરી, ભાગ્યો આગ્યો દીય.	૮૮

- વિનતાએ વચ્ચળ પેરીઆ, હથી ભરને સોય;
 ને મરીત કેયું કર્યું, તાળી દીધી હાથ. ૮૯
- ઠાઠી મુકબો વણીલને, નીરભય યા' નીઃચંક;
 કટુવો તો કીંકર કર્યો, વાળો આડો અંક. ૯૦
- કરમેડી ગાળો રહે, કટુવો સ્થિતો કંપ;
 જીવ્યો તુલ પ્રતાપથી, પળત હું મોટે પંપ. ૯૧
- ખુબ કરી ખાતર લમાં, ખરી માણી છે ખાત;
 સતી પ્રતાપે જીવીએ, નહીંતર કાળી ખાત. ૯૨
- પુર ખાણ પાગે નમે, કરે એનાં કેસન;
 કટુતા કેરી કામ્પનિ, તેને કાળી પ્રસંન. ૯૩
- શુક કહે સાંભળ સુંદરી, પ્રભાવતી શુભ પેર;
 ને એવા પરાક્રમ કરો, તો ભગ્યો ભરને ઘેર. ૯૪
- એમ વીલરી આવડે, તો ભરી કામે ભગ્યો;
 નહીંતર કર માળા ધરી, શુભ ગોવિંદના ગામ્યો. ૯૫
- તેહ દીવસ તો વહી ગયો, વાણી વીવીધ વીલાસ;
 અષ્ટ કપા પુરણ યા' કહે કવી શામળદાસ. ૯૬
- શ્રોતા વકતા સમજતા, કેહે કવિતા કરનેડ;
 શામળભટ કહે જોલજો, લખ લખ શ્રીરણજોડ. ૯૭

શુ ડા બહોતેરી.

વાત હ મી.

દોહરા.

શ્રી ગણપતિ બરનો ધણો, દિવ્ય કુંડાળો દેવ;	.
હિમા અંમધી ઉપનો, પ્રથમ કરે સંહુ સેવ,	૧
કુંડાળો કુઃખર્જનો, સિંદૂર ચોળીત સાર;	
મુખક વાહન મલપતો, દેવ વડો દાતાર.	૨
નાચી તે નવમે દીવસ, સભ્યાં ચોળ સાણગાર;	
નીચા સને તે નોસચી, જોવા કારણ જાર.	૩
ભણી ગણી ખણી કણી, ગણી ચુણી હીત હામ;	.
જણી જણીની વારતા, શુણિ શુણિ કરતી કામ.	૪
સાક્ષી ચતુરા ચમકતી, ઝમ ઝમ વાગે જોડ	

- ધમ ધમ વાતે ધુધરા, મદન તણી સમયે. ૧
- વાંકી વેણે વાંસા તણી, ઉજવળ અંગ અનૂપ; ૨
- ગુણવંતિ મલ ગામિની, શોભિત શુભ સ્વરૂપ. ૩
- નિરક્ષણ કરવી નીમરી, વિસરી નાકે નપ; ૪
- મન માન્યું પરમંદિર, વધુ વચો મનમપ. ૫
- મદગમીત યર્ષ, માન્યનિ, તેમ અસાડો મેહ; ૬
- સુંગમ તૈલની વાસના, ઘસે રૂડો રેહ. ૭
- પોપટ કેરે પાંજરે, આલી મનુશ ચેત; ૮
- જીવંતિ જીહાર જીવતે કરે દેડે આણી રેત. ૯
- મંદિર જોડે માહરે, અમો રંગો જાણી રાત; ૧૦
- ઈશ્વર ઈલાહી આવશ્યું, પેહેરૂં પ્રભાત. ૧૧
- ભસે ભનેરે ભામ્યનિ, ભસાર્થ કરે ભરપૂર; ૧૨
- સુખ સુરત સાગર તરી, આવો બિમમતે સૂર. ૧૩
- મન માન્યું માંડે હવે, જીવતે રમજો ભર, ૧૪
- જોખ કરે જઈ ભામ્યનિ, સુખ સરજી મંતાર. ૧૫
- વિનતો વેહેલા આવજો, તમવિણ સુંતું પામ; ૧૬
- ગુલાબરાયની ગોરડી, કરણું શુભ તેણે 'કામ.' ૧૭
- વેદન રહી વેહેવારિયો, ગુલાબરાય ગુણનીષ; ૧૮
- ગુલાબવડુ તેની ગોરડી, પરાક્રમી વીર્ય વીષ; ૧૯
- ભરી કરવા તે ગાઈ, નતરે દીગ નારો; ૨૦
- વિભર વિલા એ ચીખવું, મનુષ્ય 'ચીતમે' ચારો. ૨૧
- પ્રમ એચી રબી પ્રેમલ, તું પોપટ મુઠાં જાત; ૨૨
- ગુણ ચીખવ્યું ગુલાબનો, વિશ્વારી કેહે વાત. ૨૩
- રાજમાર જિનારો, સુંદરી બીના પેહેરો પસ; ૨૪

- પરો પપર ઉપર, તો ડાહ્યાપણ શોજા દમ્ભ. ૧૭
- કહું કીરે તેવું કરયું, ગુણવંતી રહી ગેહ;
શુક મંભળાવે વારતા, નારીને પ્રગટ્યો નેહ. ૧૮

ચોપાઈ.

- વડું ગ્રામ એક વૈભવેશ સુરમંધ ત્યાં રાપ નરેશ;
વાસે વસે અષ્ટાદશ વર્ણ, હરીકપા શુભે નીત કર્ણ. ૧૯
- વણીત તેહ નગરમાં વસે, પૂર્વમારગ ઉપર સહુ ધસે;
નીરભિશમ એક વિપ્રને તન, મહા મનોહર મોઢા મન. ૨૦
- મૂત પામ્યોતો તેનો તોત, રાંડી રાંડ ધેર ધરડી ખાત;
તેને, તેહ કુંવારો પૂત, અસ્થાવટ ચાલે ધરસૂત. ૨૧
- ન ફકરે નર નિઃસંદેહ, પ્રાદ પ્રમંડ દેવાથી તેહ;
જાપ નિત્ય ભિક્ષા કારણે, બળવંત અસ્થતણે ખારણે. ૨૨
- વાંકી પાધને ચાવે પાન, રાગ રંગ કરે બહુ ગાન;
એક નહીં તેને ઊમાટ, નીત્ય નિશાએ માગે હાટ. ૨૩
- સો દાકડા નિત્ય પેદા કરે, અહરનિશા આનંદ ફરે;
જ્યેષ્ઠનવંતો દોસે રહે, વીનતાતણાં ધણીએ તેહ. ૨૪
- એક દીનશ ભીક્ષા તે ગયો, અસ્થતણે ધેર જિભા રહ્યો;
કહ્યાણ કહ્યાણ કહું ધડી એક, નેમ વિપ્રતણા વિવેક; ૨૫
- આપી ભીખ તે લેઈને વળ્યો, પાતા કેરે પંથે પળ્યો;
ખીન મંદીર જોવા રહ્યો, ત્યાંતો એક તર્કસો થયો. ૨૬
- નેમંદશાતણું ધરસૂત, ગુલાબપ્રમણ તેના પૂત;
લક્ષાધિય કાઠીબલ કામ, મહાલક્ષ્મી વસે તે કામ. ૨૭
- ગુલાબવહુ તેની ધરમાર, રૂપવંતી રંભા અવતાર;
મહા મનોહર તે માન્યનિ, નહીં ભુતલ એવી ભામ્યનિ.

- મગુર પિણા આતુર ચેહેન, કમળ સંશીખા તેનાં નેન;
 સભા શોળ અંતે શણગાર, અંબુજ સુકેતાફળના હાર. ૨૯
- નખશીખ શોભા લાપક સાન, પ્રગટ પદ્મનિ ગુણ નિધાન;
 અંપક વરણાં પેદ્યા ચીર, શોભે ઊજવળ સર્વ શરીર. ૩૦
- મન્યનિ મોટમ પદવી સુદ્ધ, તરતીખ ત્રિલોત માતે તુદ્ધ;
 બેઠીમા મોહન માળિચે, આખીને જોયું જળીચે. ૩૧
- મોતીતણી પરાવે હાર, રંભા રૂપ અનુપમ સાર;
 નીચું, ન્યાળે પૃથ્વી પાસ, વિપ્રે ઊંચું જોયું આકાશ. ૩૨
- આભ મંડળથી નીસરે અંદર, જોતાંતો ફાટ્યું જમરંધ્ર;
 પિણુનો અમકાશ થયો, દીઠી રામા ઊભો રહ્યો. ૩૩
- જેવું હોય પુરણ પ્રતિબિંબ, રૂપનિધાન શમા એ રંભ;
 પ્રક ધનુષથી છુટ્યો બાણ, વેંધાયા પંડીતના પ્રાણ. ૩૪
- વાળ્યા બાણ કટાક્ષનાં ધણાં, મન અંકુર ફૂટ્યાં તે તણાં;
 'પડ્યો વિપ્ર તે મુરછાપાત, વિનતા તે જાણે નહીં' વાત. ૩૫
- તેતો તેના ધરમાં ગઈ, વિપ્રતણી માઠી ગત થઈ;
 વિપ્રને વે આશી સહુ જાણે, ગયા લોક તેના ધર જાણે. ૩૬
- ડાશી પાસે પાકાશી અડ્યો, તહાશે પૂત્ર પૃથ્વીપર પડ્યો;
 રેતાં કળકળતાં ત્યાં આવીયાં, ઝોળીએ ધાલી શ્રવિયાં. ૩૭
- કે કહે એને આઠ્યો તાવ, કે કહે અબ ઊપર નહીં ભાવ;
 કે કહે ડાહણ વજીગી ફૂત, કે કહે બારે વળગ્યું ભૂત. ૩૮
- કે કહે વંતરને વથ હોય, કારણ કેળી સંકે નહીં કોય;
 કેડી કાપડીને વરતીયા, ગણકે ગારૂડો ને નરતીયા. ૩૯
- ભુવા ભીવડને ડાકડાં, ચેટક ચીસો હઠ હાકળાં;
 ઊતાર્યા અક્ષન ઊનારે, ઓસડ વેસડ અપરમપાર. ૪૦

પ્રથમ કરાવી પ્રત્યોત્તરી, જોવરાત્રી તેની જન્મોત્તરી;

દારણ દુઃખ પામિછે રેહ, રાંડી રાંડનો ચેવો તેહ. ૪૧

ન આપ અંન ન પીએ નીર, ખારણ તેનું ન રહે ધીર;

પાક્યા વેદને પાક્યા ભુવા, ઊપાપ ખતલાવે જુજુવા. ૪૨

નાડીમાં ન મળે રાગ, જુવો ઠમ તણાં સંજોગ;

આસડ વેસડ શો ગુણ કરે, સાંતતો તે સાંતનીમાં ફરે. ૪૩

દોહરા.

એક દીવશ એક માલણી, આની, મુકવા કૂંઝ;

તે આગળ તેની આવડી, કહું સુતનું થળ. ૪૪

કણજ કાજ કુંવર ગયો, એટક વળગ્યું ત્યાંય;

નથી ખાતો પીતો નથી, આ પોદો મંદીર માંય. ૪૫

માલણ આગળ માતા કહે, જીવતિ જોવા ભય;

તો નીશાસી નાંખનો, મનુરા મીનમાં આય. ૪૬

એકાંત તેને ઊઠાડિયો, ખારણ દાંધી ધીર;

આસના વાસના અતી,કચી, માલણ પાયું નીર. ૪૭

મહારાજ મુને સાચું કહો, જો મન ખારણું હોય;

તહારું દુઃખતો મેલણું, અન્ય ન ભણે કોય. ૪૮

માન્યનિ કોઈ મનમાં વશી, મારણુંએ મોહનું ખાણ;

તે મળશે તો જીવશે, નહીં તર જાયો પ્રાણ. ૪૯

ગામ નામને કામ કોહો, અકલ હાપતો આપ;

તે તુજને નય મેળવું, તો અજ્ઞાતપાદીક પાપ. ૫૦

તું સાચું જાણે નહી, તો તુજને હત્યા એહ;

અરસ પરસ નર નારીયે, નીરમળ કીધો નેહ. ૫૧

તન ઠેકણે આવીયું, ભણી જ્યાં મનની વીત;

પાઝે લાગ્યો પ્રીતથી, હેતે જોડ્યા હાપ.	૫૨
વાત કહી વીગતતણી, અપહતી ને પેર;	.
હુંતો ભીક્ષા કરણે, ગયોતો અહરુપને ઘેર.	૫૩
રવરૂપ દેવાંગના, દાખી દેવાંથી રહે;	
થુણ તુ માતા માલણી, તે થું પ્રગટ્યો રનેહ.	૫૪
મોહંબાણ વાગ્યું મને, ન રહી ધારણ ધીર;	
પૃથ્વી ઊપર હું પડ્યો, શીયિળ થયું ચરીર.	૫૫
પ્રતિજ્ઞા કીધી પિંડમાં, જોએ જુવતી જોગ:	.
નહીંતર અંન પાણી તથું, વણમાતે કાયા જાણ.	૫૬
એ વાત કાઠનને સાંભળે, તો થયી પામું તર્ક;	
તેહ મળેતો છવીએ, ખપ તરડ્યા મર્ત.	૫૭
માલણ કહે છવો માનમાં, ખસે રૂપાડું એલ;	
તારા સમ હું તુલને, નિશ્ચે કરી આપું જળ.	૫૮
તે ભાગવ્ય તું ભામ્યનિ, રીઝ થકી એકે રાત;	
મંદિર તેડવું માહરે, પોહોઆડું પરભાત.	૫૯
સમ ખાઈ સંતોખિયો, ખહુ વીધ દીધો બાલ;	
જમાણ્યો જુગતે કરી, વધાર્યું તેનું તોલ,	૬૦
વીસ દીવધનો વાપરો, કર્યો કામ્યનિયે કેલ;	.
રૂખી રીઝ્યો રૂલા વીધે, થુણી વનિતાના વેલ.	૬૧
ગુલાબરાવની ગોરડી, બેઠીતી મુધનીધાન;	
જઈ છાપ આગળ ધરો, માન્યનિયે દીધો માન.	૬૨
ચોળી ગુંધાતિ ચોવીધે, આઢણી ગુચી અમૂલ્ય;	
સાડી ગુંધી ચોભતી, સુગંધ જળવનાં ફૂલ.	૬૩
પહેડી ગુચી પુષ્પની, પાપરૂણાં કાળે પુર;	

- અરણ્ય ગુપ્તો ચાંતની, નારીમાં બહુ નુર. ૬૪
- કુપ્ય અરણ્યને યોજીએ, કુપ્ય યોદ્ધા અમ; ૬૫
- *કુપ્ય તજાઈ જોવીએ, રામા રીઝી રંગ. ૬૫
- નીત્ય જય ત્યાં માલણી, ભાવે લાવે ભેદ; ૬૬
- તન મન તુલ્ય તેનાં થયાં, કરાવ થયો એ ઝે. ૬૬
- માલણ કાંપક માગ્ય તું, હેતે લાવેડે હાર; ૬૭
- એકવારે કયમ મુંજીએ, તારે માયે ભાર. ૬૭
- માલણ કહે શુભ માન્યનિ, તારૂં છે નીરમળ નામ; ૬૮
- લેવા લહાણ આવી નથી, આવિયું કરવા કામ. ૬૮
- તારૂં કુપ્ય છે ટાળવું, તારા છે ઉચાર; ૬૯
- તારૂં સંકટ કાપવા, આવીયું એ માટથ. ૬૯
- કોટી લક્ષ્મણ કહ્યું, તારૂં પડવું છે નર્ક; ૭૦
- જમપાતના દોહીસી, ધણું લીધું એ ગર્ક. ૭૦
- તે કુપ્ય તારૂં ટાળવા, આવીયું એકાંત; ૭૧
- પ્રતિજ્ઞા પ્રોત્તીકરે, તેતો ભાગુ બાંત. ૭૧
- અચરજ પામી અલી ધણું, પ્રીતે પ્રણમી પાય; ૭૨
- જણી કયમ જમની જાતના, કહેરે માલણ માય, ૭૨
- પ્રતિજ્ઞા પાંચ પ્રકારની, કરાવ્યાં કામ્યનિ કહેણ; ૭૩
- વળતી વાત બ્રહ્મણ તણી, કહ્યાં વિરતાસી કહેણ. ૭૩
- આવ્યોતો તારે ખારણે, દીકાં તમને દ્રષ્ટ; ૭૪
- ખાણ વાગ્યાં તુંજ નેણનાં, કાયામાં પામે, કષ્ટ. ૭૪
- હૃદયું ધીરજ નવ રહ્યું, કરી પ્રતિજ્ઞા વર્ષ; ૭૫
- જીવતી મળે નો જીવીએ, નહોંતર આંખું મલ્લ. ૭૫
- તે વાન જણી અમો, મરશે પંડીતરાય; ૭૫

- તો ગુણવંદી તુંજને, માથે હાથા પાપ. ૭૬
- સમજાઈ સતોખીઓ, અધીકી દીધી આથ; ૭૭
- ખખર કહેવાને કારણે, આવીશું તુલ પામ. ૭૮
- થોડામાં કહ્યું ધણું છોજ અતુરસુખાણ; ૭૯
- જીવે તુને મળ્યા પછી, નહીંતર છાડે પ્રાણ ૮૦
- કરજોડી રહી કામ્યને, જો જાણે મારો કંપ; ૮૧
- કાન જાક અળગી કરે, અતુર વીચારો અંત ૮૨
- કારભાર જાતો રહે, જાપ જમ રૂપી જોર; ૮૩
- રૂપ રંગ જાતુ રહે, જાપ ટેકનો તોર. ૮૪
- માઝણ કહે અહોદયજી, સખે રૂડી ચીત; ૮૫
- પરમ પુન્યને કારણે, કરો પંડીત શું પ્રીત. ૮૬
- હું મહુ નેમ તમે કરો, પ્રીત ચીતની પેર; ૮૭
- પીપરતુ નામ લેઈ પરવશે, ધણા હેતથી ધેર. ૮૮
- સાસરેથી એમ કહી જાજો, પીપર રહીશું રાત; ૮૯
- પીના ધેર વાસો રહી, આવીશું પ્રભાત. ૯૦
- પીપરથી કહેજો જાણીશું, હુંતો મારો ધેર; ૯૧
- માંજણ કહે મુઝ મંનરે, કરી આવો એ પેર. ૯૨
- વિપ્રને, કરીશું વાપરો, રૂડો રાખી લાગ; ૯૩
- સાંમ દામ ભેદે કરી, નહીં લાગે તુજને ડાથ. ૯૪
- સવારે જાજો સાસરે, કોઈ ન જાણે વાત; ૯૫
- સાસુ સરો સાસરે, પીપર માતેને તોત. ૯૬
- એમ કહ્યું તે માન્યનિ, દેખને જૂઝાં માન; ૯૭
- એટલું જો કહ્યું કરો, તો દીધું જીવતદાન. ૯૮
- કરી વાપરો તે વળી, હું કેહેવરાવી હેત; ૯૯

વળતું ત્યાં શું નીવડ્યું, મતુરા ચીતમાં ચેત.	૮૮
પુરણ વાપરો પુન્યમે, કામ્પનિ સાથે ક્રીધ;	
તેડી લાવો તે વીપ્રને, કોલ પોતાનો રીધ.	૮૯
ડાહી ભત જીવતી સહુ, માલણ તેમાં હથ;	
કોથી કામ થાએ નહી, શેભાવે તે નહ.	૯૦
મતુરાએ મતુર ચેતાવીયો, રાતે આવજો આલ;	
કમોલથી કીડા કરો, લેણ ધરો માં લાલ.	૯૧
ચોધડીયું રાતે ચેતજો, લાવજો અમૃત અહાર;	
સુખસાગરમાં ઝીલજો, અપરમપાર અપાર.	૯૨
પુણું હૃદય મન પ્રગટિયો, નીચે વાત નિમણું;	
માલણને મંદીર ગઈ, સાંજવેળા સુભણ.	૯૩
હાવ ભાવ કટાક્ષથી, હીંચે હીંચોળા ખાટ;	
પાન આવે દરણ જીવે, જીવે વિપ્રની વાટ.	૯૪
પ્રેમદા ભંવી પદ્મની, મોહની મોહન રૂપ;	
ભેખનવંતી જરંભેરથી, ભામ્પની ભારે ભુપ.	૯૫
તે સ્થાનક કોતકે ધયું, તે વિખાણું વાત;	
મામ્પનિ ગઈ માઝણ શહે, એક જામ ગઈ રાત.	૯૬
જીભાક્ષ ભીક્ષા કારણે, ગયો હુતો કહીં થાટ;	
એટલે પોતાની નાતના, વિપ્ર જતાતા વાટ.	૯૭
કોહો ભાઈ કપાં જાઓછો, શોર મોગોછો માન;	
ધરામણ કપાં ધાઓછો, કુનાં વેવાંછે દાન.	૯૮
પુછેછે શું પંડીતા, રાજદાર ને મોર;	
ચાલુ દીવચાંચે આજનો, આપેછે સોના મોહોર.	૯૯
ભણી ગળીને ભાવથી, ભણા ભનેરા ભુપ;	

- મળી ત્યાં ઝાઝી મેદની, રૂડા રૂપીને રૂપ. ૧૦૦
- સોત્રી વિપ્ર સોત્રી પડપો, લોભે લક્ષણ જાપ;
લોભે તે સેવા ગયો, ધનને કારણ પાપ. ૧૦૧
- ઝોડોર આપેછે મહીપતિ, આપવા માંડી અધ;
વિસહજનર ત્યાં વિપ્રછે, શેષા દીઠી સદ્ય ૧૦૨
- આપનાર અકળાઈ ગયા, દીધું રૂડે ત્યાંય;
અરજીદય સહુને આપશું, ઘાલ્યા તાળામાય. ૧૦૩
- કાશી કેરા દોકેરા, દેહેરા માંહે દીધ;
માઝણી ઘેર રહી માન્યનિ, કામ તેણે શું કીધ. ૧૦૪
- સવા પોહોર નીશા ગઈ, વિનતા જીવેછે વાટ;
મુલ માટે મરતો હતો, નાબો તે શા માટ. ૧૦૫
- માલજી આગળ મનતણી, કહી વિનતાએ વાત;
પુરૂષવિના કપમ પરગયો, જાશે શી રીતે રાત. ૧૦૬
- ઊઠ્ય ઊઠ્ય આદર કરી, લાપક પુરૂષ કે લાભય;
તે સાથે રજની રમુ, એક ધડીમાં આભય. ૧૦૭
- માકલી તેણે માલણી, લેઈને તેની ટેક;
તંબાળીને હાલ્યયા, તરણ પુરૂષ તું તેડ. ૧૦૮
- વાંઝાને વાણાગિયો, અંબળ આતુર એહેન;
ભાગ્યશાળી ભુપતિ સમો, ઉપમા અધિકી એન, ૧૦૯
- આલી અતુર અમકતિ, તંબાળીની કુકાન;
પોતાને ઘેર પ્રેમદા, પતિ તેના લે પાન. ૧૧૦
- તેણે તેને નબ આજખ્યો, આતુર દીઠો અત;
પુરૂષ સમીપે પરવડી, માલજી પ્રોટે અંધ. ૧૧૧
- ખાંહે આલી બાલાવિયો, કઠી પરાણે ખીત;

મંદીર આઠ તુ માહરે, રમવા રૂડી રીત. ૧૧૨

જનમ સંબંધ જોઈ નથી, નહીં શુણી હોય કાન;

તે ભોગવાયું ભાખ્યનિ, મનસા સીધે માન્ય. ૧૧૩

પુરૂષ કહે શુભ પ્રેમદા, અમો શાહ સુભલ;

કપટ કરે કદાચ તું, તોતો પરે પ્રાણ. ૧૧૪

જાણી પીના જો માહરે, જાણી નગરનો રાપ;

તોતો જ્યાંન જર જોખને, હાણપ હસારત પાપ. ૧૧૫

કાલ દીધો તે કામ્પનિ, શતધા ખાષા સમ;

વચન બનિતાએ આપીયું, કહો 'માને નહીં' કપમ. ૧૧૬

ચોષાઈ.

માણસના મંદીરમાં ખાટ, પિનતા બેઠી જુવે વાટ;

કોઈક પુરૂષ આવે જો આરે, જાન કરું હું મંદીર મારે. ૧૧૭

એમ વીચાર કરે જોડે, તેહ પુરૂષ આંચો તંટસે;

માણસ તો જોળખતી નથી, તેનો સ્વામી લાવી સંવંધી. ૧૧૮

જોજો કર્મતણી એ રીતી, પરસાટે આંચો નીનપતી;

દીપક જોતછે જાકે ઝમ્મણ, ભટ્ટા તીલક શાભાંછે ભાળ. ૧૧૯

રંગ તણો પયોછે રાજી, ગણગાર અંચ સજ્યાંછે સોજી;

મુખ બોહોળા તાતાં તંબોળ, છુટા કંદૂષ કેથ કપોળ. ૧૨૦

માન્યનિનો મારી મેર મર્યો, અમાનક આવી સોજ્યે આડ્યો;

કુચમતણી સજ્યા પાપરી, જોજન મુક્યાં ભાનન ભરી. ૧૨૧

કસ્તૂરીનો કીવો લેપ, બેઠુંકે બસસ ચોષાસાં ચેપ;

પૂંપ ચોળી પેડેરીએ અંગ, સંજી સાહેવી નહીં કોસંગ. ૧૨૨

દોહરા.

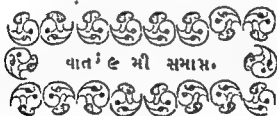
ચોપટ કહે પરભાવતિ, એ પ્રમાણિ કેરું કંઈ

- જીવતિ જીવ કરવા મઈ, મતુર વિચારો આંત. ૧૨૩
- શામા લાજ કયમ રાખશે, કયમ પતી લાજશે પાગપ;
- કયમ સેતી શામા પશે, જાણી તો કહેા જાગ. ૧૨૪
- કરતાતો મહુને સેહેલછે, ભાગવતા માફું મર્ચ;
- જાણીતો મુજને કહેા, મેજ ખતાવો તર્ત ૧૨૫
- શુદ્ધ પ્રત્યે કહે સુદરી, એતો વાત અજાણ;
- જાણ એનો નહી જડે, પ્રેમદા જાણે પ્રાણ. ૧૨૬
- મધરાતે આવજી મહે, શીદ આવીતી રંઝ;
- લાજ રામાવે લક્ષ્યા, રશે ઝોઝો દંડ ૧૨૭
- પક્ષી કહે છાજ પ્રેમદા, જીવો વીજરી વાત;
- વિજાર શીદા શીખવુ, રહેા આજીવી રાત. ૧૨૮
- કાલ દીપો તે કામ્યનિ, જીનારયા શાંતિમાર;
- શી વિદ્યાએ જીગરી, રહો કયમ એનો ભાર. ૧૨૯
- મિડ મર્યો તે મહાપતો, કામ્યનિએ દીકા કંપ;
- આવતો આજીખો પરપણી, મતુરા એતી મિત. ૧૩૦
- પડ્યો દ્રાણકો પેટમા, એલઈ મઈ તે આપ;
- હવે મુખ કયમ રાખવુ, કેવો રહી જવાપ ૧૩૧
- ધુધટ વાળ્યો ઝોરડી, નીચા કાળ્યા નેણ;
- સુતી સોડ તાણી તણા, વદન ન ખાસે વેણ. ૧૩૨
- સ્વામી એકો સેજપરા કરમરે આણી કોર;
- અપમા રે નહી ખરતતા, જીવતી આશી રેમર. ૧૩૩
- માઓ મુજ પામે કામ્યનિ, વજ્ર પરણું મર્ચ;
- રમે આ રજની રંમમા, સુખમા પાઓ સમર્ચ. ૧૩૪
- તેડાવશું ઘડી વુતે, ભેગવશું મુખ ભોગ;

લાડ લઢાવું લક્ષ્મણા, શુભ મળ્યો સંજોગ.	૧૩૫
તાણું વચ્ચે તેણે નરે, છુતો પાસે સેજ;	
કાલાવાલા કરિ કરગરે, હેડે આગી હેજ.	૧૩૬
પાન આવોરે પલ્લી, માન્યનિ દાખવો મુખ;	
માગો મમિતે મુજ કને, ભાગુ તારી ભુખ.	૧૩૭
રામા આવી રંગમાં, રોસ કરી ખહુ શીસ;	
ભીડી, અતી આકંઠથી, ભમર મંદાળ્યાં શીધ.	૧૩૮
માર્યો તમાચો મુખપરે, ઘણી મુખ દેતી ગાળ;	
સાખાશ પુત્ર શાહુકારનાં, આંખક કરવા આળ.	૧૩૯
નિત દીન તમને પુછતી, ક્યાં રોહોછો નીત રાત;	
મુજ આગળ ગુકરી જતાં, વિપરીત કહેતા વાત	૧૪૦
આજ પારખું તોહરું, જોવા કારણ કીધ;	
આરીકું હું માલજી ધરે, કેડય તમારી લીધ.	૧૪૧
કપટ કચીને તેડિયા, આવી પોરયા તર્ત;	
આપઘાતતો હું કરું, માથે માહાર મર્ત.	૧૪૨
સસરા સાસુ આગળે, વિસ્તારી કહું વાદ;	
પુછો તમારા પુત્રને, ક્યાં રહ્યાતા રાત.	૧૪૩
કહું મારાં મા બાપને, કહું હાકપમ હજુર;	
આ ગીને કપમ વેઠિયે, ન રહે મુજમાં નુર.	૧૪૪
કહું નાત સમરતને, કહું સહોદર સાથ;	
એમાં અનર કરું નહીં, આંખાછો મુજ હાથ.	૧૪૫
ખાના તેતો આપડો, દીડી ચેત્તાની નાર;	
એતો અમરજ અતી ધણું, વેદ ધટે વેહેવાર.	૧૪૬
એ નારી નીચે કહે, જાણ્યો માતને, તાત;	

હંડે દીવાન બહુ રોકડા, વિપરી યાએ વાત.	૧૪૭
નાત બહાર કાઢે સહી, મા બાપ કાઢે ઘર બહાર;	
વેહેવાર ઘટે વેપારીમાં, ન પાપ વણન વેપાર.	૧૪૮
વાંકે નથી વિનતા તણી, પડે ૬ મારા વાંક;	
તુલ અપરાધ ક્ષમા કરે, હું છું તાહારે રોક.	૧૪૯
કરજોડ્યા તે કંપડે, પ્રીત્યે લાગ્યે પાગ્ય;	
સતિ ધીરામણિ સીધું તું રહેવા આપે ભગ્ય.	૧૫૦
દાકે દલકે કુણું તુલ વિના, કુણું રાખે વેહેવાર;	
તખ્ત મારી મેં સક્ષવરા, પું અંધા આહાર.	૧૫૧
તું ભલા બાપની બેકરી, ક્ષમા કરે મુલ વાંક;	
હું અંતરો સંપંથી, તેતો આડે આંક.	૧૫૨
આત પડી એવું કરે, તો અસહ્યતાદીક પાપ;	
આજે મસ્તકે મુકિયે, માન્યનિ કરજો આફ.	૧૫૩
હું અપરાધી તાહારે, હુંતો ગુનેગાર;	
તુ મુકુટ શીર માહરી, નીમળ કુળની નાર.	૧૫૪
પ્રીત બહુપી પ્રણમિયો, રીઝવી સમા રંગ;	
મુખે રવામીને મુંદરી, શોભીત કીધો સંગ.	૧૫૫
આન પાન બહુ ભોજન, વિચીપ પ્રકારે વાત;	
મુખ સંભા મુખ ભોગબું, રંગ રાગમાં રાત.	૧૫૬
પ્રાતરકાળે પરવર્યા, વેહેલે બેસી વાસ;	
કંપને તો કીકર કર્યો, નમ મુલ અપરીત દાસ.	૧૫૭
વીલા એ વિભાવીની, આવડે તો કર આન;	
નહીં તર નરતું દેખ્યો, લાડ. છી ઝોચો લાન.	૧૫૮
શુક કેરે સાબળ મુંદરી, વિદ્યા વીવેકની વાત;	

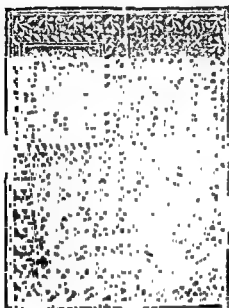
- કર્યો ઝોશીપાળો કંપને, રંગ રમી ત્યાં રાત. ૧૫૯
- વાસણ વંચે અંચ પત્થ, કોણ કુળ જસ જીત;
રખિયણ સુન શુભ રાજની, પુન્ય પદાર્થની પ્રીત. ૧૬૦
- એહ કયા શુદ્ધ જાહેતરી, અખીજ વિદ્યા એ પેર;
શામળભટ કહે સાંભળો, જસવંત નર અપેર. ૧૬૧
- ત્રીગૌડમાળી વિપ્ર શુભ, વેગનપુરમાં વાસુ;
પીના પુરપોતમતણી, કહે કવિ શામળદાસ. ૧૬૨
- સુત શ્રીરીશ્વરતણી, નાનાભટનો ચોરા;
ઊપાસક અંખાતણી, અહનિશ પૂજે ધૃશ. ૧૬૩
- શુભ રસનાએ સારદા, કવિ કહેછે કરજોડ;
શામળભટ કહે બાદજો, જય જય શ્રીરાણોડ. ૧૬૪
- નવ કયા નૌતમ નિધી, વાણી વેદ વિલાસ;
પીતા પુરપોતમતણી, કહે કવિ શામળદાસ. ૧૬૫

શુ ડા બહોતે રી:

વાત ૧૦ મી.

ચોપાઈ.

- શ્રીગણેશતિના પુણ્ય પાવે, નેથી સકળ મનોરથ પાવે; .
 સોદૂર શોભીતો ચણગાર. ગિતમ મોદક અમૃત અહાર. ૧
 • બ્રહ્મતનયા સાચી સરસ્વતિ, મયા કરી આપો મા મતિ;'
 હંસવાહિની ભણ સુભણ, વૈણા પુસ્તક પરઠે પ્રાણ. ૨
 દસમે દિવસે દિલ દાખીયું, યોવીષ મતુરા ચીત માખીયું;
 ખણી કણી ભણી તે ભેદ, રંજ માત્ર ન પામે એદ. ૩
 દસમે દિવસે દિલ દામની, જીવેતા માલી પડતે ભમ્પની; ,
 આડી પોપટ પાંજર તળે, અંગ સ્વરૂપ તેનું કુણ કળે. ૪
 સાંભળ્ય શુક સુખિણી પાઠાણું, જાર થીજી રમવા ભગિણું;

- વહાણામાં વેના આવળે, લાગેલી વાનો લાવળે. ૫
- ભત્તા ધગ્યો કડી ભીડળ પડે, વિગર વાત જો ચીતમાં મહે; ૬
- સુરચંદ શેઠની નારી જોમ, કરવુ ઘટેતો કરજો તેમ. ૭
- તેણીએ જોમ કીધુ કામ, નીરભેદુ વરી નારીનું નામ, ૮
- મહા પરાક્રમ તેણે કીધ, લાખિણો જસ નારીએ સીધ ૯
- તેણેના સંરખા હામ કાવળે, પ્રાત.સમે વેહેના આવળે; ૧૦
- રામા પગ ખેંચાને રહી, વાણી જ્યા પોપટે કહી. ૧૧
- એ નીદ્યા શીખવને આજ, પછી કચીયુ રૂંડું કાજ; ૧૨
- રામા સામળયા ન્યા ગહી, પોપટ વાત વિગતારી 'કહી. ૧૩
- જાયતપુર ગુણવંતુ ગામ, ભીમસે નરપતિનુ નામ, ૧૪
- સનવાદી જાતારી રેહ, ધર્મજાલ મલાવે તેહ ૧૫
- ન ખપે લમ ન મળે કો લડ, વણ વાકે કો નબ દે દડ; ૧૬
- તે રાજા ભાગીડે ધણી, અશક જનાવર પાસાતણી ૧૭
- મહિપાતેએ પાલ્યો એક મોર, તે રાજના ચાતનો ચોર; ૧૮
- જીવ પત્રી એ પાહાવો ધણ, શુભીઆણ કર તે તણ. ૧૯
- અભુપણ તેને અંગ અપા, સોના સાકળાના શણગાર; ૨૦
- વનકે છુરગી મોતીની માળ, માડે કળા આવે શુભ માન ૨૧
- ગર્જનીએ કરે તે જાલ, અમુનકે હીરા માણિક રતન; ૨૨
- મહા મનોહર રૂંડું રૂપ, તન મન ધન જાણિછે ભુપ. ૨૩
- રમજમ કરતો રમતો ફરે, દેખી આખ્ય સહુકોની કરે; ૨૪
- રાજાનુ મોહુંડે મેન, મોર દીઠે જમેછે અંન. ૨૫
- ૬૩ મળા રમનનુ કામ, દેખી વેહેલુ ગાયે ગામ; ૨૬
- વેડેનારિયા સુદરસા વસે, ધર્મ મારગ જીવ તે ધસે. ૨૭
- નકાની રનવ નીજાણ, બાપરી વીરં ફરે ધેર વહાણ; ૨૮

- વૈભવ ધર્મ ચતુરાઈ ચાલ, જીવદેવા કેરો પ્રતિષાળ. ૧૭
- પરનાર સહોદર રૂડી રીત, ધરમાં સ્ત્રી સાથે બહુ પ્રીત;
- પરણી પ્રેમદા પુરણ પેર, આનંદ કરે પોતાને ઘેર. ૧૮
- ચતુરામાં ચતુરાઈ ધણી, ભુંડી વીણા તેતો ભણી;
- અવલોગે પ્રગટીની તેહ, નીચ વસતુ ઉપર બહુ નેહ. ૧૯
- અસુર બુદ્ધિમાં અધિકી આપે, પુવં જન્મનું પુરૂં પાપ;
- હશે અસુર જિલભવ એકનો, નીચ સ્વભાવ પુરો તેહનો. ૨૦
- અસુરનું ખીજ અસુરની ભાત, કાઈક પુન્યે ચે જિતમ જાત;
- એક વારં મોર કળા કારણે, રમતો રમતો આઠ્યો ખારણે. ૨૧
- કળા કેખીને ઘમીએ શોક, જોવા મળ્યા નગરના લોક;
- થડી બે આરક રમવા રહ્યો, કળા સંકેલી જીડી ગયો. ૨૨
- માન્યનિયે દોઢો તે મોર, ચીતનીનું મન થયું છે મોર;
- એહ મોરને હેતે હરું, ભાજી જીજીને ભક્ષણ કરું. ૨૩
- પામમો માસ જીતોતો પેટ, નીચ બુદ્ધિ નાગી ચે નેટ;
- જવાં ફત તેવી હોય શુદ્ધિ, જવું જમીએ તેવી બુદ્ધિ. ૨૪
- જવો અહાર તેવો આડકાર, વધીએ જળાં તેવો વેવાર;
- એહ મોર કપમ આવે હાથ, વાત ન થાએ કોની સાથ. ૨૫
- એકે દાવ તેતો નવ પડે, આત્રાં જાત તેને કપમ જડે;
- નાચીનુંતો તેમાં મન, એનેતો નવ ભાવે અબ. ૨૬
- સ્ત્રી માણસનું મન અડે, કર્યા વિનાતો કળ નવ પડે;
- નીચ બુદ્ધિને નીચાં કર્મ, નીચ સ્વભાવને નીચા ધર્મ. ૨૭
- નીચ ક્રતિને નીચો સંગ, નહીં સૈન રૂડાથી રંગ;
- મહા અધર્મમાં ચોટયું ચીત, વશ્યુ પક્ષી જીપર જઈ પીત. ૨૮

દોહરા.

- એક સમે રેરે ગઈ, તેહ નમેવી નાર;
મળ્યો વાટચમાં મલપતો, તે જીવતિનો ભર. ૨૯
- આદર કરી બિભા રહ્યો, કરભેડી કહી વાત;
એકવાર અમને મળો, ચાકર તુજ દિન રાત. ૩૦
- ને, કહો તે હાજર કરે, તેહ જીવ સમેત;
તમ બીપર મન માહરું, હમડેએ બહુ હેત. ૩૧
- કાલ્યાણા કરી કરગરથી, હેતે બેઠ્યા હાથ;
તેહ પુરૂષ પની પ્રેમદા, રમિહે જાણી સાથ. ૩૨
- તે નારીએ જાણે, અધિક કરી એક અર્જ;
અમો કહીએ તેતો કરે, જો મળવાની ગર્જ. ૩૩
- માર પાળેલા મહીપનો, તેને ચોરી લાંબ;
આજ રાતે હું એકલી, તુજ મંદીરમાં આંબ. ૩૪
- સ્વામી મારો વાસો જશે, બિહવ કારણ આજ;
રાત રમાડું રંગમાં, લેશ પરીશમાં લાજ. ૩૫
- સાચું માન્યું તે સામદે, જાતે હુતો ચોર;
સામ દામ ભેદ કરી, લીધો મહીપનો મોર. ૩૬
- એક આંખછે સર્વને, ચોરને આંખો આઠ;
પક્ષી લીધો પલકમાં, કરાવ કરીને ઠાઠ. ૩૭
- વાસે આંખો વણીજને, માન્યનિયે દીધાં માન;
ભમે પધાર્યા ભુપતિ, દીધું અવતરન. ૩૮
- ભોરને મારી નાંખીયો, ક્રીષક કટકા સાત;
ભામ્યનિયે ભોજન કર્યું, વિપરીત ક્રીષી વાત. ૩૯
- પાપ પ્રપતો નક ગણ્યં. ન ગણ્યો ધર્મ અધર્મ;

- લાલ મયૌદ ગણી નહીં, નહીં સત કે શર્મ. ૪૦
- ગણી નહિ ખીક કે લોકની, ગણ્યું નહીં પ્રાદુ પાપ;
નહિ ભય પરમેશ્વરતણી, છેક નમેરી છાપ. ૪૧
- રાજાધી ખીની નહી, ભક્ષ કર્યો તે મોર;
રાત રમાડ્યો રંગમાં ચીતનીએ પેલો ચોર. ૪૨
- આખીખ આરોગ્યું અતિ ધણું, પાપિણીએ પોથુ પેટ;
અધર્મ કામ એ આચર્યું, નીચ સ્વભાવની નેટ. ૪૩
- ચોર ને પેના મોરના, પોલ્યો નહીં પશંગ;
માર પહોર રમ્યા માનુરી, રાખા સાથે રંગ. ૪૪
- નારી કહે નય આવશે, જાણશે મુજ ભરતાર;
નાક કાન મારાં કાપશે, તુને મારશે ડાર. ૪૫
- ત્યારે તરકા ચોક્ષીઓ, જખ મારે તારે કંપ;
જે એતાવું રાખને, પરવર હવડાં પંપ. ૪૬
- લુણવું લક્ષ્મી, તાહરી, કહાવું નાતળી ખહાર;
જોરાવરી રાખું તુને, કહે હું ધરની નાર. ૪૭
- જિતમ જાત આખીય જખી, કર્યાં નીચનાં કામ;
જો વહાણામાં નીપજે, ખરાવું તુજને કાર. ૪૮
- જખ મારે તારે ધરધણી, જખ મારે તું રેક;
જો દહાડે ફુલે મુને, તે દહાડે દેહશ દંક. ૪૯

એપાઈ.

- તે સ્ત્રીએ લીચાર્યું મન, એતો ભુડા જાતી જન;
કાઈક દીવય જાહેર કરે, મારે અર્ધ એથી નવ સર. ૫૦
- દાહી એનું પુર કપમ પડે, નીચ જાત એ નીચે નેડે;
એ જીવેતો જોખમ પાપ, દંડ દેહવતિ ને રાપ. ૫૧

- રનેહ કર્યો તે તરકર સાધ, હેતે તાળી લીધી હાથ;
 હાવ ભાવ ક્રીધા છે ઘણા, એક વાત ન રાખી મણા.
- કોટ વળગી આનિંગન ક્રીધ, મિન પિત એનું ચોરી લીધ;
 રમાડ્યો જમાડ્યો રૂડી રીત, પુરણ દેખાડી તેને પ્રીત.
- કાળને કઠારી માચી તળે, તે તરકર તો પામ્યો મર્ત;
 બાંધી ગાંઠડી તેની તીર, નાંખ્યો નદિયે વેહેતે નીર. ૫
- કાઠી ભાવટ કોડે કામ્યનિ, જામ ચાર રીતી જામ્યનિ;
 એક વાત અહિમાયી રહી, રાજદ્વારમાં થી ગત ધઈ. ૫૧
- લેહુરા.
- મહિપતિયે મોર જોવરાવીયો, નાંચો ઘેર શા માટ;
 પુંછાબું, પુર પાછને, પલો એ કેણી વાટ. ૫૬
- રાજ જોજન નવ કરે, નરપતી ન પીએ નીર;
 મોર મત્તાહર કયા ગયો, પારણ ન રહે ધીર. ૫૭
- પડાં વજડાંયો પુર વિશે, કો દે મોરની ભાળ;
 મન માન્યું તેને આપાયે, કંઈ નિમેશે ન્વાલ. ૫૮
- આકુળ બપાકુળ અતિ ઘણી, નરપતિ જનમાં થાય;
 પંચાસ નર એક પ્રહરમાં, મોર નીરખવા જાવ. ૫૯
- આપું હાધીને ઘોડણા, આપું અર્ધને ગધે;
 અખર કહે કોઈ મોરની, એ વીણ જીવીત બપર્ધ. ૧૦
- દીવણ એ આરેક વહી ગયા, ઠાંજા જોયા કામ;
 શાણા સમજું સર્વને, પુછ્યું જાણે રામ. ૧૧
- રાજ પાણી નબ પીએ, જંબે, મનમાં મોર;
 કો પગલું પેદા કરે, ત્રીંતરી આપે ચોર. ૧૨
- પગલું કઠાંયુ પગી કને, હજકારા હજુર;

ન નડી પેર પક્ષીતણિ, નરપતિયે ખાચું નુર. ૬૩

છીપાય કરયા અનેકધા, અમીત થયો નહીં ચોર;

જાણે ખંજાણે નવ જાણો, મહીપતણા ને ચોર. ૬૪

ચોપાંઈ.

મારી મોર ખાધો નેણિયે, નીચ કર્મ કાણું તેણિયે;

એક માલણી સાચે પ્રીત, રાખે છે તે રૂડી સૂત. ૬૫

પાણી પીધાની વાતો કરે, મળે એકઠાં તો મન કરે;

ન મળે ત્યારે દુઃખજ થાય, દીકા પાખી અજ ન આપ. ૬૬

જીવ એકને જીવ દેહ, પ્રીતી નેમ દાદુરને દેહ;

નીરંતર બધી મળે એકઠાં, રમે ગંજીદાને મોગરાં. ૬૭

ખીચી રમત બહુ રંગે રમે, જોડે બચીને નીત્યે જમ;

છાની છપની વાતો કરે, એક એકને દેખી મન કરે, ૬૮

બે જાણ વાત કરે નેટમે, દંડેરા ફરતો આગ્યો તેટમે;

ને કાઈ મોરની કહેશે બાળ, નરપતિ તેહેન કરશે ન્યાલ. ૬૯

માલાજી કહે શો કાપજ થયો, કાણે મોર મહિપનિનો મલો;

કાઈએ માગી નાખ્યો મહેરો, અથવા શોધ એતે કયમ થશે. ૭૦

જાણે તોતો રશે લાહાજી, ચોરનાજી તો લેશે પ્રાણ;

ગાલી માનુર જીવતિ જાણિયે, પ્રેમદાની ખુશિ પાનિયે. ૭૧

ચિનના પેટમાં ન ટકે વાત, રૂડી કે ભુંડી ને ખ્યાત;

ભુંડા કર્મની ભૂડી ભાત, એવી તે નાગીની જાત. ૭૨

નીચ ખુશિનાં નીચાં કામ, નીચપાં નીચ નાગીનું નામ;

નિર્ગુણ નીઃશંક્રી નિર્ગુણ નેહ, આછી અકલને દુશમન દેહ. ૭૩

નીચ સ્વભાવને ગ્રાહું આપ, જીવું ગાયને નાગી નાલ;

રાજની સ્ત્રિ માણે રૈંક, અકલ આછીએ, આડે અંક. ૭૪

સ્ત્રીમાં ડાખણ ગણ્યે નેહ, મુરખનો ધીરેમણિ નેહ;
 સ્ત્રી માણસની કર્યે પ્રીત, મહા મુરખ તે નરની રીત. ૭૫
 સ્ત્રીના પેટમાં વાત ન રહે, કોઈક વેળાએ કાપને કહે;
 માણણ આગળ મનડાતણી, ક્રીધી વાતો છાની ઘણી. ૭૬
 બેહેન માણણ સાબળજે તમે, મોર માચી નાખ્યો તે અમે;
 ભાવ માંસ એનાનો ધર્યો, રાજ જખ માચીને રહ્યો. ૭૭
 એમ ધડી એક વૈતો કરી, સ્વપ મંદીર તે ગઈ સુદરી;
 માણણ ફુતી ભુડી ભાત, પેટમાં તેના ન ટકે વાત. ૭૮
 સર્વ નીચી કુકુ કારણી, અધિકી નાખણને માણણી;
 ફુતી દલ્દલી ભરી કરે, નર નારીનાં મનમાં હરે. ૭૯
 અધિપતિને મળી એકાંત, ભાગી તેહેના મનની ખાંત;
 સર્વ વાત માંડીને કહી, નરપતિ આગળ ડાહી ધઈ. ૮૦

દોહરા

સુંદરસા ચોકની સુંદરી, નરભેદુવરી નામ;
 મોર માચીને ભક્ષ કર્યો, કુકુ ક્રીધું કામ. ૮૧
 બાળા ખંડાળા ધોઈ કરે, સાચું માત્રો તર્ક;
 મન મનેહર મોર ને, માન્યનિ પમાડ્યો મર્ત, ૮૨
 ચોકી રાંધી ભક્ષ કર્યો, મારી નાંખ્યો મોર;
 કરવું ધરે તે ક્રાંતિયે, એ સ્ત્રી તારી ઓર. ૮૩
 મહિષ કહે શુભ માલણી, એતો અમરજ આજ;
 શહુકાર ચોકણી ચોકની, કરે કપમ કુકુ કાજ. ૮૪
 ઊત્તમ ભાત આમીષ જમે, વૈષ્ણવ કરે ધર્મ;
 આભડછેટથી ઓચરે, કરે કપમ કુકુ કર્મ. ૮૫
 માંડું મન માને નહીં, સાચું કપમ માતી લેજી;

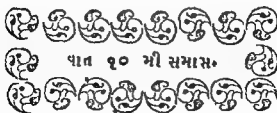
સીખ્ય પુરાવે સાચની, તો એને શુભી દેજી.	૬૬
વગર વાંકે દંડુ નહી, જુઠો નવ તોળું ન્યાય;	
યુગવંત પૂર્ણપતિ, આચરું કયમ અન્યાય.	૬૭
જુઠા ખોલી જુવની તમો, કાંઈક હુમે તુજ ખાર;	
નેટલા માટે તું કહે, હું કયમ ગારું માર.	૬૮
વિશ્વાસ વાત સાચી પડે, તોતો દેજી દંડ;	
નહીં તો તુજને મારયું, પાપિણી કરે પાખંડ.	૬૯
વૈભવ જાતને વાણીયો, નગરચેઢીયો નેટ;	
તેની નાટી મોઢાનું, માંસ ન યોળે પેટ.	૭૦
વૈર પરસ્પર તાહરે, કરે માટે અપમાન,	
સાચું માનું સો વસા, જો કથા સાંભળું કાન.	૭૧
માતાણ કહે શુભ મહીપતિ, મંદીર તેડી જાણ;	
મન માને જોમ તાહરું, તે વાતે સમ ખાણ	૭૨
કેહેવરાવું મોઢે તેહને, સાંભળ તારે કાન;	
સાચું જુઠું ધખજો, મન માને તો માન્ય.	૭૩
હુંતો તમ કાને કહું, અંપડાઈ મરડો આજ;	
જાણ્યું તેહ જાણાવીયે, કરીયે પરમારપ કાજ.	૭૪
મહિપતિને તેડ્યો માલણી, આઠ્યાં ધરમાં એકાંત;	
મોઢે કેહેવરાવું જો તુને, ભાગુ તારી જાંત.	૭૫
અધિપતિ રાજ્યો ઝ્યારડે, પોતાને મંદીર પેર,	
છાના રાજ્યો છળ કરી, શુભવંતીયે ધેર.	૭૬
ચેઢાણી તેડી સેજમાં, વિવિધ કરવાને વાત;	
પૂઠો, મોર કયમ મારીયો, કહે વિસ્તારી વાત.	૭૭
ફણ લાઠ્યો કેમ મારીયો, કયમ કીધું જોગન;	

- તું કયમ જાત વીણા રમી, કહેતો માને મન. ૯૯
- કલાવી પુછ્યું કામ્પનિ, કલાં નાચીએ કેણ;
રાજા માંહી પડે રહ્યો, શુભે વનિતાનાં વેણ. ૯૯
- એર સાથે એર મંગાવિયો, મારથો મેં મારે હાથ;
ભાનન કીધું ભાવતું, સંભાગ કર્યો તે સાથ. ૧૦૦
- કદારે કાલ્યું કાળજી, નાંખી દીધો નીર;
એવું કામ અમે કર્યું, ધારણ રાખી ધીર. ૧૦૧
- મહીપતિએ માંહીથી માંભળ્યું, વચન કામ્પનિનું કાન;
સાચું માન્યું સો વસા, માંજિણ ઉપર માન. ૧૦૨
- મંદેહ કાંઈ રહ્યો નહી, ન રહ્યો ભાવ કે ભાંત;
પોતાને કાને શુદ્ધ, આપ થઈ એકાંત. ૧૦૩
- ઓને દેવી શુભિચે, નેમ દેખે બાધુ ગામ;
નિર્મળ જાત યે નીચનાં, કીધાંછે નેણે કામ. ૧૦૪
- લુટી લેજી લક્ષ્મી જધી, દેજી દેશોમે દંડ;
જુવો કમં એવું કર્યું, લક્ષવસા યે બંડ. ૧૦૫
- દટાવું મોઠા વીચમાં, માંડે આજે માંડે;
પરવાર સહી પ્રાણે કરે, પ્રોઠો કરે પ્રહાર. ૧૦૬
- મહીમા વધારે માંજાણતણી, દેજી સરપાવ આ દીરા;
સવારે એ સાંતુકારનું, હેડી નાંખુ ચીરા. ૧૦૭
- માન્યું મોંદે માન્યનિ, વળતી રહી સો ગુન્ય;
હણતો પાપ યાનું બણું, મોંડે કરે 'યું પુન્ય. ૧૦૮
- પ્રપટ કહે પદભાવતિ, શી થયિ એની પેર;
સાચી કયમ યારો સુંદરી, કયમ જાસો છીવતી પેર. ૧૦૯
- શુકને કહેછે સુંદરી, સુરખ તાહારો મેળ.

- રાજા એને પીતરો, કાઢશે તારૂં છિ નેડ. ૧૧૦
- સદમી એની છુટરો, શુળી રશે તર્ત; ૧૧૧
- દંપ સહિત બાપું કુટુંબ, મહિય પમાડે મર્ત. ૧૧૨
- શુક કહે સાંભળ્યું સુંદરી, રહે આજુની રાત; ૧૧૩
- શામા તુજને શીખવું, એક વિભાગી વાત. ૧૧૪
- મારા વીર કહે મુને, એતો અમરજ હોય; ૧૧૫
- કાને રાજાએ સાંભળ્યું, કાવો નબ પાપ કાપ. ૧૧૬
- શુક કહે શુભ સુંદરી, વાર વાત વિવેક; ૧૧૭
- ચોટાણી સમજો નહી, નારી કેરા નેક. ૧૧૮
- માલાણ એતાંયો મહીપતિ, પટાર મેહેલ્યો પાણ; ૧૧૯
- સાંભળજો ભીત ભાટકા, કહિ વિનતાએ વાણ. ૧૨૦
- મનમાં એતી ગઈ માન્યનિ, એતો અમરજ હોય; ૧૨૧
- પુરૂષ હશે પટલર, કળી સંકે નહી કાપ. ૧૨૨
- તે વેળાને તે ધડી, કરવી વિભાગી વેદ; ૧૨૩
- મુકરી ગઈ એ માન્યનિ, ભાંત ન રાજે લેદ. ૧૨૪
- સાંભળ્યું સૈયર સંતકાણી, મેં જર પમાડ્યો મર્ત; ૧૨૫
- નદી નીરમાં નાખિયો, એટલે જાગી તર્ત. ૧૨૬
- પડ્યો પ્રાણકો પેટમાં, ખીની ધડીકા બે આર; ૧૨૭
- એ રવખું તે શું હશે, પુછું તુને વિચાર. ૧૨૮
- રૂંડું કે ભુંડું હશે, હશે પુન્ય કે પાપ; ૧૨૯
- સંદેહ મારા મનતણી, કેહે સૈયર તું આપ. ૧૩૦
- ભિતમ જાતી આપણી, કંઈપું નીમવું કામ; ૧૩૧
- રવખાધ્યાય શોધાવિને, ભજવું હરિનું નામ. ૧૩૨
- વળતીતો આળસ તણ, તનમાં પ્રગ્રહ્યો તાપ; ૧૩૩

હાપ હાપ એ શું હશે, પ્રોતું બહું પાપ.	૧૨૨
માનણ કરે શમણું કથા, એતે શી ઊતપાત,	.
મારા સમ માયું કહો, વિગત તણી ને વાત.	૧૨૩
ફટપ ફટપ ભુડી પાપિણી, માનણ મુદ અભાણ;	
એ શમણ મંજારતી, જાણે માણ પાણ.	૧૨૪
વૈષ્ણવ ધમિયું અમો, કમીએ રૂડાં કર્મ,	
માકણને નર મારુયો, ધારીએ એવો ધર્મ,	૧૨૫
જુડી વાત ન જડાએ, મોગટી ન કહું મારપ;	
એ શમણ મારુ ધયું, માનસીક પાપ વિચાર.	૧૨૬
ભૂડું એ મુજને ભજ્યું, નર્મદામા નાહીય;	
ખટ મસાવડા જાવનરૂ, ત્યારે પાવન પહંચ.	૧૨૭
મોટું ડ અ મહિપતીતણ, વેઠેછે ભુડી ભુખ;	
તે કુઝે હું કુ ખીણી, અનિ ઠાગનજી કુઝા.	૧૨૮
મોર મોર હું ઝખતી, વીસરતો નથી વેદ;	
ઝખનાએ શમણ ધયું, વાત નથી કાઈ જોદ.	૧૨૯
મારૂં આપેનો હું મરૂં જો જડે રાખેનો મોર,	
રાત દીવણ ઝખ અમો, સંડાગ હસી કોઈ ચોર	૧૩૦
જોડી હોએ ઝખના, તેણુ શમણ ધાવ;	
હૂ અજ જગતી નથી, તો કમમ રાજાજી ખાવ	૧૩૧
રાજા નાસરચો ખારણે, પ્રીને જોડા પાસ;	
પાગે હાગ્યો તે નારને, સુદરીને આખાયા	૧૩૨
ઊતમ જાનિ તુજતણી, નીચતણીએ સંગ,	
અવળાનુ મારણુ કરણ, અમણવે આપણ એ ।	૧૩૩
માડી ખાધીલી તાજરી, અમણુ સાયું કીધ,	

થયું મન મુરખ માહરું, નીચે માની લીધું.	૧૩૪
મસ્તક મુંડન માલણ તણું, છેલ્લાં નાકને કાન;	
ખરવાહન કરી ફરવી, કીધું વરવું વાન.	૧૩૫
ઝાટે કેવરાબું માલણ, જુઠી યે તે જોડ;	
એહ હકીકત એની યાદ, મુઝો મનનો ઝાડ.	૧૩૬
સતી ચોઢાણી સાધવી, ઊત્તમકુળમાં એન;	
મહીપતિયે ઝાટે દેહું, તુતો મારી બેન.	૧૩૭
ચોઢાણીને સંતોખીયાં, કરી વિભાગી વાત;	
ધરમાં રહી તે ગોરડી, શીઝ યંકા એ સાત.	૧૩૮
એમ વીભાગી આવડે, તોતો જાજો તર્ત;	
વગર સમજે નવ જણા, માયે આવડે મર્ત.	૧૩૯
સાખાથ પંખી પોપટા, સાખાથ પરમ પવિત્ર;	
શુભ વિદ્યા તે શીખવી, આતુર નેહ મરીત્ર.	૧૪૦
દસે કથા પ્રજણ થઈ, વાણી વેદ વીલાસ;	
શ્રીગૌડ માળવી વીપ્રશુભ, કહે કવિ શામળદાસ.	૧૪૧
શ્રોતા વક્તા સમજતા, કહે કવિતા કરજોડ;	
શામળભટ કહે જાણજો, જપ જપ શ્રીરણહોડ.	૧૪૨

શુ ડા બહો તે રી.

વાત ૧૧ મી.

ચો પાઈ.

રમણે કરે શ્રીસારથ મામ, પુણુ શ્રીગણપતિમા પાપ; .
 શુક બાહોનેરી કહુ સેવાદ, અંતરમાં આણી જિજ્ઞાસ. ૧
 એકાદશમે દીવસે તે નાર, માણી મનુરા કરી વિચાર; '
 સગ્યા સોળ સોખિત શાલુમાર, હીરા નડીત્ર અમુતકે હાર. ૨
 નુવે દરપણ મદ અંગે ગળે, અ વી પોપટ પાંજર તળે;
 પોપટે હીવા બહુ માન, કથા રૂડી સેભાયાવે કાન. ૩
 સંલક્ષ્મી તું સાંભળ્ય વાત, શીદ પધારે માત્રમ રાત; ,
 સાંભળ્ય ક્રાર સુખિણી યાજિયું, નરુગ્ધણે ભરી ભજિયું. ૪
 તારી શિક્ષા મનમાં ધરે, રૂપ નામોજે, પ્રદેશ કરે;

- સાબાશ સાબાશ વેહેલાં આવજો, લાજણી વાતો લાવજો. ૫
- ખાજો પીજો રમજો રાતો, આવજો પે ફરે પરખાત; .
- સખળસંઘ કેરી સુંદરી, કરી બીભરો મનમા ધરી. ૧
- તેની પેરે કરજો તમો, આગળથી ચેતાવું અમો;
- જસોદાએ જુલુ કર્યુ, ધણિયે સગળુ મનમાં ધર્યું. ૭
- સંકટ પડેનો તેવું કરે, શીખાતો પર મંદીર સંમરે;
- પગ ખેંચીને નારી રહી, કુણ તે નાર જસોદા કહી. ૮
- કુણ હોતો સનળશબરાય, કુણ દેય કુણ ગાખત માંહે;
- પાપટ પાજે લાગુ હોને, વીસ્તારીને કેહેને મુને. ૯
- પાપટ કેહે ચઠાણી શુભા, ભારે વિદ્યા બીભરી ભણા;
- શુક પાંતે સંભળાવે વાત, રાખા રહી સાંભળવા રાત. ૧૦

દોહરા.

- હિતરપંપ શુભ અવનવો, ગાંધડિયું ત્યાં ગામ;
- વિલપસંધનો દીકરો, નંદસેન નીલ નામ. ૧૧
- ગામ મધ્યે શુભિમલ વસે, ઇતરસંધ એકે છેલ;
- વરણાગી બહુ પાંકડો, માણે માટમં મેહેલ. ૧૨
- ગાંધ દોગા રહે પાગપર, તાલી બાંધે તરવાર;
- મનમાની ધેર માત્પનિ, નિર્મળ કુળની નાર. ૧૩
- પ્રીત ધણી પરસ્પરે, અળખામણિ નબ યાપ;
- રમે લમે રાજ રહે, પાન સોપારી ખાપ. ૧૪
- પતુર નર માલ્યો આકરી, સરખાં સમાનની સાપ;
- ગારાં વહુ તેની પ્રેમદા, હેતે વળગી હાપ. ૧૫
- કુખ સગ્યા સુવું નહીં, નબ આવવાં પાન;
- રમત રૂડી રમવી નહીં, નહીં ગાન નહીં તાન. ૧૬

- સંભાર અંમ સંજી નહી, ન કરે કોઈ થું વાત;
મહી કષ્ટ મહાકુઃખથી, નિર્ગમુ લીનને રાત. ૧૭
- ધણી કહે ધરણી શુભો, અધિકિ આપો આથ;
આપુ અમાનક એકલો, પુરા થતે ખટ માસ. ૧૮
- અવધ અમો ચુક નહીં, હેતે વાલા હાથ;
રત્નાવિના ધન નબ મળે, સોંઠે માહારો સાથ. ૧૯
- કરી વાપદો તે ગયો, વસો પોતાને વાટ;
ધેર ધરણી રહી એકલી, અંતરમા લિચાટ. ૨૦
- એમ કરતા લીન વહી ગયા, ઓઠી ખટમાસમાં આર;
માંભરી તેહેન સુંદરી, અતીશે કુઃખ અપાર. ૨૧
- આણુઆલ્યોને એકલો, પરવરીઓ તે પંથ;
અથ સજીને સચરણો, કામ્પનિ કેરો કંથ ૨૨
- મેડાગ ઝડાવે વાંકડો, ખારણ રાખી ધય;
એટલે એક કોતકે થયું, મોટું મારગ માંસ. ૨૩
- માપાનેર મતુર નર, આંચો ભાણ સુભાણ;
દિવસ પામ ધટિ પાછલો, કરવા માંડયું પક્ષાણ. ૨૪
- ચરાવરપાર એક સુંદરી, ભરવી દીડી નીર;
તેણે દેવાતી દેખીયો, સામદ શુર ઘરીર. ૨૫
- વિનતાયે વિમારીયું, ધર મોયો ગંભીર;
કે રણ મોયો રાજવી, નિરખુ એનું નીર. ૨૬
- પુછી વાત પડતરે, સાચુ આલ્ય સુભાણ;
ધર મોયા કે રણ ત્રિયે, વદન વિમારો વાણ. ૨૭
- રાજવી કહે રામા શુભો, ધેર અમારે ભણિ;
વનિતા વાટ ભેલી હશે, માટે જોડી ન પાણિ

ખટમાસ પુરા થયો, ઓછાછે દીન તણું;	
મુને ન રહે માન્યનિ, નિસે પામે મણું.	૨૯
કોણ દીધોછે તે અમો, મારે ચીતા પાપ;	
હાણે હસુ હાપા વધે, ચિતમાં એ ચીંતાપ.	૩૦
સેત કરી હસી ૧ડી, ગુલખ મે મેળ;	
ઠઠું માન્યનિનું માનવું, ખરા નહીં એ ખેલ.	૩૧
શિયરીત્ર નવ ઓળખો, પુરાણ નવ જાણો પેર;	
ગુલ્મી ભર કરતી હસે, ગુણવંત તમારે ઘેર.	૩૨
પુરાણે પાકું પારખું, શિખવું ભરી વાત;	
મંદીર રાખુ માહરે, રહે આજુની રાત.	૩૩
રાચોત કહે રાણી શુભો, ખાસો શું આ દીધ;	
ઘેર જાણે તારો ઘરધણી, તોતો હેઠે શીશ.	૩૪
રક્ષણે મારાં છોકરાં, લોકમાં જોડી લાલ;	
અમુલક અથ જાણે અમો, કુણું કરે એ કંજ.	૩૫
વચન દણ વિનતા પ્રત્યે, વચમાં આપ્યા હંશ;	
રૂંડું કર્યો રામજી, ભસ આપે જુગદીસ.	૩૬
સખળશંક સવામી માહરો, ગુણવંતુલે મામ;	
હું ગુણવંતી ગોરડી, જ્યોત માટે નામ.	૩૭
મંદીર માહરે રાખશું, રમો ભમો રોહો રાત;	
વિનતા ચરીત્ર જોઈ વળો, પ્રોટે બિહી પ્રભાત.	૩૮
આવિ બિહી અથપર, ચારે ઓઢી અંમ;	
ધુંધટ દાણ્યો તેણિ પણિ, જુવો જ્યોતનો રેખ.	૩૯
વેણંત અમુલક વાંકડો, દોરે આગળ છે કંપ;	
બિહી જીવર જાળીયા, પરવરીઆ બે રંપ.	૪૦

- સખ્યચંદ્રનું ધર કિયું, કયાં જાયોદા નાર;
- પુછા પુછે આવિયાં, દેરા મધ્યે દરબાર. ૪૧
- બેઠેછે રાખજો ખારણે, રચોત કિધા રામ રામ;
- કયાથી પધારયા કુણછો, સ્થીર કરિ આપો, કામ ૪૨
- મથા ભિક્ષા જે મનપતા, હેતે પ્રીતે હાપ,
- મંદીરમા ગઈ માન્યનિ, સ્નેહ કલ્પો તે સાખ ૪૩
- ખારીએ થે ખાળા ગઈ, પશુધટ પુરણ પેઠ;
- પાળીનું બેઠું ભરી, ગુણવંતી આતી દેર ૪૪
- પલંગ પાપરપો ઓરડે, પટથાળ, તે મધ્યે એક;
- ઓરડા જે અટારિયો, વાસતણિ વિવેક. ૪૫
- મળવા ગઈ તે માન્યનિ, માત માતુશી બેઠેન,
- દાદાભાઈની ઘીકરી, બહુ પીતરાણી બેઠેન. ૪૬
- સગપણ આતી સાકુનાણું, સ્વસુર પક્ષનું સાર;
- અનાપમ અથ્થ મઠી આગિયો, ભારે પડિયો ભર. ૪૭
- કંથ કહેરે કાંમ્યનિ, પડણાગતની પેર;
- એ કપાળી આતી મુઠયા, ગંગા આજસુ ઘેર. ૪૮
- શાકપાકે તરતીખતર, ખાત ખાત સુખ સેજ;
- ભક્તી ભલિપેરે કરો, હૈકે આણી હેલ. ૪૯
- અતુર કંપ ચોરે ગયો, જમવા બેઠી જે જોડ;
- કયા મનમાં ચીતા કરો, હાગી છૂટ્યા રોડ. ૫૦
- જરૂર પોર ગઈ જમજિ, આનંદ અધિકે પાપ;
- સ્વામિ ધરમા આવિયો, સ્નિધે કરવો ડિપાપ.
- ગુરુને ગાવા બાંધી, કહે જરૂર ના;
- સમયજો આ બાળતે, ખાતેખમ ખરનર.

સંકેત કરેલે, સુંદરી, આવી પારિધે આપ;	
પરજા પાસે પ્રીતથી, સુલી ન ગણ્યું પાપ,	૫૩
એ પંથીને પ્રેમદા, રંગ રમેછે રત;	
હંથ બાળકને સાચવે, વિપરીત સરખી વાત.	૫૪
દય મહિનાનો દોકરો, રાવા માંડ્યો રાજ;	
ધણી ધવરાવા કારણે 'સેરા નડે નહો' લાગ.	૫૫
પરજા પોલ્યો પ્રીતથી, કીક બનાવી ઠાક;	
બાળક એક મૂન પામિયો, દિવસ પપાછે આક.	૫૬
પરજીને પાવણ મર્યું, આપો ધવરાવા કાળ;	
આ પિંડપાંછે ઓરડે, વેણે ધરામાં ઢાળ.	૫૭
બાપે તેડ્યો બાળકો, ગયો ઓરડા માંસ;	
અંધારે આપ્યો અભંગો, તરૂણિયે તેડ્યો ત્યાંસ.	૫૮
ધરણ્યો હુકાનિયો, વિનતાપે કર્યો વિવેક;	
ચરીત્ર રમાડ્યું ચીંતની, નાર તણા ને નેક.	૫૯
પાસે ખેડી પ્રેમદા, મુત ચોભાળ્યો સાધ;	
ગાતે તનને તેડતાં, હેતે અડિયો હાથ.	૬૦
કાંઈક વાંકે વિનતા તણા, કાંઈક પુરૂષનો પુર;	
આવડું વાહાલું અભંગુ, નારીમાં ખડુ ગુર.	૬૧
માર્યો તમાચો માન્યનિ, બિડાડી મેહેલ્યો અણ;	
જાખીણિ પુરૂષ લજાવિયો, શીક્ષા દાધી સંલે.	૬૨
ગેરી આવી ધર વીરો, ગાઈ મુખવંતી મીન;	
વાત કરી વીનાદની પુણ આણું પ્રીત.	૬૩
પાતાકાળ પ્રીને થયો, સંજ્યે 'અથ અનુપ;	
સાદુને કહે શીખાવ્યું, ભારે કર્મનો ભુપ.	૬૪

જમીન નજ ભરવા મર્હ, કુડ ન ભણિ કંપ;	
છીંડે થ ધરમા મર્હ, પરવરે પંથી પંથ.	૬૫
પ્રાગુણ્યે તે એકછે, નર ભણિ નરને નાર;	
વળી વેહેલાં પધારણે, વાહાજાનો વેહેવાર.	૬૬
સુતો ચખળ જે સાપરે, મપા પરલાં ગામ;	
પાણી ભરી આવી નહી, કામણગારી કામ્ય,	૬૭
વેળાવા વિનતા મર્હ, મત્યા ભેઠયાં એ મેળ;	
તમ ઘેર એરી તારૂણી, ખરો રખાઓ એલ.	૬૮
સાહુકો નાર સેલછણી, વાણી બાલે વેદ;	
ભેળયે ઘેર ભઈ પરખુ, ભાગુતારો ભેદ.	૬૯
નર દહે નારી શુભિ, રનેહ કરધો તમ સાપ;	
મારી પસે એવુ નથી, જે આપુ તુજ હાપ	૭૦
શાન્ધનિ કહેરે મીઠ શુભ, નથી મારે કાઈ આટ;	
ઊતરે ધૂનની તાવડી, ફર કુએએ ઓટ	૭૧
આટ હોપ ભો તાહરે, આપુ ધરણું ગયં;	
મુને નિત્યે સંભારણે, ભો મરે તમારો અયં.	૭૨
ઝેર પોતાના પગનણા, પાંચમે કેરા પ્રીત;	
ફાપાં હાપ સામદતણે, રમાની એ રીત.	૭૩
આપતાં આદર નવ કરે, ગાળે દેતો ભપ;	
રાંડ માટી તુજ મારશે, ફોતે પી કાગણ પાપ.	૭૪
ઊતમ ભતની અધમ ઘેર, રાજની માણે રંક;	
મંડીતની મુરખ ભાગરે, એતો આડે અંક.	૭૫
શસની કાપર ભાગવે, શાહુની ભાગવે ચાર;	
કળિમા એવી કામ્યનિ, કરે અંધ રૂ ધોર.	૭૬

વોળાળ્યો વરણાગીચો, આખ્યાં પગનાં ઝેર;
 અવળી પ્રીત અજળાતણી, કરે તરણાનો મેર. ૭૭
 પરણ્યા નરને પરહરે, નીમપે નીમગી જાય;
 અમૂન રસને પારહરી, વીધ હજારહજાર ખાય. ૭૮
 એવા એક અનેકધા, બહુધા જોયાં બહાર;
 ખપાલ ન લાછીયે એહનો, તકાં સુધી નીલ નાર. ૭૯
 બ્રાહ્મણ ખીજી જોડીયે, માટીએ મોકમ માર;
 નીપાત કરે કે નીકજે, એ વિનતાનો વહેવાર. ૮૦

એ પછી.

માગુડ વોળાળ્યો રૂડી પેર, ગુણવંતી આવે નીલ ધેર;
 જોટવત પાટનાં ધાટમાં, વલદ એક મળ્યો વાટમાં. ૮૧
 તેણે સર્વે સાંભળિયું કર્યું, અધીક પાંડાજી નહીં આવડ્યું;
 દોઢા રનેહ પંચીની સાથ, દોઢા ઝેર આખ્યાં તે હાથ. ૮૨
 વાંચગયા બુઝ્યા આનિંધન દીધ, અરસ પરસ કમોલજ કીધ;
 વાસ જણી તે વાલેદ વળ્યો, માંદી માન્યાંનિનો મારગ મળ્યો.
 અહયા હજમ સી મત તાહરી, માનમનિ કહીં દોડી માહરી;
 તપાદેનેણે જોઈયાં હાથ, રનેહ કરી જાહચો તે સાથ. ૮૪
 અમૂવાર અશ્વ જોભે તે એક, નામીને તે નરણું નેક;
 અધિકો એ દોઢો ઉતારત, વિનતાતો કરતીતી વાત. ૮૫
 કરગરીને પાગે લાગતી, માન ધણું મેનત માગતી;
 કરગરતી કળકળતી કાગા, બહુ રૂંગ કરતીતી રામા. ૮૬
 આવળે ધેર અમારે આંક, હમ્મ કરજે અમારે વાંક;
 ગળે હાથ તે વાલા ફેર, આખ્યાં તેને પગનાં ઝેર. ૮૭
 કુણું જાણે મન શી કાપડે; વળી કર્યો ખીજો વાપડે;

તે નરને વળાળ્યો તીર, આવેછે ધેર ભરીને નીર. ૮૮
એ સર્વે ડીકું છે અમો, તરણીના લક્ષણ ભણો તમો;
એવી કહી હજારે વાત, થયું બિધાકું સર્વ ખ્યાત. ૮૯

દોહરા.

વાધને વળિ વકાટીયો, છંદેડ્યો મોટો સાપ;
રોમ તને નહીં લક્ષણ, પુણ્ય પ્રગટ્યું પાપ. ૯૦
મરકટને મદિરા મદો, વીંછી કરડ્યો વેદ;
વંદર એવામાં વળગિયું, ભણે ધણેશ ભેદ. ૯૧
રતપૂત, અને વળી વંડુરો, પુણી વંડાની ચીત;
પ્રતિસા પોતે કરી, પરહરી પળમાં પ્રીત. ૯૨
માફ નહીં હવડાં માન્યનિ, તોતો કોપે ઇંધ;
દેધ બાધાના દખતાં, હેડુ યામાંનું ચીથ. ૯૩
મુક એને જીવતી, તો ઇંધરની આણ;
એક સૂઈ બે સાખીયા, વેદ વચન નીરવાણ. ૯૪
ગૌહત્પા શ્રીધી ધણી, સ્ત્રિહત્પા લક્ષ્મીસાત;
જ્યોત્સના મુકુ જીવતી, તો કોપે અંબામાત. ૯૫
મેહ પ્રતિસા અંતરે, કંપ કરી કરજોડ;
એટલે જ્યોત્સના જળ ભરી, આની મોડામોડ. ૯૬
પોપટ કહે પરભાવતી, ચો બિચર દે એહ;
અધિક વાંક આણું સમો, માન્યનિને શિર એહ. ૯૭
જીવતી જ્યોત્સના બિચરે, ખી પડે કયમ પાગ્ય;
કયમ વિભર વિલા કરે, કહેજી જડે તો જગ્ય. ૯૮
કર જોડે કયમ હંધડો, રહે ધડતો કયમ ધાટ;
માંદી મોશીયાળો કયમ રહે, વેદ બદાવો પાટ. ૯૯

- પ્રભાવતી કહે ચોપટા, થેવો થયો મુખાર;
પ્રતિષ્ઠા ચોતે કરી, વળતો ચો વેવાર. ૧૦૦
- ઝેર માગે જ્યોદા કને, ચો બિતર રે ત્યાંપ;
વિતર વિદ્યા એ ચો કરે, નાવે માન્યા માંપ. ૧૦૧
- ચોપટ કહે પરભાવતી, રહેા આજની રાત;
પતી પાએ લગાડી ચો, વિરનારી કહુ વાત. ૧૦૨
- સાખાણ શુક સલસલા, છીખવ એતો સંધ;
ખીચી જીજા ખાપડી, એણીએ વાળા હલ. ૧૦૩
- મંદીર આવી માન્યનિ, કેડેધા આંચો કંપ;
મુંખ મોટું ઘડુ પાણું, ચતુરા ચેની ચંત. ૧૦૪
- પતી પોતાને પુછીયું, જળ જરતાં ચી વાર;
પગનાં ઝેર એ ક્યાં ગર્વા, કહો નવરંગી નાર. ૧૦૫
- મગો એ કુલ તાહરો, કપમ સોપી એની લાજ;
ચોખાવા અર્ધ ખારણે, હતું તેનું શું કાજ. ૧૦૬
- મોહોશાણ હતી માંદીતણી, પછા દુઃખની ચેર;
કંપનું ક્રીષું કાપડુ, આપ્યાં પગનાં ઝેર. ૧૦૭
- કઠારે છીધા કર કામ્પનિ, સંભારાં બિમીયા ઈંધ;
વણ વાંકે મારવું પડે, તે હત્યા દુલ શીશ. ૧૦૮
- કાઠી બાળક કળકળે, રાઈ મરશે એ આપ;
બાળહત્યા એ દુલને, પ્રોટું ભિગવને પાપ. ૧૦૯
- ચા મટિ મરે સુંદરી, કેહેને માંચી વાત;
પરાણે ત્રાણ તને પ્રિયા, એવડો ચો બિતજાત. ૧૧૦
- મુરખ માંદી માર્હરા, ચીત તાહારોમાં એત;
માલે તમાચો મારિચો, હતું શું તરે હેત. ૧૧૧

- શીદ ક્રીધું એને અડપણું, બચો ધરમાં ગુણહીન;
- બાળક ધવરાવવા કારણે, થયો ક્ષણમાં ક્ષીણ. ૧૧૨
- માર્યો તમારો માન્યનિ, કાઢી મુક્યો બાહાર;
- મનમાં તે ભણી રહી, નિર્મળ કુળનો નાર. ૧૧૩
- પરીપાણ કર્યું પ્રભાતમાં, વળાવા બહુ હું વાટમાં;
- કંધ આગળ માંડી કોણ, ધડવા તારો ધાર. ૧૧૪
- બાળ ભુલિં તું તાહરી, બાળ રાજનીયાં રીત;
- અધિક સગાએ આપણે, કોઈ દિન જાણી શીય. ૧૧૫
- કર નાંખ્યો સ્તન બિપરે, માટે ભાડ્યો ગાલ;
- મૈયર બહુ કેહેશે માહરે, વળતા કુશ હવાલ. ૧૧૬
- ખીજ્યો તે ખારે ભર્યો, ભંભિર્યો ભરતાર;
- કોઈક દિન કાપત કાળજી, તેહ નમેશી નાર. ૧૧૭
- મુજને ક્રીધું માન્યનિ, એતી સધળું ચેત;
- જ્યાં ત્યાં મેં સમજાવિયો, કુકુ ક્રીધું કંપ ૧૧૮
- અપાઈતી માંડી કહી, વિપરીત તારી વાત;
- એતો નિચે મારતો, પતેલું મહા બિતપાત. ૧૧૯
- સાખ્યાય સાખ્યાય સલક્ષણી, હેતે ગ્રાહ્યો હાથ,
- ભુલ્યે હું ભુલી બચો, શીદ તને મુજ સાથ. ૧૨૦
- પમનાં ઝેર તે આપિયાં, તેનો મળ્યો કોઈ દીસ;
- આમર જાત ને આપણી, નાવત મારું શીસ. ૧૨૧
- પોતાની જાંગ બિનાડિયે, પોતે પામિયે લાલ;
- કો આગળ કહી ક્યાં રહુ, ભલે વંધારી લાલ. ૧૨૨
- કઠાર ચૂલી કર અમ્યનિ, પોખવા માંડી પેટ;
- તારું પર તારાં છોકરાં, નિચે મુંકવું નેટ. ૧૨૩

નાગરવેલ તે પરહરી, આખાં પી પળ પાન.	
શાફુત મિંહને પરહરી, ઈછયું સગીન સ્થાન.	૧૨૪
અશ્વગજ વાહન પરહરી, કીધું અરવાહન ઝેર;	
અમૂન ભોલન પરહરી, જમવા માંડ્યું ઝેર.	૧૨૫
આવનાચંદન પરહરી, કૌવચ વાહાલી ક્રીધ;	
મુજ સરીખતિ પરહરી, દીલ તે પરને દીધ.	૧૨૬
વિપ્ર રૂડને પરહરી, પ્રીય કર્યું પાખંડ;	
બપા તિર્યંને પરહરી, દીવાનને ભરીયો દંડ.	૧૨૭
ઘરનીનરા ધરનો ખણી, ભેતો અમૃત ખાણ;	
પર પુરુષ પર નારીઓ, વીધ હળાહળ જાણ.	૧૨૮
પાગે લાગ્યો તેને પતી, સતી ઘોરમણી નાર;	
જીવતિ જામ મારી અમો, તું હૈડાની હાર.	૧૨૯
લાજ રાખણ તું લક્ષ્યા, તુંછે અંગ આધાર;	
જીવતદાન તે આપીયું, તું મુજ રાખણ ભાર.	૧૩૦
મતિસા પતિએ કરી, લક્ષ હજારા કોડ;	
પર નારી મુજ માવડી, કરકમરી કહું કરજોડ.	૧૩૧
છત્ર તું માહારા શિરતણી, જીવ ભીંગારણહાર;	
લઈ રાખી માહારી ખરી, તું માહારા આધાર.	૧૩૨
અમુક્ક ભોડા ઝેરના, પ્રોલ ઘડાવું પાંચ;	
હતી તું સાચી સુદરી, તે નારી જિની આંચ.	૧૩૩
ભેં એ પિણા આવડે, જીવતી ભરીએ ભયો.	
તીકર ધેર ભરી રહો, એવિંદા ગુણ ગાઓ.	૧૩૪
અગીવાર કથા પુરાણ પઠ, કહે કવિતા કરભોડ;	
શામળમટ કહે સોલભો, જપ જપ શીરણહોડ.	૧૩૫

શુ ડા બહોતેરો.

વાત ૧૨ મી.

ઓપાઈ.

પુજી શ્રી સરસ્વતિના પ્રાપ, નથી અંધ મનોહર વાપ;
 હંસ વાહની જાણ સુજાણ, વેણા પુસ્તક પરકાં પાણ. ૧
 ખારમે દિવશે શ્રુષ્ઠિ નીધાન, વિનતા માંડાં વિવિધ વિધાન;
 મતુરા માલી કરી વીઆર, સંજ્યા શોળ અંગે શણગાર. ૨
 શકળ રાગ સંગે સોભીત, આલુપણ અંગે ઓપીત;
 મમક મમક મતુરા માલંત, પુષ્પહાર કંઠે ધાલંત. ૩
 પોતે રમવાને પંચે પળે, આગ્રી પોપટ પાંતર તળે;
 જુહાર જુહાર જુવતીને કીચ, મા-પનિએ મન માની સીધ. ૪
 કમ્પનિ બિભાં રહેઠાં કારણે, પછી રમતા જાણે ખારણે;

- ઠાણે દીન કેવો હજાયશે, ઘેર ધરધણી આવશે. ૫
- સાખાચ સાખાચ થુકે તાર નામ, અગો ભગિધું ભગી કામ;
- વ્યવન પરપર મનમાં વસ્ત્રાં, હેન ધરી ખંને જાણ હસ્ત્રાં. ૬
- શીઝ કરી રૂકું હજાયજો, પ્રાત સમે વેહેજાં આવજો;
- હસમિન તીડ પડે તે ઘેર પૂરણ વીણા એ કરજો પેર. ૭
- ભાવશંકર શુભની વસ્ત્ર, ઝાંઝા નામ ભણિયે સંત્ર;
- કંઠનાથું હલપાણી ખુમ, કરજો કામ્યનિ રૂકું કામ. ૮
- વાન એવી પોપટ કટી; પગ ખેંચીને ઊભી રહી;
- કુણ હલપાણીને ઝાંઝા કુણ, તેનો નામ સાંભળીયાં ઊણ. ૯
- પોપટ લુભને લાગુ પાગ, એક વાતનો સંદેહ ભાગ;
- હાડી કરતીતી તમ કરે, ભીન વસ્ત્રે ધારણ ધરે. ૧૦
- કામ યાંત થયો નેટલે, પોપટ વાત બેલયો તેટલે;
- વીરપર શુભવંતુ જામ, નરપતિસેન રાજનું નામ. ૧૧
- વર્ણ અઘાર વસેછે વાસ, તેમ પુનને પુર્ણ પ્રસાસ;
- ન મજે બાપી ન મજે હંડ, વણ વાકે કે નવ રે હંડ. ૧૨
- ભાવશંકર હજીની કુળ કામ, હલપાણી સુત કેરે નામ;
- પરધે એકે ઝાંઝાં વડુનાર, મહા કુટડી અપરમપાર. ૧૩
- રૂકાં કુળની રૂકું રૂપ, ભાવશંકર છે ભારે લુપ;
- ખાલું ખીલું રમવું રીત, નરનારીને પૂરણ પ્રીત. ૧૪
- એક એકને રૂખી મન કરે, મન ભાવનાં કારણ કરે;
- એક દીવસ એક કિતક થયું, લક્ષણ તે કાસાએ લલું. ૧૫
- નારી બેઠી નાવા કારણ, બેઠી સસરા તેના ખારણ;
- એયો વર્ણે અકલ ધણી, નહાવા બેઠી વડુ બેઠાતણી. ૧૬
- નાવાનો કામ અણેચર આપ, તેમાં ગયો મણીધર સાપ;

- વજ્રવામના મોઢે સર્પ, દસંતો ભયાનક દપ. ૧૭
- પમદુત સમો નમેરા નાગ, પેઢો નાજા કામે માગ,
નારી નીર ભરી નાહુછે, સુએ સર્પ તેમાં ભમછે. ૧૮
- તેતે સસરે દોઢો દ્રદ, કાકોજીતો પામ્યો કદ;
રખે રામાને કરડી આપ, ભેતાં જીવ ફાટીને ભપ. ૧૯
- સસરા જીવે નીચે ખાળ, તેના પેટમાં ખાંદી ફાળ;
સર્પ સામે આલ્યો ભય, ડાસાને દાન જિંતા પાપ. ૨૦
- નહી નાસવા કેરા કામ, કાપું એક કામ્યનીએ કામ;
મર્પ દેનો આંચેછે ડોટ, કામ્યનિયે ગાલી તેની કોટ. ૨૧
- જીવતિયે ઝેરી ઝાલીયો, ખાલક તજે તેને ધાલીયો;
નારી નાહી બિહી તે તર્પ, મણીપરતો પામ્યો મર્પ. ૨૨
- જીજાળા નાખ્યો અકાચ, તે વેગ નોતું કાઈ પાસ;
તે સસરે કાપું નીર્માણ, મારી સર્પ બિડાડ્યો ભણપ. ૨૩
- જો માણસથી, નખ સંવાપ, ખીલી નાંખ્યો પલકલ માંપ,
સસરા મન સમજ્યો સાક્ષાત, કે આગળ નબ ક્રીધી વાત. ૨૪
- એ નારી ભે મન પારશે, સુન મારાને એ મારશે.
એ વાતે કાઈ અચરજ નથી, કે આગળ કહીએ જો કપી. ૨૫
- સમજ્યો વૃધનાણા જે સૂત્ર, એકાંતે તેણે તેણે પૂત્ર;
પિતા પૂત્ર એકાંત, ભાગી તેના મનની વાંત. ૨૬
- અરે પૂત્ર એ વહુને છાંડ્ય, ઘરસૂત્ર બીજીથી માંડ્ય;
જે તું મારા પૂત્ર હોય, મન વિચારી જીવતે ભેપ. ૨૭
- જે જીવવું મનમાં આસો, તો એને મુકીલો રામો;
એ પિનના નહી મુકે વર્ષ, નીચે તાહારે માંચે મર્પ. ૨૮
- એને છાંડ તું આરે આંક, પુછીશમાં પંદુરુકેરા વાંક; ૨૯

આગળથી સુલે છે ખુને, તારૂં છી એતો મારે તુને.

૨૯

દોહરા.

એટા કેહે શુભ જાણી, વચન ન લોપુ આનં;

તમારે મોઢે જાણતાં, લક્ષ્યા પામું લાન.

૩૦

રૂપે સુંદર સુ દેવી, કુળવંતી એ કામ;

કામ કરે ખલુ કામ્યનિ, દીર્ઘવંતી છે લામ.

૩૧

અમો વેમાણ્યું તમ્હાણા, કોહો તે કરિયે દાન;

શા મોઢે હંડાવશે, સત્યું જાદો આન.

૩૨

કાસો કેહે શુભ દીકરા, છોડ છાડને છાડ;

ખીજી કોઈક રાંકડી, તે સાચે ધર માંડ.

૩૩

એ પાઈ.

પુત્ર આશિવાળો બિભા રહ્યો, પિતા પ્રતિ એક જાણત કશો;

શા મોઢે હંડાવો એક, નાચી સાથ ધણી છે નેક.

૩૪

કામકાન કરે છે ધણું, અતોળ વહતરે તે તથું;

અકમલવંતી છે અનૂપ, રૂપે રામાનું રૂપ.

૩૫

સાંપે છે તમારા મર્છ, કહી વાત શુભે છે ધણું;

શુભવંતી શીરોમણિ મતી, કુળવંતી મનોહર મતી.

૩૬

પીપા પચેતી જાણ સુભાણ, પ્રેમદા રૂડી પંચ પ્રમાણ;

ખીજી કરવી પડશે નાર, શા મોઢે મુકા એ ભાર.

૩૭

કુરૂષ હશે ખીજીનો દેહ, સંભારવી પડશે ત્યાં તેહ;

નેહ તમો કોહો તે કીજીએ, તમ ત્વચન મરતક કીજીએ.

૩૮

દોહરા.

કાસો કેહેરે દીકરા, રૂચી ન પુછીય વાત;

એ રામાને રાખરો, તો પાચે ઉતપાત.

૩૯

- દત્તને વગ દીકરી, રૂઠી ન પુછી વાલ્લ;
ખતે દીવસે જગકરી, જુવતી મુકો ભલ્લ. ૪૦
- વરુ યન થયા તેહને, મે રત આખા લાંચ;
કાલી રૂઠી કામગીરી, અરસ થયાં યન પાંચ. ૪૧
- અમરજ પાખા અધિકતન, શો એ અધુર આંક;
શા ખોટે હાંડી મેહને, વહુ તણો શો વાંક. ૪૨
- પાપ એહ સસરાનહા, પાપ કંઈનાં કોડ;
પુર બાધુ એને પરજમે, જુવતી ન ~~મે~~ જોડ. ૪૩
- એક મરીજની દીકરી, દામણ ભને રેહ;
ખીતે દીવસે લાવીઓ, નારી આણી નેહ. ૪૪
- માન્યનિ મન વિચ રીથું, પરડી પાતે પેર;
યન આપીતે તે ગઈ, તેના પાડોશી ઘેર. ૪૫
- તે પાડોશી હંડીઓ, ખાંધે હેન હધીઆર;
તેને ગઈ તે જોરડી, ભારે કર્યો ભરતાર. ૪૬
- દીવસ કેટલા વહી જયા, અમરજ અધીકુ હોપ;
તે ભણે મસરા એકજો, અવર ન ભણે કોપ. ૪૭
- દૃપ પોતાના કળકળે, મુરખણે એ બાપ;
આપી રૂડી મેં તણ, પ્રગટ્યાં પૂણ પાપ. ૪૮
- જને ઘેર ગઈ જોરડી, હેંડે મોડામોડ;
બાધા ગામમાં એ સગી, જુવતી ન મજે જોડ. ૪૯
- વાંકીને વરણાગણી, રૂડી એને રસાળ;
ગારીને સલસણી, માન્યનિ મંદ મછરાળ. ૫૦
- પરમાર માંઠીના મળતિયો, નીત્યે આવે વાસ;
જુવતી સાથ જીવી રમે, પ્રીતે, રહે તે વાસ.

- તેણે મન લીધાચીયું, વેરે પડતે થી વાણ;
 દહાડી કામ કુકુ કરે, કોઈક દહાડો હાણ. ૫૨
- પરમાર જાત તે પચીત્ર નર, મળવું માંઠી સાથ;
 એતો કામણે નીમનાં, હેકુ તેને હાથ. ૫૩
- પરમાર કહે યુગ્મ પ્રેમદા, પરકુ નહી કાંઈ પેર;
 આજ થઈ આવું નહીં, કુંતો તારે ઘેર. ૫૪
- કંપ જાણે જો તાહરો, તો વુજ થું રાખે ચીમ;
 માહારું કે પછી તાહરે, હેઘમ એકનું ચીમ. ૫૫
- ઈશ્વર, આણ જો આવીએ, કે કરીએ વુજથું પ્રીત;
 આણ મુકો અમતણી, રમ્યા જમ્યાની રીત. ૫૬
- કરમચીમે કહે કામ્યનિ, મનુર વિચારો અંત;
 પ્રીત કરે પરમાર તું, જામ મારેજે કંપ. ૫૭
- તું ખીરુએ કંપથી, ભાવટ કહાડું આજ;
 પછે મહાસો વુજ મંદીરે, કરો નિત રૂડા કાજ. ૫૮
- માલ મારા માંઠી તણો, તે અવસાવું તર્ક;
 આજ મધરાતે આવજો, મેળ પમાડું મર્ત. ૫૯
- વારું કહી તેતો ગયો, નિચે કરિ નીરધાર;
 પ્રહરેશતે ઘેર આવિયો, ભામ્યનિનો ભરતાર. ૬૦
- વાળું પીરથું વિધવિધે, ફૂર ફુધને ખાડ;
 પ્રીત કરી પેઢીયા મણી, મન જાટેથી માંડ. ૬૧
- જોશ તમાકુ તાણવા, દિલ ઝાંતે તે દીધ;
 અગ મુકયું ત્યાં ખાંતથી, સ્વામીનું હેતું ચીધ. ૬૨
- પોહોરે તેજો પરમારને, મહે માર્યો મારા સ્વામ;
 કેહે ત્યાં તેને દાટીએ, ૫૦૫ જાણે કાંઈ જામ. ૬૩

- જોવા કારણ તે ગયો, તરણી વચન તત્તે;
- ૫૩ શીરછે જુજુવાં, માંદી ઘોઠા મતે. ૧૪
- કામ્પનિ કેરે મેં કંપ હુણ્યો, ઘટે એને આન;
- રમો જમો મોજા કરો, લેશ પરોમાં લાન. ૧૫
- ભાવટ કાઢી મેં ભવતણી, જેની ધરતાતા જાંત;
- હવે બીક કાની નથી, આવળે નીત એકાત. ૧૬
- પરમાર કહે શુભ પાપણિ, તેં માહું કીધું કામ;
- નૈડાલણ તુને ખરી, હત્યારી તાહાર નામ. ૧૭
- પ્રોઠો માંદી મારીયો, બળ્યા એ તોહારા હાથ;
- પ્રીત તણ તેં પલકમાં, રનેહ દરવા મુજ સાથ. ૧૮
- બવરાબું એણે ખાંતયી, મહેરાબા સરગાર;
- તેહેને મારી નાંખતા, લેયું ન લાગી વાર. ૧૯
- પાપ હશે ને પુરુષના, તે કરશે તુજ પ્રીત;
- એની વચ તેં તેહની, કરશે રૂડી રીત. ૨૦
- મારખો તેંતો ધરખણી, વાર ન ધર્યો વાહાલ;
- હું તુલયા કેહે કથમ ફરે, શું તારી કર્યો ન્યાલ. ૨૧
- જાવા માંડ્યું જોરથી, પ્રેમલ લાગી પાગ;
- ખાડ ખાદી આપો મુને, પછે જાને તમ લગ. ૨૨
- કરમાં કેદાજો આપીઓ, ભુમિ જાડવા દીધ;
- તેહેની તરવારે તેહનું, શામાએ છેલ્યું શીલ. ૨૩
- જો મુંડુ એને જીરતો, મુંછ મરડતો જામ;
- મુજને ઓગિઆળી કરે, વાત જાતમાં પામ. ૨૪
- પ્રાંતે કીધો પરમારને, પછે શીમારી વાત;
- હવે હું હીમત સી રહે, કીધોજે બિતર્ણત. ૨૫

- માંડી મારી નાંખીયો, મારયો પ્રીત પરમાર;
 હવે મુખ કયમ દાખવું, ચોલુ કપગ સંસાર. ૭
- ખુણે ખાતર પાડીયું, પાડી જીમ પ્રમંદ;
 ધણેને પાડે મારિયો, દૈવતણે એ દંડ. ૭૭
- મીત્ર હતો માછી તણે, કરવા આબોધતા વાત;
 એહ મરાયો જાપડો, અધિક હવે બિતંત. ૭૮
- લોક મળ્યા ત્યાં લક્ષ્યા, પગડું ઢાંધવા પેર;
 કુટી મુવા પગીઓ, પગલું ધેરનું ધેર. ૭૯
- એક હાકમ જીને પગી, ત્રીને વણીલ વણી;
 એયો કનુડો શીપઈ, ધારણ રાખી ધીર. ૮૦
- ખાર હજ્યા જીભ લોકને, પરમાં ગયા લણુ પાંચ;
 તેડી એકાંતે તારણી, અધિકિ દધો આચ. ૮૧
- પગલું નીકળતુ નધી, અથડાયા આડે આંક;
 સોચું બાહ્યરે મુંદરી, એ પિનતા તારા વાંક. ૮૨
- દાન નાક તારા ઉચય, મુડયું ચોટવો છીય;
 મુચ ઈટાળી પ્રીતયું, આજ બિગમતે દીય. ૮૩
- ગઈ રથો તકારો ધણી, આપો અમને લાંચ;
 નહીતાર મારીયું તુને, અધિપતિ અમેહું પાંચ. ૮૪
- ભામનિયે ભુડા જાણીઆ, દાવો કરશે દીય,
 એક એકને આધા તેડીને, ઉછાં પાચેના શીય. ૮૫
- જુઓ પાડે જાર સંકુ, રાત અધારી ચોર;
 રૈપૂત જાણે સતમાં, ચોપાસાંછે ચોર. ૮૬
- આપવા તેજ્યા ચોરડે, ધણીક પરમીને અમ;
 પાચેને પ્રાંતે કરવા સમા ચે, સમય. ૮૭

માડુ ધરછે તેહનું, વિપરીત કીધી વાત;

પેલા બેય પડ્યા હતા, ચોખ્ખા સાથે સાત.

૮૮

બહાર આવી જુમ પાડતી, પછવાડે નાકા ચોર;

તરકરે પાંચે હણ્યા, લોકે કીધો સોર.

૮૯

કો દશ નાકા લોક સંહુ, યથો એમ પ્રાતસ્કાળ;

વેર વાળી જતા રહ્યા, ઝાઝી યે જંજળ.

૯૦

માલ જુટાણો માન્યનિં સહી યવાને જાપ;

પાગે લાગે પુર બધુ, જ્યજ્ય શબ્દ મોલાય.

૯૧

તેના ધરનાં મૃત પામીઆં, લેઈ ગયા તે લોક;

જમ મંત્રી સાતે સંચર્યા, શામાને નહીં શોક

૯૨

પોતાનો ને ધરખણી, તેને લીધો સાય;

સ્વાર ધઈ અશ્વો ઉપરે, ઓઢળ લીધુ હાથ.

૯૩

ધર આપ્યું એક વિપ્રને, આપ્યાં વસ્ત્ર અનદાન;

સતી સતી સહુકો કહે, માન્યનિ પામિ માન.

૯૪

હાથા દેછે હેતથી, કરેછે કંકુરણ;

કેસર આડ કુમકુમતણી, મુખ તાતાંતંબીજ.

૯૫

અશ્વની પુઠે અધિકજન, નાણું વરતી જાપ;

શમશાન મધ્યે સામા ગઈ, ત્યાં શું કોતકે થાય.

૯૬

કો પુત્રે અરચે પ્રીતથી, કોઈ નમાવે શીશ;

સતી સતી સતી કહે, મ.જી નહી કો ગીશ.

૯૭

કોઈક માગે દોકરા, કોઈક માગે દામ;

કોઈક માગે રાજરીધ, કરે સહુ સંહુના કામ.

૯૮

કો કહે ચત તારા સમુ, હીમત રહે જો હાથ;

પાગે લાગે પુર બધુ, સંતવન, કરે તે સામ.

૯૯

- લાખ લોક જોવા મળ્યા, વાગે દોલ નીચાન;
અખીલ ગુલાલ ઉડે ધણા, પંચ કરે પરમાણ- ૧૦૦
- સંસાર ખાધો સતી કરે, વિખાણે વિથ વીવેક;
ખીનું કોઈ ભણે નહી, નારી કેમ નેક. ૧૦૧
- સાસરો પહેલા પસંદના, ભણે મધ્યે મર્મ;
કામ કર્યા ને કામ્યનિ, પાપો એવો ધર્મ. ૧૦૨
- માન જિતારે એકરુ પાપછે પરમ પરીત;
આન્ય કોઈ ભણે નહી, અનુસ તણી ચરીત. ૧૦૩
- ધાદપં કુંડળે લોકને, વાગે દોલ નીચાન;
ધોર સોર ગાજી રહ્યો, કોઈ શુણે નહી ધન. ૧૦૪
- લાકડી સાહી રોસો મચો, વહે કયાં ગંધા નીર;
સ્વામી સાથ સતી બગે, પાસી દઈયે પીર. ૧૦૫
- સત્ ગાંધી ચરણ તણી, જોડન કીધી ક્યાળ;
કુમકુમના હાથા કરે, કરી પીગ ક્યાળ. ૧૦૬
- ગરબો જાયે ગિતગા, તોળી વળકે તાન;
માગે લાગે પુર ખડું, માન્યનિને ખડું માન. ૧૦૭
- સ્વામી સુપારેયો કાષ્ઠમાં, છૂતમાં બોલ્યા વાળ;
પાવક પ્રગટાવ્યો પ્રમદા, કીધું આપ્રમાન. ૧૦૮
- અતિ ઘણા આનંદછે, નથી ભણતી નાર;
કલંક કોઈ નથી ભણતું, બામ્બનિ કરે ભાર. ૧૦૯
- સ્વર્ગ કામ સ્વર્ગિણી, જીત નગર રહી;
કેણે કલંક ન ભણિયું, જીત્યાં જસ લેજી. ૧૧૦
- કાસે વિચાર્યું દિલ વીર્યે, એના મોઢું મોઢ;
કલંક એનું આહર કરું, પોચાકું મનના કોઈ, ૧૧૧

- હુંડી દેરવું રેશમાં, કરૂં એ લુંડી ભામ્ય;
છયેને મામ્યા છેતરી, માયો પોનાનાં રણમ્ય. ૧૧૨
- હુણવે હુણવે રામસો, ગરો સીતાની ખાસ;
ત્રીણ સ્વરથી બાલિયો, સસરો કહે સાધાર ૧૧૩
- ખંબગને પ્રાતે કાચો, વળતો માણો કંધ
પરમારને પીટ્યો પ્રેમદાન મનુર લીચાગે અંત. ૧૧૪
- ગળતા પય પ્રારે કર્યા, એમ થયા તે આક;
મતી મામ્યાને મુંદડી, કોય ચિદ જોના શક. ૧૧૫
- મઠી નીપુંડુ કામ્યાની સીતમયા એન;
કહી હરીકેન પામા અંત ન મને હેત. ૧૧૬
- રામી કોછે મર્યને, રહો પેગળા વા;
અમો એને મમજારિયો, બળે નાની શા ના. ૧૧૭
- એક વહુ એક રામગો, એ જ રહે એકાંત;
ખીલતે કહે પેગળા, ભામેછે મનની અંત. ૧૧૮
- પોપટ કહે પરમ. પતી, હવે શું એનું થાય;
ભાગ ભામ્યાનિનો કયમું રહે, કરે કવાનુ બેપાય, ૧૧૯
- સેતીપણું કયમ માયવે, કયમ ડોસો ન કહે વાત;
કનક છાનું કયમ રહે, મામદ માગ્યા ને સાત ૧૨૦
- એનો ભાર તે કયમ રહે, કયમ માને સધળા સોક;
સસરો કયમ છાગે રહે, શમે કયમ મધળો શોક. ૧૨૧
- પાગે નમી પ્રભાવતી, કહે તે વિદ્યા વાણ્ય;
આજ જારી જઈએ અમે, તો હંસરની આણ્ય ૧૨૨
- મતી બોલી સાવધાન થઈ, નેમ શુભે સહુ સાધ;
ઝડપીને પછી ઝાલીએ, તે ડોસોના હાંધ. ૧૨૩

- લાખ લોક જોયા મળ્યા, વાતે ટોલ નીચાન;
અખીલ ગુલાલ ઉડે ધણા, પંચ કરે પરમાણ. ૧૦૦
- સંસાર બાપો સતી કરે, વિખાણિ વિષ વીવેક;
ખીનું કોઈ જાણે નહી, નારી કેમ નેક. ૧૦૧
- સસરો પેરેલા પરણિતનો, જાણે સધળો મર્મ;
કામ કર્યાં ને કામ્યનિ પારથી એવો ધર્મ. ૧૦૨
- માન જનાર એહનું પાપછે પરમ પીત્ર;
અન્ય કોઈ જાણે નહોતું મનુષ્ય તણાં ચરીત્ર. ૧૦૩
- ધાત્તમ કુંડાળે લોકને, વાતે ટોલ નીચાન;
ધોર સોર ગાજી રહ્યો, કોઈ જાણે નહી કાન. ૧૦૪
- લાકડી' માહી હોસો ગચો, વહે જ્યાં ગંગા નીર;
સ્વામી સાથ સતી જશે, પારી દુઈએ ધીર. ૧૦૫
- સત્તુ ગાઈ શરણ તણાં, જ્ઞેનન કીધી જવાણ;
કુમકુમના હાથા કરે, કરી પીળ કપાળ. ૧૦૬
- ગરબો ગાચે ગીતમા, તાળી વગડે તાન;
માગે લાગે પુર ખડું, માન્યનિને ખડું માન. ૧૦૭
- સ્વામી સુવાર્યો કાષ્ઠમાં, કૂતમાં બોળ્યા વાળ;
પાવડે પ્રગટાવ્યો પ્રેમતા, કીધું આશ્રમાળ. ૧૦૮
- અતિ ધણા આનેદછે, તથા જાણી નાર;
કલંક કોઈ તથા જાણતું, ભામ્યનિ કેરા ભાર. ૧૦૯
- સ્વર્ગ કાજ સ્વરૂપિણી, છત નગારે રહિ;
કેણે કલંક ન જાણિયું, છત્યાનાં જસ લેણ. ૧૧૦
- હાસે વિમાર્યું દિલ વીરો, એના મોઢું મોડ;
કલંક એનું આકર કુંડે, પાયાનું મનના કોડ, ૧૧૧

હુંડી ફેરવું રેથમાં, કર એ ભુંડી ભામ્ય;	
છયેને માર્યા છેતરી, માર્યો પોતાનો સ્વામ્ય.	૧૧૨
હળુવે હળુવે રામલો, ગયો ચીત્તાની ખાસ;	
ઝીણા સ્વરથી બોલિયો, સસરો કહે સાચા ય.	૧૧૩
ખંભગને પ્રાતે કર્યો, વળતો માર્યો કંપ.	
પરમાને પીર્યો પ્રેમદા, મનુર વીમારો અંત.	૧૧૪
વળતા પંચ પ્રાતે કર્યો, એમ થય તે આક;	
સતી પામ્યો સુંદરી, કો ચિદ પૂજા દાક.	૧૧૫
કાઠી નીચું કામગિરી ચીનમ થા એત;	
કહી હકીકત માનમાં, જરા ન મળે હેત.	૧૧૬
કોણે કોણે મર્યો, રહો વેગળા વાટ;	
અમો એને સમજાવિયે, બળે નામી શા માટ.	૧૧૭
એક વહુ એક રામનો, બે જાણે એકાંત;	
બીજા લોકે વેગળા, ભાગેલે મનની અંત.	૧૧૮
પાપટ કહે પરમવતી, હવે શું એનું થાય;	
ભાર ભામ્યનિનો કપમ રહે, કરે કવાણ બિપાય,	૧૧૯
સતીપણું કપમ સાચવે, કપમ કોણે ન કહે વાત;	
કલંક છાનું કપમ રહે, સામદ માર્યા ને સાત.	૧૨૦
એનો ભાર તે કપમ રહે, કપમ માને સધળા લોક;	
સસરો કપમ છાનું રહે, શમે કપમ સધળો ચોક.	૧૨૧
પાગે નામી પ્રભાવતી, કહે તે વિદ્યા વાણ;	
આજ જારી જઈએ અમો, તો ઈશ્વરની આજ્ઞ.	૧૨૨
સતી બોલી સાવધાન થઈ, નેમ શુભે સહુ સાધ;	
અકીને પછી આવીએ, તે ઝાંસોના હાંપ.	૧૨૩

- ખીજતો છે વેગળા, નાંખ્યો ચીતામાં~; ૧૨૪
- પડતાંવાંત પ્રાણે થયો, અન પામ્યો તે ત્યાંપ, ૧૨૫
- વિમાન આબ્યું વૈકુંઠનું, અવેર નડીતછે નેહ; ૧૨૫
- સંસ્કારી કાસે રૂપિણી, ગારી કેહેછે તેહ. ૧૨૫
- મારવાની ખીક નેતે નહીં, ખીડે તે શાને કાલ; ૧૨૬
- વળતિ પોતે મહીં પડિ, લુપેછે સધળો સાલ. ૧૨૬
- એ કાસાનો દાકરો, હોતો એનરવા આર; ૧૨૭
- હાડી આવી નવ સકયો, ભસ્મ થયાં તે ઠાર. ૧૨૭
- સાખાશ સાખાશ સંવેરે, કોણે નવ ભણ્યો મર્મ; ૧૨૮
- સતીએ સસરે તારીયો, હંસવરે રાખ્યો ધર્મ. ૧૨૮
- હંકારે તાયા એણીએ, વાળ્યો આડો આંક; ૧૨૯
- સતીએ સસરાતણી, વધુ ધર્યો નહીં વાંક. ૧૨૯
- ખીજ્યો કાસાનો દાકરો, પણ રહ્યો તે સ્થિનો ભાર; ૧૩૦
- એ વિદ્યા વીજીતણી, ઘિરેમણી શરદાર. ૧૩૦
- એક એકથી આગળી, વાતો સાંભ સંવેર; ૧૩૧
- શામળભટ્ટે સુમવી, શુભ નસવંત અવેર. ૧૩૧
- એવી વાત અનેકધા, કેહેવરાવી રાજ ભોજ; ૧૩૨
- કવિ કાળીદાસે કહી, મનમાં આણી મોજ. ૧૩૨
- માધવંડીત મોટો ધણી, પરક્યા તેહ પ્રસાધ; ૧૩૩
- તેમ રખીપલ સુત રાજવી, શોભે તું ધું ભણ- ૧૩૩
- ઈંદ્રજીત ઠાકોર આગળે, કવિ શ્રી કેસવદાસ; ૧૩૪
- રસીક પ્રિયા તેણે કરી, વિવિધ પ્રકારે વીલાસ. ૧૩૪
- મનજી સુન મહીમા ધણી, રખીપલ કેરો પૂત; ૧૩૫
- અંધ રચાવ્યો ગુણનિધિ, શુભ વિદ્યા એ સૂત. ૧૩૫
- ખાર કપા ભુધ આગળી, વાણી વેદ વિલાસ; ૧૩૬
- શ્રીગોડ માળની વીપ્ર શુભ, કહે કવિ શામળદાસ. ૧૩૬
- આતા વડતાં સમજતા, કહે કવિતા કરજોડ; ૧૩૭
- શામળભટ્ટ કહે જાણ્યો, જ્ય જ્ય શ્રી રણજોડ. ૧૩૭

શુ ડાબ હોતે રીં

વાત ૧૩ મી.

દોહરી.

- ૧ દુંદો દુઃખભંગને, મધુએ ભોખન વેધ;
ભિમા અંગથી લીધે-પોં, જોયી નંદ મણિય.
- ૨ ચોતુ રૂડી સારણ, વદને આપે વાણ;
સામા તે સુખ કાચીણી, ખરિ અમૃતસં ખાણ.
- ૩ જોને જુડી સારણ, મેક રહી નહીં જુ-પ;
વિદ્યા રેપણ વિશ્વમા, તે વિષ સપણું જુ-પ.
- ૪ કયા કહુ શુકલાહોતરી, વિદીપ પ્રકારે બપકત;
છાણા સમજુ સમજાને, ભવતારણિને ભકત
તેમે ધવરો તારણી, સમજાની સમય:

- કહે આવીને આલણી, થયો 'જનમારો' બંધ ૧
- દાસ ન આબ્યા કામ્યનિ, આજ પધારો આપ; ૨
- સગીસંધવા નવ સંચરો, તો સિદ્ધત્વાદિક પાપ. ૩
- ન મિત્રા કહેવા પડી, યોગણી સમજી સાર; ૪
- વેદ પાળવો વાપરો, નર જોવો નીરપાર. ૫
- માઝ સમારણો આન્યનિ, શોભીત રજીયા સંધ; ૬
- જણી કણીને નીસરી, ઘણા આણી મન ગર્વ. ૭
- રમજમ કરતી રીઝમરો કરાવ જ્યા કાષો ડેક; ૮
- આન્યનિ આવી અલપતી, પોપટ પાતર હેક. ૯
- જુદાર કર્યો જુગતે કરી, ભાલ્યો પોપટ ભાલ; ૧૦
- આજ બંધુંડે તાહરું, તરણી રૂંડું તોલ. ૧૧
- જંતરોએ જોખનતણી, મતુર દસેછે મહેન; ૧૨
- જમુર દસેછે ચોખિનાં, નોખ ડસેછે નેન. ૧૩
- 'દા કામે સંતે સચરો, શામ્યુ જામ્યા આજ; ૧૪
- મારા સમ મુજ આગળે, મેરા પદોમાં લાજ. ૧૫
- હથી જોતી તે હેતથી, સાંભળ ચુક સુભાલ; ૧૬
- જારી કરવા જોખમાં, પરવશ મારા પ્રાણ ૧૭
- ભલે ભલે ભામ્યનિ, કરો જરૂરી કામ; ૧૮
- કાપા મધીર કોની નથી, નાશ ભેટતાં નામ. ૧૯
- સભુચેર સભતણી, રંગા રાણી રૂપ; ૨૦
- વિભર વાત તેણે કરી, અકલ પડી અનુપ. ૨૧
- કામ કહી સંકટ પડે, કપરી આવે જાગ્ય, ૨૨
- વીજરી વિદ્યા થકે, યોજવજો એ આગ્ય ૨૩
- પગ ખેંચી રહી પ્રેમમાં એનો, અજગી નો. ૨૪

સંભુચેર રાજ કવણ, રંગા રાણી કાણ. ૧૭

કુણ જાગે જુવલી ગઈ, કવણ સેકટું મમ;

કવણ પ્રકાર પિંછા કરો, કવણ જાનું નામ. ૧૮

અથ હીલી માંડી કોણ, વીરતારી કોણ વાત;

શુભ પેરે શીખું અંગે, રહું આજની રાત. ૧૯

શુભ હો શુભ સુંદરી, તજો આજણ સોળ;

ભીને વચ્ચે ભામ્યનિ, તમ્ય તાનાંવંચાણ. ૨૦

એ પાઈ.

જિતરપંથ અમીરક અણ, સંભુનગરની રોળા સંધ; ૨૧

શંભુચેર કરે ત્યાં રાજ, અસંતપ અપા તનથી તાજ.

અદંબદેશ અનખત ધન ધણું, રાજ કરે શંખ તે તણું;

પુન્ય તણી પ્રોટો પ્રવેશ, સુર સુખટ દાના શુભદેશ. ૨૨

જોખનવંન ને જાનું જોર, અનમીટેક રાજ અંકોર;

રંગવલી રાણી ને રોન, પતી સાંચે રાજ બહુ પ્રીત. ૨૩

એક એકને દેખી મન કરે, કોડે કંદ્રપ ફીડા કરે;

નર નારીમા નૌતમ નેહ, પ્રીતી નેમ બપેયો મેહ. ૨૪

પ્રીતી નેમ ધેનુંને વંછ, પ્રીતી નેવી જળને મછ;

પ્રીતી નેવી ચંદ્ર ચકોર, પ્રીતી નેમ મેષ ને ચોર. ૨૫

પ્રીતી નેમ વસંતને વંન, પ્રીતી નેમ લોલીને ધન;

એક એકને દેખી અંબ લંભ, જોડે બચી અંજીકા રમે. ૨૬

એક એકને દેખી લંબ પીચે, લાહો એકી રીને લીચે;

પેર હપ જળને લયકરે બહુ, વચ વંરતે કુનાપતિ સહુ. ૨૭

સુખ સાગર ઇંદ્રાણી ઇંદ્ર, નેમે જોડે જોડણીને અંદ્ર;

રલી હામ નેવી રીજી રીત, પુરણે એ ચાંદ્રને ખીત. ૨૮

કોહરો.

- રંગા રાણી રાતલી, રતી સમોવડ રૂપ;
વાણી અમત રસ યજ્ઞી, ભોળાચારો એ જુવ ૨૯
- રાતન રાણીને આપવા, આવે તંબાળી ધેર;
ખીડાં ખાસઠ પાનનાં, પંચાસ પોઆડ પેર. ૩૦
- વાજી મુઠે વાંકડો, ભોળનવંતો ભણ્ણ;
રામ આલોપે રંગમા, વડે અમૃતવંત વાણ્ણ. ૩૧
- ઝાલોને વળી કૂટરો, મતુર ચિરામણિ રોપ;
ગુણિંગલને બાપકે ધણી, કળી શકે નહિ કોપ. ૩૨
- શુરો પુરો સતવાદીઓ, ભણ્ણ ખીલો કામ;
વિશ્વ મીખાણિ તેહને, ભણ્ણ બાધું નામ. ૩૩
- વાંકી મેસે વાંકડો, મતુર તે આવે પાન;
આવતો દોઢો નારીએ, બાઈ શુષિને સાન. ૩૪
- વિહવળ તે વનિતા ધણ, ધારણ ન રહું ખીર;
પરવશ પડી તે પ્રેમદા, જામ શરૂરી રહે નીર. ૩૫
- બાબ્બ મુર્ધિ બાળાતણી, બાબ્બ રામાનું રૂપ;
કામાતુર પે કામ્યનિ, ડાકાપણ પડિયું કુપ. ૩૬
- ન જીવે જીવતાં જાતને, ન જીવે કાઈ વિવેક;
હાંય નીચ અંતર નહી, નહિ નારીમાં નેક. ૩૭
- કાં સદી કાં સાધવી, કાં જીમ અમીર;
કાં રંગા કાં રાણી, નારીમાં એકું નીર. ૩૮
- પંડીત કેરી પ્રેમદા, આણિ મુરખ સાધ;
રાગનિ રાણી રાંઝયું, કેતે ભેડે કાપ. ૩૯
- વેરેપારીપાની વેતર, જીમની, નીચપે ભાપ;

પોતાના મનમાં વસે, ગુણ તે નરના ગાય.	૪૦
પાપ પુન્ય એ નદ ગણે, ન જુવે રાવ કે રંડ;	
ધર્મ અધર્મ પારે નહીં, વાળે આડો અંક.	૪૧
નીચમાં નીચ નાં સહુ દિવથી ડાહી પાય;	
આમન રસને પરહરી, વીધ હળાહળ ખાય;	૪૨
ઝંઝાળળ તજે ગોરડી, પીધે ખાગનું નીર;	
પતિ પોતાને પારહી, સેવકને દે રાગીર,	૪૩
લાજ મરજા નય ગણે, ન ગણે નાણ દસ;	
જ્યાં દિવ માને આપનું, કરે વિસર્જન વજ્ર	૪૪
સગાં સહોદર કંધળા, કદાચ લે જો કેડ;	
જાત જાન ધરમ્મની, ખરે તે જડે એડ.	૪૫
મારે કે પોને મરે, નીચથું નિસારી જાવ;	
સમજાવી સમજે નહીં, આન્યનિનો મહીમાવ.	૪૬
રામા રંગા જો રાવની, સહુડો કરે સદામ;	
તેને તંબાળી દીત વચો, દરિદ્ર ગુણહીણ ગુનામ.	૪૭
એમાંતે તેડ્યો તેહને, ભાવ ભેદ હીત હેત;	
અર્થ ગયે સોખ્યા અધિક, તન મન ધન સમેત.	૪૮
ભર વિદ્યા કરી જોખમાં, તંબાળીયું તર્યે;	
ધર ધર પુજે જાણડો, માથે આળ્યું મત.	૪૯
રામા નહીં એ રાક્ષસી, જુવનિ નહિ એ જામ;	
માનસી નહિ એ દાનવી, ડોહો તે કરીએ કપમ.	૫૦
ડુખેને દેવટ કરે, શુભિ દેવસંવે છામ;	
જાડીયાં જીવડો તથો, વેદ વિધાતા વ.ચ.	૫૧
સમ દીપ્ત થો વહીં ગયા, જરા નાંરજોનેહ;	

મરવા પડ્યો તે માલજી, દુર્ભજ ઝાંઝો રેહ.	૫૨
માનપનિ કેરે માલજી, સુંઝે તુલને દુઃખ:	
માગ્ય માગ્ય મહારી કને ભાયુ તારી ભુખ.	૫૩
માથે મુગ સરખુ છત્તે, સુખસાગરની ખાત્ર,	
તું બાલે તે પાણિયે, વસ્તુ વારે વાલ.	૫૪
શા માટે તુ દુઃખો, કપા દગીલા આંખે કામ;	
ભાગબ ભાવે તેટલું, રંગા સરખુ રામ	૫૫
દેવતાને દુર્ભજ પાણે, શ્રેણ પુષ્પના પાસ;	
મહિંદત કેરી માનપનિ, દાથીયું તુલ દાસ	૫૬
મરું માંડુ હું તાહરો, રેહિયું આલિધન;	
મોહા માંધા વળે આપીએ, પહિવત ભણી પન.	૫૭
કંમન ખરેખર કેળિયા, જમંદુડુ ભોર;	
તેપ ધણી છુ દુઃખો, ટેક ગયો તુલ તોર.	૫૮
‘વારે તથોળા બાલીયે’, સુખ બાધું એ બાલા;	
જેઈ દાવયે મોતલે, જમણ કરેછે કાળ	૫૯
‘મુકપ માનપનિ જીવો, કોઈન જોયું પ્રાણ;	
એથા દુઃખ બીજું કીયું અધિકપણે મુગ હાપપ.	૬૦
ઊઠી ભણિયું પાં પરી, મુકીય ધરને ગામ;	
જાન મારી રહેયો તમો, કરયો એવું કામ.	૬૧
જ્યાં સુધી મુને દેખયો, ત્યાં સુધિ લેયો કેડ;	
તજીયા આમ હું જોરકી, ભજીય ખરેખર જડ.	૬૨
હાંસને બાઢવાં હરતીની, મીંતા તારી મુક.	
મનના માન્યા માલજી, મુરખતા તારી મુક.	૬૩
મુલને પણ અમલું નથી, રાજ વેભવં કે શીર્ષ;	

- રાને રહેવાતુ નથી, સ્વામી સંગે સીધું. ૧૪
- અધિપ લાગે અજામજી, નવે પામે આંખ; ૧૫
- તુતો હાર દેશનજી, પક્ષને લમ પાંખ. ૧૫
- લેઈ જા મુલને લાડકા ધણી, લેલું હું ગર્ધ; ૧૬
- કહેનો મારૂં રાપને, સરે જો તાગે અર્ધ. ૧૬
- કહેનો જાઈએ નીસરી, જોખ કરીશું જલ્પ; ૧૭
- રાજનો જ રીધ છે, લેઈશું આઝાં રૂપ. ૧૭
- તન જોઈયું તંબાળીએ, હસું કરેશું હેત; ૧૮
- નથર મુઝી કપમ નીસરે, રોજા સકળ સમેત. ૧૮
- હાડા કહીને બે હરપા, વખાણ કરીને વર્ત; ૧૯
- આજ રાને ધડી એકના, કરશે વાપરો તર્ત ૧૯
- તંબાળી કહે તારણી હીચો હીચોળાખાડ; ૨૦
- તે રડવાયો રણ વીરો, હું મનુરને માટ. ૨૦
- ખમા ખમા સહુકો કરે, રૂંદે છત્રની છંપ; ૨૧
- રાજ રીધ રાણી તજો, દેવો શું મુલમાંપ. ૨૧
- પેટ ભરી અજ નહિ મળે, ધાને મુકે રાજ; ૨૨
- ઈંદ્ર સમુ સુખ આ ધડી, તરણી ન કરે તાજ. ૨૨
- શામાને મન સામજે, જરને મનતો જુક; ૨૩
- પરસ્પર ટાક જાને કરખા, અર્ધ નિશાએ લીક. ૨૩
- માઘો જાણે મન વિરો, એ કપમ મુકશે રાજ; ૨૪
- ધરસૂત્ર કપમ મુકશે, મુરખ માત્રા કાજ. ૨૪
- માત્રો આકરો મલપતો, ખેડો દુકાને ખહાર; ૨૫
- સજ ધઈ તે સુંદરી, નરની સાથે નાર. ૨૫
- તેર જોડ ટકાતો, લીધો રાંખરો એક; ૨૫

પુંજ પેતાની પતિતણી, ખાંધી કરી વિવેક.	૭૧
બચડો બીજો બાધિયો, યોગીન સધળી સોધ;	
મધરાતે તે નોસરી, લેઈ સભની રંધ.	૭૭
સ્વાગી શિકર રમવા ગયો, મુક્યાં આકર મહેલ;	
પામર કુણ પુછી શકે, શીવંતને સંબળું સહેલ.	૭૮
ભરીબને સહુ ગંજાયે, મુણ આઘું કુણ જાપ;	
પુછે કુણ પ્રતાપને, મુણ તેનાં સહુ ગાપ.	૭૯
બગાસુ બાપ બજવંત જન, ચટકી વાગે રહે જશ;	
તેને કુંજ પુછી શકે, કયા શુભે કુણ દંજ.	૮૦
બિરાં કામ થાયે અધિક, મેઠા જનને મહેલ;	
ગરીબ બિચારા શું કરે, શીવંત નરને સહેલ.	૮૧
વિનતાએ વેશજ પાલડો, વિપરીત કાપું વસં;	
કુમાન જ્યાં તંબોળિની, આવી પહોંચી તતં.	૮૨
જો જીરે આજણુ, હેતે ખીડાં લે હાપ;	
સમશામા સમજાસીઓ, સુંદ અમારી સાથ;	૮૩
જાક પામ્યો તે ખાલજી, કારખું કોતિક હોપ;	
એકધી એ કમમ નોસરી, કળી સકે નહીં કોપ.	૮૪
તે તડાળી બાપડો, ગયો સાચે શુણીધ;	
મારે પોહાર તે આલીપાં, વિકટ પંપ વિધવીધ.	૮૫
ગરીબ મુક્યાં મેં બાળકાં, ગરીબ મુજી પેર નાર;	
નાત જાત સહુ પરહરી, કરતાં આ બંધપહાર.	૮૬
પનોતી લોહપાદની, હેચે નેન હોપ;	
પ્રીત કરી પરનારણું, સુખી થાય નહિ કોપ.	૮૭
સહુ ચોથે કે આઠમે, વળી બારમે નેહ;	

- પુત્રપતિ સાચો પરહર્યો, ફટ ફટ ભુંડી રાંડ. ૧૦૦
- નિયંત્રી એ નાસ્તરો, નેમ ઘિપાનો સાંઠ;
- મહિપતી નેવો મુકીયો, ફટ ફટ ભુંડી રાંડ. ૧૦૧
- નીમ નમેત્રી નાર એ, નીમ રંગના રંગ;
- સ્નેહ તે સાથે કયમ કરું, કયમ કરું એનો સંગ. ૧૦૨
- રાજ સરખો ચીકપનિ, જોવા નેવો જાવ;
- મહારાં દરિદ્ર રાં કાપેયો, હુંને કુણલ માન. ૧૦૩
- મુતપદ્મ મનમાન્યો મળે, કેમ્તો કો દીધ;
- તે સાથે તરણી નયે, હેલી મારું ચીધ. ૧૦૪
- એમ કરતાં આખું અરણ્ય, નદી વેહેછે જ્યાં નીર;
- રેવળ દીકું દાપતું, તે સહીતાની વીર. ૧૦૫
- વીર તરણી રહે તમો, જમકો લીધો ખાંધ;
- ભામરો લેઈને જિટકીયો, તરણી ખેતારી ત્યાં. ૧૦૬
- માલ લાવો મારી કને, કરે જળ ફીડા કામ;
- જામમાં જઈ આવું અમો, હું હું તારે નામ. ૧૦૭
- અર્થ મર્થને છુગડાં, માલજી મન મર્થન;
- નારી મુકી નીરમાં, નીચંપણે નગન. ૧૦૮
- તારા પ્રર્થપ તે વૃત્ત કને, વૃત્તને તારૂં પાપ;
- જે કરે તે ભોગવે, વેદ પ્રસાદિ છાપ. ૧૦૯
- પરિવ્રજને જ પરહરે, કરે જિપાસનૂ જન;
- તે રવર્ગે કયમ સંમરે, નહં નિવાચીધન. ૧૧૦
- પ્રેમતા જાણીમાં રહી, માને લીધો માન;
- ન રીને હું નીપ-યું, કેવા પપા હજલ;
- કેવલ કરેછે કે મર્થન, નીર મરિને નહા

- એટલે તે સ્થાનિક વિશે, કારમું કૌતિક પાપ. ૧૧૨
- ભમતું ભમતું ભુલું પડ્યું શીશું એક ચિપાળ; .
- મુખમાં કટકો માંસનો, કરતું આંચું આળ. ૧૧૩
- નારી બેઠી નીરબે, સંધીત્ર વિશે થે સ્વચ્છ;
- જળમાં ઝાઝાં જળમરં, નાનાં મોટાં મચ્છ. ૧૧૪
- ચિપાળ તે જાતે સોભીયું; થયું જાજમમાં લીન;
- માસ મુક્યું તટ ઉપરે, મુખમાં લીધું મીન ૧૧૫
- એટલે સિંચાણો બડતો, પ્રીતે આંચો પાસ;
- માંસ મહીને માંચમાં, બેઠી ગયો આકાશ. ૧૧૬
- ચિપાળ પકડવા સુઠીયું, તરફતુંતું લીર;
- મુખથી પડ્યું માંછલું, નાચી પેઠું નીર. ૧૧૭
- ચિપાળ આંખો એળી રહ્યું, થયું જામણું ઘન;
- એચિપાળું ઊભુ રહ્યું, જળમાં પેઠું મીન. ૧૧૮
- નારી નાનીતી નીરમાં, ધારતી બાઠા ધર્મ;
- હાપ ખંખેરી હથી પડી, કરે જે કુટ્યા કર્મ. ૧૧૯
- મેર મેરે મુરખા, ખુદિ તાકરી ખાખ;
- જખ મારી ઝાઝા સોભથી, જાંભળ તું ચિપાળ. ૧૨૦
- માસ ખાઈ બેસી રહનાં તોતો પેટ ભરાત;
- તાકત નહિ જો મચ્છને, તો તું સુખિયો પાત. ૧૨૧
- અર્ધ મળે આ છવિકા, આખાને ને પાપ;
- ચામા કહે ચિપાળને, તારી ગતિ તેને પાપ. ૧૨૨
- મગસણું ચિપાળ તે, ખતરીય લક્ષણ બુદ્ધ;
- ભુત ભવિષ્ય વર્તમાનની, સંધનિ તેને શુદ્ધ. ૧૨૩
- ખુદિ વીમારી બાલિયું, ચિપામણ ઘેરી સાર;

તાડી ગત નવ લહે, પરનો કરે વિમાર. ૧૨૪

માહારે મછ મળશે ધણા, મળશે ઝાઝો મંપ; ,

જો મનુરા નહીં એતથા, તો ધનનો ધાશે ધ્વંસ. ૧૨૫

રંગા તે રાજા તજ્યો, ધણી એકી શિર ગાળ;

આખો તું એળી રહી, માને લીધો માન. ૧૨૬

બાપ મમળના તાહરી, કાલાપણ તારું બાળ;

શત્રુચેર રાજા તજ્યો, કબજેથી છૂટ્યો માન. ૧૨૭

નીમનાં નીચ તું નારછે, ભાખ્યો જોયો ભાર;

માણેતો મુઝી ગયો, ધસ્ય તું હાથ ગુમાર. ૧૨૮

ધિકે કાલાપણ તાહરું, ધિકે તારા અવતાર;

માણેતો મુઝી ગયો, ધસ્ય તું હાથ ગુમાર. ૧૨૯

એપાઈ.

માણે આલ્યો ધણો મગન, નિર્મા નાચી રહી નગન;

સોભે ધણી તો લગ્ન ધરે, સોભે માન મર્યાદા મટે. ૧૩૦

સોભે સોભે સંકટ શુભ, અતી સોભે તે પાનનું મુળ;

અર્ધ મુઝી આખાને ધાય, તેની એજ અવસ્થા ધાય. ૧૩૧

એ વાત અહીંયાથી રહિ, પછી રીત ખીજી શી ધઈ;

શત્રુચેર રાજા રિષ્ટપ; ભારે કર્મવંતો તે લુપ. ૧૩૨

શિકાર સમી આપે આવિયો, કોટીધા લશ્કર લાવિયો;

મઢ્યો મેહેલ જોખનને જોર, દિહું ત્યાં અંધારૂં ચોર. ૧૩૩

પ્રાણી એકે જોડાવી દાથી, વ્યહનિશાં મિત્ર સંગ નિવારી;

રાણાનું કોણે કોણું હણું, કે કોઈએ પમાડી મણું. ૧૩૪

કેટલાએકને દીધું અમ, કેટલાએકને પરકી હાંચ;

કેટલાએક પગિ તેડિયા, અધિકા હલકોરા એડીયા. ૧૩૫

- પેલું કીડું બાપુ ગામ, કાણે નવ રહું કાંઈ નામ;
કાંઈ પછી સરીચો નહીં અર્થ, ગયો ઘરમાંથી ઝાઝો ગર્થ. ૧૩૬
- દાટપાં સાટપાં સાંચ્યાં સર્વ, અહિ આલી આણી મન ગર્વ;
નિશાં રાખતી પુરણ થઈ, જીવતી જીવતી સોષે ગર્થ. ૧૩૭
- ધડિયાં જીવન સાંઢ્યો સાંચા, મોકલી શંભુચેરે પાંચ;
દેતા દાટ્યો ગામે ગામ, નગર નિવાસી ઠામો ઠામ. ૧૩૮
- ગુફા ગહવર નદિયોને નીર, સમુદ્ર જિદ, પરવતની તીર;
પકડી લાવો પલકજમાંપ, ધરા મુઝીને જીરો કયાંપ. ૧૩૯
- જાળો પૃથ્વી જાળો આઠાથ, પકડી લાવો પૃથ્વીપતિ પાંચ;
ન રાજ દેવ અથવા દાનવી, કુણું રાખી ચક્રો માનવી. ૧૪૦
- ગામે ગામને રશે દશ, એવા વાતનણે પ્રવેશ;
રાજ પંકે તત્પર થયો, જાત્ય કરવાને પોતે ગયા. ૧૪૧

હોહરાં

- શંભુચેર રાજા અધ્યો, હેરા ન લાગી વાર;
નાચી નાતી નિરખાં, આઠ્યો તેને ઠાર. ૧૪૨
- માણેતો મુકિ ગયો, લાગીની જ્યાં લગન;
વિનતા પાસે વચ્ચ નહીં, નાચી છેક નગન. ૧૪૩
- એટને કંપ પોનાતણા, આવતો દોઢો દ્રષ;
અરે હજાર આ શું થયો, કામ્પનિ પામી કષ્ટ. ૧૪૪
- ગામશે લામનો હાબકો, કુહેરો કમમ આની પાંહ;
કયાં જીર તહારો ગયો, કમમ જીભી જળમાંપ. ૧૪૫
- કીર કહે શુણ કામ્પનિ, પુરણ ધરને પ્રીત;
નિંજર કરતાં જો આવડો તો કહો રૂડી ગીત. ૧૪૬
- પગે લારો કમમ પૂરપતિ, કંપમ નાચી નીરમળ પાપ;

- કપમ કલંક એ બિતરે, કપમ મનનો સંદે ભપ. ૧૪૭
- પ્રભાવતિ કહે પોપટા, મુરખ તારો મેળ;
- નારી ગઈ છે નીમડી, ખરો ભણિતે ખેન. ૧૪૮
- મુકનારૂળ માણેક અનિ, ધણા ધરેણા ધટ;
- નારી ગઈ છે ચિતની, વેદ બીછે વાટ ૧૪૯
- તરુશિનો તરુર નાની, બચાર સાથે નાહો;
- નારી આવી હપમા, એ કપમ ચુકે દાઓ. ૧૫૦
- નિવે દરશે નરપતિ, પંચ ઇંદ્રાણી પુર;
- કે દશે એને શુભિએ, નારી તો જાશે તુર. ૧૫૧
- નાક એહનું છેલો, જલશે એનું શીશ;
- કેટી કલ્પે નહીં બિતરે, એ આવે બુદ્ધા ઇશ ૧૫૨
- પિત્તર વાત આવે નહીં, માખ ન પુરે કાપ;
- એ નારી નહીં બિતરે, એ કુળ બિપણા હોપ. ૧૫૩
- બોધાઈ.

- શુક કહે સાંભળ સુંદરો, મારી વાત જો મનમાં ધરી;
- જો જો હહુ પિત્તરૂ વાદ, નરપતિના બિતાર્યો નાદ. ૧૫૪
- ભખ મારી રહો તે કંપા નેણે પ્રોહો ક્રીવો પંપ;
- જર્ણમાં જુગતી ઊડી નેમ, અથ રાગરા આઠ્યો તેમ. ૧૫૫
- જીવતી નહીં મુક આ રીશ, સહ એહનું છેદું શીશ;
- પથો કાત સરીજા કાળ, આકુળ વ્યાકુળ બાસે ભુપાળ ૧૫૬
- તે કામ્યનિયે રીઝા કંપ, અતુર પોતે એના એત;
- તોને મન આજી છે રીસ, નિષે હણશે મારું શીશ. ૧૫૭
- અર્થ ગયે હરયો નેણિયે, અગ્રીત એક ક્રીપું તેણિયે;
- મસાણ તેહ નાંદિની તીર, સખત ત્યા બુદ્ધે સહ શરીર. ૧૫૮

- જુવનિ જળમાંથી નિસરી, લાલ મધાદ ધણી નિસરી;
 હેક નગન રાત્રીરે જીઠ, કરે પ્રદક્ષાના સંજની પુઠ. ૧૫૯
- ન ચે કુદ ને બિછજે, ગાય ગીન ને ભાવે ભજે;
 રાંભુચેરે દીઠું તેહ, નારી બિપર પ્રગટ્યો નેહ. ૧૬૦
- વસ્ત્ર પેરાવી પાસે લીધ, આગનારનાગતા અધિકી કીધ;
 હોરા રાગા રાણમાં કપમ રહ્યાં, વસ્ત્ર આલુણજી ને કર્યા ગયાં. ૧૬૧
- તમને કુણ તેડી આવિયું, મધ ધરેણું કુણ લાવિયું;
 નગન ૧૫૩૫ ફેરો કપમ નાર, વિનતાનો એ નહીં વેહેવાર. ૧૬૨
- રેડી નહીં રાખા આ ગીત, અતુર કાંઈક એતો આત;
 હોઠાલ પડે રહો ગગન, તે કપમ નારી ફેરો નગન. ૧૬૩
- આતમાંહ બળેડે કુણ, એતો અમાલ દીઠું જીણ;
 આ ગુનુ દેવણ કુણ દેવ, કોની તમે કરોહો સેવ. ૧૬૪
- અનુરા કેહે મારખો અંડાળ, કુક કંઈ કરનારો કાળ;
 ભવાનીએ લીયો ભાગ, તારો જીણે ઠાળ્યો રાગ. ૧૬૫
- ચોટી ખાધું એનું અંગ, રાખ્યો માતાજીએ રંગ;
 સાપડી મુલને લેહેર લંગન, કાઢ્યાં વસ્ત્રને પર્લ નગન. ૧૬૬
- પાઉ પાઉરે નારી નાધ, એમ કહી ધયા બે હાથ;
 ઘડેકપા બેઠેકપા બાલે બાલ, તનમાં કાંઈ ધરે નહીં તોલ. ૧૬૭
- હસે કાણમાં ને કાણમાં રવે, લયકર ખાધું કૌનિક જીવે;
 કાણુ ઘેની કીની એહ, પરપથ દિસેલે એના દેહ. ૧૬૮
- મુખપાળ બેસારી કીધી ધર, ઘણા હેનંથી આણી ધર;
 આસના વાસના અધિકી કરે, અમૃત મેવા મુખ આગળ ધરે. ૧૬૯
- ન જમે અંન ન પાણી પીએ, કોઈ ન જાણે શરાણ કીએ;
 પુલ પુછારાણે ઉતાર, ભુજા મણિક બેલ્યા તે કાર. ૧૭૦

- સામાતો નવ સાજી પાપ, ચિતા માંહ પડ્યા તે રાપ,
બહુ હાગ્ય નદ્યેને લવે, છવે નહી એ જાણી હવે ૧૭૧
હોહ રા.
- વેથ વિપરીત બનિ ગયો, રંભાવલી ને રૂપ;
બાલે બાપ ધરમાં પડ્યા, તે બાહાર સાબળે ભુપ. ૧૭૨
- પ્રાતે આપે એકબી, પરસ્પર કરે વિચાર;
બાહારથી જાણે એ હસે, ચરિત્ર કરે તે ઠાર. ૧૭૩
- કહે ભવાનિ ભાખ્યાનિ, કહું તમારૂં કીય;
માઠી તારે મુડીયો, તે સાટે તુ.ને લીધ. ૧૭૪
- જલે તુજને લેઈ જતો, સાચે એ શેઠન;
આત તુજને ખાતે કરી, આજીવ તાહારે અંત ૧૭૫
- પોકાર કરતી તું પ્રેમદા, મેં મુકાવી તતે;
શોકી આપો એ દેતને, બેળ.પમાડ્યો મત. ૧૭૬
- ખીર ખાક ધૂત લાડુવા, વડા વેદમી ઠાક;
મુકવા જિતાર મસાણા, માણ એકસોને અઠ ૧૭૭
- સાજી પૈય તું સુંદરી, સુખ પામીય તુ તન,
નહિતર તારૂં જાણજે, માઠી રીતે મત. ૧૭૮
- ભાજ આપે તુજ ધરધણી, તોતો છવે એહ;
નહિતર એને ભણ કરૂં નિશ્ચે નિઃસંદેહ. ૧૭૯
- રંબશર સાંભળ્યું, એ શું કૌતિક હોય;
મને ને એને મારશે, કળિ સકે નહીં કોય. ૧૮૦
- ખીતો ખીતો બાહારથી, બાહ્યો ભુલિ નિધાન;
કુણજો ને તમો શું કરે, કરાએ એહ પિધાન. ૧૮૧
- કુત હથો કે દેવતા, કે ભવાની ભુત;

- શાકલ સિંધ સિકોતરિ, આ અમરજ અદભુત. ૧૮૧
- ખાલી પદમાંથી ખાજકી, લોપુ નહી હમ્નુ લાજ;
- સાજ કર્યું સુંદરી, તે કેહેતે કરજે કાજ. ૧૮૨
- જરૂર હવેતો જગિયું ન કરે ઝાઝા કોપ;
- કહ્યું કામ્પનિનું નહોં કરે, તો લજ્જા પાયે લોપ. ૧૮૪
- ચેટક ચેતાવી ગયું, રાજાએ શુદ્ધ્યું કાન;
- સાજ છે તે સુંદરી, માન્યનિ પામી માન. ૧૮૫

ચોષાઈ.

- જીવનિની નિર્મળ છે જાત, જિરણ જિદ્દ પયો પ્રભાત;
- લજ્જા પામી સાજ પાઈ, એકાંતે સંજી ગિભી રહી. ૧૮૬
- ભામ્પનિ સાથે બાલ્યો જીવ, રામા તારે રૂંડું રૂંડ;
- સાચું બાલને આપો આપ, જીવ બાલે પડે પાપ. ૧૮૭
- શું વિત્યું થી છે એ વાત, એવડા શો હવે જિતપાત;
- શામા બાલી રૂપામી સાથ, હેત ધણીથી બાલ્યો હાથ. ૧૮૮
- રામ દીધાતો સાચું કહું, નહીંતો મનમા સમજી રહું;
- કાળિયૌદધનો હૂતો દીન, આપણે ધેર કીધું ભોજન ૧૮૯
- રાકાર રમી તમો આંત્રીઆ, ચેટક કાઈ સાથે લાગીઆ;
- જમી રમી પોઢયા એકાંત, આજ ભાગુંધું મનની આંત. ૧૯૦
- માજિયાંમાહે આબો જલ, તમને તે કરવા ભક્ષ;
- પરપત જોવા તેનો રહ, ગાજે જોમ અચાડા મેહ. ૧૯૧
- અધોર નીંદ્રા યુકી ધણી, પોઢ્યાં આપણ ધણિઆણી ધણી;
- તમને સેઈ આલ્યો જોડને, ઝખીકી હું જાગી તેટવે. ૧૯૨
- પાએ લાગી તેને પ્રીછળ્યો, સામ લમ કગી ગીઝળ્યો;
- સાંભળ શામા અગુરુજી, ભક્ષ વિશારી, બાલ્યો વાણ. ૧૯૩

રાજને નદીએ લેઈ જયું, રૂધીર માંસ એનું ખાઈયું;
 ચીતાના ચોંટીયું આસત, વાપરયું એ સઘળી વસ્ત. ૧૯૪
 મેં તે સાચે જોડ્યા હાથ, સ્વામીને ગુક મુલને લે સાપ;
 એતો મારા પરણ્યો ધણી એ છવેતો નાર્યો ધણી. ૧૯૫
 મહામ કહે તુજને નહીં ખાણી, એ રાજને હું લેઈ જાણી;
 તારે તેને આપી જાય, અર્થ મર્થ મનુષ્યિ માય. ૧૯૬
 દટ્યા સાંભળ્યા છાનાં જોડ્યાં, અમો જશ્નને સુખા તેડ્યાં;
 તારે તારે હું ત્યાં ગઈ, વળતી વાત ત્યાં ખીજી ધઈ. ૧૯૭
 લાંબો કાષ્ટ ચીતાનો રચી, મનમાં હવે રહ્યો તે મચી;
 મુજને ખાવા પયો મગન, નીચંકપણે હું ધઈ નચન. ૧૯૮
 નવરાત્રી તેણે મુજને નીર, ચોકના માંડ્યું મુજ ધરીર;
 મેં જાણ્યું એ મુજને ખાવ, અગ્નિ આંચ મધ્યે દુઃખ ધાવ. ૧૯૯
 એક વાત મેં મનમાં ધરી, ધણી મુકિત તે કામે કરી;
 વાંદિયાં નાંજે નેટવે, મેં જુઓ પાડી તેટવે. ૨૦૦
 ધાઓ ધાઓ કો દાતા દેવ, સમ્પત્તિ પ્રકાર હરે હું મેવ;
 એટલે આત્રી ચંડી માત, મેં તેને ચાકી કહી વાત. ૨૦૧
 મેં જશ્નને પમાડો મર્ત, ચોંટી જશ્ન કર્યો ત્યાં તર્ત;
 મુજને કેજે લાડુને ખીર, એકસો આઠ મગ મુકો તીર. ૨૦૨
 ત્યારે તમે પાણી સાળા ધર્યો, નહીં મુકોનો માર્યાં જર્યો;
 મારા વજ્ર આભુષણ લીધ, જાતનીએ જાતજાણે દીધ. ૨૦૩
 તે પિત્રે દીધી આશીશ, કેપ તારાતું કોડ જાવિયપ;
 એકી ગતી ધઈ માફગી, સાચું જાણું રાણી તાફગી. ૨૦૪
 રાંખાગ માળાશ તે કંથે કહ્યું મુજ માટે તે દુઃખડું સહ્યું;
 હું ગયે સમે શોકાર, પૂરતી પેર તું નીર્મળ નાર. ૨૦૫

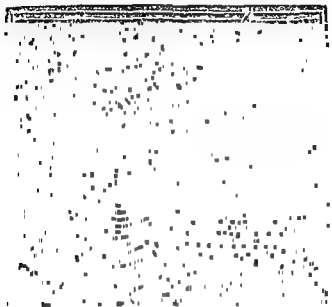
ઉભા એક આંખલીની તળે, ત્યાં લશ્કર ડોઈ નવ મળે;
 પાણી પીતો ખીતોનો મન, કાળિયૌદ્યનો મેરો દીન. ૨૦૬
 કાંઈક એટક સાથે આવીયું, સાચું, ભુવતિને ભાવીયું;
 કદા થકી ખમાયું આપીયું, અધિક હેત સ્થિયું થાપીયું. ૨૦૭
 મમાણમા મુકપાં પકવાન, મન્યનીને ખહુ દીધાં માન;
 નીત ઉઠીને પ્રણમે પાગમ, જડી જીવતિને રૂડી જાગમ. ૨૦૮
 શોભીત પેહેરાબા ટુંગાર, અલખત સુંખી અપરમપાર;
 એને દેખી જીગતે જમે, એ સંગાયે રંગે રમે. ૨૦૯
 ખીજી રણિયો એની દાસ, પુરપતિને લાગ્યો તેનો પાસ;
 હું તાહારો સેવક જાણીએ, જીગરો મારો પ્રાણીએ. ૨૧૦
 હું તહારો અપરાધી રાંક, ક્ષમા કરજે તું મહારો વાંક;
 મુજ માટે સંકટ ખહુ પડ્યું, તે દુખ મુજને ઝાણુ અડ્યું. ૨૧૧
 મુજ માટે મરણ તું ગઈ, ખરી નિશાં તે મારી ધઈ;
 તું પટરણી તારું રાજ, હું આકર સેવાને કાજ. ૨૧૨
 તારૂં ધન ને તારી માલ, મુજને તો કર્યો તે નાલ;
 હું તારો પામર પેઠીએ, વિનતા જાણુ વેઠીએ. ૨૧૩
 કળજીગમાં એવી કામનિ, ભરતાર સોટે મરતિ ભામનિ;
 આધા જીગમાં દીઠી તું, તેણે હેત કંઈકું હું. ૨૧૪

દોહડા.

ખાધું પીધું ખુખી કરી, ખીજી પડાવ્યો પાગમ;
 પોપટ કહે પરભાવની, જીવો જડી એ જાગમ. ૨૧૫
 એમ વીજરી આગડે, તો તો ન્યુજે જાણીએ;
 નતીતર નાકે વઢાવશો, ધેર રાંધીને ખાણીએ. ૨૧૬
 માખાશ સોખાગ દેહે સુંદરી, સાખાશ પોપટ પવિત્ર;

શુ ડાખ હોતે રો.

વાત ૧૪ મી.

ચોપાઈ.

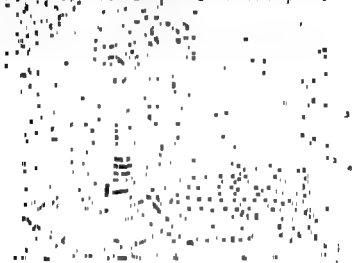
જય ગોવિંદને જય ગોપાળ, જય કર્ણાનિધિ કૃષ્ણ કૃપાળ;
 જય જગપતિને જય જગન્નિથ, જય આલ જિમીયાપતી હંશ. ૧
 જય સુરનાયક જય દેવેન્દ્ર, જય નવચંદ્ર ભાસ્કર ચંદ્ર;
 મનખનપુર મહુચર બાળિયા, જય કલ્યાણ રૂપી કાળિકા. ૨
 જય માત તાત સિંવ સિંધ, જય અષ્ટમા સિંધ નવનિધિ
 જય કિરનાર કરતા શુભ કામ, જય દશરથ સુત સિતારામ. ૩
 ગાત્ર પિય ગરવા ગાત્રપતિ, જય વિલા સાચી સરસ્વતિ;
 જય જય હંદ અનુપરૂણા આપ, નાનામટ ગુરુ પરતાપ. ૪
 જય ગિતાપતિ લક્ષ્મણ બેધું, અચેત્યાનામ કર્ણાના મિથુ.
 પાષાણ તોય વિશે તારિકા, રાવણાદિકે મરડી ગાગિયા. ૫

સેવળી પિટ્ટા શીખવી, ચાતુર માત્ર મરીત્ર.	૨૧૭
બુદ્ધ કથા એ જોતરી, વાળી વિવીધ પિંછાસ;	,
અવેર જસવંતા આમળે, કહે કવિ શામળદાસ.	૨૧૮
શામળભટ્ટ મી નગરનો, આળ્યો સીંહજ ગામ;	
મધ કરાળ્યો ગુણનીધી, નવે ખંડમાં ગામ.	૨૧૯
શાણા સમજી સમજ્યો, કહે કવિતા કરજોડ;	
શામળભટ્ટ કહે જોલજો, જ્ય જ્ય થી રાણેડા.	૨૨૦

વાત ૧૩ મી સમાપ્ત.

શુ ડાળ હોતે રી.

વાત ૧૪ મી.

ઓપાઈ.

લય ગો પિંદને લય. ગોપાળ, લય કરાણાનિધિ કૃષ્ણ કૃપાળ;
 લય લગપતિને લયે લગપિય, લય આલ ગોમીયાપતી ઈશ. ૧
 લય સુરનાયક લય દેવેન્દ્ર, લય નવચક્ર બામ્કર ચંદ્રા
 મનમનપુર મહુમર બાળિયા, લય હલપાણ રૂપી કાળિકા. ૨
 લય માત તાત સિંચ સિંધ, લય અષ્ટમા સિંધ નવનિધિ
 લય કિરનાર કરતા શુભ કામ, લય દયારથ સુત સિતારામ. ૩
 ગજુ પિય ગરવા ગણપતિ, લય વિલા સાચી સરસ્વતિ;
 લય લય હાલ અનપુરણા આપ, નાનામટ ગુરુ પરતાપ. ૪
 લય ગિતાપતિ લક્ષ્મણ બેધું, અચેક્યાનાથ કરાણાના મિધુ.
 પાષાણ તોય પિયે તારિયા, રાવણાદિક ગરડી મારિયા. ૫

જય વ્રીસવન ચોકુળ ચંદ, દેવગ્રા સુત નંદનનો નંદ;
અડસક તિથે મંગા નમંદા, જય સરસ્વતિ દેવણ સર્વદા.
ક્રમભાત તમારી હરી, કરુણામય કરેવાયા કરી;
વાયુને વશ તરણું રોપ, જોર એટલું કવિનું જોય.

છપા.

શિવ સરીખા નાત, ખાત જીમીપાછ મોટાં;
જીપાસન અધિક અનેક, એહ ચીજ સારવે જોટાં;
તેજિય કેટિ દેવ, સદુ પેહેલા પુલ્કાયે;
રાહજી આઠાશી વિપ્ર, ગુણ સદુ લેવા ગાએ;
સિંદુર અંગે શોભીતું, મોઢીક અજત અહારછે;
શામળ, કરે શેવો સદુ, ફુંદાજો ઘાતાર છે. ૮
ભાગ્યદાળી ભરપુર સહોદર કાર્તિક સરખા;
રાત રાતેચર રૂપ, પ્રતાપ પ્રબંધે પરખ્યો;
સિંધુસુત કરિ પદન, છએ શાસ્ત્ર એમ બોધે;
પ્રતાપ પ્રુપ પવિત્ર, નહીં કે એને તોલે;
સુખદાયક શેવો સદુ, ધટિત વાત મહિમા ધણે;
તારણ તરણ જૈવોકર્મા, સ્વામિ શરતિક સુત શિવતણી. ૯

ઐયાઈ.

વાત કામપનિ કે નવ કજે, આરી પોપટ પાંતર તજે;
જોરે કરતાં જીવન જન, પેર મેનાનો મુજને ધાય. ૧૦
સામ દામ કરવા બે ભેદ, વાડ જવા નવ દેવી વેદ;
સાખાઇ તુને શોભણી સાર, ધન ધન આ તારે અવતાર. ૧૧
કાલ શેઠ આપણા આવશે, સિધિ તે રૂડી લાવશે;
ત્યાર પછી નહીં થાએ ભર, ભરતારતણી ભારે છે ભાર. ૧૨
ત્યાર પેહેલાંતો રંજે રમો, ભરે ભેગાં બેલીને જમો;

- તેજીપર આણી, બહુ હેન, શુભ રતની સુવાડો સેન. ૧૩
- જીવતિ તુલ જોબન જાપણે, ધડીએ વરસ સોસો પાપણે;
વળતિતો પળટાણે વેચ, ઘોળા પાચે ધીરના કેચ. ૧૪
- કટિ ચિપિળ પાચે રતન રંગ, ભારે જોબન પાચે ભંગ;
તે માટે તમો તનપર થાઓ, જીવતી ભરી રમવા ભાઓ. ૧૫
- વાત ચુકની મનમાં વધી, હેત ધણે તે નારી હધી;
ખાતે તારા સમ આગિયું, જરૂરપણે ભરી ભગિયું. ૧૬
- ખાન પાન પોપટને લીધ, કહ્યા દ્રષ્ટ કોડેથી કાપ;
પાગે પ્રણમી બોલી તેહ, કહી વાત આણીને સ્નેહ. ૧૭
- રખે કહેતો તું કોને વાત, કરે ચેક આપણની ધાત;
પોપટ કહે સોભળ પ્રેમદા, ક્યન કોઈ ભણિ નહી કદા. ૧૮
- ભાઓ જરૂર રહુ કાવળે, પ્રાત સમે વેહેલાં આવળે;
રખે તમો કહીં સુકા ભાઓ, ભાપ આપણને મારજ આઓ. ૧૯
- મતુર સુહાણની નારી જમ, કરવું ઘટે તો કરજો તેમ;
એમ વિભરી કરજો વાદ, ભાઓ મનમાં આણી ઉસાદ. ૨૦

: દોહરા :

- પ્રભાવતિ કહે પોપટ, એતો અમરજ હોય;
મતુરસુહાણ તે કવણછે, કળી સડે નહીં કોમ. ૨૧
- કોણછે તેની કામ્પનિ, કોણ તેહનો ભર;
કોણ આમને નામ કોણ, કોણજો કમન ભરતાર. ૨૨
- કમ પોતે ત્યાં ગિરી, કમ પતિ લાગ્યો પાગ્ય;
કોણ પ્રકારે છેતર્યાં, કોણ દેજ રાણે ભાગ્ય. ૨૩
- શુક એ વિદ્યા ચિખવો, કરો એટલું કમ;
ત્યાર પછી ભણું અમો, કરાવ કરે આ કૂમ. ૨૪
- શુક કહે સોભળ મુંદરી, વાર કહું એ વાત;

દહાડી કરોછો તેમ કરો, રહો આલની શોત. ૨૫
 વાડે કહિ પિનવા રહી, શુકે ખોલ્યો શુભ વાણ;
 શુભે ચોકાણી વારતા, ખરી અમૃત રસ ખાણ. ૨૬

ઝોપાઈ.

પીંપળવડુ પાટણ ગામ, કુંવરપાળ નરપતિનું નામ;
 વણું અઠાર પસેછે લોક, રૂકુ રાજ કોને નહીં શોક. ૨૭
 લોક સમજાને લાડલ કરે, આણું ધર્મની ત્યાંતો રૂંદે;
 તેડુ ગામનો એક ઠાકરો, અધિક તરવારીછે આકરો. ૨૮
 અનંખીને અહંકારી રૂપ, માને નેને જોડા ભુપ;
 વરા વરતેછે ખાધુ ગામ, ચુકાણું ચતુરો તેનું નામ. ૨૯
 તેને ઘેર કામ્યાનિ કુળ શુર્ષ, જગીસ લક્ષણ જો ગુણ જુર્ષ;
 રૂપે રૂડી જોટમ મતી, સરૂપ નામ દેખાતી સતી. ૩૦
 શાંકુ બાલે ન નીચું જુવે, વહેલી બીડે ને મોડી સુવે;
 એક આંધે ધણી પાણી પણી, આસ પસેછે પ્રીતી ધણી. ૩૧

દોહડો.

એક દીન નહાવા કારણે ભાવે બેઠો ભરતારડ;
 પાસે બીભી છે પ્રેમલા, સંજપાછે સોળ ટુંગાર. ૩૨
 અરસપરસ વાતો કરે, પાસે બિનોબક નીરડ
 ખાંડતણી જોગો કરી, કરેછે શુર્ષ ચરીર. ૩૩
 એટલે વઈશને દોકરો, કમવંત કુમાર;
 જતો દોક જુદાજાએ, છે પૂતળો જગર. ૩૪
 મકર પચવીશે મલપતો, રૂકુ રહીયાણું રૂપ;
 ભરજેશન બીને વાનછે, અકલ ધણી અનૂપ. ૩૫
 વસ આલુપણ આપોનાં, કામ સરીખી કાપ;
 નાપા બેઠોછે માનુરો, તે વોટે તે કાપ. ૩૬

તન મન ધન તું માહરા, તું દેવાધિ દેવ.	૪૯
જુવતિ વ્રજ જળા તને, હેતે જોડયા હાથ;	
રમેા મુજ સાથે રાજવી, સંગ કરેા મુજ સાથ.	૫૦
કામાતુર હું કાયા વિશે, કામ પાસંગા પૂર	
ભરતારને આવી ભોળવી, ન્યાબું તુજમાં નૂર.	૫૧

છપા.

કામાતુર ન જુવે કર્મ, કામાતુર ધર્મ ન ધરે;	
કામાતુરને શી ધર્મ, કામાતુર મરે કે મારે;	
ન બેલે કામાતુર કામ, શાસ્ત્રની વાત ન સુમે;	
કામાતુર ન ભજે શામ, ખુશિ એકે નવ જુને;	
કોટિ 'અવગુણ' કામાતુરે, ધર્મ મારગ તે નવ ધસે;	
અપતસ ને અવનીપરે, સર્વે તે નેમાં વસે.	૫૨
હું રુંકે કાં રાખ, કાં નરને કાં નારી;	
કામાતુર શી કલંક, હોડ હડ હીંમત હાડી;	
પૃથ્વિનું પામે પાપ, દોરગ રહે તેને રહે;	
સ્વપ્ને ન જુવે સ્વર્ગ, તે પર નાચીને નહે;	
લક્ષ વિંછીની વેદના, પડે તે નર-જન દડમાં;	
શાંમળ કહે કોઈ રજે કરેા, પ્રિય પરનારી પિંડમાં,	૫૩
દોહરેા.	

મહુકો કહેરે માન્યનિ, મધ્યાન સમય છે લીધ;	
કંપ મતુરો એતથે, છેદશે બેનાં શીથ.	૫૪
ફરિજન દેખશે દોહિલાં, માર્યેછે મધ્યાન;	
હવડાં અહીં કોઈ આવશે, જીવનું જોખમ જાન.	૫૫
કામ્પનિ કહેરે કાપરાં ફેલ કરે શાં ફોક;	
જખ મારેછે ધરધણી, જખ મારેછે સેક.	૫૬

ખાર ગાઉ હિન્ડ ગણ્યા, ન ગણી ભરતારની થાંત;	
વિપમ હતી એક વાવડી, આપ થયાં એકાંત.	૫૭
હુનો વા વાશે નહી, નાચી કરે ન લહે નામ;	
તુલ સામું ને કે જુવે, રૂંડુ તેના ઠામ.	૫૮
વાડીમાં તે વાવ છે, તેમાં મોઢે ખાડ;	
બે જણ બેઠાં તેહમાં, ન મળે તડકા ટાહાડ.	૫૯
જોખ કરાવી જાહે, બાગી તેની જાખ;	
કામ યાંત પમાડીયો, સંધલે પાખ્યાં સૂખ.	૬૦
અતુર સરખા આર લક્ષ, પ્રાજપ કરે સત પાંચ;	
જાહે કહે જા જોખમાં, હુની નહીં આવે આચ.	૬૧
માન્ય કહુંને માન્યનિ, કાખ્યા તુલને ઈય;	
વાર લાગી તુલને ધણી, ધણી હેલશે શીય.	૬૨
તવામી મુલને શું કરે, તમે તમારે જાઓ;	
જુવો અચીત, માંડીએ, લખ્યું હશે તે પાઓ.	૬૩
આસ પડે આસામતાં, ઓધડીયાં વીત્યાં આર;	
નાહવા બેઠાં નાહાંસો, જુપ સમો ભરતાર	૬૪
ધડી બે આર બેથી રહ્યો, વનિતાની જોઈ વાટ;	
સામા શેવક મોકલ્યા, રોક્યા પાણીના ઘાટ.	૬૫
વન વાડી જોવારાચીયાં, જોવરાબ્યા વસેમા ઠામ;	
શામા શે આવી નહીં, ઘેલું કીધું ગામ.	૬૬
દય વિશ માળીસે જન, શેવક સર્વે સમેત;	
શેડા શીમ જોઈ વળ્યા, એવું મેને હેત.	૬૭

સોરઠા.

પરહી પોતે પ્રીત, રિસે થયો અલર રાહડો;	
રૂડી નહીં એ પ્રીત, જુવતી મુકુ કયમ જુવતી.	૬૮

- લજ્જા કરશું યોષ, દેખતાંવાંત દેવટ કરું;
 કાપામાં પ્રગટ્યોં કોપ, રજપુતને ચીસાળુવો. ૬૯
- અજ્ઞ હૃત્પાદિક પાપ, શાપ એનો ગાણે ગણું;
 અતજી બળ હું આપ, છળ કરી મુજને છેતર્યો. ૭૦

દોહરા.

- પ્રતિજ્ઞા પતિએ કરી, દુઃખ આણી તે દીધ;
 લાખકોડ વિશે વસા, શામાનું હેતુ રીધ. ૭૧
- છળ કરીને છેતર્યો, નિરનું લંધું નામ;
 કહો 'ભાઈ' એ ક્યાં ગઈ, ભોવરાબું બાધું ગામ. ૭૨
- જીવતીને મુકુ જીવતી, તો અજ્ઞહૃત્પાદિક પાપ;
 દેખતાં વાંત દમુ નહીં, તો ઈશ્વર આણે આપ. ૭૩
- રામ દુહાઈ ધિવ આગના, અંબામાનની આણ;
 અમુક કરું નહીં કોઈને, પરહર એના પ્રાણ. ૭૪
- 'મુજને ભણ્યો શું બાળકો, મુજને ભણ્યો શું રાંકડ;
 લાખકોડ વીધે વાસ, વડો વહુવરના વાંક. ૭૫
- તો મુકું એને જીવતી, દેખતાં એનો દેહ;
 કોઈ અજ્ઞહૃત્પા હજો, તજ્યો આજ્યાં નેહ. ૭૬
- એમ પ્રતિજ્ઞા અતિ ઘણી, ક્રીધી દશને વીસ;
 પોધી ઊપાડી પાઠની, વચમાં આણ્યા ઈશ. ૭૭
- વારયું કોનું ગઈ કરું, ન ગણું એનું પાપ;
 ચિપારસ માનું નહીં, ન ગણું એના શાપ. ૭૮
- જાંબુડ જળ ભરવા ગઈ, પેઠી કાઢના ઘરમાંપડ;
 એકાર્યો મુજને ખારણે, તરણી પોતી ત્યાં, ૭૯
- મુજને શું ભણ્યો પ્રાણદા, હીંગ મરીનું હાડ;
 અપદ કદિ ગઈ કામ્પનિ, વહી ગઈ ખીજ વાઢ. ૮૦

- મુજને શું જાણ્યો આગળો, ભીખનો માગણ હાર;
હું રહીઆણો રાજવી, જસવંતો ઝુંઝાર. ૮૧
- પોપટ કહે શુંજાં ત્રેમદા, શેઠાણી સમર્થ;
એ નારી કપમ ઊગરે, કપમ સરશે એનો અર્થ. ૮૨
- પાગ્યે કપમ લાગે પતી, સતી શી રીતે ધાપ;
સાસુ સસરા કપમ નમે, ગુણ કપમ એના ગાય. ૮૩
- ખમા ખમા સહુ કામ કરે, કપમ કંપ રહે કરજોડ;
સ્વામી કપમ સેવા કરે, આન્યનિના રહે કપમ મોડ. ૮૪
- વિજાર વિદ્યા હોય તો, અકલ ફેલાવે! આજ;
કપમ રહે જીવતિ જીવતી, કપમ રહે એની લાજ. ૮૫
- કપમ વધ ધાએ કંપડો, કપમ કરે પ્રતિસા ફેક;
કપમ ગુણ આલે ગામમાં, વશ વરતે કપમ લોક. ૮૬
- પ્રભાવતિ કહે પોપટા, મૂરખ મૂઠ અજાણ;
એકે વાતે નવ ઉગરે, પ્રેમદા જાશે પ્રાણ. ૮૭
- એતે છાનું કપમ રહે, કહે એ સગ શા ખાપ;
કપમ માને એના કંપડો, કપમ મંદ સહુના જાપ. ૮૮
- શુક કહે સાંભળ સુંદરી, વાર કહુ એ વાત;
સારી પેરે ધિખવું, રહો આજની રાત. ૮૯
- પોપટને કહે પ્રભાવતિ, કપમ ઓલવી એની આંચ;
એહ વાત જો શીખવે, તો ના જાણ દિવસ પાંચ. ૯૦
- વાર કહિ વનિના રહી, શીતારખાં ચરણા ચીર;
વાત શુદ્ધાનો ઝારતો, ધારણ ન રહે ધીર. ૯૧
- જીવતીએ જાણ વોળાવિયો, વપુ વિચારી વાત;
વડી વાર લાગી મુજ, અનિ પયો જીવત. ૯૨
- પક્ક એકેનો વાપરો, પ્રાદ ઘટિ પે પાંચ;

કંપ કોપરો આહરો, દેરો અધિકી આમ. ૯૩
 જોમાં ડાહ્યાપણ શું કરું, એમાં સમ ચા ખાળી;
 અતુરો થી માગવું, કેમ મલપતિ જાળી. ૯૪
 કુવા બેપર એક પિંપળી, હેઠળ તેના ડાળ;
 અપાગ પાણીએ તેહમા, પાછળ બાધી પાળ. ૯૫
 રામા વળગી રાસડે, કામ્પાનિ બિનરી કૂવ;
 કાડે વળગી કંઠે કરી, માહા મનોહર રૂપ. ૯૬

છપા.

દેના જાતે ડાહી, વિચારી મન વિભરી;
 નબ આણી કોની બીક, નિર્ભય છે તે નારી;
 કપટ મે જાણી કોય, પડી પડી સહુ પ્રેમે;
 અરે અરે કહે એક, દુનીઆં દુઃખ એનું દેખે;
 ખૂત આઘી જાપા વિશ્વમાં, બિતાવળ કરતાં આખડી;
 મતુરા મતુર સુદાહની, કલંક વરણત કુપે પડી. ૯૭
 જુમ પાડી બહુ બહાર, અધિક અન્ધા એ આપે;
 રાણી રહીઆયુ રૂપ, પડી પાણીમાં ગાપે;
 કોઈ મુંછાળો મર્દ, કુપેથી કામ્પની કંદાડે;
 કંઈ એનાને જાણ, પતકમાં વાત પહોંચાડે;
 હાહાકર સગળે મયો, જુગ બાધામાં ગ્રાહરી;
 મતુરાને એનાવીઓ, પડી તારણી તાહરી. ૯૮

સોરઠા.

વૃનિના બેપર વેર, રાખતોતો ન રાજવી;
 તરત ઉતર્યું જર, પ્રીત વધી પરપરે. ૯૯
 ધિક ધિક તુલ અવનાવ, અવગુણ જાણ્યા એહના;
 નિર્મળ મારી નાર, મહા હેત મુજ બેપર. ૧૦૦

ધસમસ કરતો ધીર, વરણાગીઆને વાંકડો;

સિયિળ થયું ચરીર, ધયો રાંકડો રાજવી.

૧૦૧

દોહરું.

જીવતિ જળ ભરતી હની, બે આર પાંચને સોત;

દોઢી તેને દામાણી, વેગે આઢી વાત.

૧૦૨

જુમ પાડી ત્યાં બહુ જણે, લોક જાયછે ત્યાંય;

ધસમસ કરતા ધાયણે, માંટી પોતાને માંય.

૧૦૩

અતુર ચુહાણની ચીંતની, સતી રૂઝપા નામ;

પડી ખમારી કુપમાં, યયું તે મારું ક્રમ.

૧૦૪

કો કોઢે મારી કામ્મનિ, કો કોઢે મારી નાર;

કડા કનકના આપીએ, આપું એકાવળ હાથ.

૧૦૫

ફુંડળ આપું કાનના, આપું મોતીના હાર;

માકર ધઇ તેને રહુ, નિવે તે નીરધાર.

૧૦૬

જાણીતા તારા જળનાણા, પ્રેઠા બિનારયા પાંચ;

ખસારી કાઢી ખારણે, નાવા હુની આંચ.

૧૦૭

પુછેછે પાડોશણો, પુછે સેયર સાય;

કપમ પડ્યાંતાં કુપમદે, કડો વિગતની વાત.

૧૦૮

નાવા ખેડોતો નાહોતો, સજો તડકો ને ટાડ;

હુંનો જળ ભરવા ગઈ, મેં જાણ્યું ધૂન હાડ.

૧૦૯

એમ દહી બિનાવળી, નર કાને લાવું નીર;

આંટી આવી રગ તળે, મડી હું તેણી વીર.

૧૧૦

વેલે વસગી હું રહી, બાગ્યાં દેડાં હાડ;

જળયિ જીવતિ નિસરી, પરમેશ્વરનો પાડ.

૧૧૧

વળગાડી વીચેક જળ, ખમા ખમા રહે લોક;

કોપોતો'જ કંથડો, શમીએ તેનો ચોક.

૧૧૨

- વાર દીધ વધામણાં, ઊતારના ઊતાર;
બાધા લીધી બહુ આપડે, બામ્બનિને બરતાર. ૧૧૩
- કર્યા લાખિણી લાડવા, ગુદ સુંઠ ને મૂત;
હેડપાક હેતે કર્યા, તાલ્યં ચુરમાં તર્વ. ૧૧૪
- માયે જળ પાદ્યું માન્યનિ, પોખ્યા ભારે જમ;
ગામ જમાણું ગુણનિધી, ધાર્યો રૂઝે ધર્મ. ૧૧૫
- સાખાશ સાખાશ સલસલ્યી, કહ્યું વાર દસ વીરા;
પાણ્ય જોડ્યા તેણે પ્રીતથી, તજ રૂઝેથી ચીસ. ૧૧૬
- સમ'લાડ્ય અવાટે જગા, ગર્હ પ્રતિષ્ઠા પુર;
કિંકર કીચે કંધાર, નાર વધાર્યું દૂર. ૧૧૭
- જ્યાં મુધી તે જીવિયાં, અવગુણ નાહ્યો એક;
આકરી કરિ અગુણતણી, વનિતાનો વધ્યો વિવેક. ૧૧૮
- એમ વિજરી આવડે, તો જગીએ જામ્યો;
'નહિ'તર ધેર ખેડા રહે, ઓવિંદના ગુણ જામ્યો. ૧૧૯
- સુધનિધાન શુકળાતરી, યેઠાણી સંવાદ;
શામળ કેહે સંજોપમાં, આણી મન ઊજાદ. ૧૨૦
- રામકમળ ઓવિંદ કોહો, ઠીક પહોંઆડે ઠેક;
ઝાડળ નિર કે ઝાંઝૂવાં, તેણે ન ભરાયે પેટ. ૧૨૧
- શુરજારેશ ગરવો ધણી, અમદાવાદ અધિપત્ર;
કિંકર સદ્ કવિતાતણી, છયે શાસનિ છત. ૧૨૨
- મહિમા માતર પરગણે, સિંદૂળ માંહે સુખાણ;
કવિની કીર્તિ સાંભળી, વિવિધ પ્રકાર વિખ્યાણ. ૧૨૩
- વાસીજવંશે અંચપત્ન, રખીપત્ર કેરો વંન;
ગ્રંથ કરાઓ ગુણનિધી, મહિપ્રતિ નેવું મન. ૧૨૪
- ઝવેર જસવંતા આગળે, કહે શામળ કવિરાજ;

કુળ દિપક તું કહાવીયો, લક્ષ્મી કોટિયા લાગે.

૧૨૫

શ્રીગૌડ માળવી વીપ્રધુમ, વેનનપુરમાં વાસ;

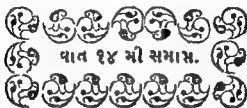
પિતા પુરુષોત્તમતણા, કહે કરિ ચામળદાસ.

૧૨૬

ગામ્યો શીખાને સાંભળો, કહે કનિતા કેરજોડ;

ચામળાબટ કહે જોતજો, જપ જપ મીરજોડ.

૧૨૭

શુ ડા બહોતેરો.

વાત ૧૫ મી.

ચોપાઈ.

શ્રી ગણપતિને નામું શીગા આતાપું ભિમપાળનિ હાથ;
 મેનુ શ્રી મુખે મારદા, નીર્મળ નામ લેવી નર્મદા. ૧
 શુભ ગાદા ક્રોડ ગાઢિ, પતક એકમા પાવન થાડી,
 ૧૧૧ શરવની મેંકટ કરે, પંડિત મહા પ્રમાણજ કરે. ૨
 પુન્ય પુણ્ય પરમારપ પથ, શુકળાવરી અડયો અંધ;
 ઘણી શિક્ષાને જલુ પુન્ય, અજાને ન મળે નુન્ય. ૩

છપા.

ભણે એલે તે અંધ, પરનાર નેલે નવ પાંખી;
 સાક્ષરો નેલે અંધ, નીચ કુર્ષિ નવ નરખી;
 અખો ભાગ્યો અખ. ૨૦૨૦ નેલે નવ દાહી.

સંભળાઓ તોણે શુંય, મનુર અમૂન રસે આપ્યો;

મનુર કર્યો મનવાડીયો, કયા નરને કયા નાસીયો

શામળ કહે અપા વિશે, જુઠું કમી નહીં ભરીયો. ૪

પરનાડી સંગે પાપ, બહુ સ્ત્રિ-પા બેમે;

અઠાવીશ નકંના ફેડ, પાપ કરનારો પેસે;

એક પત્ની સ્ત્રી, મ, લિ પોનાને ઘણી;

સતવંતી સીતા કાઠ્ય, યીને વળી રૂડી રાખી;

જુધિવંતી બાપડા, કામ જીન કોઈ નવ પધા;

• જાન્ય મહું જોખમ ઘરા, હોડ માનર કદિએ કલા. ૫

એ પછી.

• 'ચંદર' નેને પરાજનું, વરના પંદરમી વરણનું;

પંદરમે દીન પરભારતી, રૂપ અનુપમ રંગા રતી. ૬

નિશ સમે ને માની નર, સભ્યા સોળ શે બિન શાશ્વતાર;

આડી પોષઠ પાતર તમે, માન્યનિ માન ઘણીયી મને. ૭

અમૂન દ્રષ્ટે નિરખ્યાં નહ, અમૂત નેપાં બાંધે વેણ;

ગુણ રૂડા કે ના બાંધેજો, જુડાની કેણુ કામે ભણ્યોજો. ૮

અંપાડી રાતે એકતા કથમ, સાચુ ન કહેતો મારા સમ;

ચોદાણી ચિદ ભણ્યો તમે, અધિક હેનથી પુણું અમે. ૯

ત્યારે એ જ કચે નાસીયો મરણેણી ભવું ભરીયે;

સાખાપ સાવાસ વેના આવળો, કલાં પરજીન કુશળ કહાવળો. ૧૦

સોભાગ્યંદશા કેવી નાર, અકલ દ્વિજાવી અપરમપાર;

તેણે વેદ વીનરી કરી, સતીનગર બાધામાં કરી. ૧૧

પતિયે સરવે દહુ દ્રષ્ટા કાઈ ન આવ્યું તેનું કષ્ટ;

પ્રણમ્યો તે નાસીને પગ, સ્ત્રી જુરતીએ જોળી ભગમ. ૧૨

ચેડાગી પગ એંચી રહી, શુક પ્રત્યે એક કેડેણી કહી:

સોભાગચંદ્રશા તેતે કોણ, એ અચરણ સોભળીયાં બોણ. ૧૩
 શી ગીતે એ જ્વરી રમી, કથમ તે ગુણવંતાને ધમી;
 તે સદેહ ભાગો માહરો, તોતો પાદ માનું તાહરો. ૧૪
 શણગાર બિતાચી મુકો પસ, જો બોલ માલજવા હોયે ખસ;
 બીને વચ્ચે એસો તમો, અકન ધણી શિખરીએ અમો. ૧૫
 જો માભલાની હોયે ગર્જ, કરો કાળેદીને અર્જ,
 વચન કામ્પનિયે કોડે કહું, પોપટજીએ મધણુ જળું. ૧૬
 કહેવા માડી વાર વાત, પંદરમા દીનચત રાત.
 નાપક ગામ નદીને બેઠ, સોભાગચંદ્રશા રાણી શેઠ. ૧૭
 કરે દાખી સોદાતણી, બાલ પ્રતિષ્ઠા તેની ધણી;
 સોભાગ્ય મુંડી સિનુ નામ, વિખાણ કરજે ખાધુ ગામ. ૧૮
 પ્રેમદા પાણી ભરવા ગર્જ, ત્યા તો વાત એક બીજી ધર્જ;
 સોદાગર આબોનો એક, તરલીખવંતછે તેના ટેક. ૧૯
 કરમજ હીર પથિર લાવીએ, સોદાવાદ ધણી આવીએ;
 કર્મચંદ્રશા તેનુ નામ, આવી બિતરધો એને ગામ ૨૦
 દનાલ સાથે તેને પ્રીત, ભાઈબંધ તણી ને શીત,
 ચોદા વચ્ચે સોદા લે, આખો દહાડો એકઠા રહે. ૨૧
 મુખ કુખ કેરી કહે વાત, જીવ એકને જીવની ભત,
 એક એકને કહે વિતગ પેર, રૂઠું ભુઠું નીપતુ ને ઘેર. ૨૨

હોહરો.

ઉતારે એકઠા મળે, પ્રીત શીતની પેર;
 કેઈ કોઈને કુખે નહી, મનમાં આણિ મહેર. ૨૩
 એક દિવસ ઘરોવર વિશે, બેટો ચોદાગર માય;
 પાણી ભરવાને મને, તરણી એક આંવી સ્વામ ૨૪
 અરસ પરમ રહી પ્રીતડી, મળીયા નહી નહી.

મટકો મુખ કેરો કરી, જાણી અમૃત વેણ.	૨૫
ભરે પધારણા ગામમાં, ભરે દિધું દરસેન;	'
ભરે આત્મ મળીઆ તમો, પપા પ્રણ પ્રસેન.	૨૬
વાપરો વિનતાએ કરી, પુરાણ પ્રીતે પેર;	
હૃદી પ્રહરે આવજો, ધણા હેતયા ઘેર.	૨૭
પુર્વ જન્મની પ્રીતડી, જુગદીયે મેળ્યો જોગ;	
લાડ લડાવુ લક્ષણ, ભોગવે રૂડા ભોગ.	૨૮
રમી જમી તમો જાગે, કરજો આનંદ અપાર;	
કોરે, એધાણ પર તમતણા, શાપતિને મન સાર.	૨૯
પોખ્યને મોઢે પીપળો, ઉગમણી ત્યાં આખ્ય;	
સાતજુ ઘર છે ચોકનુ, પ્રનાયમાની પોખ્ય.	૩૦
મેડી રંગેલી માફડી, તુળસી કપારો ત્યાં પ,	
આગણી મોગે ઉમરો, તરત આવો તે માંપ.	૩૧
પૌસે ખાંધી છે જરવડી, આરા પાણીનો કુપ;	
જીવે છે અટાંગીએ, એ એધાણ અનુપ.	૩૨
ફરવાતેથી ડાખી મગા, વણીજ સંહુના વાસે;	
પાસે રેડ પરીજનનુ, તેજ પુજ પ્રકાશ.	૩૩
વાકરો કરી વિનતા વહી, પપા ખરા મર્યાદ;	
સોતગરનુ મન ધણુ જોવા વિવિધ વિધાન.	૩૪
પુછ્યા પુછે જરવરો, જોળખ્યા છે એધાણ;	
અંચળ થઈને જાણીએ, જોવા અત્રે સુભાણ.	૩૫
જરજે નિરજે નેહથી, હરજે હૈડમાંપ;	
વરસે અમૃત વધુ વિચી, તરતજ આવજો ત્યાં પ.	૩૬
આરવાજત અધિગ્રી કરી, ખાદ્ય પાણીને ધાન;	
ભરે પધારણા પ્રિયજન, શુભ ક્રીડા સનયાન.	૩૭

સોદાગર બેઠો સંજ પાઠ, સામંત્યાં સામાએ દ્વાર;	
એટલે અમાનક આવિઓ, ભાખ્યનિને ભરતાર.	૩૮
સેહેત ઠોકી સાંકળી, કડ કડ થયાં કમાડ;	
સોભાગચંદ્ર કહે સુંદરી, બિધાડ બિધાડ બિધાડ.	૩૯
સોદાગર કહે શું થયે, કપમ પડાશે દીય;	
કુડ કપટ કંપ જાણ્યે, સેતે છેદ્યે ચીય.	૪૦
રાખ્ય મુને કહીં કામ્યનિ, છાને છપને ઠેક;	
પ્રાણ રપીર રહેતા નથી, પડ્યો દ્રાચકો પેઠ.	૪૧
જીવતિ કહે જખ મારયે, રજ્યે બીરો અનમાંય;	
કમાડ પછવાડે રાખીઓ, તરણી ઉભી ત્યાં.	૪૨
કમાડ ઉધાડ્યા કામ્યનિ, જીવન ગયો ભરતાર;	
કાઠી મુંડ્યો કામ્યનિ, એ જીવતિયે જાર.	૪૩
કોણે મરમ ન જાણીઓ, તે દિન વિત્યો ત્યાં;	
બીજ દિવસે શું નિપ-યું, મામ્યનિ મંદીરમાં.	૪૪
બીજ દિવસે બે જાણી, મળ્યા એકઠા એક;	
યેઃ આગળ સોદાગરે, તરત કહ્યું છે તેહ.	૪૫
કાલે મળી એક કામ્યનિ, બીંબી આજીવન રૂપ;	
તે મુજને તેડી ગઈ, ભાખ્યનિ ભારે જૂપ.	૪૬
તેને કાન છે ટોટીઓ, સવા મલના ધિર કેધ;	
કર કનકને સુડલે, જોળન જાળે વેસ.	૪૭
ચોંપળા વાળિ પોળમાં, તુજથી કપારો ત્યાં;	
અહીં પોહોરે હું એકલો, પેઠો મંદીરમાં.	૪૮
એટલે આંચો તેના ધણી, મુજને તો દામી બીક;	
હીંમત દીધી હેતવી, સામાએ દીધી યોજા.	૪૯
કમાડ પછવાડે રાખીઓ, બિધાડમાં છે જાર;	

- ધરમાં મચો તે ધરપણી, જોખમાં કાઢ્યો જાર. ૫૦
- સમ હીખાછે સામઠી, ધજહાવાદિક પાપ;
- જરૂર આજ જાણુ તહા, હરી પ્રહરે આપ. ૫૧
- વિસ્તારી વાનો કરી, પ્રછયો સધળો પાર;
- એનો મીર માહર, નાચે માકારો નાર. ૫૨
- છેતરાપ નહી એ હેલકો, કાઢો નેહ દગલ;
- અઠી પ્રહરે જો પારખું, માનપનિ કેસ માલ. ૫૩
- કાઈ કોઈને નપ જોળજો, કાઈ કોઈનું ન લહે નામ;
- આજ જોઈ હું એકને, કરેછે યા યા કામ. ૫૪
- શાખાશ મીત્ર ભઈ માહરા, જરૂરપણે તપા જાઓ;
- રજો એમા અતર કરો, હયો લાખિણી જાઓ. ૫૫
- દનાવે દિનમા લગું, આજનો જોવો તાક;
- લુટાવું લટખી એકની, નારીનું પાડું નાક. ૫૬
- બિર કરમજને કરગરો, માણેછે માથે મુલ્ય;
- ચોર કર એ ચતુરને, પન સહુ રજું ધૂળ. ૫૭
- અઠી પ્રહરે એકવો, સોદાગર શીવંન;
- પેઠો ધરમાં પ્રીતધી, લાગી લેહર લગન. ૫૮
- આગળ બિસાણ અતી ધણી, ખાનપાન સનમાન;
- એકલે આંખો ધરપણી, કરણત શુદ્ધતા કાન. ૫૯
- ઊધાડ ઊધાડ ઊતાવળી, ઘણુ લેડી કામ;
- ધાન જોડી થાયછે, લાખ જરે દસ દામ. ૬૦
- સોદાગર નથી જાણતો, એતો ખારો મીન;
- દલાવના મનમાં ખરખરો, જોવુ સિનું મરીન. ૬૧
- સોદાગર કહે શું પાડ્યું, જાણે આપણા પ્રાણ;
- આજ નથી જીવ્યાતણી, વિષગીત જોલણ વાળ. ૬૨

- મુનથી રહેવાતું નથી, ભયછે મારે જીવ;
પેમાખ પયો પાંગરણ વિશે, રૂઠ્યો નિશ્ચે દેવ. ૬૩
- ધણી જખ મારે ધરધણી, મનની ચીંતા મેલ;
લાડ લડાવું લક્ષવસા, કરે રંગની રેલ. ૬૪
- વનિતાએ વીંટ્યો વાડમાં, બિલો કર્યો ત્યાં અણ;
ઊતાવળા ખાર ઊવાડીયાં, સ્વામી આંખો સણ. ૬૫
- કમાડ પછપાડે કંપડો, અતુર જીવે ચોપાસ;
ઠાઈ કપટ ઘીનું નહીં, વેદ પોતાને વાસ. ૬૬
- માઠી તો મેડે મઠ્યો, અતુર વિચારી ચીન;
ભર વાળાંઓ જીવતીએ, પરવડીએ તે પંથ. ૬૭
- ખાતે દિવસે ખે જાણે, કરી વીમતની વાત;
ઠાલ કામ્પનિને કંપડે, અધિક કર્યો ઉતપાત. ૬૮
- સોદાગર નથી સમજતો, દલાલની ધરણી ધર;
પ્રેમવા પણ નથી પ્રીછતી, વાત કરેછે વર. ૬૯
- તેના મંદીમાં ગયો, ધડી એક બેઠો ત્યાંય;
એટલે તેનો ધરધણી, આંખો મંદીમાંય. ૭૦
- વીંટ્યો મુજને વચ્ચી, વાડખ તણી જ્યાં વાસ;
જાણે નહીં તે જીવતથી, ફેગટ કાઢી કાચ. ૭૧
- વળી આજછે વાપડો, આખા કપરા સમ;
ગળે દાખ વાલા ધણા, તો નિત્ય કરીએ કયમ. ૭૨
- મરદ દિસેછે માન્યનિ, ભાળી દસે ભરતાર;
આજ ધડી વેહેલા જથું, એક કર્યો નીરખાર. ૭૩
- હા ભાઈ આજ પધાર્યો, કરિ આવો શુભ કામ;
વાત કેહેજો વિરતારીને, મુજ આમળ આ કામ. ૭૪
- કંપનો મનમાં કરકને, એતો મારે ધેર;

આજ પકડું જ એકઠાં, પછે કેરું હું પેર.	૭૧
સોઢાગરતો સંચર્યો, વાધદો વાળ્યો વર્ત;	૭૨
એટલે સ્વામી શામાનણી, તે વેળાં આળ્યો તર્ક.	૭૩
સેતે ઠોક્રી મોઢળી, બિલાડો નીજનાર;	૭૪
કામ્પનિ કામછે માહરે, બેચી કપમ રહુ બહાર.	૭૫
બિલાડ નાર બિનાવળી, ફેફમાં પ્રગથું ફુઝ;	૭૬
કાલ્પ વાળું કર્યું નથી, ભારે લાગીછે ભુખ.	૭૭
ધર ધર તેતો મુજબો, મુને રાખ્ય આ દીસ;	૭૮
કોઈક વેળા તાહરો, સ્વામી છેલ્લે ચીસ.	૭૯
રજ ખીતા તમો રાજવી, મુજબો આ ફેફ;	૮૦
રાખુ મુજ રૂઢા વિશે, જખ મારછે એહ.	૮૧
હુંએ એક કમરાતણું, જગ ભરવાતું જોય;	૮૨
તેતો બંધુ પાડીયું, કત ન લાણે કોપ.	૮૩
ધોંધો નર તેને તમે, જઈ બિલાડ્યા બાર;	૮૪
ધરમાં તેડ્યો ધરધણી, નિશંકપણીથી નાર.	૮૫
કમાડ પછપાડ કંપડે, જોયું ત્યાં જરૂર;	૮૬
વંજાતુ જોયું વસ્ત્રમાં પ્રીત ધાણીથી પુર.	૮૭
મંદીરમાં જોયું માટીએ, નીમેશ ન દીકું નુત્પ;	૮૮
ખાવા બેસારચો ખાતથી, કર્યાં કામ્પનિયે કૂત્પ.	૮૯
સ્વામી પાછો ચોટે ગયો, મન વીમારી વાત;	૯૦
તે કોણે લાપ્યું નહીં, ખરી કે ખૂટરી ખ્યાલ.	૯૧
બીજે દિવસે તેતો મળ્યા, વિતુગતાણી કહી વાત;	૯૨
કામ્પનિ રાખી કુંડા તમે, ભાસી ભાજવી ભાત.	૯૩
વળી આજછે વાપરો, જાણું ત્યાં જરૂર;	૯૪
ખખર કહેવી તમને ખરી, રવી બિગમતે સર.	૯૫

- ઝોચે દીપચે ચતુરનર, ગચો વિનતાને વાસ;
સનમાન કર્યાં ત્યાં સુંદરી, પ્રીતે બગાચો પાસ. ૮૮
- ખાઓ પીઓ ખુબી કરો, રહો ઘડી આરેક પાંચ;
જામ આરે ધરનો ધડી, ઉની નવ આવે આમ. ૮૯
- શ્રાંત ભરતારના મન તણી, ઓલાય નહીં કાંઈ આગ;
લુપે ઘણું જાએ ઘણું, તડે નહીં કાંઈ જાગ. ૯૦
- એટલે ચોક્કસ આવીયો, ઉધાટો ધરની નાર;
હાલે હાલે ઓઠી પાગિયું, બેસી રહુ કયમ ખહાર. ૯૧
- અગોચર રાખ્ય કહીં આરડો, ધણીરૂપીએ પાડ્ય;
જીવ જરૂરી જાપણે, સામા તું સેનાડ. ૯૨
- નગારું એક નિશાનનું, જાણીયું તરતીખ;
મઢવા કારણ મુઠીયું, ચર્મ પિંદીને ચીબ. ૯૩
- તેમાં ઘાલ્યો તેહને, ઉપર મુક્યું ચર્મ;
ચોધીને ગ્વામી ગયો, કુદી પોતાનું કર્મ. ૯૪
- જોયું ખારણે વજ્રમા, જોયું કૂંડા હેઠ;
શર્મ રાખી સંદાશીવે, નધી ધરમાં કોઈ નેટ. ૯૫
- ઘડી બે આરેક ત્યાં રહ્યા, કાફી મુક્યો ખહાર;
ખીન દીન શુ નિપનું, કહી તે વાલ વિચાર. ૯૬
- હજાલ સોદાગર એકઠા, વાહાણે પુજી વાત;
કાલ્ય ગપાતા ગામમાં, થાતોતો જીતપાત. ૯૭
- બસારયો મુજને ખારણે, પ્રાણામ કરીને પેર;
તે વેળા તેની ઘડી, ધરખણી આઠ્યો ધેર. ૯૮
- હુતો છાગ્યો કંજવા, તરણીનિ હીંમત ત્યાંય;
નગારા નીચે રાખ્યો, સ્વામી જાણે કપાપ. ૯૯
- ધરખણી ધરમાં ગયો, જામવા બેઠો નેડ;

કાઠી મુકયો કામ્યનિ, કંપ જીવે કયાં કેડ.	૧૦૦
કપરા સમ ખાધા કામ્યનિ, ઘડાહત્યાદિક પાપ;	૦
નરે જીવુંછે માહરે, એકલાં આપો આપ.	૦૧૧
પામને દિવસે પરવર્યો, બેઠો જઈ એકાત;	
એટલે આંચો ધરધણી, ખરી જોવાને ખાત.	૧૦૨
કહે સોશગર કામ્યનિ, છાનો મુજને સમ્ય;	
શુશ્રુષે તોતો માર્યો, શિવજી કેરી સામ્ય.	૧૦૩
ગોઠડા મારે ધાણિયો, બપર બેઠો કંપ;	
અરપર, એ. જી મુવે, પરવરિયો તે પંથ.	૧૦૪
વળી વહાણામાં વાપરો, ગયા સરોવર બેઠ;	
એટલે મીન ત્યાં આપિયો, દલાલ સોશગર ચેં-	૧૦૫
કાલ્ય ધાલ્યાતા ગોઠે, આજ જીવુંછે ત્યાપ;	
મયા કેડે નીપજો, ઝહીશું વહાણામાં.	૧૦૬
શેઠ ખામારો શું લહે, એનું ધર એની નાર;	
પાતે પાતાના શાપનો, સ્વ કરે સંસ્કાર.	૧૦૭
છે દીવશે છેડડો, ગયો વણિજને વાસ;	
મંદીર અઠકાંચું મામ્યનિ, પ્રીતે મિસાસ્યો પાસ.	૧૦૮
શુભ શુભ જે છી કરે, અરસપરસ અપાર,	
અમાનક આંચો આગણે, બામ્યનિનો ભરતાર.	૧૦૯
જર તે સ્ત્રિનો ખાલીયો, શામા તું સેતાડ;	
ત્યાર પછી તું તારણી, કોકે દાર ઉધાડ.	૧૧૦
ધંડી એક ધોળરમાં, એને બસાસ્યો ત્યાપ;	
આઠણું આપ્યું આઠવા, માહાસો મંદીરમાં.	૧૧૧
દપણું તો દળવું પડ્યું, ફિરતાર તણા એ કાપ;	
જાણત તો જોખમ કરત, લજ્જા થાલી લોપ.	૧૧૨

- અરુણ તેનો જુવે, અતુર તે યુધો ચોટ;
એણે મન વીચાર્યું, દોષે લુંડી લોટ. ૧૧૦
- શામળબટ શિક્ષા કરે, સુખજો સહુ સંસાર;
પરનારીની પ્રીતથી અવગુણ લક્ષ્યુભર. ૧૧૪
- લક્ષ વીંછીની વેદના, ખરા એણે દુરોગ;
પરનારીયું પ્રીતડી, તેહના કર્મના ભોગ. ૧૧૫
- એમ કોનક એક કોટીધા, ઠીક કરવા બહુ ઠાક;
છાનો રાખ્યો છળ કરી, દિવસ વધા એમ આક. ૧૧૬
- એક દિન રાખ્યો કોઠીએ, ખીજે ટાંકામાં તર્વ;
ખરી પડત જો ખાડમાં, તેનો પામત મર્ત. ૧૧૭
- વિતી હકીકત જોઈલી, કહી દેખાવને વાન;
હવે પરદેસે આલયું, સારોણે સંધાત. ૧૧૮
- તમે ચાનેને અતુર નર, આપણે પ્રગલ્ભ પ્રીત;
જમવા પધારે જોખમાં, રૂડી એતો ચીત. ૧૧૯

અ. પ. ઈ.

- સોએક કપરા ખાધા સમ, કોહો જમવા નવ આવો કમમ;
તમે સહુકાર મોટા માફરા, અમો છું વાણીતર તોહરા. ૧૨૦
- કર્મ લખ્યું તેની શીવ રખ્યા, માસ બે મસના રોટલા મળ્યા;
અતીશે દેખડું હેત, સોખ્યુ તન મન ધન સમેત. ૧૨૧

દોહરા.

- સોદાગર સમજે નહી, જે એની નારયું નેહ;
ગતી જુવો ગોવિંદની, શું નિપજશે એહ. ૧૨૨
- નારી પણ નથી જાણતી, જે મ'દીનો છે મીઠ;
એ સર્વે મળશે એકાં, અતુર કરે અરીજ. ૧૨૩
- નારીને કેહે નારોવો, સાંભળ નાર સુભલ;

- મીત્ર એકઠે માહરો, પડ્યો પ્રીત પ્રમાણ. ૧૨૪
- સોદાગરણે શાપતિ, ચીવંતમાં શિરધર;
- લક્ષ્મીતી છે લક્ષ વસી, ભુષ સંભાવડ ભાર. ૧૨૫
- કરો મતુરા માકરી, પ્રિતીનો પારવેલ;
- આજ કાલ્ય તો અહીં રહે, પ્રમદાઈ ભય પ્રદેશ. ૧૨૬
- પાક કરો શુભ પેરથી, પેર પેર પકવાન;
- સુંદર શાક શિરોમણી, તરતીબ ધણેરા તાન. ૧૨૭
- જામવા તેઓ જોખમાં, આંખો ગુણવંતો ધેર;
- એક બેકને જોખાખ્યા, પછે શી પરી પેર. ૧૨૮
- શરમાયો સોદાગર, એતો માહારો મીત્ર;
- રંજે હોય એ જાણતો, ને મહે કરવા મરીત. ૧૨૯
- મીત્રમાં એવી આંખની, એતો માંદોનો મીત્ર;
- રંજે કળો હોય કંપકો, ચાર વિદ્યા મરીત. ૧૦
- જામાડ્યો જુગતે કરી, પ્રીતે આખ્યા પાન;
- આપ આપણે મન સંમજ્યાં, કો કોને ન કરે કાન. ૧૩૧
- આજો માગી સંચરેલો, સોદાગર નીલંધેર;
- પછી પેલી પ્રેમદા તણી, પરાણી થી પેર. ૧૩૨
- આર્ય દેવ એ શું થયું, અતી હવે ઉતપાત;
- દલાત શરવે સમજાએ, વિનતા કરે વેડી વાત. ૧૩૩

છપા.

આઠ દિવસ ઉતપાત, દલાલ ડાહ્યાએ દોઢ;

ફંચો ઝેર વરસાદ, વિષય વિષ લાગ્યો મીઠો;

જ્યાંય દેવાની જાગ, સ્વપ્નામાં નવ સુત;

દશે દિશાની આજ, વિના ભુલિ કયમ ભુલ;

લોક આજનીકું કયમ થયે, લાખકોડ વિષે વસા

પોપટ કહે પાંખવલી, એ દેતાની શી દયા.

૧૩૪

હોહુરા.

શુક કહે શુભ સુંદરી, સાંભળ ચતુરસુખલ;

કપમ વિભરી નીચને, પંચ કહે પરમાત્મ.

૧૩૫

ત્રિ કપમ પામે સાધની, પતિ કપમ પ્રભુએ પાગ;

ભણ્ણિતો મુલને કરે, ભડે તમને ભે ભગ.

૧૩૬

માનવનિ કહે શુભ મુરખા, પંખી ભત પરીત;

એ ઊગા આમે નરી, ચતુરા તણાં ચરીત.

૧૩૭

આઠે દિવસે આવનવો, રાખો કામ કામ;

ભુગતે ભેવાને ગણે, ને ત્રિ કેરા ચામ.

૧૩૮

ઝોટે માન્યું મૂળે, કશો સર્વ પિવેક;

.

ને આગળ કપમ ચાલશે, નારી કેહા નેક.

૧૩૯

એક દાવણ એક વાંકનો, કસરી ન સહે કાક;

એણેતો વાળ્યો ઓટયો, અંખા કર્યો દિન આક.

૧૪૦

પોપટ કહે ઇંચ પ્રેમદા, કહું વિભરી વાન;

સારી પેરે શિખવું, વાલો આભુની રાન.

૧૪૧

શિખવે પોપટ પ્રીતધી, સતી પવાને સામ;

પાગ્ય પગાંચો પેણિને, નાવી હુંની આંચ.

૧૪૨

એપાર્થ.

સોદાગર તે ભાળન કરી, લવીંગ સોપારી મુખમાં પરી;

આત્મા માગી તે સુંચકો, પતિ વોળવાને પરવરણો.

૧૪૩

ને તો નારી સમજી સર્વ, પુણિક મુકયો મનધી ગર્વ;

હીંમત મુંકી અંજરયા હાથ, ચતુરધ નહીં આસે તે સાધ.

૧૪૪

અરે દેખાડું એને ખાલ, નહીં માને કાલો દલાલ;

મુને કંપટ કર્યું માંદીએ, અતિશે લીધીએ આંદીએ.

૧૪૫

હવડો આવે ચોળાથી ખણી, ચીસ મુજ ઉપર કરીં પછીં
 એણે સર્વે ઘીં સામ, નાક કાપડે આંધુન પાંચ. ૨૪૬
 તેહ પહેલી પિલચી કરે, રેવી હીમન હેડે ધરે;
 પાણી પહેલી ન હુ, પાગ, એલાવું દાવાનળની આગ. ૨૪૭
 અમમ માહારામાં બાકી નથી, કરેક અવગુણ માહારાએ કથી;
 થડી રાત મઈ ત્યાં જાહરે, તરણી વેળા પર્યો તાહરે. ૨૪૮
 છપા.

મોર પીંછ મુગટ, વાળ્યો વનર કછોડે;
 મદીત પાનનો કળસ, માણ્યો કર મધ્યે મોડે;
 ઘકની ધામ ઘડીર, જન ભવાનક ભારી;
 ફરજિમ કારમો કોન, વિચીત્ર વિચમ તે નારી;
 કાળનો કાળ જમ જાળ એ, પ્રજાપ સરીખી પારખી;
 બિવાલું ખડન કરમાં ધરવું, શામા યત્ન સારખી. ૨૪૯
 તિપરીત કીધો વેણ, કેશ નિમળતા મેહેડપા;
 વ્યાવર મમ પ્રવેણ, કપોરના કીધા રેલા;
 વન કીધું વીકરાળ, ભવાનક કેટે બાંધ્યું;
 કરમાં ધરવું કપાળ, એધાણ ચકિતનું સાધ્યું;
 રખતી કુખ પામીએ, બોલો ભવાનક બાળિકા;
 ખાંઉ ખાઉ હું એમરી, કાળરૂપી ધઈ કાળિકા. ૨૫૦
 ચોપાઈ.

વનર કછોડો વાળી લીધ, ઘકનીરૂં કો સાચો સીધ;
 બહુ બીહામણા કરે દંત કે દ્રણીયા આણે અંન; ૨૫૧
 સીંકા વીલુતીને રેદાસ, મોર પીંછ મુગટની સાખ;
 મરતક ઘણડી બહુ વીધ બળે, કનાંત રૂપ તે કાણજ કળે. ૨૫૨
 ખીજા હાથમાં ધરવું ત્રીશુળ, કુદમનન ને કાટે મુળ;

ખાઉં ખાઉં કરતી એમથી, પતી સામી પોતે પરપથી. ૧૫૩
 સમર આપ મહાબાં શીય, રૂઢ માંહ રાખી બહુ રીસ;
 નગર આપું તો જુગતે જોય, કરતીમ રૂપ કલે નહી કોય. ૧૫૪
 મહા સુરા રૂખંતાં ખીરે, રૂધીર પાનને મદીરા પીયે;
 પ્રમુખ કાળ અગતી પોયરો, ગરીબ વણી કને યે આયરો. ૧૫૫
 એક કુંકમાં રૂઢી જાય, આંજો ગળે કે આમીશ ખાય;
 અગ્નિ ભડમ કાઢે ધણા, તોલ નાણાં નહીં તરણી તણા. ૧૫૬
 મારગ સાંકડે મળીયો ધણી, જવાળા રૂપ મળી જોગણી;
 કાઠી ખાડું ધાઈ ધસમધી, નાંખી ચીમ ધણી પર ધણી. ૧૫૭
 નડી નહીં તે નરને જન, પ્રદક્ષણા રૂઢ પ્રણયો પાગ;
 અરે માત હું તારો રાંક, ક્ષમા કરોજી મારો વાંક. . ૧૫૮
 પર જરૂર પૂજ્યો તેહ દક્ષા, અલપાયુ તે ખુલ્લો કાળ;
 રાખ્ય રાખ્ય શક્તિ તું શણું, એમ કહીને વળગ્યો મણું. ૧૫૯
 ને તું માના કેહે તે કહે, તન મન ધન તુજ આગળ ધરું;
 રહું ગરીબ તારો વાણીએ, જિગાર માન મારો પ્રાણીએ ૧૬૦
 કહોતો ધરૂં મહારૂં તણું ભાવે નીત ભવાની ભણું;
 કહોતો મુંકુ ધરને ખાર, કહોતો મુંકુ પરબી નાર. ૧૬૧
 કહોતો મુંકુ સરવે ધંત, મનાવું માના તારૂં મૈન;
 ત્યારે કાળી પરસનજ પાઈ, બાલ્યા વચન કાણું એક રહી. ૧૬૨
 જાન જીવતો મુંકુ તુને, તે વચને સંતોખી મુને;
 અમૃત વચન કહ્યું મુજ સાથ, હેત પતી ઘિર મુક્યો હાથ. ૧૬૩

સો ગુઠાં.

જવાળા મુખી નિજ નામ, રીઝતો રાજી કરે;
 કરૂં મન ચીંતણાં કામં ખડગ તળે કાઢું ખીનતાં. ૧૬૪
 પ્રેમલ તોરીતું મુખ, જા મુકુધું જીવતો;

નિમેશ માત્ર નહીં નુન્ય, પ્રાણ લેત એક પલકમાં. ૧૧૫
 ધણી સતવાદી થેત, ત્રેપસે તાજ તાહરી;
 પ્રાણ ઊગાર્યો પેર, કામ્પનિના પુન્યે કરી. ૧૧૬
 પ્રેમદાનો પરનાપ, આજ આ ધડીએ ઊગર્યો;
 પુણું અળ્યાંતા જાપ, ભણ કરત તુને ભાવથી. ૧૧૭

ચોપ ઈ.

હું કહું તેમ કરજે એક કામ, જા હવડાં તું તહારે કામ;
 તહારી નારે કીધું નુન્ય, નિમેશ માત્ર ન રાખી નુન્ય. ૧૧૮
 એકનિવશ સોદાગર નેહ, તું વેળાવી આંખે તેહ;
 તે ઉભાતો સરોવર તીર, તહારી નાર ભરલીની નીર. ૧૧૯
 તે સોદાગરે ઈડી દ્રષ્ટ, કામ્પની રૂપી જામ્યો કષ્ટ;
 તેને વાગ્યું મોહતું બાણ, પરવશ પડીયા તેના પ્રાણ. ૧૨૦
 તૃણ મન પ્રતીક્ષા કરી, હીમત એવી મનમાં ધરી;
 પરનારી શું કપમ જોલાપ, મનનો પડે કપમ જોલાપ. ૧૨૧
 તે મંદિર મારે આવીયો, કરમાં ખડગ પોતે લાવીયો;
 તતવા માંડ્યા તેણે પ્રાણ, તે મુજને પયું ત્યાં જાણ. ૧૨૨
 હાં હાં કહીને જાહ્યો હાથ, હું ખાલી સોદાગર સાથ;
 પ્રીતિ ધરી તે પ્રાણ્યો પાગ, ત્યારે મેં કહું ને માગ્ય. ૧૨૩
 ત્યારે એણે માગ્યું એમ, તાહારી પ્રેમદા ઉપદ પ્રેમ;
 એ નારીનો સંગમ થાય, તો તો જીવ ધરે આ કાંપ. ૧૨૪
 રેવી કહે તેં દીધું દાન, માન્યનિ તુંજને રેવી માન;
 જીવતી વાહાણીએ નેહને, સેતાજીય હુંતો તેહને. ૧૨૫
 વચન માંડે મીઠયા જાય, જણ લોકતો પરસે થાય;
 તાહારી નારી સુનીતી નેહ, હું જાણ્યામાં પ્રગટી તાંહ. ૧૨૬
 મોદાગર સાચે એક વાર, જીવતિ નહીને કર તું તાર;

નકાર નારીએ ક્રીષો સર્વ, ધણીક મનમાં આશ્ચર્ય ગર્વ. ૧૭૪
 માતા દુઃખ લાગો કે સુખ, પર પ્રરૂપ નહી નરખુ મુખ;
 અરૂણ ખોજ લયો આપના, ખોળીશ નહી પરીયા આપના. ૧૭૮
 ના કહી વાર એણે દસ વીસ, ત્યારે મુને મઠી બહુ રીસ;
 મેં કહ્યું હું તુજને ખાણે, આવિ તે નિરમુખ નહી જાણે. ૧૭૯
 મારૂ તુજ પીવાને ખાન, મારૂ તારા સાતે બાત;
 તોએ નકાર કરી એ ગઈ, ત્યારે મુજને રોસજ થઈ. ૧૮૦
 પર પ્રરૂપ મામું નહી જોગ, પતિવ્રતા ઘિદ મારૂ આણે;
 તો એણીએ હા નવ કહી, સતિ શિરામણ એતો સહી. ૧૮૧
 ત્યારે મેં ક્રીષો ઊઝાર, ભણ કરે તારો ભરતાર;
 અંત્રીક હું એને લેઈ જાણે, રોડા માંસ પ્યારાના ખાણે. ૧૮૨
 મીઠ્યા ખાણ જાણે માહરો, રવામી કયમ જીવે તાહરો;
 એહ વાત એને નવ ગમી, વળતી તેતો નારી ગમી. ૧૮૩
 ભરતાર મારો જીવે જોમ, કપા કરીને કહોને તેમ;
 સોદાગરને તેડી યો, પુણ્ય પ્રીત રખાડો યો. ૧૮૪
 તો જીવે તારો ભરતાર, જાણું હું હૈયાને હાર;
 ખીજ દિન સોદાગર જાંઠ, તરૂણી તારી આવી તાંહ. ૧૮૫
 એ સંધાયે ક્રીષી પ્રીત, નવી રાજવીયાની રીત;
 તે સંધાયે મેળો ઠાઠ, સોદાગર તેજો નિન આઠ. ૧૮૬
 તેતો તારો પૂજા મીઠા મનુસ તાહારા કહ્યાં ચીત;
 તેણે વાન માંડી કહી વુને, તે સરવે સમજાણે મુને. ૧૮૭
 આજ તે પરજો ગયો, તેનો મનોરથ પુરણ થયો;
 તહારી સિનું રહ્યું સત, પૂજા તહારી રાખી પત. ૧૮૮
 વંચન પળવે રહીએ શમ, રાખો ઈશ્વરે સહુનો ધર્મ;
 ધર્મ લોકી આપુ ધરમુજ, આપુ તુને પ્રેતાપીક પૂત. ૧૮૯

આપુ તુને આવરદા ધણી, તોજ તરવીજ ને મહીમા તણી;
કાળીકાએ તણ્યો કોપ, આણ ચકત યયાં તે લોપ. ૧૯૦
નખરું કીધું તે નારીએ, ચીક મેર ગઈ થઈ ખારીએ;

દોહરા.

નાહી ધોઈ કાયા શુદ્ધ કરી, પેઠી રસોઈમાં સુંદરી. ૧૯૧
પાછળથી આજો ભરતાર, મન્યાં એકઠા નારને નાર,
એ સોદાગર મારો મીત્ર, પુન્યવંતને પરમ પવીત્ર. ૧૯૨
નારી કહેરે નાહોલા, તું હેડાનો હાર;
આપુશ મુલ આવી રહ્યું, હેયો કરું જુડાર. ૧૯૩
નીસ હજાર વાંક માહરા, એ ક્યું છે કુંડું કામ;
કેદાર, મારો દાઓ નહીં, રામ રામ શ્રીરામ. ૧૯૪
કટાર અથો તે કામ્યનિ પોખવા માંડ્યો પેટ;
કર આક્યો તે કંથકે, હાહા કહી સ્થાપીર ડેં. ૧૯૫
ચો વાંકને ચો ગુના, એવડો ચો અધર્મ;
માયું ખાલ સદાણી, તણ મનમાથી રામ. ૧૯૬

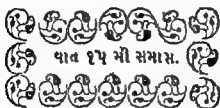
છપા.

કહ્યું અન્યામાં સત્તમ, રમ્ય સોદાગર સંઘે;
નક્ષી કરયો અધર્મ, હેત હજારા હાથે.
નાના કહી દસવાર, કાળિકો મુલને કોપી;
મરૂ તાહારાં માખાપ, લાલ એણિતો લોપી;
મારો તો મારો યુગ, મહારૂ મન ખાતે ખરૂ;
પૂઠવી જો પ્રલે થયો, એ એધૂમ નહીં આચર. ૧૯૭
બંધ કરૂ ભરતાર, આલ તરણી હું તહારો;
માને નહીં મુલ વચન, ખાલ જાએ જો મારો;
માસરીઆં તારો સંઘે, જીવતાં એક ન મુકુ;

પ્રતિષ્ઠા લક્ષ કરોડ, ખીતપી હું નહીં ચુકું
પાગપ લાગી હું ખીતપી, ખરો હુકમ તુજ બેઠ્યું
લક્ષકરોડ વીસે વસા, તે નરને તો તેડ્યું, ૧૯૮

દોહરા.

કામપાનિ કહેરે કંપકા, ક્ષમા કરો મુજ વાંક;
હું અપરાધી તારી, અધિકી આડે આંક. ૧૯૯
આણધટતુ મેં આમરપું, નેક રહી નહીં તું-પ;
સત રાખ્યું શ્રી ઈશ્વર, પીગિજી તારું પુ-પ. ૨૦૦
પ્રસન્ન થયો પતિ તેહનો, કહું તુજને સાંખાપ;
સત કહું તે સુંદરી, હેતે કીયું હારા. ૨૦૧
માખાપ વહાલા નવ કર્યા, ન કર્યા વહાલા ખાત;
વાહાલી કાયા નવ કરી, વીખાણ કરું શી વાત. ૨૦૨
કદામ તમે તેડત નહી, તો વીપરીત વાતો થાત;
કાપત મુજને કાળીકા, ખાત પરીને ખાત. ૨૦૩
મુત આમળ માનત નહી, તો જાણત તુજને બંડ;
જરો જાણત તારી, રેતો તુજને દંડ. ૨૦૪
ધોપટ કહે શુભ પ્રેમદા, અંતર આણી ખીત;
જામો સુખ જારી કરો, આવડે એવી રીત. ૨૦૫
દિવસ પંદર પુરણ થયા, હરખી નારી હેત;
શુકને સોંપ્યો આત્મા, તન મન ધન સમેત. ૨૦૬
શુભ રખીપત સુત રાજવી, સિંહનપતી સીરદાર;
ઝવેર જસવંતા આગળે, સામળીબટ કહે સાર. ૨૦૭
ગુજરાદેશમાં ગુણ ધણી, વેગનપુરમાં વાસ;
વિતા પુરપોતમ તણી, કહે કવિ યામળદાસ. ૨૦૮
ઓના વૃક્ષતા સમજતા કહે કવિતા કર્જોડ

શુ ડા બહોતેરો:

પાત ૧૬ મી.

ચોપાઈ.

ગરૂવા બાણપતિના પૂજું પાપ, સાર કરે ચંભુ સુત રાપ;
 દુખ અંજન કુંદાળો દેવ, સુર સેનકાદિક કેરી સેવ. ૧
 સેવિત સોદુરના યંત્રાર, ઉત્તમ મોદક તણા અહાર;
 સુભ શુધ્ધિ દેવણ સર્વદા, નિર્મળ નામ લગુ નર્મદા. ૨
 દંડ કમંડલ કર પારણી, કોટી કંઠાણ તણી કારણી;
 દયાન ધરૂ તારૂ સારદા, કષ્ટ પડે નહી મુગ્ધને કદા. ૩

છપા.

હનુમંત મહા બળવંત, સિતાની પારે ધાચો;
 અત્સલીબળ અનંત, રામરસ ગરૂવો ગાચો;
 ઉદ્વજીત કુંભકર્ણ, તેહ માંગણવત ગોચો;
 બાતેર કોટી બળવંત, રાવણને સાચે રાજ્યો;

કનક લોક કરી કોમલા, અયોક વાડી ખાડી કરી;
 રામ લક્ષ્મણ લીંણ જીતીએ, શિતા લેઈ આંખો ફરી. ૪
 મારકુંડેશ્વર મુન્ધ, ચિરંજીવી કુળ કરાવ્યો;
 બ્રહ્મા ભણીયા વેદ, વાણી રમ્મ ભવને ભાવ્યો;
 બપાસ સરખા વિસ કોડ, પુરાણ અષ્ટાદશ ક્રીધાં;
 સુખ દેવ સરીખા સિધ્ધ, દાન અભયપદ દીધાં;
 ભણનર ભણનર મંત્ર જંત્ર, તંત્ર પરાક્રમ મહા મતી;
 શામળ કહે ચેપું સારણ, મૃદો કરતા ને સંસ્પર્શી. ૫
 રામ, નામ તે તત્ત, પાણી જો લજમા તરીપા;
 રામ નામ પ્રતાપ, અહંદયા નેણે તારી;
 કાળતણી એ કાળ, બપાળને નાંખ્યો મારી;
 કૃષ્ણરામ રૂપે કર્યા, નક્ષત્રી પૃથ્વી કરી;
 એક બાણે હણી તાડકા, તત્ત્વ પછે તેતો તરી. ૬

બોધાઈ.

કહું શુક બોતેરી કથા, જોગ વાત બોલાવો જ્યા;
 કવી શામળ હું તોરે રાણું, વાયુ વચ ને ચીતે તણું. ૭
 ગુભ દવશ થયાછે સોળ, કામા ચાલી કરી કલોલ;
 સૂર્ય સોળ ચોખિત શણગાર, કંઠે મુક્તાફળના હાર. ૮
 ચુરા મંદનને બેક જરાસ, લીલા લલણ લીલ વીલાસ;
 તાર શુવાનીનુંછે જોર, સ્ત્રિ રાજ્યછે અધિકો તોર. ૯
 મહા મજનન કદિહો હોઈ જોઈ મરિહો તેતો ચાલે તેમ;
 કામનિનુ કારણ કાણ કળે, આવી પોપટ પાંજર તમે ૧૦
 પોપટ બેઠો પ્રીતે પાશ, ચોકાણી તમને સાબાર.
 આત બહી બહુલી આત, રૂમા શિદ જોયોજ રાત ૧૧
 સાચી વાત કહી નારીએ, જીવતિ કહે જાઈએ જોડીએ;

ભાર તમે ભણાવ્યા ભેદ, વર્ણન કરિ દેખાડ્યા વેદ. ૧૨

ગુરુ પાધા તેના હુ ગણી, ભલી વાત માહાભારત ભણી;
ન રહિ એકે વીણા નુન્ય, પુરણ ચોપટ તારુ પુન્ય.

ભુજુ ભુવતિએ ભયો નરર, આવો આપ ઉગમતે સૂર;
રમો જમો ને એયો ખાત્ય, ભોજ કરો નવિ ધરણી આત. ૧૪

કદામ મકટ પુરણ પડે, રજે કલેક તમ મસ્તક ચડે;
લાજણી લાજ વધારો ઘેર, રજે પીવુ પડે ત્યા ઝેર. ૧૫

રજે ઝાઈ આવો શણગાર, ન ભણે ભુષ તથા ભરતાર;
રજે ઈજત નારી લુજ ભપ, રજે દામ દંડે કાઈ રાગ. ૧૬

રજે ભણતી નિરમળ નાત, રજે વગોવો ભુવતિ ભત;
આળા પારડની નારીએ, જીત્યો જસ પોતે જાણીએ. ૧૭

તેમ કરજો જોમ રહે વેહેવાર, એ વિદ્યા છે અપરમપાર;
મોઠા સિદ્ધ ને જોગી જતી, વિષય સર્પ ડસે ગાઈ મતી. ૧૮

જોયો.

ધંધોપાખ્યાન આખ્યાન, તે પુરણ પારાખણ;
તરણ તારણ ત્રિવેક, ઘાત કોટી રાખાખણ. ૧૯

અષ્ટાદશ પુરણ, અખ્યાન જોલે કીધા;
કણભજ કત જો ન્યાપ, પંડિત મધ પુરણ પીધા. ૨૦

વેદ ભણેજે વેદિપત્ર ફોડ તાર શું કહું કથી;
સ્ત્રી સગી નના આગળે, નિમેશ ડાખણ કોનું નથી. ૨૧

જોયો.

રામા પગ જોયોને રહી ચોપટ પ્રત્યે વાણી કહી;
કાણ બાળોને કાણજે નાર, પપમ શિષ્યે કીધો વેહેવાર. ૨૦

કહે કીર તજો તંજાજ, ગિતારી મુકો મોહિતા મોજ;
ભી ને વંચે જાડિ બામ્બનિ, કામ દહન દરવા કામ્બનિ. ૨૧

દોહરા.

- ઘુક કહે શુભ સુંદરી, મતુર મતુરસુભાલ; ૨૨
 વિભાવી વિદ્યા વર્ણવુ, પંચ કરે પગીમાલ.
 મેવાડ દેશનો મહીપતી, બાળી ભુખતિ નામ; ૨૩
 પીપળીઆનો પુરપતિ, શુભવંતુછે ગામ.
 ખારડ એક બાળો વસે, અરિહિચો અતિ ઊંચ; ૨૪
 સવાગજી શિર ચોટયો, મુખપર મોટી મુછ.
 તાંતી તરવાર તને નહિ પાડે તેહ પ્રચંડ; ૨૫
 હડે હથમી તે ધમી, હડે લાંચાને લંડ.
 તાકેતો મુકે નહી, છેતરાયો નવિ જાપ; ૨૬
 થરથર મુંઝે તે ધમી, કયાં રૂંકને રાખ.
 ફાંકડોને અતિ વાંકડો, રાજે આંકડો અધ; ૨૭
 શૂંઢને બહુ સાંકડો, પાણ સાચું તે સંધ.
 ટાંડાનાંજી તેની કામચનિ, હંદમ તણા અવતાર; ૨૮
 ભુખ્યાનું મુખ નવ જુવે, દેવત શુભ દાતાર.
 માનીતી માંઠિ તણી, વણ વરતે સહુ લોક; ૨૯
 ખાપ પિયે ખુખી કરે, સ્વપ્ને ન ધરે શોક.
 વિનતા વધુ વિચારતી, કરે મન સાથે વાત; ૩૦
 જો નિરલજ્જતા રેખયે, ધડીએ કર્યે ધાત.
 વિભીચાર વરતે નહીં, પાણ એક નીચ સ્વભાવ; ૩૧
 વાત કરે વિનોદની, દાએ જો કાંઈ લાવ.
 ભરતાર જોમ બાળે નહીં, પ્રીછે નહી કોઈ પેર; ૩૨
 પર નરથી વાતો કરે, એસે પાડાણી પેર.
 માંટીછે રીસાળુવે, તે ચીંતા રિલ થાવ; ૩૩
 મોટે માલે પાસરી, શુભ સ્વામીના ગાય.

ઝાસડછે સંકુ રાજનું, ઊપાય સર્વના હાય	
સ્વભાવ તણું ઝાસડ કરે, તે જન્મ્યો નહીં કાપ.	૩૪
આત્યંત અનર્ગળ અતિધણી, પેણ સંગાયે પ્રીત;	
એક એકને દેખી કરે, રાજવીઆની રીત.	૩૫
કોઈક દીવસ તે કંપડે, અનુરાગ જોયાં એન;	
લક્ષણવંતી એ લક્ષણ, નિચા દાજે નેન.	૩૬
પરનરને પ્રેમ નહીં, મુજપર આજુ હેન;	
માટે એને સોંપવું, તન મન ધન સમેત,	૩૭
જરવંતી જોખનવતી, કામવતી જે કામ્ય;	
ઈશકવંતી અભાગવતી, તે પર નરને નામ.	૩૮
કર્મવંતીને ધર્મ મતી, શર્મવંતી મુજનાર;	
વશ વર્તેડે આપણે, જુઠું ન જાણે જાર.	૩૯
એક દીવસ એક ખીતજન, સમજ્યો સામાનાં સાન;	
ખીત આગળ માંડી કહ્યું, જીવતિ કરશે જન;	૪૦
તોપણ તે માન્યું નહીં, દીધી જાળ દય વીધ;	
ફરી વાત એવી કહો, તોને છેડું થીધ.	૪૧
એમ દીવસ બહુ વહી ગયા, કહ્યું પોતાની માત;	
શિક્ષા રૂ/ રાજા સુંદરી, નિકર થાય ઊનપાત.	૪૨
તોએ પણ માન્યું નહીં, સાસુ વહુને વેર;	
સુખ દેખી કોઈ નવ સકે, જીવતિ જાતમાં ઝેર.	૪૩
એક દિન તાત પોતા તાણે, તેડયો સુત એકાંત;	
વાત વિસ્તારીને કહી, ભાગી તેની જાત.	૪૪
કર્યા ટુંકરા તાતને, મારું જાવોછો મોડ;	
બંગાર્યા કોઈ ભાખનિ, ધરની કે પરીની રાંડ.	૪૫
તાતોને તરવારીઓ, સામદ ને વળી યર;	

રત્નપુત વળી રીસાળુવો, પ્રતાપવંત તે જર.	૪૬
કોણ તેહને કહી સકે, એક ચીત નરને નાર;	
એક દીવસે શું નીપજું, કહુ તેને વિસ્તાર.	૪૭
ભાષી શાનનો ભૂપતિ, ભાતોતો દટકાઈ અમડ	
પરવરવું કોશ પંચાસપર, ઘેલા જોલ્યને શામ.	૪૮
સમજા સામદ સુદીઆક, રાવત ઝોટા રાત;	
જાજો બેસી કથમ રહે, લક્ષ્મીકોટીયા લાલ.	૪૯
ઘેર આઠ્યો તે ઝુંલેનીધી, કહ્યાં કામ્પનિને કેલ;	
વાહણામાં અમો આલશું, વનીતા સાંભળ વેલ.	૫૦
જપારે ઈશ્વર લાવશે, ત્યારે અવશું વાસ;	
મંદીર-રહેજો અનિ, પ્રીયજન કરી પાસ.	૫૧
આઝો પીઝો ખુબી કરે, પોઠો સુઝે પાટ;	
પ્રાન ફૂલ પ્રેમજ ધણી, હીંચો હીંચોળા ખાટ.	૫૨
મુરઘા આવી માન્શની, એ સુખ સરવે બાળ;	
ચતુર મુકય તું ચાકરી, ઘેર શીઆજે જાળ	૫૩
નર વિલ્લ નારી એકલી, ધિક તેનો અવતાર;	
સાચે સુનો જાણીએ, સ્વામી વિલ્લ સંસાર.	૫૪
ધામ્ય ખાવુંને જલવુ, બાળ્ય શોભિત શણુમાર;	
બાળ્ય પ્રુષ્ઠ પર્વજને, ભુવન વિના ભરતાર.	૫૫
બાળ્ય સંજ્યા સુખ સર્વપા, બાળ્ય પ્રુષ્ઠના હાર;	
બાળ્ય ચીતને નૃત્યને, મુવન નહીં ભરતાર.	૫૬
બાળ્ય તારી આકરી, બાળ્ય કમાઈનાં ફૂલ;	
નરવિલ્લ નારી એકલી, આઠી વીલ પામુ મૃત્ય.	૫૭
નધા નર મારે જોઈતો, નધી જોઈતો જોખ;	
મહારે જોઈએ એટલું, સ્વામી રહેતો શોખ.	૫૮

- હુંતો પ્રાણ મારા તથું, જો પતિ જાએ પ્રદેશ;
મેહુણા દશે લોકા, કહો યી રિત ખમેય. ૫૯
- જળ પાપી નેમ માંછણી, ચંદ્ર વીણ નેમ ચકોર;
કંધ વિના તેમ કામ્મની, મેહ વિના નેમ મોર. ૬૦
- નેમ યદોવર નીર વીણ, નેમ કૂળ વિનાનું વણ;
સાડ તે સોભે નહીં, દિવિ વિમારો દલ. ૬૧
- વિદ્યા પાપી વિપ્ર નેમ, ગર્ધ વિના નેમ અમ્પ;
પુરૂષ વિનાની નાર તેમ, જો હેએ સધળી વસ્ત. ૬૨
- જાને બેળે કર જોડીયા, આસુ લોપાં આપ;
જાએ નહીંતો જાનજો પુરણ પ્રમો પાપ. ૬૩
- નેમ તેમ કરી દિન નિર્જમો, અમો જાવા મન કામ;
રાજ ધર્મ સમા રહો, કારણ કરીએ સીધ. ૬૪
- સોપારી આપી સુંદરી, તિલકે કર્યાંછે તવ;
પ્રતિસા પોતે કરી, વિવીધ પ્રકારે વત. ૬૫
- આહ્યો તેતો અગુરનર, સ્વામી પોતાના સાધ;
મંદીર રહી તે માન્યનિ, હેહું નહીં નવું હાપ. ૬૬
- ખીલે દિવશે એક જાળિકા, માન્યનિ માળણ મૂલ;
લોક લાવી તે માન્યનિ, કૂળ પ્રેમજને ફૂલ. ૬૭
- અતીથે રૂડી ઓઢણી, ચોળા ચીરને હાર;
છાજ ભરી લાવી ત્યાંહાં, જ્યાહા જાળાની નાર. ૬૮
- માન્યનિ કહે યુલ માલણી, પાછી છાજ લઈ જાએ;
જારવટે સ્વામી ગયા, નારી કેહે જુલ નાહો. ૬૯
- આજ સુવુંછે સાધરે, ધણી પાપી મહુ ધુળ;
ચોળ તળવાછે સામટા, કરે થું કૂળ ને ફૂલ. ૭૦
- હરામભદ્રે એ માલણી, પુર્વ જીવતિની જાત;

આશિવાળી કરવા તેહને, વિપરીત કહી એક વાત. ૭૧

એકાઈ.

માલણ દહેરે શુભ માન્યનિ, ભાળી કમ પાઈ તું ભામ્યની;
પતી પરણ્યાને એવા પરા, કહ્યું કબુલ અમારું કરે ૭૨

ભાળવ એક ખીન્ને ભરતાર, મનુષા રહે નહી પારંપાર;
સ્થિર થાવર ભોળન નહિ રહે, કોડ કવિ એ રીતે કહે. ૭૩

વધુ પડતાં તારો વેશ, યોગા યાચે યિના કેશ;
કાપા છેક યાચે કાપણી, કાલા જન કરશે ફાસણી. ૭૪

નમશેસ્તનપટ નમશે નેન, વદન જાણાચે વિપરીત વેણ;
કપન સંભળાચે નહી કહ્યું, અંચળ તુલ આલે નહી અલું. ૭૫

નવે નાડીઆ યાચે નર્મ, નહીં આને ત્યારે કાઈ ચર્મ;
એરીછે કાયાની રીત, પર પુરૂષ શું માંડો પ્રીત. ૭૬

એમ કહીને માલણ હથી, વાત વિનતાના દલમાં વથી;
છેક વાત છોછી છાનીએ, પ્રેમદાની ખુદિ પાનીએ. ૭૭

તર્ત તેહનું કળકપું મન, ફરી નહિ આવે આવો જન;
કંપ આંચે જાચી નવ થાપ, જીવ જરૂરી મારે જાપ. ૭૮

તુને મમ્મિ છે તો પ્રીતએ, લાજેણી લાલો લીજએ;
કેરે નાચી કહ્યું તે કર વાત, માલણ તું છે માચી માત. ૭૯

ગોવિંદ ગાંધર્વ રૂંડું ગાપછે, મન માંડું મળવા માપ છે;
સુંદર દુપ ને સુંદર રાગ, લાભ તેને બને જો લાગ. ૮૦

આજ જરૂર તેને લાવજો, જિતાવળું વેગે આવજો;
માલણ મન મનાપિ વળી, એકાંત ગોવિંદને મળી. ૮૧

ગોધર્વને તેજ્યો એકાંત ભાગી તેના મનની બાંધ;
જાહે ગુણવંતી બાળાતુણી, બાસ ભેદ બાવારથ બાણી. ૮૨

કાઈકે તુલ સારખું છે કામ, જરૂર આવો તેડ એ કામ;

મનગમતી માન્યનિને માણ્ય, ભોગવ્ય અમૃતરસ ખાણ્ય. ૮૩
દુઃખ સધભાં દેવટ પામયો, એવો અવસર કયાં પામયો;

ગોવિંદા કહે ગાપું ગીત, આરે એને શાની પ્રીત. ૮૪

એને ધેર નથી કુળ કંથ, મુકી પ્રેમદા પરવરયો પંથ;
સાસું સસરો માત કે તાત, પાડા પડોશો કરશે વાત. ૮૫

ભેરાજાને પામ્યે જાણ, પત્રક એકમાં કહે પ્રણ
એ જીવતિ સામું નહીં જોજી, રાને જીવ વણજીટે જાજી. ૮૬

કુડું કામ તો નવ્ય કિજીએ, લાભ એ વાતે શો લિજીએ;
એવી કહી ગોવિંદ વાત, વળતી બાંધી માલાણ જાત, ૮૭

દોહરા.

માલાણ કહેયે માલહીદ, મુરખ તારે તોલ;
આવ્ય ને ત્યાં બિતાવજો, બાલને રૂડા બોલ. ૮૮

પ્રેમદ આપશે પામરી, કે બંધાવશે પંથ;
વાત કાઠ જાણે નહીં, નહીં બેસે તુલને ગથ. ૮૯

ધેર ધેર ગીત જાતો, ફેરે, ભવન ભવન સે બીખ;
આવો શવ મળશે નહીં, સાચી દેખિયું શીખ. ૯૦

ભંભેરયાં ભમે લાકડાં, ગોવીંદ ગયો તે ધાટ;
ખાજો રાનદારમાં; મુસાફરી જાવા માટ. ૯૧

પાંડાને વરણાબિયો, શુરા કેરો શુર;
અધિપતિ કહે અહીં રાખવો, સામવશે એ પુર. ૯૨

સોભિતને સતવાદિયો, રીક્ષાજવો તે રાન;
એકલો એ ચોક્કી કરે, ખીલનું નહીં કાન. ૯૩

ભાવતું ને વેદે કર્યું, સહુકાને દીધી શિખ;
મંદીર આવ્યો મલપતો, મનમાં નાણી ખીક. ૯૪

ગોવિંદાને જોરડી, છુમિ બિયરે જાત;

આપે માલણ આપ્તિ, બીલીએ ઝોઠાંત.	૯૫
મુંઘા કુલ તો મસમસે, પાસે પાકુ તેલ;	
માટસી શુખડિયે બરી, શાલે રંગની રેલ.	૯૬
ખીક તેને કોની નથી, જાણે પતી પ્રદેશ;	
અન્ય કો આવી નવ સકે, લાજ ન લોપે લેલ.	૯૭
બિધાડાએ ખારણાં, બિધાડા ગુણ ગોખ;	
પરમાણે પાપાણું કર્યું, અતુર પોલીએ ચોક.	૯૮
અતુર આપ અતી પડી, ગોવિંદ જેઠાએ ગુન;	
માલણ ત્યાં બીલી કહી, જોજો આગાની મુન.	૯૯
ગોવિંદ પેહેમું પોલીયું, ધુટા ચીરના કેપ;	
બીજાએ તેલને કુલધી, વપુએ જોષન વેશ.	૧૦૦
ખાજો આપો ખારણ, બિધાન દીર્ઘ તે કાર;	
પીંજરમાં તે પરજાઓ, અપરમપાર અપાર.	૧૦૧
‘સડે કોઈને રાખિયો, ધાલ્યો હોસે ધરમાપ;	
તેને નહી મુકુ જીવતો, તોલ કર્યું તે ત્યાહ.	૧૦૨
માખાપે મુનને કહ્યું, જે નવ માન્યું સામ;	
‘હું સિરદાર મુરખ તણો, દીધી તેને આન.	૧૦૩
મીન જુઠું જાણે નહી, હથે ઘડું નિર્ધાર;	
તેણે તો સાચુ કહ્યું, આપણે તે શું ખાર.	૧૦૪
ધણે કાપરને કળકળો, રૂંદે પરી ખડુ રીસ;	
ખડગ બિધાકું કરે ધર્યું, હણવા જુલ્યેના ધીમ.	૧૦૫

સોરઠાં

અધિક પ્રકારે આપ, કરી પ્રતિષ્ઠા કોપણ;	
પ્રખ્ય કાળનું પાપ, જુવતીને મુંકુ જીવતી.	૧૦૬

દોહરા:

- માખાપે મુલને કહ્યું, મેં નવિ માન્યું નેટ;
મારૂં ડાહ્યાપણ ચાણપણ, તેમાં ભીડી વેડ.
મારૂં નીચે માન્યનિ, લાવી હોય જો લેડ;
દેવ થકી રમું ધણું, દયાધા દેવો દેડ.
ધરમાં આંખો ધરધણી, દીઠાં નરને નાર;
દીઠી માલણ માન્યનિ, દીઠા પુષ્પના હાર.
વળિ મુકેલી માટલી, સુખડી તેમાં સાર;
સુતી દીઠી સુંદરી, જોડો દીઠો જાર.
જુગતી બાધી જાનની, નીચેય માત્ર નહોં નુન્ય;
વિવેક મળે નહોં વચ્ચનો, વચો સ્વામી તે શુન્ય.
પોપટ કહે પ્રભાવતી, કહે વિભરની વાત;
કહે દીઠી કાન્યનિ, અધિક હવે જિતપાત.
નલરે દીકું નાહોલે, અનલરું કયમ થાય;
પતી કયમ જાણે પતિવ્રતા, પ્રતે કયમ લાગે પાપ.
કયમ જામ જોવિંદો જીવતો, કયમ મળે માલણનો મેલ;
વિદ્યા હોય વિભરની, તો ખરો જતાવો એલ.
કરી પ્રતિષ્ઠા પાંચસો, વચમાં આહવા ઈશ;
એ કયમ રહે જીવતાં, નીચે હોઈ શીશ.
આંખાણે સહુ આંખમાં, પ્રજટમાં પાંચે પાપ;
પતી એહનો પુછશે, દેશે કાણ જાણાય.
પ્રભાવતી કહે પોપટા, જોઈ નહોં એકે જાગ્ય;
એ વિદ્યા જો શીખવે, લાગુ તોહારે પાગ્ય.
એક વિદ્યાની આતુરી, સાચી સરવે સવ્ય;
એમાં કોઈ ન જીકવે, આતો શ્રીગ્રંથું અણ.

- એતો અમરત અતીથણ, ધણિએ રીડું દ્રષ્ટ;
 મુકે નહીં કોઈને જીવતાં, કંપડો રસે કષ્ટ. ૧૧૯
- પની પુણવ નહીં રહે, પાત શુભે નહીં કષ્ટ;
 તે વેળાં તેની ધડી, મુવાં જાણજો તણું. ૧૨૦
- એતો હૃત્યા નહીં ગણે, ન ગણે પુણ્ય પ્રીત;
 તત્તં હણે એ મણને, રાત્રીવીઆંની રીત. ૧૨૧
- પોપટ કહે પરભાવતી, કહું વિભરી વાત;
 કહું કરો એક માફક, રહે આજીવી સંત. ૧૨૨
- નહીં તઈએ કેહેતો નવ રીવસ, ખરો જતાવો ખ્યાત;
 એ ધોતલગી કમળ ધરો, માન્યનિમાં રો માફ. ૧૨૩
- પ્રાણાંધો હોમ પતિતણા, નર ધર આંધો નેટ;
 અરે દેવ આ શું ધરો, પડવો દાસકો પેટ. ૧૨૪
- એનાંધો તે મનુર નર, એતાવી આજણ નાર;
 હું કહું તેહ તમે કરો, ભુવન આંધો ભરતાર. ૧૨૫
- ‘જોવિંદા ધા તું બારડી, મુદા અંગુઠો આપ;
 મોઝા નાંખ્ય એપસથી, શામાને કરક્યો સાપ. ૧૨૬
- કરવું તો ડારું નહીં, કરવે ભયો રહેડ;
 જાગે કાગરો મરખણી, તખ માટેએ એહ. ૧૨૭
- પાડી જુમ તે પ્રેમદા, હું અચેત ધાણિયું આપ;
 મુકો વમડે માટલી, નેમાં મણીપર સાપ. ૧૨૮
- કહે માજણ ભયે આપિચો, રાણી જાવા રાખ;
 તહાર મંદીર તુજ માન્યની, જીવેનો કરજ્યો જોખ. ૧૨૯
- પ્રભાતે પાતરી મેલવા, હું આવીતી આપ;
 તે વેળાં તુજ નારને, રસ્યો રાત્રી સાપ. ૧૩૦
- વીરન રેઈ હું ધમધમી, ભણવું પામશે મન;

૨૬ પદમ્ભ તોડીએ, મારડી ગોવિંદ તન.	૧૩૧
પાન જેમને કુસળા, વેદ ચલાવ્યાં વહાણ;	
પણી પુમપી મારડી, આંખો પોષ ચુકાણ.	૧૩૨
પાડોધીને પ્રિયતમ, લઈ મળ્યા ત્યાં સોક;	
મરખ એ યમા ડહો, સંજ્ઞાન સહુને યોક.	૧૩૩
પપો બાબો બહે બાકો, કોપ સમાવ્યો તન;	
મરજ વાલ તું મારડી, માન્યનિ પામશે મર્વ.	૧૩૪
પુછે શું પડે કશું, યો કાઢે ત્યાં વાક;	
મૃત્યુંવત પઈ માન્યનિ, એતો આડે આંક.	૧૩૫
માર એના માપને, કે ઉદે એનું શીય;	
તરન તરવાર નાખી તહાં, તજી રૂપી મીસ.	૧૩૬
ગોવિંદ પછો કાશો હો, મંત્ર ભણ્યો ત્યાં ગેય;	
સાત પોરોરે સાથ કરી, ખરો બતાવ્યો એલ.	૧૩૭
માલીલી એ માન્યનિ, અધિક પાલીલી હાણ;	
જીવતાતા નમદીય એ, મરવો પોષ ચુકાણ.	૧૩૮
પ્રાણજાતા પલી કહે, વરે વેદ પુરાણ;	
ગોવિંદ એ મારડી, મરવો પોષ ચુકાણ.	૧૩૯
મરી ભત એ માન્યનિ, ન હેત વિનતા શું વાત;	
વિભેગ હેત વધુ તણો, ધાનો મહા બીતપાત.	૧૪૦
ભાગી શ્રીત ભરતારની, ન ભણ્યો એકે મર્મ;	
જ્યુઠું તે સાચું કર્યું, જ્યુવો કામ્યનિનાં કર્મ.	૧૪૧
ગાહ ગાહ લોકે કહ્યું, નટ મરૂત એ નાર;	
ગોવિંદ જિગારી ગોરડી, રહે ભામ્યનિના ભાર.	૧૪૨
કહે નર નાગપાંચમ કરે, કરે વળી નવરાત્ર;	
શિવપુત્ર આવાણ રહે, કરે એવાની ભંજ.	૧૪૩

કરાર થયો તે કામ્પનિ, ગઈ જ્યાં ઝાઝી રાત;
 ગામ લોક સહુકો ગયા, પુછી વનીતાને વાત. ૧૪૩
 અહીં તખતે કપાંથી ડર્યો, કપમ ગારડી આજ્યો ઘેર;
 કપમ માલજી તખતે મળી, પ્રકાશ કરો એ પેર. ૧૪૪
 માટલીમાં શું મુઠીયું, કપાંથી તેલને કુલ;
 માડો વાત મુનને કહો, મન વિચારી મુજ. ૧૪૬

ચોપાઈ.

ત્યારે તે બાકી કામ્પનિ, ભાજી થઈ તે તો ભામ્પનિ;
 તમે નિસરી માલ્યા જામ, હું છુલ્યા જપતી શીરામ. ૧૪૭
 ત્યારેએવર્ય મુનને સૌ થયો, માસ છ માસ કપમ મારા જયો;
 ઘરમા દેવને દીવો કરું, પછે દયાન હજારનુ કરું. ૧૪૮
 પરવરીઆછે ઝોટ પંપ, કપારે તે દેખીશું કંપ;
 લીધું કોડીયુ પુરું ચત, કશે કાલે અંગુઠે તત્ત. ૧૪૯
 વાડ્યો ઝાટકો મારે શીશ, મેં મુજે ભાખ્યા જગદીશ;
 એટલે આવી માલજી ઘેર, પરડી તે આગળ કરી પેર; ૧૫૦
 પકડ્યો ભાવ ધરી ભુજંગ, ત્યાં સુધી પીકા નહીં અંગ;
 કોડી માટલીમાં ધાલીયો, ઝોઝે બળ ઝોડી ઝાલીઓ. ૧૫૧
 માટલીએ ધાલ્યો મહીપર સાપ, નિરાસ થઈ બેઠી હું આપ;
 કહે માલજી સસરાને કહુ, ત્યારે હું ઘરમાણી બહુ. ૧૫૨
 ના કીધાથી વારી રહી, ગેર ગોવિંદાને તે ગઈ;
 તેડી લાવી તેને તત્ત, સદા એટલી મુનને સત્ત. ૧૫૩
 પાન કુતને પાકુ તેલ, મેળવ્યો એ ગોવિંદ મેળ;
 પાછળ વીત્યું હોએ નેટલું, નથી ખપત મુનને તેટલું. ૧૫૪
 પછે પયું તે જાણે તમે, તેમાં કાઈ ન પ્રીલું અમે;
 એસી કહી નાચીએ છાત, ખરીપાઈ તે સ્વામીને ખ્યાત. ૧૫૫

હોહરા.

ઝાવિંદાં કહે ગુણ નીધી, ભણી અમે, અમ ઘેર;	
તમે જીવતીને ભજવે, રજે લાગતી ઘેરે.	૧૫૭
જાધયે તે અન્ના થયે, લહેર લાગયે તતે;	
ભગાડ્યે એ જીવતીને, નહીતર પામયે મર્ત.	૧૫૮
નાંખી દેજે નામને, પાછો નાચે વાસ;	
પિઆડી રહેજે વેગળા, પલક ન રહેયો પાસ.	૧૫૯
ખાજે ભણી જા નેડીયા, રહે આજીવી રાત;	
શિરપાવ આપયું શોભિતા, પરવરજે પરભાત.	૧૬૦
મંદીરમાં રાખી માલજી, ચતુર તારાં એન;	
તું પેલા ભવની આવડી, કે આ ભાઈ બેન,	૧૬૧
રાતે રાખ્યાં બેઠ્યાં, ભગાડવા જરૂર;	
હાસ વિનોડ હેતે થકી, શિર.ભિમમિયો સૂર.	૧૬૨
પ્રીતે આપી પામડી, વળી બંધાવી પાધ;	
ખાજો કેહે હયો માટલી, નાંખી દેજે નાગ.	૧૬૩
ચતુરાને ચીર પેરેરાધિયાં, માખાપે યુકી મામ;	
નિંદા કોણે નવ કરી, ગુણવંત કહે સહુ મામ.	૧૬૪
ભલે મલો જીવત સુધી, રનેહ ચામાને સાધ;	
કામકાન પુછી કરે, હેતે જોડે હાથ.	૧૬૫
વિણ એહ વિજારની, ગુણ જો રૂડા ગાઓ;	
ચોડાણીને શુક કહે, ભણિતો ભરી ભણ્યો.	૧૬૬
સાખારા શુક સંલક્ષણા, એતો અચરણ હોય;	
કર્યું કામ ને કામ્પનિ, કળિ સંકેતડી કાપ.	૧૬૭
ભેદ ભડ નહીં વેદને, પુરાણ ન પ્રીછે પદ;	
શુક તે મુજને ચિખબ્યા, કમ વિણના કાક.	૧૬૮

- ગુજરાદેશ મરૂવો ધણી, વેગનપુરમાં વાસે;
 શ્રીગૌડમાળવિ બીપ્ર શુભ, કહે કવિ શામળદાસ; ૧૬૯
- વિખાણ વાતે સાંભળ્યા, સીંહન શિરોમાણ ગામ;
 વિરેશ્વર મહારોયછે, નેનું નવખંડ નામ. ૧૭૦
- મનવાંછીત માગ્યાં મને, મોટમ પદવી મેર;
 મોખાના લાડુ મઠે, મવાબેમણને ચેર. ૧૭૧
- લાયક ત્યાં લેજિવા વસે, વાસણ કેરે વંધ;
 રાખીપણ રૂડા રાજવી, અવતારીકે કો અંધ. ૧૭૨
- નવાણુ ખાદ્યબ્યાં નિર્મળાં, સભા પંડીતની થાય;
 આવે ભાટ ગમાનજી, ગુણ રૂંડેરા ગાય. ૧૭૩
- પ્રવણિ શાસ્ત્ર શુદ્ધ્યાં ધણી, શિવ પૂજન સાંભ સવેર;
 પાંચ પૂત્ર પ્રતાપવંત, જસવંતા દાસ ઝવેર. ૧૭૪
- તેણે તેડું મોકલ્યું, આંખ્યા શામળ કવિરાજ;
 કરજોડી તેણે કહ્યું, કરે અંધ શુભ કાજ. ૧૭૫

છપેા.

- સિંહાસન અનિય, તરવીખધી કીધી તણે;
 શીવપુરાણ સમયે, અર્ચે જાણાંબે તણે;
 શ્રીમધી રવાખંડ, હંડ જમફુતનો ટાળ્યો;
 ડાકોરતણે ડાકોર વણું વાંચીને ભાળ્યો;
 વૈતાળ પચવિધી વણુંવી, શુક્રાતેર ભાવે ભણી;
 પ્રસ્થાપિકે અંધ રચ્યા ધણી, શોભા એ શામળ તણી. ૧૭૬

દોહરા.

- બહુ કળા ગુણખોતરી, વાણી વિવીધ વિલાસ;
 પિતા પુરુષોત્તમ તણી, કહે કવિ શામળદાસ. ૧૭૭
- શ્રોતા વક્તા સમજતા, કહે કવિતા કરજોડ;
 શામળભટ કહે જાણજો, જપ, જપ શ્રી રણજોડ. ૧૭૮

પાત ૨૬ મી સમાપ્ત.

શુ ડા બહોતેરો:

વાત ૧૭ મી.

દોહરા.

શ્રીગુણનિધિ ગુણ આગુણો, ગનવંદન ગુણસાર;

અનામી સીધી બુધિ જોણી, દેવ વડો દાતાર.

૧

સરસ્વતી સુખદાયણી, વેણાપુસ્તક પાણ;

સ્તવન કરે શુભાતરી, વદને આપો વારણ.

૨

છપા.

નગદંબ અંખા ઓઠિયા, દીય નેહથી નામ;

ધર્મ ધુરંધર ખીચા, પંચ પદારથ પામ;

આરાસુરિ અધિપત્ય, નગત નમુછે નેહિ;

સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળ, ત્રિગુણ રમ્પોછે તેહિ;

કરતા હરતા ધરતી ધરા, નવેંજડાં નામના;

સુખસાગર શામળભણિ, પુરે મનની કામ-ને ૩
 શ્રીયંદ્રાવન મંદ્ર, ગોકુળેય ગિરિધાર;
 આનંદ કેદ અધિપત્ય, હેત કેસારિક હારી;
 નરીયો જીવન પ્રાણ, નેદ નંદન પ્રજવાથી;
 કેટિબ્રજાડના નાથ, જેને ઘેર કમળા દાથી;
 કરજોડી શામળ કહે, નેહ ધણીયા નામિયે;
 કપા કરે શ્રી કૃષ્ણજી, તો પાંચ પદારથ થામિયે; ૪
 હોહરા.

કપા હહુ શુક્રનાતરી, થર્મ બ્યાન ખીરત પરી; ૧
 સંસ્કૃતમાંથી યોધિને, પ્રાકૃતમાં પુરણ કરી. ૫
 શોમાં સતરમે દીવય, બણી કણી ભણિ-ભેદ;
 ગણી ગણીને પગ ધરે, અંતરકરણ જિમેદ. ૬
 રૂમઝમ કરવી સનથી, ઝમઝમ વાગે ઝેર;
 ધમધમ વાગે ઘુધરા, મદન તણી સમયેર. ૭
 હસતી રમતી હેતથી, કરતિ વિવિધ વિલાસ;
 આલી અતુલ અમકતી, પોષટ કેરી પ્રાસ. ૮
 જાગિધુ જાગી કારણે, જોધા પામી પુદ્ધ;
 ગણા આબ્યાના ગુણ ગણો, શુક લેજ તું સુખ. ૯
 પોષટ કહેરે પ્રેમદા, સુખે રમી આવે રાત;
 અણ્ણાદયમા આવજો, કહેજો વિગતની વાત. ૧૦
 કદાચ કહીં સંકટ પડે, રાત પ્રકારે શળ;
 જૂર વિદ્યામાં જોખણે, આપર પાપનું ગુણ. ૧૧
 જાગી જીવ જોખમ કરે, જાગીથી જીવ જાપ;
 જાગીથી જાગે નબૂં રહે, અધિક થાપ અન્ધાપ. ૧૨
 જેતો કાચીગર આતરી, રંગા તેની નાર;

- કલામ કહી સંકટ પડે, કરજે એમ વિભર. ૧૩
- પત્ર એવી રહી પ્રેમદા, સાંભળરે શુક વ્રાત;
કાણ રંગા કાણ અતિથો, વિસ્તાંત્રી કહે વ્રાત. ૧૪
- ગામ નામ ને કામ કહે, કેની સાથે પ્રીત;
શું સંકટ તેને પડ્યું, ઊગરી તે કાણ રીત. ૧૫
- ભાવે એ વિદ્યા ભણ્યું, ગુણ રૂઝ તુજ ગાઠિ;
નિર્ભય પદ નિઃશંકથી, ભરે ભરીએ ભઠિ. ૧૬
- પદ્મળાં પેરે પાંગરાણ, પાણ ઉપર કરે વર્ણ;
અંગ પદ્મી આભણું તજ, જો હોય તારે ગર્જ. ૧૭
- નમ કહ્યું તેમ કર્યું, બેઠી સાંભળવા આપ;
શુક સંભળાવે વારતા, તજ્યો તરૂણી સંતાપ. ૧૮
- શુક કહે ચોક્કસી થણિ, પાઠણવાડને પરજણે;
ગોલાણું ગુણવંતુ ગામ, જીતયંચ નરપતિનું નામ. ૧૯
- સાંભળ શામા હેતે કરી, વસે ત્યાંહાં એતોન્નાવરી;
ભાવ ભેદ પોતાના ભણિ, અમુક્ય વચ્ચે નરનારી વણિ. ૨૦
- રંગા નામે નારી એક, તેને વાહાયો વધુ વિવેક;
નરનારીને અધીકા નેહ, જીવ એકને જીવનુવા દેહ. ૨૧
- આજો લાહાડા રહે ધરમાં, કરે વાતો તે ત્યાંનાં ત્યાંમ;
વહાલાપણની વાતો કરે, એક એકને દેખી મન કરે. ૨૨
- કહે રંગા આનંદછે ધણિ, શબગાર એકઠા રહેવા તણિ;
નન વહેપાર પરદેશે આપ, તે નરનારીનાં પુરણ પાપ. ૨૩
- વેગળો પાપ નેના ભરતાર, ધિક ધિક તે સ્ત્રિનો અવતાર;
સમરથુ શિવજીને પાતરી, નનમ નનમ ભતે ખાતરી. ૨૪
- કરે રતુતિ અંખાજી તણી, ભવોભવે તુ.મારો ધણી;
પરમેશ્વરનો માનું પાડ, લાજણા તમે લગાવો લાડ. ૨૫

- લક્ષ્મીપતી અધિકારી આંકે, તમ આગળ સંઘળાણે રાંકે;
એ રીતે કરે નીત વાત, નરનારી એઠકાં દીન રાત. ૨૧
- ખાતરીને એક બાહ્યાણી મીઠા તે જાતેછે પરમ પવીત્ર;
ભણ્યો ગણ્યો તે વિદ્વાર્ણે, જ્યાં એક દીવચ એકાત. ૨૦
- કહે ખાતરી નારી મુજ સંલી, રજ શસ રૂંદે નહી રલી;
મુને જમાડીને તે જામે, જીવ તેનો મુજ પુઠે જામે. ૨૮
- મુજને સુવાડી એ સુવે, પરપુરૂષ સામું નવ જીવે;
મારૂં વચન કરે નહીં સાય, કોઈ દીવચ ન આણે કોપ. ૨૯
- મુજ શીના પાણી નવ પીએ, અંધા કરતાં અધિકી પીએ;
મુજ શીના નવ ખાએ ખાન, સાંખ્યા મુજને જાવે પ્રાણ. ૩૦

કોહરો.

- વિપ્ર કહેરે ખાતરી, મુરખ તોરે મેળ;
તુમી કાઈ સમજે નહી, ખરી નારીના એલ. ૩૧
- આપણુ આગળ કહે નહી, એનો જુદુ વિચાર;
ભાખ્યનિ તારી ભાગવે, નીત નવા ભરતાર. ૩૨
- મુતો મુકે રવામીને, જાન સંધાતે જામ;
શીવેણી અંશા તમે, નિમ કુંડમાં નામ. ૩૩
- પરમેશ્વરને પરહરે, મુજ નીત પાખાંડ;
નિમ રવભાવ નારી સહુ, દેવ તણી ચિર દંડ. ૩૪
- રાજા સરખાની ચણી ચો, જોવા સરખી જાન;
ભાગ હીણા તે ભાગવે, તું તે કાણુલ માન. ૩૫
- બાહ્યાણ રૂડાની ભાખ્યનિ, મુજવાં સરખું જાન;
રોહ કરે તે શુદ્ધ યું, તો તું તે કાણુ માન. ૩૬
- કાકપતિ કેરી મુ દણી, દેહ કહાવે સતાર;
તે કોઈર કીડા કરે, જીવતિ સાયે જાર. ૩૭

જાણવે ગુણીયલની ગોરડી, તે ધાંચાએ ખાધ;

નારી રાખી નવ રહે, દિન માછ ત્યાં ભય.

૩૮

ધેન ને ધારણા તણી, શુભવંતુ નેનું જાન;

તે હાથરતે ભાગવે, તો તું તે કોણ માજ.

૩૯

દેતા ને દેહોતની, છયે પ્રધારે જાન;

વહિજ વનિતા ભાગવે, તો તું તે કોણ માજ.

૪૦

હવિતા કેરી કામ્યનિ, રીઝવે દીનને રાજ;

વિભીમાર કરે વિચારથી, તો તું તે કોણ મ.

૪૧

શ્રવક કેરી સુંદરી, ધર્મ જાળ ને ધાન;

વનિતા ભાગવે વર્તિયો, તો તું તે કોણ મ.

૪૨

કાકિલ જાતે કુંડલા, ખરાં પાડે ને ખાન;

જર જાલે ભાગવે જોગરા, તો તું તે કોણ માજ.

૪૩

ઝાઠી જાત તું ખાતરી, ખાડમાં રહે દિન રાત;

જોરાવર જીવતિ ક્યમ જરે, તો તું તે છે કોણ માજ.

૪૪

નિમ નિર્ભાગ્ય અભાગીયા, માફું જાયે માડ;

મન ભાવે એ ભાગવે, એ તુજ રંગા રાંડ.

૪૫

પુરપતિ પુધ્વીપતી, કે દેસાઈ દેસોત;

કેડ લેયે કામ્યનિ વણી, તેને માથે જોત.

૪૬

ડહાપણ દિલ પોતા તણે, મહિપતી મોટે મૂલ;

કામ્યનિને મન કીકરા, પહિયાણીને મન ધૂળ.

૪૭

એ જીવર કહુ વારતા, સંસેપે શુભ સાર;

નેહ માને નારી તણી, તેહેનું નામ ગુમાર.

૪૮

જીવતિયે સંહુ નર જણ્યા, રાં રૂંકે કાં રાખ;

પાળી પોથી મોટા કર્યા, ત્યાં રાં જોટમ પાપ.

૪૯

ઓપાઈ.

અંધાવતી નગરીના મણી, અલંબદેશ અલંબતણે મણી;

- ચંદ્રચેન નરપતિનું નામ, કરે ચિંતબ્યાં બારે કામ. ૫૦
- કૂલજીમટ તેનો પરધાન, મન બમતાં મહિપતનાં માન; ,
- અતરીય લક્ષણ ચતુર શુંભણ, ધર્મ કર્મ ભજપણના ભાણ. ૫૧
- ચાતુરવત તેહને ચીન ચઢે, હસે ત્યારે મુખથી કુલ ૫૩;
- જાપ જુઈ ચંચેલી તણી, પરે કુલ મુખમાંથી ઘણી. ૫૨
- એકે નહી તે નરમાં નુન્ય, પુવં દત જનમનું પુન્ય;
- એધા મોટમ બીજે કાણ મૂલ, હસતાં ૫૩ મુખમાંથી ફૂલ. ૫૩
- દેશ દેશના આવે લોક, કરે જાગ્ર સમાવે શોક;
- શાસ્ત્ર માને ઘડું નેહ, અણ ઘોઠો રહે સંદેહ. ૫૪
- એક સંગે રાજના મીન, જોવા આંખા તેહ મરીન;
- સંદેહ ભામવા મનઃ તણો, દૈયા મથે હરખન ઘણો. ૫૫
- મહિપતિએ દીધાં બહુ માન, લવીંગ સોપારી બીડાં પાન;
- કહો ભાઈચો આંખાછો ક્ષમ, સાચું ન કહોતો મારા સમ. ૫૬
- રાજજી તમ પેર વજર, સેતવાદોડે શુદ્ધ શરીર;
- જે વેળા હેનેથી હસે, મુખમાંથી મક્તીમા મસ મસે. ૫૭
- જાપ જુઈના કુલજ ૫૩, એવો અમને અમરન અડે;
- માંહોમાંજ ૫૩એ હેડ, તે જોવાના અમને કોડ. ૫૮

છપા.

- વિપરીત શેરખી વાત, એ પાણ માનવ જનને;
- આપણ ખાઈએ અન, એક આંશિએ અનને.
- અહાર નિંદ્રા સુખ કુખ, ઠીર તડકોને જુએ;
- નધી ટળતો સંદેહ, આંખોએ જનની કુએ;
- મનનો સંદેહ ટાળવાઈ તમને મળવા કારણ;
- કોઈ કામ મરનાં તજી આંખા ધું તમ જારણ. ૫૯

ચોપાઈ.

સાચું જુઠું જોવા કારણે, આઠયે નરપતીને ખાસણે;
કરોડ વાર શું કરું કથી, દીઠા પાખી મનાતું નથી. ૧૦
કહે રાજ તમાસો જુવો, મનનો સંદેહ ખાતે ખુવો;
તેડું મોકલું મહિષત માન, બેઠા બેઠી આવો પરમાન. ૧૧
દોહરા.

રાખી જમી તે સજ પચો, પ્રીતે આઠ્યા પાન;
રાજ સભામાં સાંચરે, પરાક્રમી પરમાન. ૧૨

કુકાન તંબાળી તણી, બિભા રજા તે ઠાર;
એટલે એક કૌતિક પયું, તેહ સમે તે વાર. ૧૩

અકરમી એક અભાગીઓ, ખીડું લે તે ઠાર;
અમૂલક તે અતિ ધણું, આપી ચાના મોહાર. ૧૪

નીચ જાતને નીચ બુદ્ધ્ય, નીચાં તેનાં નેણ;
કુલણધી પણ કુટંગો, વિપરીત બાહ્યો વેણ. ૧૫

તંબાળીએ પુછીયું, સાચું બાહ્ય તું શુંણ;
કવણ એવોણે લખાપતી, ખીડું ખાનારો ઢૂંણ. ૧૬

તેને પુછ્યું તંબાળીએ, એક અર્થે આજ;
ઝાંઘાં પાન મોતી સમાં, લીધા કેને કાજ. ૧૭

મહારા સામ સાચુ કહો, લેશમાં ધરશે લાજ.
ઝાંઘાં ખીડાં મોહારનાં, લીધા કેને કાજ. ૧૮

હસી હાથ તાળી કમ્પી, પદ્મનિચોનાં પાન;
ઠાળી રાળી વેળા વીચે, જાવ દીઠો પરમાન. ૧૯

પરમાનની નાર પુષ્પાવતી, પદ્મની જોવી ધેર;
આજ રાતે વાસો વસું, એ મુંઢની ધેર. ૨૦

વચ્ચે જાયે રામ ધેર, મહીપના આઠ્યા મીન;

અમે તરૂણને ભોગલુ, મારે પ્રહર મરીત
છપો.

૭૧

કુનજીભટ પરધાન, મહિપત વત માગનાં;
નવેખડમા નામ, ઘરા જોરો આળના,
નવરગી તેનો નાર, પદ્મની જોડી પરખી,
રૂપ મનરૂપ અનૂપ, ચોભા કો સુદિર સરખી;
નેણે તેહુ મોકલુ, ઘરર પછે ત્યાં જાઈયુ;
અતુરા ખીમ માવશે, ભોગવી સુખિયા પાઈયુ.
દોહરા.

૭૨

કાફ માંભજી કુનજી, પડી પેટમા ફાળ,

ભામ્પનિ મારી ભોગવે, મુરખમા ચો માલ.

૭૩

અરે અ ખીકા ઈશ્વરી, આઝી બાગી આળ,

ફેંકેર કામ્પનિ ભોગવે, મુરખમા ચો માલ.

૭૪

પ્રનય થયો એ પિડમા, એતો ઘરૂણ કુત,

ભામ્પનિ મહારી ભોગવે, ભુડી ભતનો જત.

૭૫

સિહનુ ભક્ષ થીઆજિયુ, સસયો જીતે, સેર;

અફીને જીતે અળશિયુ, પાપ તારણનો મેર

૭૬

નેવના નીર મોલે મેઠે, એતે જોડે ખ્યાત;

ભોગવે મહારી ભામ્પનિ, મુરખમા ચો માલ.

૭૭

નીચ માણસ નિર્માણીયો, પનિતાને ચો વહાલ,

માન કે મહારી ભામ્પનિ, મુરખમા ચો માલ.

૭૮

દોમરપટો ચીતમા પડયો, નીચ વાતથી નેટ,

હસવુનો મુઠ્ઠી ગયો પડયો દ્રાણકો પેટ;

૭૯

એટલે તેડા આવીયા, બે ચાર પાન ને સાત;

૧૧ી રીત સખા - ૨૧ તેડે રાત

૮૦

- પ્રધાન પોતે પરવર્યો, રાજ સભામાં ગીત;
 બિહી સર્વે આદર કર્યો, પુરણ આણી પ્રીત. ૮૨
- મીન આળ્યા રાજ કહે, તમારો જોગ તુલ્ય;
 હસો ધણું હેતે કરી, ફર ફર વેરો કુલ. ૮૩
- રૂંઢેમાં રામા સાંભરે, જાજે જાગ સમેત;
 કૌતિક કાપાં કાટીયાં હમવું નાવે હેત. ૮૪
- સામી સમગા સોરઠા, ગુણ સાગર બહુ ગીન;
 તમ તમ રૂપે રૂણા વીરો, પતક ન પરો પ્રીત. ૮૫

છપા.

- શુભ સાંભરે નાર, વસન વિધ વિધનાં મુજે;
 હસવું રમવું હેત, જના મધ્યે તે મુજે. ૮૬
- ભાડ ભવેયાં ભાવ, જોખ જોણું જ જાત;
 ખુબિ ખાસનાં જાણ, કુજ ન ગમે પળ માત;
 કુખ દાવાનજમાં પડ્યો, સરવે સુખ એનું ગયું;
 હસવું કપમ આવે હેતયા, પીંજર તો પરસે થયું. ૮૭
- કુજ જાપ મુધ મુધ, કુંજ ભાનન નવિ ભાવે;
 કુજ કાઠાપણ કુર, કુંખ કપટ બહુ કહાવે;
 કુજ દહમાં રાગ, તેજ ત્રોપણ ગાસે;
 કુખયા લીલા લેહેર, પક્ષ ન આવે પાસે;
 કુખ રૂપી અણું વિરો, તેજ કદાપી ન જકે;
 હસવું નવિ આવે હેતયા, કુલ મુખયા રાના પડે. ૮૮

દોહરા.

- આળ્યાતા તે બિચાર, જુઠો જમ સંસાર;
 માણસનાં મુખમાં ધડાક ફલ, પડતાં તો વાર. ૮૯
- કહેનારાં કીતન કરે, માને તેનાં પાપ;

આપણે આગળ નેહા કેલું, તે જુઠાના ખાપ.

૮૮

આપાઈ.

રાજાને મદી બહુ રીસ, એહ પ્રધાનનું છેદું રીસ;

જુઠો સર્વને મન વરચો, મારે કલે એતો નવ હસ્યો.

૮૯

સર્વ મળીને સાલ્યા હાથ, સમજાયા તે સામક સાપ;

હત્યા શિર શાને લીજીએ, અંન્ય શિક્ષા એને દીજીએ.

૯૦

છપા.

વિપ્ર રૂઠો દે શાપ, આકર રૂઠો કર જોડે;

કુશ્મન રૂઠો દે દાએ, માન મરજા મોડે;

પડોધી રૂઠો પાપ, આડી કાઈ આગળ ખાએ;

નોંચી રૂઠે જો નીચ, મરે કે નિસરી જાએ;

રાજા રૂઠો રીધ લે, જસ જર જીવ જોખમ કરે;

ધર્મ કર્મ રામ પાણ, દુરખ દેતાં તે નવ હરે;

૯૧

આપાઈ.

વજર વિપ્રને ક્રમ મારીએ, જન્મ તણું સુકિત હારીએ;

રાજાએ રનેહતો નવ સાધીએ, બહુ વાકે તેને નાંધીએ.

ચોઢાર હતી પોતાની જાયા, મરોડ કંઠીને નાખ્યો ત્યા;

મારો ભાર ન રાખ્યો કર્યો; હેત પડી શાને નવ હસ્યો.

૯૨

બેડી ડસપડાં ધાદયાં મણું, ધર્મ તજીને નાખ્યો ધણું;

ધામ બે વીત્યા જાહરે, કૌતિક એક પથું તાહરે.

૯૩

હોહુદા.

મહિપતી કેરી માન્યમિ, દેવાંશી વત દેહ;

અટારીએથી બીતરી, તે વેળામા તેહ.

૯૪

અડવાદાર એક એજાવે, રૂઠો જાણ્યા પડેગ;

જૂગત કરી જગાડીએ, શામા બેડી મગ.

૯૫

ભાગી ટુટી ખાટલી, માંહી મુઝગી દાર;	
શૂઠી ટુટી જોડી, રાત અંધારીગર.	૬૭
મજામ કરો ત્યાં સોપરા, પ્રીતે લાગી પાગ;	
કરજોડીને કરગરી, જીવન મારા ભગ	૬૮
રાવતો રીસે મઢ્યો, આજમ મોડી બઠ;	
મુખમાં ધાડ્યું ચોકડું, આગમ રાણા ઉપર રૂ.	૬૯
માપા બેપર ફેરવી, સટકાવા છ સાત;	
કપમ આવી મોડી કામ્યનિ, ગીઝરવાને રાત.	૧૦૦
આજ ધણી આવીશમાં, ન કચીય મુજથું પ્રીત;	
મારે ગર્જ તારી નથી, જુઠીથું છી રીત	૧૦૧
ન કરિગ મહોના મટકા, મન મનવા માંડ;	
મુજને તે થું જાંણીઓ, રાજ સરજા રાંડ.	૧૦૨
મુજને તે કાચર ગણ્યો, ભુડો ભવેયો ભાડ;	
નીચ સાથે જાણુ નહીં, નહીં રાજવત રાંડ.	૧૦૩
તુજ મંવાયે પ્રીતડી, ખાસી એતો ખાડ;	
રાકરનો રીરો જામું નહીં રાજવત રાંડ.	૧૦૪
કાપડ મુજમાંછે અંધીક, હું નહીં રાખી ડાડ;	
અતુરા નામ મુજ એખયો, નહીં રાજવત રાંડ.	૧૦૫
નારી બાલી નેહથી, મટકો કરવી મુખ;	
હું તણી દાસી તાહરી, ભાગ્ય તું મારી ભુખ.	૧૦૬
આજ પહણી આવીઆ, રાચ વળુંધ્યા વાત;	
જીવાડીને આવના, મુજને જુઠું મધરાત.	૧૦૭
લાવી લાખિણી લાડવા, ખવરાવીને ખાગ;	
મુને છે ને જાગશે, જોખ કરેતો જુગ;	૧૦૮
સામ દામ ભેદ કરી, વિખાણ કર્યા બહુ વર્ત;	

- હાવ ભાવ કટાક્ષથી, રીઝવિયો તે તર્ત. ૧૦૬
- અરસે ધરસે મન ગાનિયું, જીવનિયે મેળો ભેગ;
હરપાં રમ્પાં ધણું હેતથી, ભોગગમા ભારે ભોગ. ૧૧૦
- કાંઈ નુન્ય રાખી નહિં, અધિકી વાળી હલ;
સહજ ઘણી સ્વામી ધરી, શોભા કીધી સદ્ધ. ૧૧૧
- આર ઘટ્ટીકા ચિંતની, અતુરો માખ્યા મહું;
શિખ માગી તે સંમરી, કરી સંજાઓ તહું. ૧૧૨
- તે મારવે ઘડું કુલજી, એતો અતી ઉતપાત;
શાણીએ માર ખાધો ધણી, તે બીજાનો છી વાત. ૧૧૩
- હેત ધણે હક હક હરયો, મોટમ પામ્યો મેર;
જીવ જીવ અંબલિના, ખર્યાં પુણ્ય તે ઠેર. ૧૧૪
- સહુકો સુતા બીકીયા, પ્રાંતે થયો પ્રભાત;
રાત્રીએ શેષક મોકલ્યા, કહી વિસ્તારી વાત. ૧૧૫
- વંછી તેઓ સભા વિશે, મહિષતિ પાસ મહા મુક્ય;
વોટે ઘોટે ધનથી, ફર ફર વેરે કુલ. ૧૧૬
- મીઠા આભાના મહિષના, તેણે ઘડું ફટ;
જોરેહ ભાગ્યો તેહને, દિકી પુણ્યની પ્રં. ૧૧૭
- તારૂં દેખાડ્યું તેહને, ભાગી મનની ખાંત;
રાધ પ્રધાન બંને જણા, આપ થયા એકાંત. ૧૧૮
- સભા વિશે રીઝવા નહીં, કપમ રીઝવા ત્યાંહી રાત;
બંદીખાનામાં હરપાં, વિષસીત કરૂં એ વાત. ૧૧૯
- સભામાં હસતાં જાટ શી, બંધીખાને શેષ ભાભ;
વેર કર્યું કપમ મુળથી, ઉડિળ ધાક્યુ આભ. ૧૨૦
- વહાણ બુઝ્યાં સભા વિશે, તાર્યાં નિમડમાં કપમ;
ધિવ આઘા સાચું કહો, સોઝ્યેક દીધા ધમ. ૧૨૧

- રાજ તું પુછેપમાં, તોલ ઘટેછે તર્ત; ૧૧૧
- કેહેતાં સાંભળતાં કપન, મહારૂં તહારૂં મર્ત. ૧૧૨
- પ્રતિતા પુરણ કરી, વચમાં ઈશ્વર આપ; ૧૧૩
- ચીજૂ પણ ખીજુ નહીં બ્રહ્મહત્યાદિક પાપ. ૧૧૪
- શીત કે રાત્ર માહરો, કે રાણી કે રાંક; ૧૧૫
- કોટી બ્રહ્મહત્યા ગુને, જો વધને આણું વાંક. ૧૧૬
- માંડી વાત મહિમા કહ્યો, ભામ્પનિના રાખ્યો ભાર; ૧૧૭
- આદી અંન માંડી કહ્યું, માહ્યો આજ્યો સંગાર. ૧૧૮
- કપાં ગાશી કપાં માવડી, કપાં ભગિન ભાણેલ; ૧૧૯
- શર્યની બુદ્ધિ પાનિયો, તરૂં ની લક્ષ્ય તેલ. ૧૨૦
- સાંભળ્યો એતા ખાતરી, જોવા રાજ્યી જનત; ૧૨૧
- રાજ ધેર એ નીપચું, તો તુને કોણ માન. ૧૨૨
- સમૂદ્ર સરીખા બિલડે, યગેવરનો શો સંગ; ૧૨૩
- તોજાપ હાહક હાથીયા, ત્યાં પાડા પાસંગ. ૧૨૪
- નિમ્ન જન નિર્માદ્ય તું, વસવર્ધન હો વેદ; ૧૨૫
- કરે વિખાણ વનીતા ફેરિયાં, ભુંડા ભાજ ભેદ. ૧૨૬
- દરજો મોખી નાપિધા, માળી સોની સુતાદ; ૧૨૭
- નર એટલાની નાગીચો, સકળ વાતમાં સાર. ૧૨૮
- વસવર્ધયા સહુ વહુમાં, ઓશિયાળા અવતાર; ૧૨૯
- પરાધિન પરધેર રહે, ઈશ્વર રાજે ભાર. ૧૩૦
- જોય અમીર બિમરાવની, વચ રહે નહી નાર; ૧૩૧
- આપ રહેતો રહી રાકે, સની શિરાગણ સાર. ૧૩૨
- માન નહીં મારૂં કહ્યું, રૂઢપમાં શાને રૂઢ; ૧૩૩
- પ્રેમધનું જો પારખું, અલી ઉમંગે બીડ. ૧૩૪

ચોપાઈ.

જાન કરીને વિપ્ર તે ગયો, ખાતરીને મન ખટકો ધયો;
 સ્ત્રી મરીત જોવા કારણે, ખુબ પિમાર કરયો ખારણે. ૧૩૪
 વનિતા આગળ કહિ એક વાત, આજ વાંચો જનવુછે રાત;
 ભાઈબંધ ઘેર જીછવ ધણો, જરૂર અવસરછે જાવા તણા. ૧૩૫
 જરૂર મારે જનવુછે તાહ, તનોતો રહેજો મંદીરમાહ;
 નોએક મેં આપાછે સમ, બાહ્ય અબોહયો કડીએ કપમ ૧૩૬

સોરઠો.

રામા, પુણકે રાઈ, વિજોગ થયે વહાણ તણે;
 કંપ રીના નહી કોઈ, આધાર મુજ આત્મા તણી. ૧૩૭

ચોપાઈ.

નારી કહે નયીં તુને, પડે જોગમરો માનો મુને;
 નહી આવે નીદ્રા નહી સુખ, દાવાનજ વેરીયુ કુખ ૧૩૮
 હશે વહાણે વેડેતા આવજો, લાએણી વાનો લાપજો;
 વારૂ કહીને જોનો ગયો, નારીને મન ઉતટ ધયો. ૧૩૯
 નિર્ભય પછ જીવિતની જાત, જાને આજ રમાડુ રાત;
 હેત પ્રીતને ઉપટ આતો, શરાવર તીર આવી સિંચ મતી ૧૪૦
 સંઘવાકાળ ધયો જાહરે, પુરૂષ એક દોઠો તાહરે,
 વરાણાગીને વાકો વેઇ, કાળા જમર મરીખા કેઇ. ૧૪૧
 સકળ હયાપાર શોભિત માયમા, તીર તરકમ ભાસો હાપમા,
 સો શીપાઈને પુહો પડે, અનમી વ્યહંકારીને નડે, ૨૪૨
 વ મી દુષમનથી નવ કરે, મતમા મોતન કારજ કરે,
 રૂંડી ઘી તેની રીત, પનક એકમા કીધી પ્રીત. ૧૪૩
 હાવ ભાવ કટાક્ષે કરી, હેતેથી મન લીધુ હરી;
 રહે રાત રમાડું અમો, પંથ પરદેશી ઘીસો નમો. ૧૪૪

રખે કુડ કરે કાંઈ કામ, વચમાં આપ્યા શીતારામ;
 વચમાં રાખ્યા ગિરભઈચ, કપટ કાંઈ કરે નહીં મીચ. ૧૪૫
 લીંબડા હેઠે ધર આહરું, ત્યાંહાં રહેવું થયે તાહરું;
 કાંઈએ નબ રાખ્યે કાપદો, ધડી એકનો કીધો વાપદો. ૧૪૬
 પતિએ મન વિચારી ધેર, પાડો વગિને આળ્યો ધેર;
 ચક્ષુ વાણવાની હુની સાળ, તે આડે પેઠો તત્કાળ. ૧૪૭
 તે નય ભણિ ધરની નાર, એકું લાવિ ઉધાડ્યાં ખાર;
 કર્યો દિપક ભગતે ભાવિચો, એટલે ધેયાં ધરમાં આવિચો. ૧૪૮
 મારકણી કરમાં હથીયાર, આસાગત કીધી ધરની નાર;
 બાહો ભક્ષણ એતો ખુત્રીયો, ધર ધર ધર તેતો ખુલ્લો. ૧૪૯
 ઇતો પાછો બોલું આ દીધ, સદુક્ષ વસા હેરે મુલ શીય;
 દુંદીપાં વાળી બેશી રહ્યો, વળતો ચો તમાસો થયો. ૧૫૦
 મુજને મારતાં એ નબ ડરે, નિશ્ચે ડોકું અળગું કરે;
 રાત અંધારી દીકો ધોર, અંતરથી છાનો રહે નમ આર. ૧૫૧

દોહરા.

તર તેડ્યો તે જુવતિયે, મહામુખ દીપાં માન;
 લવિંગ રાપારી એળચો, પ્રીતે પુરણ પાન ૧૫૨
 આજિંધન એપાવિયાં, ભાવતા કીધા ભાગ;
 જિનમ કાંઈ રાખી નહી, શુભ કીધા સંભેગ. ૧૫૩
 તૂમ કર્યો તે તારણી, આસન ભેદ અપાર;
 લાડ લડાબાં લક્ષ્યા, અપરમપાર અપાર. ૧૫૪
 શક કર્યાં બહુ ભાતનાં, વળિ શીરને શેવ;
 ભેગાં બેથી ભાલન કર્યું, તુછ તરણિની ટેવ. ૧૫૫
 સંસ્કાર અડતાણિયે અધિક, વિખાણ તણી શી વાત;
 નિમ કરે નારી કર્યું, ચે બી વરની સાંધ. ૧૫૬

- રવિ ઊગમતે રાત્રી, શીખ માગી તે સાધ;
વળિ જમેતો આવ્યો, કો વાલા હાથ. ૧૫૧
- ચાલાવા વનિતા વહી, પરવરીઓ પંથી પંથ;
ખાડામાંથી નીસર્યો, કામ્યનિ કેરો કંથ. ૧૫૮
- પતી પીઆર પોને કાપો, જયો ખારસે તર્ત;
વગર સમજ્યું ને જાણિયે, તો માથે આવે મર્ત. ૧૫૯
- આવે ત્યારે પુછીએ, રહે કયાં જવાન;
પછી માંડે એ આન્યનિ ન જાણું પ્રોટું પાપ. ૧૬૦
- કહે પાપટ પરભાવતી, કંઈ દીઠો કોપ;
નિચે હજીયે નારને, લગ્ન કરશે લોપ. ૧૬૧
- ખાંડા કપમ થાયે સતી, પની કપમ લાગે પાગમ;
કર નેકે કપમ કંપડે, તરે તોતો કહે જાગમ. ૧૬૨
- નિયા ખાધી ને નીપડ્યું તેતો દોડું દ્રષ્ટ;
'એજા રોજાં છે ખાજો, થઈ અગ્નીનિ વ્રષ્ટ. ૧૬૩
- તે અગ્ની કપમ ઓસવે, રૂને કપમ એ ધાપ;
દોડું અજીનું કપમ કરે, કપમ જુહી સ્વાગી પાપ. ૧૬૪
- ધખાં ધોંગે ને હંડીયો, જાણે મોમે મથ;
સ્વામીને કપમ વિસરે, યજુ રૂપી ઇલપ. ૧૬૫
- હાંડી જાપ જન કુંધી, ધુતે દેખતાં દેહ;
લેગુ બેસી ભોજન જમ્યા, કહે કપમ વિસરે તેહ. ૧૬૬
- પ્રતિસાં પતિયે કરી, અપિપ્રો દેશું આમ;
તાક હેદયું નારનું, પરપમ આંગુળ પાંચ. ૧૬૭
- જીવતિ નહીં મુકુ જીવતી, ને આવે ઈશ્વર આપ;
હેત તજ હજીએ નહીં, તો બસે પ્રોટું પાપ. ૧૬૮
- પાપટને કેહે પરભાવતિ, મુરખ તહારે મેળ;

એહ ચીનરી શી કરે, ખરે ન થાએ એવં.	૧૬૬
ખીન સમભળ્યા આપણ, વીનર કરિને વાત;	
એ સ્વામી સમજે નહી, નહી દીકું રાત.	૧૭૦
શુક કરે સાંભળ્યું સુંદરી, રહે આનુની સત;	
શુભ વિદ્યા એ ધિખવું, વિપરિત સરખી વાત.	૧૭૧
બાહ્ય વાત ઊતાવજો, કામજીવારા કીર;	
સ્વામી કથમ સમભળીયો, ન રહે ધારણ ખીર.	૧૭૨
ધરમાં આવી તે ગોરડી, પુરૂષ વાળાઓ પંથ;	
તુટયા દીકા તાંતણા, ચડે લાગ્યો ચંત.	૧૭૩
ખાટીએ દિહી સાંકળી, દિધીજ ધે દિહી સાળ;	
ચતુરા ચેતા ચિતમાં, પડી પેઠમાં કાળ.	૧૭૪
ધરમાં રહોઠે ધરધણી, કર્યો યુગપર કોપ;	
અરે દેવ હું શું કરું, લગ્ન થાયે લોપ.	૧૭૫
હિમત મુકે નહી મરે, નહી કાપરતું કામ;	
જીવ જાન જોખમ ધરે, જાણ્યો ખાપું ગામ.	૧૭૬
ખાડ રખી પચો પૂરખરો, તુટયા દિહી તાર;	
રહા દીસેછે હેરવાં, જાંત આણી જાતાર.	૧૭૭
મરો દીસે છે આ પડી, જોયાં છે વાર વર્ત;	
જો મરિત કાંઈ નવ રમું, જોતો માથે આવે મર્ત.	૧૭૮
એ ધણિ હવડં આવશે, રહે હશે જહુ રીમ;	
લક્ષ કરાડ વિસે વસાઈ સ્વામી હેરશે ચોશ.	૧૭૯
મરિત કર્યું એક ચિંતની, કળી સંકે નહી કોપ;	
જાખ માટી સ્વામી રહો, હેત ઘણેરું રોપ.	૧૮૦
જો વાળી બેઠી માન્યનિ, રૂવે રાંઝી રીત;	
ધમા પડેથી એકાં, ન શું પુરણ પ્રી.	૧૮૧

- રૂદન કરે ચે સુંદરી, હૈકું કાટ તે હેલ;
આજ તમારું ક્યાં ગયું, તરણી તનથી તેલ. ૧૮૨
- નવ દસ મળીછે નારીચો, વિનવેછે વારે-વાર;
એટલે મંદીરમા આપિચો, ભાખ્યનિનો ભરતાર. ૧૮૩
- તોફાન દહું તરનીજનું, યામા શા માટે રાય;
રાખી કોની રહે નહી, કારણ ન કળે કાપ. ૧૮૪
- જમ તમ કરી કાઈ જીવતિયે, છાની રાખી છેક;
સહુ સહુને મંદીર ગયાં, રહો અધિપત્ય એક. ૧૮૫
- સકે જન અધિકું થયું, કે આજીવું કોનું કહેણ;
મુને પડ્યો છે દ્રાશકો વિનતા બાલો વેણ. ૧૮૬
- શા માટે રાય સુંદરી, શા માટે રહ્યાં કુખ;
શા માટેછો દામણા, કયમ કરમાણું મુખ. ૧૮૭
- પિણ્ડા મુને પુછેશમા, ગિશમ વાતછે વર્ત;
સમરંધ સહુ સંભાળજો, મારે માથે મર્ત. ૧૮૮
- મથં ધરેણું જોઈ લે, લે તારા શણમાર;
બાદમાં આલ્યા માફ કર, અધિક વાંક અપાર. ૧૮૯
- મુનેગારધું તાહરી, અધિક હવો ઉતપાન,
ચોરખાઈ અતુરજીવની, કરધું આતમવાત. ૧૯૦
- તો અધમ અધિકો કર્યો, અનર્ધઆણધું આપ;
દાગન કરે છુટું નહી, પ્રત્ય કાળવત પાપ. ૧૯૧
- ધરેણું તારા ધર તણું, આ પીપરનું ત્રોપ;
આ પાંચ પ્રથમ પરણેતનાં, નથી જાણતું કાપ. ૧૯૨
- નાને કહે કરને નાતરું, રૂડી જોઈને રીત;
મુને નિતે સંભારજો, વરૂદર્યો નહી પ્રીત ૧૯૩
- જાણા પાપરે બિતિયો, માન્યનિ મરે શા માટ;

- પંરાણિ પોંડ કયમ પાડયે, એવો શો જિયાટ. ૧૯૪
- કુંધે કર મે જોડીયા, કયન કરો નહીં કયમ;
- શામા સાચુ નવ કરો, તોતો મારા સમ. ૧૯૫
- જલ્લહ્યા ઘુને પાંચગત, સ્ત્રી હ્યા સેં સાત;
- શા માટે મરણો તમે, વિપરીત કરો એ વાત. ૧૯૬

સોનઠા.

- હેતે જોડા હાથ, સાચું બાલી સુંદરી;
- શામા કનમી સાથ, વિતગની કરે વારતા. ૧૯૭
- બાલતા સામા બાલ, પૂચી પાતાજે જ્યો;
- તારું ને મારૂં તોલ, પડયે ઘડી એકમા. ૧૯૮
- સોએક ખાધા સમ, પનાર હયે તેતો થયે;
- સાચું ન કરું કયમ, મારો વાંક મેરૂં મગો. ૧૯૯

ચોપાઈ.

- જમારે તમે ખવરાળ્યા સમ, તો સાચું નવ કરીયે કયમં;
- પ્રથમ પરણિતનો મારો ધણી, તે સાથે પ્રીતી અલો ધણી. ૨૦૦
- આપે વિવા ક્રીધો તે સાથ, હેતે જોડો ગ્રાહ્યો હાથ;
- કંસાર ચોરીમાં મેશી જાણ્યાં, સોટકાં બાજી રંમે રમ્યા. ૨૦૧
- ગપાં મારારે આણું એક, હેત પ્રીતને વહાલ વિવેક;
- અતુર નર કરતો આકરી, બળિયા સાથે બાવે બાકરી. ૨૦૨
- ખાડું બેડું ધરતો અંગ, ચિપાઈ સુરાને રહેતો સંગ;
- હેતે હયા પાર ધરનો તેઝાપ, બાલિ નસકે કે તેની સાથ ૨૦૩
- તેનું જાત તો રણમાં થયું, જ્ઞાનઃકર્ણ જીવતિમાં રહ્યું;
- ધારાજો શી જો મહા યુન, ધણે અવગતિયો બારે જુન. ૨૦૪
- જતનમાં તે ભમતો ભમે, સ્ત્રી વીના બાજી નવિ ગમે;
- માલ ખાલનો તેનો લીધ, વળતું સગપણું નમથું ક્રીધ.

અમો તમને આઘ્યા નાતરે, સાંભળજો સ્વામી દિલ ખરે;
 આજ ભરવા ગઈલી હું નીર, તગભેટ ગામ તળાવે તીર. ૨૦૬
 મેહુ ધણીને દિગે દ્રષ્ટ, કાપામાં હું પાગી કટ;
 માનવપણે હતા તેવો દેહ, મ્હારે મન પ્રગટયો સંદેહ. ૨૦૭
 મુવું માણસ જીવે નહી કોપ, અધિકું અચાજ મુલને હોપ;
 મેં જાણ્યું મુલને શમણું પાપ, મુવું નવિ જીવે પૃથ્વીમાંપ. ૨૦૮
 મેંતો તેને પુછો વાન, આ શી દેખુંહું જીતપાત;
 નમો રક્ષમાં પામ્યાતા મર્ત, શી રીતે અહી આઘ્યા તર્ત. ૨૦૯
 તે બાક્યો કચીને રીસ, બમર આપ મહાઘ્યા શીધ;
 સમજે નહી પુનારી પુત, હું અવગતિયો ભારે ભુત. ૨૧૦
 ભુજ્જે તરણો ભમતો કુંડ, સાંભળ નાર હું કહુંહું ખરું;
 થોક મ્હારો કપમે નવિ સમે, મ્હારો જીવ તુજ વાસે ભમે. ૨૧૧
 મ્હારો લેઈ આવી તું માણ, જિતા સાથ કરેછે ખ્યાલ;
 જેતો શું ખાશે મ્હારું રજ્યું, પરવાર સહીત તેન્યને ગણું. ૨૧૨
 થોડા સહુ જનને ખાજી, તાહારે સુખિયો થીતજ થાજી;
 જિતાને અછને સુખીયા થયું, વળતો જીવ ત્હારો લેઈ જશું. ૨૧૩
 હેત દેખાડી જોડ્યા હાપ, રનેહ કર્યો મેં તેનો સાથ;
 જોતો તેને દાખ સંગ, મુજ વાસે ભમેછે કપમ. ૨૧૪
 તેણે કહું મુકું તુજ કેડ, આજ પડણી મુલને તેડ;
 પ્રથમ કરતીતિ કરખને તપમ, મ્હારી સાથે ગંગે રમ. ૨૧૫
 કાઈ અધુરું કર્યો તમો, તો જિતાને હણ્યું અમો;
 મેહુ મનમાં સખ્યો કાપતો, દરાત કર્યો તેને વાપતો. ૨૧૬
 કાંઈ તમો હતા નહી ઘેર, કચી પડણાગલ રૂડી પેર;
 દેખા માટે હોળી પડીત મેં જીવું દીવાળી કચી. ૨૧૭
 તેનો મહોક્ષ કાપો રાત, જાણ નણી શી કહિએ વાત;

તારે ધિયી વિખ ઢાળવા, એન મેટે પુર્ણ વાળવા. ૨૧૮
 અધર્મ અંબા કીચો આપ, એથી અધિકુ તે શું પાપ;
 તમને મેહે નથી દીધું સુખ, એના મનની ભાંગી ભુખ. ૨૧૯
 કાશી મુકયો કચી કવરો, ફરી પ્રગટે નહીં તો ફાપરો;
 એ તે કુખ કા આગળ કહું, શત્રુ સાલ કયમ રહે સહુ; ૨૨૦
 અવર પુરૂષ મેં ભોગ્યો આપ, પ્રગટ કીધું એં પ્રાદું પાપ;
 વળિ આવે આદ્યને દીધા કાણ એ સાચે કુટે ધીરા ૨૨૧
 નમૈદગાહે નાખુ રહે, ખાળુ પાપ કયાં મેં નેહ;
 આ આપણ કરિએ છે વાત, સદળુ એ જાણે સાક્ષાત, ૨૨૨
 દોહર.

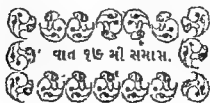
એતો કેહે યામા યુદ્ધો, દીધું ને દ્રષ્ટ;
 હું ખાડા મધ્યે હતો, પામ્યો જાના કષ્ટ. ૨૨૩
 વાળાવા તું કયાં મધ, ગયો એ કાને હામ;
 સાચું જાલરે સુંદરી, હૈયે રાખી હામ. ૨૨૪
 નારી કેહે નર માનશે, હવે આજ કે કલપ;
 જોજો ને શું પાપછે, નવ રહેશે નિર્માલ્ય. ૨૨૫
 ફૂતતો ફર મયો નથી, તજાવ આગળ રહે તેહ;
 ભડ ભડ ભડ ભડ ભડકો પયો, કહુંછું નિઃસંદેહ. ૨૨૬
 સાચું માનું કંપકે, રજે એમ પણ હોય;
 જીવ જીવ જો આપણો, વારે ન ચડે કાપ. ૨૨૭
 કર્મ કુટ્યું તે કંપકે, સાચું જુલું જોભ;
 વપ્ર વાત વિચારીને, મનનો સંદે જોભ. ૨૨૮
 સુતો વાણી સાપરો, થયો નિંદ્રાવચ તેહ;
 એટલે નારી નિમરી વાત જનમી નેહ. ૨૨૯
 જનપણી એક તેહરી, હરી પડોયણ સર;

તે આગળ માંડી કહી, વારૂ વાત વેરેવાર.	૨૩૦
જીવો મારો જાપણે, નથી માનતો કંથ,	
એ સુતો જઈ સાપરે, લેછે મારો અંત.	૨૩૧
સંખી કહે શુદ્ધ સુદરી, અંગે મનાવું આનંદ	
બિચો બેન ધરમાં જઈ, કરે તમારા કાલ.	૨૩૨
મંદીરમાં આવી માન્યનિ, બેઠી પોતાને ધેર;	
બનવણી ધેર નીપન્યું, તે કહું માંડી ચેર.	૨૩૩
જુમ પાડી એક કારમી, શામા કેહે કરડો સાપ;	
એ નાશી પેઠે જીભમાં, મળિયાં પુરાણ પાપ.	૨૩૪
સોયું સંસારો નહોતો મેલું, થઈ આંખો તે મમ;	
શરીરપથે શોધિયો, મુઠી સરવે મામ.	૨૩૫
જેથી તેતો નબળ જાયો, પડ્યો દ્રાણકો પેટ;	
છિતારનાર એક તેડીએ, નીકર મરણે નેટ.	૨૩૬
ધંડો જે મારેક વહી ગઈ, આવી તે સ્થિતે લેહેર;	
શામા પૈ જો શી'ધકુ, આણુ વાપ્યુ ઝેર.	૨૩૭
મુણવંતો આંખો ગારડી, નાશીને છડે નીર;	
મંત્ર ભણે તે મુખથી, વૃજવે સદ્ધ શંખીર.	૨૩૮
ખડોર રોમળાએ ખારણે, હાહાકારનો હેત;	
જાણ્યો ખેતો ખાતરી, આંખો લોક સમેત,	૨૩૯
મળી ત્યાં આઝી મેદની, નહાના મોટા નર નાર;	
જે જલેના મનમાં ગમે, તેમ કરે જિઆર.	૨૪૦
કો કહે જીવતિ જીવયે, કો કહે મરણે નેટ;	
આસ માલેછે મુખથી, જિજ્ઞે અજ્ઞાનું પેટ.	૨૪૧
શામા તણા ઘરીરમાં, જોડ્યો મણિધર સાપ;	
ચિદ મજોછો મુલને, જીવેનારી આપ.	૨૪૨

મ્હારે વેર એણું નથી, નથી કાંઈ અંટસ અંગ;	
આંચો મુલને ચીંતની, ગાવ કરયું છે ભગ.	૨૪૩
મ્હારો વેરી એલીએ, રાખી મુલ ધરની નાર;	
ગર્વ ધરણું એજવ્યું, બલો તો તે કાર.	૨૪૪
ડસરા એના દીતને, ક્રોડું કરયું પ્રમાણ;	
પગ દીધો મુલ ચેટ, પર, મારે કરડા નાંજ.	૨૪૫
ભૂત ધણે હું ભાગ્ય છીણું, વિવોધ ધરણું વેધ;	
એક દિવસ એતાતણી, હેતે હંસ હરેય.	૨૪૬
પડમા તે એતો હતો, સાચું માન્યું સર્વ.	
ધર ધર કાપા કંપતો, ઘટતો ઊતરણો ગર્વ.	૨૪૭
પાંદપ નેડીને પુછીજી, લમા કરો અપરાધ;	
તમે કહો તે ક્રીડાએ, મુકાવો મુલ બાધ	૨૪૮
જાણ નામ મારી અમો, ધયા તમારા ચોર;	
ભગારો તો ભગરું, નથી કાંઈ મ્હારું નેર.	૨૪૯
ખમા વુલને એતિઆ, અધિક જીવન છે હેત;	
ભ મુકુંડું જીવતો, કુર્ફળ દળન સમેત.	૨૫૦
અહરનિશા આરાધણે, ધરવીર મુલ નામ;	
સંકટ તાણારું બામણું, કરયું કાદિન કામ;	૨૫૧
એણું કહીને ઊતરણો, શામા અંગથી સર્વ;	
હાક સહુ વેઈ જપા, લાખી તેનો દર્પ.	૨૫૨
સેતોખી રાખી મુંદરી, વની તો લાગ્યો પાગ;	
સાખી છે તું મુંદરી, મન ગમે તે માગ.	૨૫૩
પ્રનિશા એ પતાળમાં, જીવ્યા સમ આકાશ;	
વિગર વિલા એતે ખરી, શામા વુલને શાળાશ.	૨૫૪
જીવ્યા મને ભંસુધા, કેપ રહો કર ભેડ;	

આન્યનિ કરતી મરકેલાં, હીડવી મોડા મોડા.	૨૫૫
ચોકાણી કહે શુકને, સાળાસ તાહરી શુદ્ધ;	
વિદ્યા ભણાવી ભેલની, શીખી સમજી સુદ્ધ.	૨૫૬
સીંહન પતિ સીરામણી, રખીઅલસુત મહારાજ;	
અવેર નસવેના તણી, લક્ષ કોટિધા લાજ.	૨૫૭
મહિમા માતર પામણે, સીંહન શુંભવંતું જામ;	
વીરશ્વર મહારેવણ, નેનું, નવ ખંડે નામ.	૨૫૮
વાસણવંશે અંશપત્ય, મનજસુત મહેરાજ;	
રખીઅલ રૂડા રાજની, સુકળ કળા સુભાજ.	૨૫૯
તેણે તેડું મોકલ્યું, તેડાંબો કવિ ત્યાંસ;	
કરજો તેણે કહ્યું, ઈશ્વર પધારે પાજ.	૨૬૦
અમદાવાદથી આવિઆ, વેગનપુરમાં વાગ;	
પિતા પુરુષોત્તમ તણી, કહે કવિ ચામળાસ.	૨૬૧
સંપીદ વાદ શુક જાતગી, ગુણનિધી ગરવે અંપ;	
તણે તારણ ત્રીલોકમાં, પ્રાપ્ત પરમાર્ય પંપ,	૨૬૨
મહાત પુરુષ માખણ મહે, મહે છતલીલા છાસ;	
નીચે બુદ્ધિ નરકે પડે, વડાને વધકુંડ વાસ.	૨૬૩
શ્રીતા સકતા સમજના, કહે કવિના કરજોડ;	
ચામળાટ કહે ખાસજો, તપ તપ શ્રીરણજોડ.	૨૬૪

- ધમરંગી પેહેરવાંછે ચીર, સુંદર ઉજ્જવળ શુષ્ક થરીર;
 દરપણ મુખ જોતી નિસંગી, લાલ મઘાદ વારું વીસરી ૧
 કુળવતીને પ્રગટથો કામ, કમક કમક આવી તે કામ;
 શુક કહે શે કારણ જાણ્યો, ખાંત ધરી મહારા સમ ખાણ્યો. ૭
 આજસ કમમ મોડાછો અંગ, સકે સાંભરયો રવામી સંગ;
 હાથી હુંથમાં તાળી લીધ, કોરે વાત કિર આગળ ક્રીધ. ૮
 નિચે વાત કિધો નારીયે, જરૂર આજ જાવું જાનીયે;
 કોરે શુક વેહેલાં આવલો, લાખીણી વાતો લાવલો. ૯
 ભદ્રસેન તણી ભાખ્યનિ, કંદૃષ રૂપ નામા કામ્યનિ;
 સહુ એક વારે સંકટ પડ્યું, દાવાનળ કુખ આવી અડ્યું. ૧૦
 વપુ વિચાર કરી વીજાર, પ્રેમદા ઉતરી પેસે પાર;
 પમ ખેંચી તે રહી પ્રેમદા, અંતરમાં અધિકા જીન્મદા. ૧૧
 ભદ્રસેન તે કથાનો ભુપ, કુલુ કંદૃષે સમાનું રૂપ;
 શુક કહે સાંભળવા મર્જ, અમો એક કર્યું મર્જ. ૧૨
 આખણું અંગ તણા પરદેશ, ભીનાં વગ ધનવંતી ધરા;
 ધમન શુભનું શિરપર ધર્યું, કહ્યું તેમ કામ્યનિયે કર્યું. ૧૩
 શુક જાણ્યો તે શામા સાધ, હેતે જોડીમે બે હાથ;
 સાંભળ નારી સ્તુરમુખાણ, નિચે વાત કહું નીમણ. ૧૪

દોહરા.

- લાખણીના અધિપતિ, ભદ્રસેન ભડ ભુપ;
 વિક્રમ કેશ વંથમાં, રિધપતિ રૂડું રૂપ. ૧૫
 રામ સરીખુ રાજા, લલિતા સુખીરા લોક;
 ચોર ચુમલ લાગી નહી, અખે ન મળે સોક. ૧૬
 રાણી સામે રાખને, નેહ ધણિસ જોય;
 નિમેસ અજોડો નવિ નોતરે, પળ પળ મુખડું જોય. ૧૭

- પુછીને પાણી પીએ, નમે જીવતીની ભેડ;
રમે રમન જાણ તણી, હાર જીતની હેડ. ૧૮
- નિતી આનિતી ન્યાપની, પુછે વિનતાને વાત;
સુતરાં કહે તેમ સુકવે, ભુષ ભલેથી ભાત્ય. ૧૯
- કયા શુભે કંપ કામ્પનિ, ગાય ગુણવંતાં ગીત;
રાગ રંગ રંગે રમે, પુરપતિને ખહુ પ્રીત. ૨૦
- બાસ એક વરણાગીઓ, કયા સંભળાવે ધન;
કપિતાને કંદ્રષ ભરચે, કયા કોક સમાન. ૨૧
- આળા એકે તે અતુર નર, ચંચલ તેનાં એહેન;
બાસ બેપર પ્રીતી પછી, અધિપતણી પણ એન. ૨૨
- હુકમ નહીં રાજ તણો, નારી પાસે કોઈ ભપ;
પોતે પોતાની પ્રેમદા, ત્યારે કહે કથાપ. ૨૩
- એમ કરતે દીન વહી ગયા, માન્યનિ મન મર્ગન;
રૂપિ સગાચે શણિને, લાગી લેહેર લગન. ૨૪
- વગર વેળા કેઈ કામપિણ, મેહેન મધે નબ ભપ;
એક દીન તે આવી મઠયો, વળતું ત્યાં શું પાપ. ૨૫
- પ્રકાર કચીને પ્રેમદાં બાજાઓ પરમાણ;
એક દારી એક સુંદરી, બીજુ કોઈ નહીં ત્યાં. ૨૬
- આસન દામ પિપને, કરી કાસને સાન;
કાઠી ત્યાંથી કોકરી, તરણિને આંખું તાંન. ૨૭
- મનમાં મમલ્યો નિમ્ન તે, પુણ્ય કર્મના ભાગ;
રૂપિ દહે રાણી શુભિ, ખરો આછે કોઈ રાગ. ૨૮
- કાળ ભમે શિર ઉપરે, પુન્ય ગયું પાતાળ;
હવડાં અધિપતી આવશે, મઠશે મુજ શિર આળ. ૨૯
- કોક ભણી તું કામ્પનિ, અનંત રંગ અપાર;

વાછાપન મત વાંચાઓ, તેથી વંદી નાર. ૩૦
 નારી મરિય નીરખાવિઆં, ધણું એ માફું કામ;
 તુલથી ખાંધી પ્રીતડિ, રૂઢા મુળને રામ ૩૧
 મોઢી પનોતી લોકની, અધિક આઠમે રાહ,
 મેં તુલ શું પ્રીતી કરી, ઘટમાં પાચે ધાહ. ૩૨
 આજ દીવસ રાજ બપા, સિકાર કામે રોર;
 હવડાં પાછા આવશે, પશે તરલાનો ઝેર. ૩૩

છપે.

નારી નીમ રવભાવ, નારીમાં લક્ષણ ભુડાં;
 નારી નીમ રવભાવ, કૃત્ય નારીનાં કુડાં;
 નારી નીમ રવભાવ, જુગ બાધામાં જુડી;
 નારી નીમ રવભાવ, રહે રૂડા શું રૂડી;
 નારી નીમ રવભાવની, આણધટતું તે આત્મર;
 ધર પુર જીર ધિરને, કોડ વસા કાપર કરે. ૩૪
 જિંમા કુળની નાર, નીમશું નેહ નીહાણે;
 નૃપ તણી જો નારય, ભિક્ષુકને ભાવે ભાણે;
 પંડીત જનની નાર, મુખ્ય સંગાથે માણે;
 જાણે પ્રજાની નારય, અધર્મ અનાઈઓ આણે;
 ગુણિજન કેરી મોરડી, નેહ નગુણા શું ધરે;
 પુન્યવંતાની પ્રેમદા, કબુલ તે કુડાને કરે. ૩૫
 રામા ન જુવે રૂપ, મન બમે તેમ ધાણે;
 કામ્યનિ ન જુવે કુળ, હેત અમુળથી આણે;
 જુવતિ ન જુવે જાત, જુવે નહીં પંડીત પુરે;
 ન જુવે જિય અમીર, નહીં સતપાટી યુરે;
 કામ્યનિ તો કામી જુવે, કે મન ઇચ્છા માન્યનિ;

નામેશ માત્રા રાજે નહીં, શામળ કહે ભુંડીં ભામ્પનિ. ૩૬
 ખુદિ નહિ લવલેય, બેશ બણીને ખેસે;
 ઝાંડે જો સ્વામી રનેહ, પરમેશ્વર પ્રીતે પેસે;
 મેતુરા કરે મચીત્ર, જીતી કેતી નબ્બ ભયે;
 મારે જો માંદી માર, ફેલેલી અવળી યાયે;
 જીતી વાન લગમાં કરે, તો સાચી તેની યાપ જો;
 અવગુણનો અર્થુવ ભરયો, પણ કામ્પનિ નામ કેહેવાપ છે. ૩૭
 ભૂપતિ કેરી નારય, હીમે હીંચોળાખાટે;
 પ્રેમળ પાનને પુખ, પોઠણ પર્લગ શુભ પાટે;
 સત્તવે શોળ શૃંગાર, અવેર જુગતે જડાવે;
 ખમા ખમા કહે શર્વ, લક્ષ્યા હાડ લડાવે;
 તે સરખાની તારણી, વિપ્ર સંગાથે મન વધું;
 મીઠા માગી ભોજન કરે, શામળ કહે કારણ કમ્પ- ૩૮

દોહરા.

વિનતાએ બ્યાસને તેડિએ, પર પર ધુલ્યો તર્ત;
 જાણી કાઢ્યો મારવા, માથે આંખું મર્ત. ૩૯
 ખડકીએ મુક્યા ખાસીકાં, માણ્યો મેઝ માંજ;
 સગમાન કરેછે શોભિતા, તરણી ખેડી તાંજ. ૪૦
 વિપ્ર તમે શિદ વલવસો, ધુલવો કાં દેહ;
 હુની આંખ આવે નહિ, કરમ તું મુલ્યું રનેહ. ૪૧
 રૂપી કહે રાણી શુણી, જહર જાપછે જીવ;
 પ્રસન્ન યાપ તું પલમની, મુલને રૂપા દેવ. ૪૨
 ગઈ દિલને રાટલા, જયો વિદ્યા વેહેવાર;
 ગઈ લગ્નલ ને લક્ષ્યા, જયો જ્ઞાણજનો ભાર. ૪૩
 મયું માનપતે મહાલવું, ગયાં કથાનાં કેહેણ;

જરૂર પરાક્રમ જાણ્યો, વેદ વિદ્યાના વેણ-	૪૪
ધર્મ કંઈ નહીં ગુરૂર, પાછળ ન રહે પ્રીત;	
મહિપતિ રૂઝો માર્યો, નહીં એ રૂડી ગીત.	૪૫
કોઠે વળગી કામ્યનિ, રૂઝે એ રૂઝો રૂપીરાજ;	
માણ્ય સુખ તું મુજથી, વંચ મરીય નહીં લાજ.	૪૬
રાજાને રાતરાજ મળ્યો, હાથી પાગા વર્ષ;	
અપહિંકન અપસોઝીને, પાછો વળિયો તર્ક.	૪૭
અચાનક આંચો અધિપતિ, ધનું ન કેને જાણ્ય;	
માણ્યો મહિપત્ય અજેનમ, નિવેશી નિરમાણ્ય.	૪૮

છંદુ.

નિરભાગી જ્યો ગંગ, સજિતા ને સુક શે;	
નિરભાગી રણગા જામ, લાજ પાણી ને પુટાવે;	
નિરભાગી પદ્મે નાર, થયો ગાંડી કે મર્યો;	
નિરભાગી પામે દ્રવ્ય, હાકપમ કે તરકર દર્યો;	
નિરભાગી બસે પોડસે, પડ્યોને પગ ભાગ્યો;	
નિરભાગીને મંદીર મળે, પછિત પડે કે લાગ્યો.	૪૯
નિરભાગી જમવા જામ, વેદ નાબિ તે વાશી;	
શાચો જો બાસે બાસ, તોય કરે સંકુ દાંશી;	
નિરભાગી હાલો થાપ, સાક કેહેયો એ બેહેસા;	
નિરભાગી નવ બોલત, કેહેયો હૈયાનો બેલો;	
જે નરને નિરભાગ્યતા સો બિલમસુના પડે;	
ભાગ્ય પડુંછે નેહને, પુરણ ભક્ષ જુગતે નકે.	૫૦

દોહરા.

અડકીમાં દીકા ખાસડા, એતે કેના હોય;	
કવણ પુરૂષ પદ્મિરે, કળો સકે નહીં ઝાપ.	૫૧

- આમજી કુચ જઈ પડ્યો, ગયો ચરિયો રવાસ;
રાખ્ય રાખ્ય રાખાં મુને, વિનતા હું તારા બાસ. ૫૨
- રત્નમાં મહારાં છોકરાં, રાખા કીધી રૂંડ;
તમ સાથે તન મેળિણી, દેવ તણા એ દંડ. ૫૩
- સુખ્યું તે વેળા સુંદરી, હતો પટારા પાસ;
મુંડનિધી ધાલ્યો ગોરડી, એક કુખ ખીણું હાસ. ૫૪
- તાણું રિધું તરતનિ ત્યાં, કુંચો કંચળી માલ;
એટલે કંચળ કોપતો, તરનીએ આવ્યો તાંબ. ૫૫
- મારકણો તે મહિપતિ, ખીચ્યો આણી ખાર;
કુ દટીએ કોપીએ, નમ કીએ અંગાર. ૫૬
- કેહેરે કામ્મનિ કામ્મણે, નહીં આ રૂડી રીત;
ખડકીએ કાનાં ખાસડાં, પુરાણ કુણ્યું ખીત. ૫૭

આખાઈ. પ્રશ્નોત્તર.

- પગરખાં કોઈક દાસનાં, કહે વનિતા એતો બપોસનાં;
નર એ કપમ તેડ્યો નાચીયે, જીવતિ કહે ભોખન ભરીયે. ૫૮
- વાણ આસી કપમ આવ્યો તેહ મહારો સાચો રવામી એહ;
તે મુજને મુરખ ભણીએ, તે માટે એને આણી એ. ૫૯
- હસે મુખધાને વાનો કરે, ખારણ કંચમ પરણી પત્ય પડે;
માંડી વેળાં વીંછી બપોસ, પ્રેમદા તેહ પટારા પાસ. ૬૦

દોહરા.

- પોપટ કહે પાખાવની, એકટ પડ્યું ચરીર;
સાચે સાચું માન્યું નરનું જિવારનું નીર. ૬૧
- હવે એહ કચમ ભિગરે, ભોળવાય નહીં ભરતાર;
નિચે મારે નારખને, બપોસ રૂણતાં ગી વાર. ૬૨
- શુક કહે શુભ સુંદરી, રહો આણીની રાત;
..... ૬૩

- વારૂ બાસ ઊઠાડિઓ, વિસ્તારી કહું વાત. ૧૩
 હો ઊપર આસન કર્યું, નાવણ ટાટું નીર;
 કહે વાંત ઉતાવળો, પારણ ન રહે ધોર. ૧૪

આપાઈ.

- થુક કહે સાંભળ સુંદરી. રાખ મહેલ જોયો માહિ ફરી;
 રાજા કહે રૂપી કયા ગયો, ધાલ્યો પટારે મુખડિઓ થયો. ૧૫
 તરૂણી કહે આવતા દિઠા તમો, એટલે પટારે ધાલ્યો અમો;
 તાણું દહું અકલ્લ જાઓએ, ઉધાડો મારી કુંઓએ. ૧૬
 શામા કાંચું ખાલી સાંધ, ઉધાડો કુંઓ લગે હાથ;
 બાસ માહી થરથર વુછાઓ, ખાધી નારથ તેતો ભુખીઓ. ૧૭

દોહરા.

- કુંઓ લીધી કંપકે, રૂંદે ધરીને રીસ;
 પ્રભુપર પડી પ્રેમદા, મીંતનિયે નાખી આસ. ૧૮
 ક્યારે લીધો તે કામ્મનિ, ચિક્ષિક મુજ અવતાર;
 લીધી મારી આખર, ભાગ્યછીલ ભરતાર. ૧૯
 મુરખ માઠી માહરો, બણો અંધીકા ચોર;
 ચોર હશે માટે કહે, એહ મુગલને ચોર. ૨૦
 ત્રીઆ જૈમતી ઉતરી, કાઠો મારો ભર;
 આળ મુકયું શોર માહરે, મરુંદું હું નિરધાર. ૨૧
 પચ્ચીસ વર્ષે પરણે થપાં, પતી વ્રના હું આપ;
 જુઠું આળ અઠાવિયું, ભાગ્ય ભુંડું ત્યાપ. ૨૨
 સહુકો પુઠે ઉતરયા, ભાણું મળ્યે એહ;
 રાગ્યે ભણી સતી, ગયો મનનો સંદેહ. ૨૩
 નારીને નમણું કરે, પુરતણે પરધાન;
 રાજા મુર્ખા ત્યાં તમાગિનો, દેહે શુભ સનમાન. ૨૪

માન્યનિ કેહે માનું નહીં, ઉઘડાવું તારી પાસ;

લીધી મારી આનર, ખનાબ પેટીમાં બાસ.

૩૫

એહ વાત અહીંઆ રહી, વળતિ થો થઈ પેર;

દાસીએ બ્રાહ્મણ કાઢીએ, ગયો મુલતી ઘેર.

૩૬

ચોપાઈ.

નરપતિએ કુંખા નાખી તેહ, દાસીએ છાની લીધી તેહ;

ખીજે જીને કાક્યો બાકાર, ગયો ઘેર નિચે નિરખાર.

૩૭

છાની છાની આવી ત્યાં, સર્વ કુટુંબ ભરાયું ભંપ;

રાણીએ દાસી દિહી આપ, તન પકી તજીએ સંતાપ.

૩૮

ભણ્યું બાસ વોળાબો ઘેર, પછી રૂદનની માંડી પેર;

પાછી જીવર આવી ઠામ, મ્હો વાળી ખેડી તે કામ.

૩૯

દોહરા.

બાસ ખીમારો વિપ્રશુભ, ઈશ્વરનો અવતાર;

બાપ ટેકાણે બાપડો, દિબ પદવી દાતાર.

૪૦

જીનને કાઈ મજ્યું નહીં, ભરી કરવા ભેર;

પંડીત પટારે ધાલીએ, મતુર કર્યો મ્હે ચોર.

૪૧

માન્યું સાચું મૂરખા, નેચો જીનમાં સાર;

શું કરીએ પ્રણી પતિ, નીકર નવ રાખું ભાર.

૪૨

શુણી વીત્રાપ તે આપિઆ, ઉપર રાપ પ્રધાન;

રોણી રોયું નવ ઘટે, ભામ્પની આણે ભાન.

૪૩

સમજીને શું કીજીએ, વિજાણી છો એ વાન;

થવાકાળ તે થાયછે, ખરીકે બોટી ખ્યાત.

૪૪

મુહૂર્ત એક મનાવીઆં, રાણી રિધનું રૂપ;

પિજે દીવસ સવારમાં, ભેટયા બાસને ભૂપ.

૪૫

રાજા પુછે વિપ્રને, શુણે બાસનું વાત;

- અણવાણે મણું કપમ આવીઆ, સાચુ કહો સાક્ષાત. ૮૬
- નવાન બાઈને બેનડી, જવાન પુત્રને માતડ; ૮૭
- એકાત કહીં રહેયું નહીં, વાણી વેદ વિખ્યાત. ૮૮
- મહારી અનદાતાં માવડી, અમો પુન્યના પ્રેત; ૮૯
- તમો યિકારે સંચરયા, યુનું ઘીનું ધરસુત. ૯૦
- અમો ખારી પઈ નીકળ્યા, કર્યું જઈ ધરનું દાન; ૯૧
- પગરખા પાટ હેઠે રજાં, તે સેશુંજી આન. ૯૨
- રાજાએ રૂંદે વિચારીઈ, ધયું મન મહારૂં મુદ; ૯૩
- માન્યનિ હરી તે માનીઈ, પરાક્રમ કીધું પ્રેમ. ૯૪
- સુખપાળ આપી એક બપાસને, અતિ ઉજ્જવળ અમુદપ; ૯૫
- એત્રજપડો નહીં તાહરો, તું ઈશ્વર સમતુકપ. ૯૬
- કરજોડા કામ્યનિ કને, કમા કરે ખુજ વાંક; ૯૭
- મુખેં ધયો હું મન વિશે, એતો આડે આંક. ૯૮
- ધિક્ક નેડ્યો હોય મંદીરે, ઘિલ માનો મહારૂં મુખ; ૯૯
- કરી મરકરી ખાહરી, તેથી દિગ્ગ પામ્યો કુખ. ૧૦૦
- જ્યાર સુધી તે જીવિયાં, જોયો નહીં સ્ત્રીનો વાંક; ૧૦૧
- બંને તે રીતે આચરે, અસખત આડે આંક. ૧૦૨
- પેપટ કહે પરભાવતી, ગુણ એવા જો ગાઓ; ૧૦૩
- તેનો જાઓ જાણી કરો, નીકર રાટજા ખાઓ. ૧૦૪
- સાંભળ રૂડા સજની, સાંભળ દેવ સતાર; ૧૦૫
- અવેર જસવંત છો જુગ વીરો, સકળ વાતમાં સાર. ૧૦૬
- ગુજરદેશ ગરૂવો ધણો, વેગનપુરમાવવાસ; ૧૦૭
- સુત ઓ વિરેખર તણી, કહે કુવિ ચામળદસ. ૧૦૮
- શ્રીતા વક્તા સમજતા, કહે કવિતા કરજોડ; ૧૦૯
- ચામળભટ કહે ખાતજો, જય જય ઓ રણજોડ. ૧૧૦

શુ ડા બહોતેરો.

વાત ૧૯ મી.

ચોપાઈ.

પ્રાણમુ શ્રીગુરુજીના ચાલું, દેડે કયા શુભાસુ કર્યું;
 મેયુ ધ્રમરૂપતિ ચર્વણ, નીર્મળ નળ નેરી નમૈદા. ૧
 દુઃખો કુન્દખલ નન દેવ, મિતાવરની કરિએ સેવ;
 યુક્તમેરેરી કહીએ કયા, જ્યેગ પાત બોલાવો નથા. ૨

જપે.

નંપ નિનાપતિ રામ, જપ કરૂણાકર, મિથુ;

જ્ય સિતાવતિ સમઃ તત્ત્વ ત્રિયોકે તારણ;
મુક્તિદાતા મહિમા ધણી, રાવણ રાજાણ રામજી;
સુખસાગર સામળ ભણે, અહર્નિશા વૃત્ત નામજી.

હોલુરા.

ઓમણિસગે રિવસે આદરી, ચાલી ચતુરસુભાણ;
આવી પોપટ પાંજરે, માન્યનિ મનં મેરેરાણ.

છાળ સજ્યાછે સામદા, પહેર્યાં યોળી ચીર;
કામ્યનિ પ્રત્યે આગિયો, કામજગારે કીર.

સીંદ પધારે શુંદરી, શું મારજ કોણ કામ;
જમવા કે જમરી જયોત કસવ કરો કોણ કામ.

પક્ષી શુંજ કહે પ્રેમજ, સિદ જુકા સમ આણી;
શુભ વિદ્યા તેં શિખવી, જમરી રમવા લાજી.

સામંદામ ભેદે કરી, વિદ્યા ઝીખી વાણ્ય;
કેળી ખીક ન આગિયે, નિચે કહું નિર્મલ્ય.

શુભે સામ પાવરો, રસી આરો શુભ કામ;
સોકટ ધિરથી કાપજ્યો, જોરો નહીં નાનું નામ.

દેખી દુશમન કેડે સે, કે કોઈ દેખે દ્રષ્ટ;
અથવા દે કોઈ સાંકળી, કવાણ નિવારણ કઈ.

માન્યનિ મકુવાણ તણી, એવી ધારજો હામ;
કદાચ કાંઈ સંકટ પડે, કાજે એવું હામ.

મણું એમી મનુરા રસી, શિખ્યોય મારા ખીજ;
કોણ હવે તે કામ્યનિ, કેવું કર્યું મરીજ.

શુક કહે એ વારતા, નેહ ધરી શુભ નાર;
આવે, બીનાં વસ્ત્ર બળ, તાર સજ્યા શુંમાર.

- વિનતા મન વિચારીશી, જોવા માંડ્યો લાગ. ૨૫
- નારી કહેરે નારોલા, નમવઃ શું બસો વર્ત; ૨૬
- પરધમ તો જોયું નહીં, ધરમાં ધોડુંછે ધન. ૨૭
- કંપ કરે શુંજી કામ્પનિ, નયી મુલ પાસે દામ;
- નમતમ કરી ચલાવજો, કામ્પનિ ધરનું કામ. ૨૮
- હીછીતુ કોનું નવ મળે, ન જડે કહીં બિધાર;
- એમ વિચાર બંને કરે, તે નરને તે નાર. ૨૯
- મામ્પનિ કરે માઠી શુંજી, નહીં જાવાદેહી લાલ;
- નીચપણું કંપમ શ્રીજીએ, આ અવસર શુભકાલ. ૩૦
- પિતા મારાએ પિયરથી, આપ્યો રૂપેએ એક;
- તે લેવીછે છીદરી, વાડે વચ્ચે વીવેક. ૩૧
- હવણાં તો ધૂત લાવીએ, કાસે ઈશ્વર આપ;
- શુભો અવસર આવે નહીં, વેદ પુરાણે છાપ. ૩૨
- ભાનન લીધું ભામ્પનિ, લીધું નાણું રોક;
- ધૂત સેવા મધ જોરડી, મીઠા કરીને ફોક. ૩૩
- આવું છું એક મલકમાં, ધૂત લેધને ધેર;
- ભાણામાં અન પ્રીસજો, પરડી એત્રી પેર. ૩૪
- નર્ધ મળી તે જાનને, કિધી વાત વિચાર;
- તું મુગટ સિરે માહરો, તું દેખાને હાર. ૩૫
- તુંનો મારો જીવડો, તુલવડે મુલ પ્રાણ;
- ધરધણીથી તું ધણો, વનિતાં જોલીં વાંણ. ૩૬
- તે નર કરે નારી શુંજી, હું અંબે; તુલ માટ;
- તારે ઘેર ધણાનણા. પ્રાગુણ, ખેડા પાટ. ૩૭
- પાછા ઘેર અજો બંધું, નેક ધર્મ નીરાય;
- પરે વીરનો ખીનસે, વિનતા જન્મ તં વાસ. ૩૮

વાટે દેવળ દેવનું, ડોશી રહે તેમાં એક;	
તે પણ પક્કી કુટણી, વધુ વિભર વિવેક.	૩૮
ડોશી કહે શુંજ દીકરા, મેં જાણ્યા બેનાં મન;	
પ્રીત રીતની પ્રેમદા, તું છે જાણી જન.	૩૯
મંદીરમાં આવો માન્યનિ, કરે તમારું કામ;	
જીની આમ આવે નહી, રાખણહારે રામ.	૪૦
સંતોખ્ય તારાં જીવને, જે આજે આશાભર;	
જીતાવળાં આદર કરી, ગુણવતી જાણ્યો ઘેર.	૪૧
હસી મન પતક વિથું, અર્ધાં તે મંદીર માંથ;	૨
વેગેમહુત્તં એક વડિ અથું, તે વેળાએ તારા.	૪૨

છપા.

કામી અંધધી અંધ, કામી નળ દેવે આજ;	
કામી નવ ધારે ધર્મ, સકદ તે રહે માજ;	
કામી ન જુવે જન, માત્ર ભગિની નળ ધાર;	
કામી ન ગણે નાત, કામી સમપણ નળ સાર;	
કામીધી વ્રત પળે નહી, કામી જીવ કાઈ દિ. જુવે;	
કામી નળ દેવે કાઈને, જગત ખાધુ તેને જુવે.	૪૩
ખાળ્ય દેવાનું કુઃખ, ખાળ્ય સુખ શામા પાખી;	
ખાળ્ય વેદીભુજ, ખાળ્ય ઘેર બટકી રાખી;	
ખાળ્ય ડાહ્યાપણ છીદ્ર, ખાળ્ય મલિનની સેવા;	
ખાળ્ય રૂળે રૂડાં, ખાળ્ય શિર શાપલ લેવા;	
ખાળ્ય કલંક શિર કામ્યનિ, ખાળ્ય હોડ ને હારણી;	
રામજી કહે ખાળ્ય સતવાદીઆ, પતક પ્રીત પરનારની;	૪૪
પરનાર ઈચ્છે નારજ, રાત્ર તેને નળે જુએ;	
પરનાર ઈચ્છે નારજ, જુદિ એકે નળે જુએ;	

પરનર ઈચ્છે નારય, પુરૂષમાં ન રહે પ્રીતી;

પરનર ઈચ્છે નારય, રૂઝવરની નહીં ગીતી;

પરનર ઈચ્છે પ્રેમદા, વર તેને વાકાસો નહીં;

શામળ કહે ચાંછી સુ'દરી, નવવે કામા કહી

૪૫

સેશે કામ્પનિની કેડ, વણ ખાને તે મરશે;

સેશે કામ્પનિની કેડ, મોરાતખ આપે હરશે;

સેશે કામ્પનિની કેડ, છવ નરસહિ તે જાશે;

સેશે કામ્પનિની કેડ, અનર્થ અધીરૂં પાશે;

ડસશે તપા ડસાવશે, મરશે કે વણિ મારશે;

કેડ સેશે કામ્પનિ તણી, છવી ખાજી હારશે.

૪૬

દૈતા રૂઠી લે છવ, દૈતા રૂઠી દંડાવે;

દૈતા રૂઠી એ દૈવ, તાંડુળવત દેહ ખંદાવે;

પ્રેમદા પ્રહરે પ્રાણ, હલ્યા શિર સેતે આપે;

અપજસ કરે અનંત, છેક છેકેખી છાપે;

રામા રૂઠી રહે નહીં, કરે ન રૂઠાં કામજ;

રામા રૂઠી નેહને, તેને રૂઠયા રામજ.

૪૭

નારીને નબ રાખંત, અજખત જિમરાવે અધિકારી;

નારીને નબ રાખંત, સુર પૂર હૃદ પારી;

નારીને નબ રાખંત, સામ લમ ભવ ભેર;

નારીને નબ રાખંત, શાસ્ત્ર પુરાણ કે વેદ;

સુર પૂર ખેડિત પટલ, કે સાધન પરતાપયા;

શામળ કહે સિં રાખી શકે, દુજ અધિકાર એ આપયા. ૪૮

લેવી નગરી ઘડલંક, જણવા કોનલક ને બીણા;

લેવી વાધની મુંછ, લેવી ફલિપૂરની ફેણા;

તરવો, અર્ધુવ અપાર, શિળા ભાગવી સીસે;

પીવું હળાહળ ભેર, રાસ વિના કે રીસે;
 એ સર્વેતો સોહલું, દોહલું કામછે ભરિતું;
 નિચે દોહલું નિ ખેવું, વશિકર્ણ તો નારનું. ૪૯
 પક્ક એકમાં પ્રિત, કરે જો રામા રીઝે;
 ચંદર ભવ પક્ષટાય, ખરી જો મનમાં ખીતે;
 દેખાડિએ ઝાંજો દામ, નેહ ન હોપતો નાસે;
 કરે આપણું કામ, પ્રીત જો પ્રેમદા પાસે;
 પોતાને મન પ્રીતડી, ચતુરા તે નર આજાહે;
 જોરને વચ જીવનિ નથી, ચામળજટ સાચું ગાપછે. ૫૦

દોહરા.

પેહી ધરમાં પ્રેમદા, મન માન્યા તે માટ;
 પાંચ પ્રાગુણ છોડે પછી, જીવેછે જગ વાટ. ૫૧
 એટલે એક જાણ બોલીએ, અરક બોલેલા બાજ;
 મકુઆણી ત્હારી માન્યનિ, તરતું દીસેછે તોજ. ૫૨
 એક કોઇ જાણ આવિએ, ધઈ એટલી વાર;
 રાંધ્યું તે વણસી જાયે, નાવી તુલ ધર નાર. ૫૩
 મકુઆણી મહા રીસાંબુવો, કચી પ્રતિભા તર્વ;
 કાગ ખુટપોરે કામ્યનિ, માન્યનિ તારું મર્ત. ૫૪

છંદો.

જો નવિ મારું નાર, પાપ પ્રચીનું ચેજિ;
 જો નવિ મારું નાર, કામ કપાળે રેજિ;
 જો નવિ મારું નાર, અજકુલથી ભોગવિએ;
 જો નવિ મારું નાર, કોઈ જગ નઈ ભોગવિએ;
 ધર્મ અધર્મ જોવો નથી, હેત તજી હોયે હર્ષ;
 અધિક રીઝે તે જીતિએ, તે કાને સર્વ શુભ્યું.

દોહરા.

- ચોપટ કહે પરભાવતી, પતિએ ક્રીધી પેર;
પત્રકની પાંચ ઘડી પછી, ગોરી કપમ ભરે પેર. ૫૬
- ભાપાવ જીવંતિ કેવો કરે, કપમ પતિ લાગે પાગ્ય,
સતીપણું કપમ સામવે, કહો ભડેતો ભગ્ય ૫૭
- પ્રાગુજ કપમ પગે પડે, કપમ રાષ સહુનો ભય;
કપમ ગામ બાધાને ગુણ ગમે, કપમ સતી શિરોમણ પાપ. ૫૮
- શુક પ્રત્યે શોકાણી કહે, અમરજ એક અપાર;
પ્રતિસા કપમ પરહરે, ભોળવાય નહીં ભરતાર. ૫૯
- રહો આજીવની રાતડી, ગુણ સાંભળવા મર્જ;
કાલપ રાતે જાળ્યો કામ્પનિ, એક અમારી અર્જ. ૬૦
- ધીરા ભાસ વાત કેહે, ક્રાંતિક સંભળાવ કણે;
જુ.કહેતો જીએ નહીં, તોમ પુરા દિન તણું. ૬૧
- નારિયે દોઢો નાહોસો, રાજપુતત્રને રીસ;
અડગ જીધાકે ખીજતો, નિશ્ચિ છેદે ચીથ. ૬૨
- એકી રસ્તામા બાળિકા મહા વિભર્યી મુલક;
અનીયે ક્રીધો એકઠો, દગસો મ્હોતો પુજ. ૬૩
- પગે પાઠો બાધીઓ, અંગુઠે અતી દુઃખ;
અરે અરે અરે કહે, કરમોણું છે મૂખ. ૬૪
- આંસુપાત આંજે વહે, લક્ષ્મી મળિઆ લોક;
બહુજન કહેછે બાપડી, સામાને મન શોક. ૬૫
- રજ ભરી રામઃ બહુ, મલિન પપાછે વસ;
મહા રજનો મેર કરધો, દોઢો તરૂણ દસ. ૬૬
- સ્વામી કહેરે સુંદરી, વિનતા એકી કપમ વાટ;
પાગે પાઠો બાધીને, રૂદન કરે સામાટ. ૬૭

મામે પણ બાંધાયે નહીં, હૈંડું ફાડી ભપ;	
ખમા ખમા 'ખમા કહે, મુણ સંકુ લેના બાપ.	૧૮
ઉતાવળી ઊતાવળી, લેવા થોડી મૂત;	
અપહરણ પડી આંકામમાં, તિમીરે આંધિયાં તળે.	૧૯
પડ્યો રૂપેઓ રેતમાં, ચતપા પ્રગટ્યો શોક;	
ઊઠાડી આંકે જાણે, લક્ષ્યા મળિઆ લોક.	૨૦
મેં ભપકું ભજી ઊતાવળી. ધણી રેતથી પેર;	
પેના પ્રાગુણ જાણે નહીં, મારા કંપની પેર.	૨૧
મહેદર સંકુક સાભળે, તે શામા બોલી સામ;	
એશિઆળા અધિક થયા, પેના પ્રાગુણ પામ.	૨૨
અતુર લેઈ આંખ્યા ચારણી, દેગટ કરતા કુલ્ય;	
ચાર પડી ધઈ આગતા, દમને વાળે મૂળ.	૨૩
ધણીના હાથમાં ખન જડ્યું, રીઝ્ય રૂપેઓ શોક;	
સાર સંકુકાએ રહ્યું, પેર ગયા સંકુ લોક.	૨૪
ધૂત લીધું તે ઘર ધણી, સાથે પ્રાગુણ પામ;	
વળગાડી પેર લાવિઆ, નાવી ઊની આમ.	૨૫
જામ્યા રમ્યા તે જોખમાં, લક્ષ્યા રાખી લાન;	
સારાનું મુખ ઘેરું હોયે, તે સુખરમું સંકુ મન.	૨૬
સર્વ કહે સાબાશજો, સ્વામી કહે સાબાસ;	
રૂપેઓ ઠાંક્યો થોકો, હોતો પિયરનો પાસ	૨૭
કંપની લાનને કારણે, ગ્રહ કરત નહીં લેય;	
પગ ભાગ્યો પડી મઈ. કમરે, વાગી મેર.	૨૮
કર્યા લાખેલાં લાકુણા, મુદ સુંકને મૂત;	
આવરવાં ઊગરી, નહીં વર પામત મૂત;	૨૯
એ દિવસ કચી આકરી, સાજી ધઈ તે દીક;	

- કુળ કુટુંબ જમાડીએ, વિષ્ણુ જમાડાં વીર
સદુકે, હવે ઓપારણાં, હરે શુભ કુળની ધમ;
સતી યિશમણ મુંદરી, તેવો તાહારું નામ. ૮૦
- જ્યાં સુખી તે જીવીયાં, ભાગ્યનિને ભાગ્યાર;
ત્યાં સુખિ મુખ્ય ભણિયું, રામા રૂદ્રનો હાર. ૮૧
- એમ વિભવી આવડે, તોતો જાગ્યો વર્ત;
નિકર હાંક માથે ચહે, અપવા માથે મર્ત. ૮૨
- કપા એક જાગણિસમી, રૂડી અતી રસાવ;
પંડીત ગાથા પાંચે, માણી જોતાં માણ. ૮૩
- મુખ્ય મૂલ મમતા હરે, એણે તે શું થાય;
વિષુધ જન વિચાર્યો, ક્યાં રૂંક ક્યાં રાય. ૮૪
- માતર પરમજ્ઞામાં મણી, સંહિત જામણે સાર;
રમ્યજ્ઞાસ તહાં રાજવી, જેકે કાહાવે દાતાર. ૮૫
- કૌસીખંડ ને નર્મણ, શિવમહાત્મ્ય સમર્પ;
સિંહાસન ખમીસના, અધિક જાણિયો અર્પ. ૮૬
- રામકથા જવણે શુંણી, નિરમળ કાયાં નવાણ;
તે વામજનો વંદ્યત્વ, મનજીમત એકેરાણ. ૮૭
- સામજીભટ સંતોષિયો, પુણ્ય કાપી પેર;
જપ રમાઓ ગુણનિધી, જસવંત નર જવેર. ૮૮
- ગુનરેશ ગુણ આગ્યો, વેગનપુરમાં વાસ;
પિતા પુરુષોત્તમ તણો, કહે કવિ ચારણરાસ. ૮૯
- જોતાવમતા સમજવાં, કહે કવિતા કરજોડ;
શામજીભટ કહે જાગજો, જ્ય જ્ય ત્રી રણજોડ. ૯૦

શુ ડા બહોતેરો:

વાત ૨૦ મી.

મેપાઈ.

૧૨મેયરી પ્રથમ પુત્રમે, સહજ વાત સિદ્ધિ સુખીમે, ૧
 પુત્રુ શ્રી ભક્ષપતિયા પ્રાપ્ત, સિદ્ધિ ભુક્ષિના ને રાપ. ૧
 દેવાધિપતિ સામે દેવ, પ્રથમ ૩૨ સદુ તેની સેવ;
 પ્રસ તનમા સામે સારવલી, મયા કચી આપી આ ખેલી. ૨
 હ સ વાહની ભાલુ મુલાલુ વેલા પુત્રા પાપા પાલ;
 સહજનપુર ભુત્યર ભાલિયા, કચલાનિય કાલે કાલિયા. ૩
 તમદંભતલું આરાધન ન્યા, કુર્કુ ચુઃ મોદરી કચ;
 વિસમે દિપસે વનિતા ગદી, જરી ભવા તત્પર પાઈ. ૪
 ચોંત્રીન ચોળ ચળ્યા સરીર, મંપક પુરણા પેલપી, ચીર;
 આલુ મોલી હીસ રેમ, પ્રેમચન્દ્ર મનમં ભદુ પ્રેમ. ૫

- ચતુરા રૂપી ચોતરું મળે, આવી પાપટ પી જર તળે;
 કહે શુક ભલે ભાખ્યનિ, કંદુપ રૂપ શોભો કાખ્યનિ. ૧
 શિવ પધારે ને ચો કામ, જમવા રમવા કે દરશન કામ;
 શુભ શણ્કારે સળવાયે સોજ, મુખ બાળાં બહેકે તંબોજ. ૭
 કાલજ કુમ કુમ કાંપાં કામ, સાચું ન કહોતો મારાં સમ;
 કાખ્યનિ કહે કુળવંત કાલ તુલે પર્મ પુરંપર ધીર. ૮
 તુલ આગળ સાચું બાધીએ, મનતલો પડે જાલીએ;
 નિર્મળ વાત કહી મારિએ, જરે આજ ભવ ભારિયે. ૯
 તરૂણી આપ પધારે બસો, રનેહે ધામ સામવશું અમો;
 મિષ્ટ કરો રૂઝાં કહાવળે, રમી રાત વહેલાં આવળે. ૧૦
 કદામિત સેકટ આવી અદે, વડી વીળારી કરવી પડે;
 મલુક્યંદરાની માખ્યનિ, ભારે ભુપ સમી ભાખ્યનિ. ૧૧
 તેણીએ કાંઈતું નેમ, કામ પડેતો કરળે તેમ;
 અવેર વહુએ કાંઈ નેટલું, તમો પ્રાકૃમ કરળે તેટલું. ૧૨
 પગર્થેનીને પાછી વળી, મુખ માહિ થાલી આંમળી;
 મહુર્થ્યંદરા તે ને કૂણ, અવેર ભથવંતી જણી જીણ. ૧૩
 શા પસંદગી કુણિ પ્રપંચ, શિખવ શુંક શિરોમણ સમ;
 જામ કામને કહે તે જામ, કાંધા શાં કાખ્યનિએ કામ ૧૪
 દોહરા.

- શ્રીનગર શોહામણું, શ્રીપતિનું ત્યાં રાજ;
 પર્મ મારગ પારે સંહુ, કરે સંહુ રૂઝાં કાલ. ૨૫
 ત્યાડી નહીં યોગી નહીં, નહીં કે જુદા જર
 લોભી નહીં લાંચી નહીં, વડો શાહાવટ વેરવાર. ૧૬
 સોભાગ્યમીષ્ટ શિરોમણી, નમરોયે નવરંમ;
 લાપડ રૂઝે લખપંડી, સપુત શિશુમણી સમ. ૧૭

સુખગાં પરદેશો મુંદરી, રૂપકળા મુજી રીધ;

પુત્રી પીતાંબરદાસની, નંદા નામે નીધ.

૧૮

પિણી આહચો પરદેશડે, પૂણું વેષાયી પેર;

પુત્રી પીતાંબર તણી, મુજીવતી રહી મેર.

૧૯

છપો.

ખાખ્ય માગવી બીખ, ખાખ્ય ઠાશકું કરવું;

ખાખ્ય ચોરીનું ચીત, ખાખ્ય વિન પારકું હરવું;

ખાખ્ય વૈતરું વેઠ, ખાખ્ય નિત બાર ચિર લેવો;

ખાખ્ય પરપશ ને પુરેષ, ખાખ્ય દંડ દિનને દેવો;

ખાખ્ય રણવું ને પાપનું, હીંસા કરવા મુરા થવું;

શામળ ફાળગાર તે બાળવો, જન્માશ પરદેશી ભવું.

૨૦

દોહરા.

તનયા તે રહી તાત મેર; નંદા નેનું નામ;

એક દિવસ થું નીપનું, કષ્ટ પશું કુલ કામ.

૨૧

હીરમંદનો સિરેશ મલુકમંદ મહામુલ્ય;

લાપક લક્ષ્મી આગળો, જાણે કમળનું ફુલ.

૨૨

કર્ણ પદ્મ તે આખડો, નિર્મળ સુદિર નન;

અમૃતધી મીઠાં વડે, વદન પોતાને વેણ.

૨૩

લક્ષ્મીપતી લાપક લલો, મુલ્ય લક્ષ્મી જંબીર;

શતપાદી સોહામણી, ચહાપતિ શુદ્ધ યચીર.

૨૪

મતુર જાતોતો ચોપડે, હેલે પોતાને હાટ;

માન્યનિ કેરું આળિયું, વિચ જીવાની વાટ.

૨૫

લક્ષ્મીવતી લાગડી, પુરણ વીસેને ખાર;

મુકતાંજળ મોતી તણી, હેતે પદ્યવે હાટ.

૨૬

મલુકમંદ મારગ જતાં, જિંચુ જોયું આગળ;

નંદા નક્ષત્ર તરીખડી, પર બેઠીલી પાથ. ૨૭
 નતર ગઈ તે નારાયણ, વાગ્યું મોહનું ખાણ;
 કામો જેહોયો થઈ ગયો, પરપથ પડિયા પ્રાણ. ૨૮

છપા.

મહાગંધા દેખી બ્યાસ, વિહજ થઈ ચોતે બેઠા;
 અહુલ્યા દેખી ઈંદ્ર, તસ્કરે થઈ પુરમાં પેઠા;
 તારા દેખી બ્યાળ, કુણ્ણલ એ નારી કીધી;
 સિતા દેખી દશકંધ, હરી લંકામાં લીધી;
 વનિતા દુહસ્પતિ તણી, દેખી ચંદ્ર ચીતમાં ચળ્યો
 કળિયુગ રૂપ એ દામ્પતિ, મળે રૂક સંદુનો ટળ્યા. ૨૯
 જીવો દુષ્ટી નારય, કુર્યોધન કળમાં દળિયો;
 કિમક થયો કામાધ, મહાજન લોકે મળિયો;
 એવા અધિક અનેક, દેન દાનવ રિધ રાજ;
 પામ્યા દાવાનળી દુઃખ, પડ્યા નરકે જાન જાગ્યા;
 પરનારય થકિ બહુ પરભંબા, જીવન થયા તે જાણિયા;
 શામળ કહે શાણા સમજાજો, કુણ્ણ બ્રહ્મણ કુણ્ણ વાણી આ. ૩૦
 હોહરા.

માન્યનિ મોહ પામી ધણું, દેખી શેઠ દેવાર;
 શેઠ મોહો જોઈ સુંદરી, અપરમપાર અપાર. ૩૧
 મલુક આંચો નિજ મેહેજમાં, મક્કીન થયુંછે મુખ;
 શામા ઘેર સલક્ષણી, દેહે પામી દુઃખ. ૩૨
 અતુરાનામ ચંદ્રાવળી, અંચળૂ તેનાં ચેહેન;
 સમજી ગઈ તે સુંદરી, નગીપાં દિકાંનેન. ૩૩
 પ્રીત્યે જાલી પેણિયું, કાં ચીંતા ચીત આજ;
 મારા સમ સાચું કહે, મન મેલી મહારાજ. ૩૪

- કાંઈક ગર્થ તારો ગયો, કાંઈક બધું હાથ;
 કે વાગ્યું કાંઈ વધુ વિશે, આન્યનિ મોહનું ખાણ. ૩૫
- એમ હસી બહુ હેતયો, આસ પસ પછ આપ;
 મહારા સમ સોયું કહો, મુલ મારવાનું પાપ. ૩૬
- મિ હત્યા શત સહસ્રધા, ખાળ હત્યા બહુ બિલ;
 એ દુઃખ ધૃશ્વર ભાગ્યો, તરત કરીય તું તોલ. ૩૭
- કર જોડયા તે કંપડે, કલા કામ્યનિને કહેણ;
 દીકુંતું તે દાખવ્યું વણો વિખાણી વેણ. ૩૮
- પુત્રી પીતાંબર તણી, બેઠીતી ગુણ ગોખ;
 દ્રષ્ટી ગઈ ત્યાં માહરી, મિત નથી રહેતું ચોક. ૩૯
- ભરજોખન ગરવે ભરી, મંદ ગતી મેહેરાણ;
 ધાપલ ક્રીધો હું ધણી, મારવા નેણનાં ખાણ. ૪૦
- શરીરે નિસર્યાં મુ મરા, પાણી ન રહે પીર;
 તે માટે તજવું અમો, અબ નિંદ્રાને નીર. ૪૧
- સાચે રામ રાજી રહે, સાચો અક્ષર આંક;
 ચીત્રો કે ખીજે તમે, વેદ અમારો વાંક. ૪૨
- ગિંતા ન કર મલુર નર, કાળજકું રિપર રાખ્ય;
 એળવું ટુલને આન્યનિ, શ્રી સુરજની સાખ્ય. ૪૩
- જોડા આપ આજસ તણ, રમિ નમિ માવો પાન;
 રવામીને સંતાખાઓ, આન્યનિચે દોનાં માન. ૪૪
- રવામી કહે શામા શુભો, કલિએ કુપમ એવુ કામ;
 લાજ ગમાવે લોકમાં, દેહેષ્ટ જાએ દામ. ૪૫
- દંડે રાજ દેશપત્ય, નારીનું ખાઈયે નીર;
 નાત, એનીને અપણી, વજે રહે મહી, તીર. ૪૬
- સાભળ સ્વામી માહરા, ખીક ન આણીય લેણ; • ૪૭

- ખોલી તમશું બોલડાં, પુર પોચાડું પેશ. ૪૩
- જખ મારેછે કેશપત્ત, જખ મારે સંહુ દોક;
- પુરાણ કામ કરીએ અમો, અંતા ન પડે દોક. ૪૮
- હું નવિ પ્રીધું તેહને, તે નવિ પ્રીછે મુજ;
- પરશું કરી પ્રીતડી, તે કયમ સુએ પુજ. ૪૯
- એહ વીનાનો આજરો, ન કરે નારશું નેહ;
- સાભરશે તહારે સાજરો, દુરખળ પારો રેહ. ૫૦
- નારી કહે શુભ નાદોહા, તજ મનને ઉઘાટ;
- તરણી તેડું મોકલે, પોઠાડે તુજને ખાટ. ૫૧

ચોપાઈ.

- મરઆ જોવરાની તે તણી, કેડ લીધી ગુણવંતી ધણી;
- રવિપારે જીવતિ જાપછે, મતુર્જીનનાં દરશન આપ છે. ૫૨
- નંદાં, ધીરતાં માત કે તાત, નથી થતિ કોઈ સાથે વાત;
- આવે ઘડિકા દેહેરે જાપ, પુરુષ નામ ન પડે ત્યાંપ. ૫૩
- પીપર કહે ઝવેરા મતી, કહે સાસરે મદ્રાવતી;
- રતીવાર આબો જાહરે, મરઆ જોવરાની તાહરે. ૫૪
- નંદા દરજાણ કરણ ગઈ, તેહ ખખર અંદાને ધઈ;
- પુજા મરઆ લીધી હાપ, એક સંખી રાખીકે સાપ. ૫૫
- નંદા પ્રભુને લાગી પાગપ, મદ્રાવતી ગઈ તે જાગપ;
- વેહેવાડીયાની ખેડી એહ, નાર નાર શું પાડ્યો નેહ. ૫૬
- નાત્પ જાત્પ પુછયુંતે નામ, કહેજો કોઈ અમ સંરખું કામ;
- મહારે મંદર રમવા આવજો, વીત ગોઠ રૂડી લાવજો. ૫૭
- સમ આધાને વાગા હાપ, રનેહ કર્યો જમ સૈપર સાપ;
- શિત પરસપર પુરાણ પેર, મહારા સમ આવો મુજ ધેર. ૫૮

દોહરા.

- ચોમે દિવસ અંદાવતી, સભ્યા ચોળ થણગાર;
 રાઈ નંદાને ખારણે, કહ્યું ન લાગી વાર. ૫૯
 અમાગત અધિકી કરી, જાને આવીયા માત;
 છાની છાની મનુસાઈની, કરિ વિગતની વાત. ૬૦
 આજ ઓછવણે માહરે, અતી મોટા જિનાર;
 મેં જાણ્યું મારી જાનને, પ્રીતે આપુ પાસાર. ૬૧
 પાંચ વખત આઠ્યાં ગયાં, પ્રીત કરી જહું પેર;
 નંદાને સંદા કહેા તુ આવ અમારે પેર. ૬૨
 પીઠ મારો પરદશણે, નથી ધીરતા તાત;
 પરખાર ખુજી નવિ નીસરું, વેદ ન થાએ વાત. ૬૩
 કાઠાવી પ્રહું કામ્પનિ, રાખા કેસી સીત;
 મહારા સમ સાર્યું કહેા, કોણ પ્રરૂપ થું પ્રીત ૬૪
 નાન્ય નંદાએ કહ્યું, મનમાં આણી મર્મ;
 આટલા દહાડે ઈશરે, રાખ્યોછે મહારો પર્મ. ૬૫
 એક દિવસ હું ખાજિયે, બીટીતી એમાંત;
 હેત હાર પરાવતી, સુપર થણ ભાગુ ભાંત. ૬૫
 ડાં વેહેવારીઓ વાણીઓ, ગરદાવડ ધરમૂવ;
 કોણ જાણે ને કોપને, પ્રદર મેરખા પૂવ. ૬૬
 મમક મમક ચાહ્યો ગયો, નર તે જીંચુ જીવ;
 ચાર આંખો પાઈ એકઠી, મનહું મારું જોલ. ૬૮
 ધન ધન એની છેલને, ધન ધન એની માત;
 પ્રસન્ન પૂવ પનાતિયે, નસવંતેછે જાત. ૬૯
 તેહ દૂરી લીધા નથી, તે ઉપર ગોહું મન;
 સમજામાં અપુ તેહને, ધયા દય દુણા દન. ૭૦

ચંદ્રા કહે ચતુરાં શુભા, તેહનું કહે એધાણ;
દોઢો હોયતો દાખવો, વારૂ કુરો વિખાણ.

૭૧

છપા.

કડા સોનાના હાથ, ચોભીનછે દય આંગળિઓ;
મુકતાફળની માળ, હેત હીરા સાંકળિઓ;
પુરાણ પંચરંગી પાથ, ભગુદી ધનુષ કમાને;
આસે ચટકની માલ, વરચો તે મહારે દમાને;
છંદુ જમ આસે આમમાં, મુખ કમળ અવિદ્યું;
સૈપર સાચું કહું તુને, વરણાગી રખી મન વમ્બું.

૭૨

દોહરા.

ધન ભાગ્યનિ ને ભોગવે, ધન ધન એની માત;
મન ધન એના રહેને, ધન એહુને તાત.

૭૩

ચંદ્રા કહે એ ચતુરનર, એ આંગળિઓ આલ;
મારે તે સાથે પ્રીતડી, કર હું તાર કાલ.

૭૪

જેળવું તુજને માન્યનિ, રગાડું તે શું રાત;

જીની આંસ આવે નહી, વેદ વચન નિખાત.

૭૫

નારે ખાઈ એ વાત શી, કરિએ કુપમ એવું કર્મ;
કદાચ જાણે કોયક જન, રહે કપમ આપણા ધર્મ.

૭૬

ભક્ષા ખાપને હોકરો, પછી નહિ મારો ધેર;

કદાચ વાન જાણી પડે, પછી શી કરિયે પેર.

૭૭

જમ ઈજતને આપરૂ, જમ નાર્તમાં નામ;

વિસ્વાસ કોનો નવ લાવિયે, કરિયે કુપમ એનું કામ.

૭૮

એપાઈ.

ચંદ્રા કહેરે નંદાશુભો, ભારે ખાત્ર એવા કુપમ ભણો;
તાડાં નામ લેશે નહી કોઈ, તારૂં થુકે ત્યાં મારૂં દોહી. ૭૯

ज्येदी हेट धीरज धरं, तु कहे ते प्रनिशा करं;
 परल्लो नादीने पाहरे, भागीती आगुभागीती करे, ८०
 नर तजु केध नादी जप, गंगा मुक्ती छिद्रमां नाक;
 नीली वाचे न करशिल्ले, जेडे हण परपा परशिल्ले ८१
 नीना तइवर वाटे वज्ज, कटे मुज वड पीपण तज्ज;
 पक्षीना भाणा भाजे न्हं, हमे पिप्र साधुना देकु. ८२
 अघेय पान कदापि पोये, करता पाप मनमा नवि जीहे,
 पमापता जेपर कर करे, आपी वगु पाछी हरे. ८३
 धल्लोने विष दे धानी नार, जेज कारज रमे न्हं नार;
 जेक मुक्ती जीजने जप, प्रलु मुक्ती पाजडी पाप. ८४
 जेकादशिये अज न्हं जमे, गुज्ज अधर्मीना मनमां जमे;
 जेवा पातिक लागे माय, जे तुजने आवे कांछ आंय. ८५
 पित्री दिवस करे नही आध, विप्र माये करे विज्जवादा;
 कुटुंब जेपर राजे वेर, नर कारज दे डोने जेर ८६
 गोत्र नधये न्हं करे जमन, साधू जनने करे हमन;
 छते दाम न पोजे नेह, परनादी शु राजे नेह. ८७
 जेतम धर्जने भरीस पीये, राज्ज वमन धरी नवि जीये;
 अलक्षो लक्ष करे न्हं अहार, अरु कहेत मा आलि भार. ८८
 भासे पक्षी न्हं पोजे पेठ, राज्ज वमन शुल्ले नही नेठ,
 लुटे मोहायल्ले लुटे अज्ज, नवि पाजे पोतानो धर्म ८९
 जेवा पातिक दोन साय, जे आवे तुजने कांछ आंय;
 तिर्थ जगामां जेरे दाज्ज, जे जंज मा जेजे वहाय ९०
 जेज्ज भाजे लुटे आम, करे जेज्ज धर्ज नीमा काम;
 विप्र धर्ज न्हं लल्ले विद्याप, नियुग्गं, करी निदाय. ९१
 अहरप धर्जने पाजे गाय, ज्येदी आदी ज्योतमां आय;

છાતી વાત ને જાહેર કરે, આપવાત કરીને મરે. ૯૨

વનવગડે પડાવે વાટ, બિયાપે ગંગાના ઘાટ;

વૈશ્ણવ છે શિવનિંદા કરે, મુકી ધાપણ પરની ને હરે. ૯૩

એવા પાતિક લેજી શીર સામ, જો આવે તુઝને કાંઈ આમ;

આપણ એ વરમે રવિમદ્ર, સામા સાક્ષી ને દેવેંદ્ર. ૯૪

દોહરા.

નંદા નિર્મળ થઈ ગઈ, હથી પડી તે સાગ;

અરસપરસ એ સમજ્યાં, ફેટે વાલ્યા હાથ. ૯૫

કરે નહ તમને ગમે, હું તારી વેમાણ;

વચન પંકા વેમાણિયું, પરમેશ્વર પુરાણ. ૯૬

આ મંદીર મારા તજે, ઝોરડીએ એક સાર;

તે મધે માંડણ વસે, નેજી વર્ષતી નાર. ૯૭

ચોંગે ચોગ તે મેળબો, રહેલું એકજ રાત;

હાથ પિનોદ હથી રમી, પરવરશું પરભાત. ૯૮

વિમાર કરી વનિતા વહી, ફૂડા કાઢ્ય રવિવાર;

મોકલું મંદીર તાહરે, ભુપ સમો ભરતાર. ૯૯

મંજી કામ્યનિ કંધને, અધિક વાત એકાંત;

અપહંતી માંડી કહી, ભાગી સંધળી ભાંત. ૧૦૦

મન માનીએ માંડણી, પરકી તેની પેર;

અધિક શોભાવિ ઝોરડી, જાઓ રમો તે ઘેર. ૧૦૧

કોટિધ્વજને કહેવું કયું, નેની ગાઠે ગૃધ્ર;

મન મિનબું આવિ મજે, સફળ થાપસહુ અર્થ. ૧૦૨

મારે વડી રાતે ચતુર નર, સ્ત્રિની માગી શીખ;

જીવતિને કહે જાણિયું, એક ન રાખી ખીક. ૧૦૩

શાહાપુતિ ત્યાંથી સંમરધો, વાટે મળ્યો હલમ;

- હું ચાકર હું તાહરે, કાંઈક હો મુજ કામ. ૧૦૪
- તું જા મંદીર તાહરે, જણ્યો એ ચીતે ભેદ;
પોતે મંદીર પરવશ્યો, વાસો રહેવા વેદ. ૧૦૫
- મધુક ગયો માલાલ એકે, શાલિા થઈ તે ચોક;
ખીજું કાંઈ પાસે નહી, નિચે પડોતો નેટ. ૧૦૬
- સવા પહોરે તે મુંદરી, આવી ચાભાવી સેજ;
તન મન ધન સોંપ્યું હાં, હેડે આણી રેજ. ૧૦૭
- અરસપરસ આનંદમાં, કરી વાત વિચાર;
તું આધાર હો માહરે, તું હૈડાનો હાર. ૧૦૮
- જો દહાડાનો નોરખીચો, તે દાનનો મુલ મર્મ;
આપણે બેનો રાખીએ, આજ ઈશ્વરે ધર્મ. ૧૦૯
- રતુતિ કીધી એક એકની, કરે એક એકને વાત;
રમત ગમત રાખે રમે, ગઈ થણીગી રાત. ૧૧૦
- એક પહોર આનંદમાં, ભારે ભાગબા ભાથ;
વળતું ત્યાં હું નિય-યું, શો ખનિચો સંભાળ. ૧૧૧
- કાંઈક સુખસાગર સમજા, કાંઈક ખાધી કેર;
કાંઈક ભાગ એ કર્મના, જેમ મોલી લલવે છેપ. ૧૧૨
- ગુણ હીણા પેલો ધાંપણે, તેણે મરમા ભેઈ;
પુંક કીધી તે પાપીએ, કુડ ન જાણે કોઈ. ૧૧૩
- ચોકાસર એક આડીચો, હાડ હરામી ખાર;
અધર્મ અંખા તે આર્ચરે, ચીતરું તેનું ચાર. ૧૧૪
- છાની વાત કહી છળ કરી, શુંકયો નાપિત સાંધ;
કોડપતિનો કોંકરો, હેતે આવ્યો હાથ. ૧૧૫
- દામ થણો દંડાપશું, લેઈશું તેનો ભારે;
અપ્રજા લાખના ચોભીતા, શાખાને રાજગાર. ૧૧૬

- કુંડી ફેરી દેશમાં, પ્રમાણ કરે જોમ પાંચ;
બંનેને લુટાવશું, લેઈશું આપણે લાંચ ૧૧૭ .
- વિચમવેળા મધરાતની, ચિપાઈ ઉઠ્યા જાણ આઠ;
છાનોઆનો છળ કંઈ, આતે લીધો આટ. ૧૧૮
- માલણનું મન મનાવિયુ, આપીશું તુજને દ્રોષ;
લેઈ જાવો જોયો, એવું જોડ્યા મર્વ. ૧૧૯
- આટ ઉપાડ્યો આંતથી, આણ્યા ચોક્કી માંય;
તરતીયે તાણું વાણિયું, તોય ન જાગ્યા ત્યાંય. ૧૨૦
- ચોક્કીદાર કુરવા જાણ, નગર સમીપે નેટ;
ઝળકા જાગ્યાં જ જાણાં, પડ્યો દ્રાણકો પેટ. ૧૨૧
- કરે કશું કોને કહે, કપાલ જાળવે કામ;
અપર મળે નહીં આશરો, રાખાણ હારે રામ. ૧૨૨
- શાહુકાર સંકટ પડ્યો માંહી જાખનો માલ;
પેપટ કહે પરજાવતી, હોશે કોણ હવાલ. ૧૨૩
- છળ પડ્યાં કપમ છુટશે, કપમ રહે એનું સત્ય;
કપમ દંડ નહીં દેશપત્ય, સુઝે કોને મત્ય. ૧૨૪
- તાળાં કુંચી તરતીયશું, ચોક્કી પુટે ચોપાસ;
કોણ છોડાવશે એહને, વેગે કપમ આવે વાસ. ૧૨૫
- પ્રમાણતી કહે પોપટા, ધુરખ તહારે મેળ;
બંધીખાને બાપડા, ખરા કરે શા બેલ. ૧૨૬
- એહપિત્તની શી કરે, કરે શું એમા જોર;
શોપારશ કોની કરે, ચોપણ થઈ જ્યાં ચોર. ૧૨૭
- આજ રાતે જાણું નહીં, શિખવ શુક શુભાણ;
પ્રમાણ પસંદગ શું ફરશું વિવીધ કહે તીખાણ. ૧૨૮
- શુક કહે શુભ સૂંદરી, કરું વિભવિ વાત;

હેતે હુંકારે હો ખુને, સંક્ષેપ કહું સાક્ષાત.	૧૨૯
ઝાઝાવાળા ઝોવડે, ઝેન ગિપાડી જાવ;	
બહી એકા બારીએ, બાણ જુગતથી પાવ.	૧૩૦
અરે દેવ આ શું પચે, જાણે જીવતિનો છાવ;	
માઠી દંડારે માહરો, દેના કહે રૂઢવા દેવ.	૧૩૧
મહારે ભરોસે એ પડી, હવે કહે શાં કર્મ;	
અહપ પધ મારી આખરે, ગર્હ સંતપતા રૂઝ.	૧૩૨
ભીઠી તેહ આજમ તજી, ભરી સુખડીનું માટ;	
શેવકે આરને ઘોર ધરખાં, વહી આવી તે વાટ.	૧૩૩
આપી સર્વ શિપાઈને, મળ્યા રસ્તે ન મેળ;	
મીતનિયે ચતુરાઈથી, ખરો ભળાવે એલ.	૧૩૪
બંધીખાને જાપડાં, ધણાં પાપનાં ખોર;	
અધર્મિ અપરાધીયા, આડ ચુગવને ચોર.	૧૩૫
બળવંત બેઠો એક ખારણે, સામા બાલી તે સામ;	
દરોગો દિવાનનો, કુંચી તેને હાથ.	૧૩૬
દામપતિની દોકરી, રાજ્યા શોળ રાણમાર;	
હીરા માણિક માતિયાં, અપરમપાર અપાર	૧૩૭
ખરી અખર આરી અહીં, વેદ જુકનું વહાણ;	
સાજું તાજું શેખિતું, પુરાણે પરમાણ.	૧૩૮
એરાન કરી મેં આંતથી, ધણા રૂપેયા વેગ;	
સુખે આજ હયો સુખડી, વેચું આણે ગીર.	૧૩૯
કહે દરોગો દિવશે, આયો ધર્મે પમાત;	
નંબ ગિધડે હવડાં ખારણાં, રોરવ છે અપરાત.	૧૪૦
તું છે મોટો બાધવો, તું છે મોરો શીરડ;	

- છા મુંધાપછે બાહરો, નેક રહે નહીં નુપ્પ;
આથે સુખડી ખાવડા, પ્રાદું થાથે પુન્ન. ૧૪૨
- એમ કહી પાસે ગઈ, ધુંધટ તાણી વાત;
હરએ મોહોરો હીમની, સેતે આપી સાત. ૧૪૩
- ચિપાઈ કહે શુભ સુદરી, પળયે તારે વર્ત;
ન બોજીમાં એકલી, પાછી વળતે તર્ત. ૧૪
- મંદિરમા ગઈ માન્વનિ, કાણું ન જાગી વાર;
પોતે સુતી સેનમાં, ખીજી નીસરી ખહાર. ૧૪૫
- ‘મારે માંકર લેઈને, વળી પાછો શુભ પેર;
કાણે વાત જાણી નહીં, ગઈ શુભપંતી પેર. ૧૪૬
- માત તાત જ્યાં મંદિરે, જીંધી જઈ એકાંત;
લોજી રાખી લક્ષ્મણા, ભાર ન ભાગી બાંત. ૧૪૭
- ધૂંધાં, સુર્ષાદ્ય સેનમાં, સભા ભરાણી સંવ;
પુરમાં વાતો પરવરી, રાત્રી જન આણે ગવં ૧૪૮
- તાળાં જીધડાળ્યાં તર્તે ત્યાં, માંહી મલુકા ચોક;
રોકાણી સલકાણી, તે બેઠીતી હેઠ. ૧૪૯
- ઝાંખા પડિયા જોષ સહુ, ઝાંખો પડિયો રાધ;
રથ બેસાડી મોકલ્યાં, મંદિર જાણે માધ. ૧૫૦
- મહિપત્ય કહે મલુક શુભ, રહ્યા હતા કુપમ રાન;
આડી ખાવી કુણ ચોરટે, વિપરીત થઈ કુપમ વાન. ૧૫૧
- પ્રમુખ પ્રાગુણ આળ્યા હતા, ગયો વર્ણાવા. ચેદ;
નર નારી પેર આવત, ભાવ દયો એક ભેદ. ૧૫૨
- મનોહર કાષી માલણે, સેન પાથત્યાં કુલ;
ધડી બેઠી પેર જાઈશું, એમાં ન મળે લુલ. ૧૫૩
- નિદ્રા આવી નુર નારને, નિયંત્રણે નર નુપ્પ;

કાંઈક ચૂંચલ ચોરો, સુંદરો સોમલ સાય.	૧૫૪
ચોખ્ખાના ચેતાવીયા, કામ તેમણે કાપ;	
અંધીઆને મુકાયા, ઉપર તાણું ઘેન.	૧૫૫
કામ હોય ને દંડવા, તે લુટી દયો આન;	
અંધો વાસ વસુ નહી, લોપી કામ મારી લાન.	૧૫૬
કાલેડી હાકમ કહે, કાણું એ કાણે કામ;	
ખરવાકન કરિ દેવો, રાજે બાણું ગામ.	૧૫૭
ચોખ્ખાના નાણે ચાર કહે, વાલંદનો છે વાંક;	
એ સમણું એણે કાણું, અતિયે આડે આંક.	૧૫૮
નાક વાંદો કહે નરપતી, મળતા વાંદો કાન;	
ધીવ એનું નવિ વાંદયો, દેખે છવત રાન.	૧૫૯
મનાબા માનન મળી, પુરપતિ સાગ્યો પાગ;	
અંધો અપરાધી તારણ, નોંધ નહી એ જાગ.	૧૬૦
કાણે વાત નણી નહી, કાણે નવિ નણ્યો મન;	
વિજા વિદ્યા એતે અંધી, રહો પણીનો પર્મ.	૧૬૧
કહે પાપટ પાનાવલી, ગુણ રૂઠા ને ભાણે;	
એમ વિભરી આવડે, તરર નાચીએ નાચે.	૧૬૨
સાનાથ શુક સમણણ, વેઠ ધિખરી વાત;	
વિસમે વિન વનિતા રહી, રાખા ન ગઈ રાત.	૧૬૩
એક કપા શુકલિતરી, વાણી વેઠ વિલાસ;	
અંધો નસવેતા અંધો, કહે કેવિ છામણાસ.	૧૬૪
શ્રોતા વક્તા સમજતા, કહે કવિતા કરણે;	
ચામળાક કહે બામળે, નપ નપ મી રણી.	૧૬૫